

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

นายประเสริฐ ลีอำนนท์กุล

ศูนย์วิทยพัทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

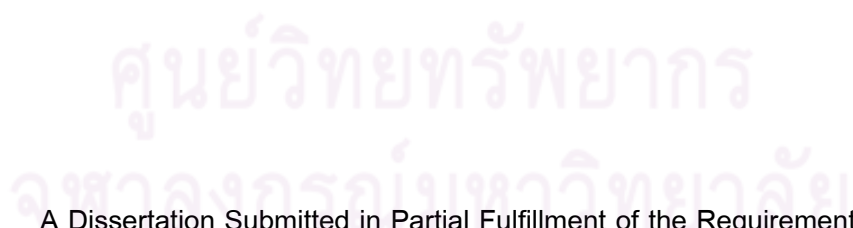
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RESEARCH AND DEVELOPMENT OF A JUNIOR ENTREPRENEUR CURRICULUM
BASED ON COGNITIVE APPRENTICESHIP APPROACH TO ENHANCE
BUSINESS COMPETENCE OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Mr. Prasert Leeaumnonkul

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction

Department of Curriculum, Instruction and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ ตามแนวคิด
การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดย นายประเสริฐ ลีอำนนศักดิ์กุล

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว

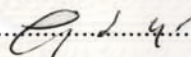
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเผ่า

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเผ่า)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญานิษฐ์ อูสาโท)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.ณกมล จันท์สม)

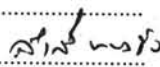
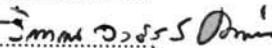
ประเสริฐ ลิอำนาจกุล : การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึก
 ทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 (RESEARCH AND DEVELOPMENT OF A JUNIOR ENTREPRENEUR CURRICULUM
 BASED ON COGNITIVE APPRENTICESHIP APPROACH TO ENHANCE BUSINESS
 COMPETENCE OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก :
 รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว , อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : อาจารย์ ดร. ภาววรรณ วงษ์สุวรรณ
 คงเฝ้า, 248 หน้า

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามรูปแบบ
 การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและตรวจสอบ
 ประเมินคุณภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำนวน 38 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ใช้เวลาการทดลองจำนวน
 18 สัปดาห์ รวม 36 ชั่วโมง (สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง) วิธีการหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่การทดสอบความรู้
 ความเข้าใจ การสังเกตและประเมินพฤติกรรมประกอบการ แฟ้มสะสมผลงานที่ได้ฝึกปฏิบัติงานในการ
 ประกอบการธุรกิจ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่(t-
 test) และการทดสอบหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ มีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 2) พันธกิจ 3) มาตรฐานและตัวชี้วัด 4) สารของหลักสูตร 5) คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการ
 เรียนรู้ย่อย คาบเวลาเรียน โครงสร้างเวลาเรียน 6) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 8) แหล่งเรียนรู้ และ 9) การประเมินคุณภาพ เอกลักษณะของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์เป็นสาระซึ่ง
 พัฒนาขึ้นจากความต้องการของผู้เรียนและสภาพการปฏิบัติงานทางธุรกิจ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนที่ผู้เรียนได้
 ปฏิบัติจริงตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบและปรัชญาการศึกษาพัฒนานิยม มีการจัดการเรียนการสอนที่
 ส่งเสริมสมรรถนะทางธุรกิจตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เนื้อหาที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยสาระ
 ผู้ประกอบการธุรกิจ 5 สาระ คือ 1) เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ 2) ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ 3) การ
 ดำเนินงานประกอบการธุรกิจ 4) การเงินและบัญชีประกอบการธุรกิจ 5) การเจริญเติบโตประกอบการธุรกิจ

2. จากการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ พบว่า หลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการ
 ธุรกิจรุ่นเยาว์ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ และความสามารถในการประกอบการธุรกิจมีค่าเฉลี่ยของคะแนน
 ความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีแรงขับต่อพฤติกรรมประกอบการธุรกิจ
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
 80/80

ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
 สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
 ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนิติ 2/9/108
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

4984673127: MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEYWORDS: JUNIOR ENTREPRENEUR CURRICULUM/ COGNITIVE APPRENTICESHIP
APPROACH/ BUSINESS COMPETENCE/ CURRICULUM DEVELOPMENT

PRASERT LEEAUMNONKUL : RESEARCH AND DEVELOPMENT OF A JUNIOR
ENTREPRENEUR CURRICULUM BASED ON COGNITIVE APPRENTICESHIP
APPROACH TO ENHANCE BUSINESS COMPETENCE OF UPPER SECONDARY
SCHOOL STUDENTS. ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR. SUMLEE THONGTHEW,
Ph.D., CO-ADVISOR : WIPAWAN WONGSUWAN KONGPOW, Ph.D., 248 pp

The objectives of this research were to develop the junior entrepreneur curriculum based on cognitive apprenticeship approach for enhancing business competence of the students studying in upper secondary school, and to examine the effectiveness of the junior entrepreneur curriculum. The target group was 38 students study in Mattayom 5 (grade 11) at Saipanya school, selected by purposive sampling technique. The experimental duration was 18 weeks with the total of 36 hours (2 hours a week). The main methods of collecting data were verified by using (posttest) of the knowledge comprehensions, behaviors observation and evaluation, portfolios of the practice in business operation. The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, and the examine of the curriculum effectiveness using E1/E2.

Research findings were as the followings:

1. This junior entrepreneur curriculum consist of 9 components; 1) the curriculum vision, 2) mission, 3) standards and indicators, 4) content, 5) course description which included of learning unit, sub-learning unit, and structure of the learning time table, 6) learning process; 7) learning measurement and evaluation; 8) learning resources; 9) the evaluation of the curriculum effectiveness. The unique of the junior entrepreneur curriculum was the content that developed from the students' needs and the authentic situation of the business operations. This real practicing of the learners based on the cognitive apprenticeship approach and progressivism will be the sustainable benefit for the learners. The entrepreneur content consists of 5 contents 1) the starting of entrepreneur, 2) the leading of the entrepreneur operators, 3) the actual entrepreneur operators, 4) financial and accounting of the business, 5) the growth of the entrepreneur.

2. The experimental result of the junior entrepreneur curriculum found that after the experiment, the learners' knowledge and comprehensions relate with business, and the ability of business's skills by the average score higher than 60 % by a significant level of .05. Moreover, the driving force of business behaviors statistically significant at .05 level, the efficacy criteria set at 80/80.

Department Curriculum, Instruction, and Educational technology

Field of Study Curriculum and Instruction

Academic Year 2010

Student's Signature.....*Prasert Leeaumnonkul*
Advisor's Signature.....*Sumlee Thongthaw*
Co-advisor's Signature.....*Wipawan Wongsuwan K.*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้อุทิศเวลา แรงกาย แรงใจในการฝึกฝนให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วง รวมทั้งให้คำแนะนำในการพัฒนาหลักสูตรให้กับผู้วิจัยจนสามารถพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะพิเศษนี้ขึ้นมาได้ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คณบดี ที่ให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห และอาจารย์ ดร.ณกมล จันทร์สม ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีธภา จิตราภักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต อ้วน และอาจารย์ ดร.อนุชัย รามวงษ์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิร่วมวิพากษ์หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์จากงานวิจัยนี้ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณบริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด ที่ได้อนุญาตให้นักเรียนได้เข้าไปศึกษากระบวนการผลิตสินค้าของกิจการ และบริษัทเวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) ที่ผลิตรายการ เอสเอ็มอี ดีแตก ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นสื่อการจัดการเรียนการสอนทางการประกอบการที่เป็นต้นแบบในการบริหารกิจการและการวางแผนการประกอบการได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำนาจ วัจจัน ที่กรุณาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติ และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาการใช้หลักสูตรนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ข้อมูลพื้นฐานในการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรนี้

ท้ายสุดขอขอบพระคุณสมาชิกของครอบครัวลีอำนันต์กุล และเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ รวมทั้งเพื่อนนิสิตปริญญาเอกในสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแบบกระบวนการและหลักสูตรทางเลือก	32
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธุรกิจศึกษา.....	62
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	77
กลุ่มเป้าหมาย.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	89

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิด	
การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ.....	95
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ	
รุ่นเยาว์.....	96
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างพันธกิจของโรงเรียนว่าด้วยหลักสูตร	
ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	102
ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร	
ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	102
ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	103
ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้	
หน่วยการเรียนรู้ย่อย และโครงสร้างเวลาเรียนของ	
หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	107
ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร	
ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	110
ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดแนวทางการประเมินผลของหลักสูตร	
ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	111
ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการ	
ธุรกิจรุ่นเยาว์.....	112
ขั้นตอนที่ 9 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ	
รุ่นเยาว์.....	112
ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิด	
การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ.....	118

บทที่ 5 หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ส่วนที่ 1 เอกสารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	127
1. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	128
2. พันธกิจของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	128
3. มาตรฐานของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	129
4. ตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	129

5. สารของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	131
6. คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	137
7. หน่วยการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ย่อยของหลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	140
8. การจัดหน่วยการเรียนรู้ของรายวิชาในหลักสูตรผู้ประกอบการ ธุรกิจรุ่นเยาว์.....	141
9. โครงสร้างเวลาเรียนของรายวิชาในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ รุ่นเยาว์.....	156
10. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ รุ่นเยาว์	158
11. แนวการวัดและประเมินผลของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ รุ่นเยาว์.....	158
12. แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	159
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	163
ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย.....	166
ข้อเสนอแนะ.....	172
รายการอ้างอิง.....	175
ภาคผนวก.....	185
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	186
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	188
ภาคผนวก ค รายชื่อแหล่งเรียนรู้ที่เป็นหนังสือเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียน.....	206
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเอกสารประกอบหลักสูตร.....	209
ภาคผนวก จ ภาพเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติทางปัญญา จากสถานประกอบการ	229
ภาคผนวก ฉ ภาพสื่อต้นแบบของการประกอบการของรายการ SME ดีแตก	232
ภาคผนวก ช ผลงานการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของผู้เรียน.....	239
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	248

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	หลักการออกแบบสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการฝึกทางปัญญาจาก ต้นแบบ.....	16
2	สรุปขั้นตอนการสอนที่ช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ตามวิธีการของวูด บรูเนอร์ และโรส และวูลฟอล์ด.....	22
3	วิเคราะห์บทบาทครู นักเรียน ผู้ร่วมกลุ่ม ในวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้.....	24
4	สรุปแนวคิดและที่มาของการพัฒนาหลักสูตร.....	48
5	เกณฑ์คะแนนแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ.....	81
6	เกณฑ์คะแนนแบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญา.....	86
7	แบบแผนการทดลอง.....	89
8	สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดช่วงชั้น ตามสาระ แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่นำมาใช้ในการบูรณาการ ในการจัดทำสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	105
9	ประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามรูปแบบการฝึก ทางปัญญาจากต้นแบบ.....	118
10	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test ของคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความสามารถในการ ปฏิบัติงาน ด้านแรงขับในการปฏิบัติงาน หลังการทดลองใช้หลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	119
11	ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจหลังการทดลองใช้หลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	120
12	คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะเวลาการสังเกตพฤติกรรม ความสามารถในการประกอบการธุรกิจ.....	121
13	ผลการวิเคราะห์การแปรปรวนวัดซ้ำความสามารถในแต่ละช่วงเวลาการ ประกอบการธุรกิจหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	123

ตารางที่	ฉ หน้า
14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความสามารถในการประกอบการธุรกิจ หลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	123
15 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ของ แฟ้มสะสมงานการฝึกทางปัญญา หลังการทดลองใช้หลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	124
16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแรงขับเคลื่อน ทางปัญญาจากต้นแบบ หลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์	125
17 ตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์แต่ละระดับชั้น.....	130
18 สาระหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์แยกตามระดับชั้น.....	131
19 คำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ แยกตาม รายวิชา ระดับชั้น ภาคเรียน.....	138
20 หน่วยการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ย่อยของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ รุ่นเยาว์ ของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4.....	140
21 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจ.....	143
22 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ.....	146
23 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ....	149
24 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเงินและการบัญชีประกอบการ...	152
25 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเจริญเติบโตการประกอบการ ธุรกิจ.....	155
26 แสดงโครงสร้างเวลาเรียนรวมของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	156

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	39
2 แสดงหลักสูตร และเส้นทางการให้ข้อมูลป้อนกลับ.....	42
3 แสดงความมุ่งหมายของธุรกิจศึกษา.....	64
4 แสดงบทบาทของธุรกิจศึกษา.....	65
5 แสดงหลักสูตรของธุรกิจศึกษา.....	66
6 กรอบแนวคิดในการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์	101
7 กรอบแนวคิดในการกำหนดพันธกิจของโรงเรียนว่าด้วยหลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	102
8 กรอบในการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ รุ่นเยาว์.....	103
9 กรอบที่ใช้ในการกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	104
10 กรอบการกำหนดคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ย่อย และโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	109
11 กรอบกำหนดแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	112
12 สรุปรอบขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์.....	113
13 ภาพแสดงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสามารถในการ ประกอบการธุรกิจ.....	122
14 กรอบที่ใช้ในการกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ โดยการผสมผสาน สาระแกนกลางในกลุ่มสาระการเรียนรู้และเทคโนโลยี หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	167
15 หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่นำเอาความต้องการและสภาพการ ดำเนินการประกอบการมาผสมผสาน.....	169

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา คือ การเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างสงบสุข มีกระบวนการที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ จนก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว ดังนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง พร้อมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องร่วมกันสร้างประสบการณ์ของการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องเป็นผู้สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ สร้างสิ่งแวดล้อม สร้างคำถาม และจัดบรรยากาศที่จะเอื้อต่อผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ (โกวิท ประวาลพุกษ์, 2546: 2)

ด้วยเหตุที่ใช้หลักสูตรแม่บทที่ถูกสร้างขึ้นตามความเชื่อ ค่านิยม ความคาดหวัง และอุดมการณ์ของผู้สร้างหลักสูตรจากส่วนกลางที่มีความแตกต่างจากฝ่ายปฏิบัติซึ่งหมายถึงครูนักเรียนซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตร และผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการใช้หลักสูตรเดียวกันทั่วประเทศ ทำให้สิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่สามารถเข้าถึงการดำรงชีวิตของกลุ่มปฏิบัติ ทำให้ผู้ปฏิบัติมองไม่เห็นประโยชน์และไม่สามารถรับรู้จุดหมายปลายทางของหลักสูตรได้อย่างชัดเจน เป็นผลให้ความรู้ทักษะและทัศนคติที่ถ่ายทอดให้ผู้เรียนไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และเชื่อมโยงสิ่งที่แปลกปลอมกับสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดได้ (สำลี ทองธิว, 2544) เนื่องจากเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนได้ถูกกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ในหลักสูตรแกนกลางจากส่วนกลางที่ไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้ตามสภาพแวดล้อมของสังคม เศรษฐกิจ และปัญหาความต้องการของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ได้ทั้งหมด

ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ ชุมชน สังคมของตนเอง ตลอดจนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัว และพัฒนาชุมชน สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539: 32) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้เน้นให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และกำหนดให้สถานศึกษา และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังที่ปรากฏในแนวทางการจัดการศึกษา หมวดที่ 4 มาตรา 23 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาในเรื่องของความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และมาตรา 27 ที่กำหนดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรเพื่อความเป็นไทย ความ

เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 13-16) เพื่อเป็นการสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้อง พัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในสังคม รวมทั้งสภาพปัญหา ของชุมชนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต่อไป

จากการศึกษาของสำลี ทองธิว (2541, 2544) พบว่าปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นในโรงเรียนอยู่ที่การขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของครูเนื่องจากความเคยชินต่อการใช้หลักสูตรและแผนการสอนสำเร็จรูปที่มาจาก กระทรวงศึกษาธิการ ครูจึงไม่คุ้นเคยกับบทบาทในการเป็นผู้พัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เอง ครู เข้าใจว่าการสร้างหลักสูตร คือ การทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่องจนจบเรื่องที่จะต้องสอน นอกจากนี้การที่ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม เนื่องจากความสัมพันธ์ของครูกับชุมชนเป็นความสัมพันธ์อย่างผิวเผิน เกิดขึ้นเป็น ครั้งคราวในงานต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน เช่น การนำวงดุริยางค์ของโรงเรียนไปร่วมงาน พิธีในชุมชน และการขอความร่วมมือจากชุมชนในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งเมื่อ เสร็จสิ้นงานแล้วก็ไม่มีติดต่อกัน จะมีการติดต่อกันอีกครั้งก็ต่อเมื่อต้องการความช่วยเหลือ ประกอบกับการจัดการศึกษาในลักษณะที่โรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอน เพียงฝ่ายเดียว ทำให้ชุมชนเกรงใจไม่กล้าให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริง และไม่กล้า ที่จะให้ข้อเสนอแนะในการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ทำให้ครู สร้างหลักสูตรขึ้นไม่สอดคล้องกับสภาพบริบท ปัญหาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชน และ ชีวิตประจำวันของผู้เรียน

ปัญหาต่อมาคือการขาดบรรยากาศชุมชนแห่งการเรียนรู้ในกลุ่มครู ทำให้การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานเป็นไปในลักษณะของการพัฒนาแบบแยกส่วนรายกลุ่มสาระวิชา การจัดการเรียนการสอนไม่บูรณาการ ผสมผสานเข้าหากัน ทำให้สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นไปใน ลักษณะการแยกส่วน ไม่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันและไม่สอดคล้องกับชีวิตของผู้เรียน และปัญหา สุดท้ายก็คือ ความเชื่อด้านวิธีการและแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียน การสอน ซึ่งครูส่วนใหญ่ที่มีอยู่ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ศัพท์ ประวัติศาสตร์ วิธีการสอนแบบบรรยายเนื้อหาสาระในหนังสือ

วิลเลอร์ (Wheeler, 1996) ได้กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ในชนบทของไทยนิยมใช้ชอล์กและ กระดานดำประกอบการสอนมากกว่าให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการ และใช้วิธีการประเมินผลที่ เน้นความสามารถในการจดจำเนื้อหาสาระมากกว่าทักษะกระบวนการปฏิบัติการ ซึ่งในการ สัมมนา The Advanced International Colloquium on Building the Scientific Mind – BtSM 2005 รายงานโดย Learning Development Institute (2005) กล่าวว่า กลุ่มประเทศในโลกว่า

สามารถมีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลแบบดั้งเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระ ซึ่งเป็นภาวะที่อาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนากำลังคนของประเทศกำลังพัฒนาในอนาคต

จากแนวคิดด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนของ ชูช (Church, 1988) ; เบรน (Brain, 1999) อ้างถึงใน Feldmann, 2003); นาชติเกิล (Nachtigal, 1982) ; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) และสำลี ทองธิว (2545) สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน โดยเฉพาะทรัพยากรในท้องถิ่นหรือชุมชน หลักสูตรควรบูรณาการเนื้อหาสาระสากลเข้ากับทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะในชนบทซึ่งมีห้องปฏิบัติการที่มีชีวิตสำหรับการเรียนรู้รอบรู้โรงเรียน และมีภูมิปัญญาที่มีค่าบ่งบอกถึงความเจริญมาเป็นเวลานาน ตัวหลักสูตรต้องมีความเชื่อมโยงกับบริบทของการใช้หลักสูตรไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีท้องถิ่น สถานการณ์ สภาพปัญหาในท้องถิ่น รวมทั้งควรใช้วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรที่หาได้ในท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนได้รู้จักสภาพของชุมชนของตนเอง และสามารถใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้อย่างยั่งยืน

ในการจัดหลักสูตรธุรกิจในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายควรผสมผสานการศึกษาเพื่ออาชีพไว้ในการศึกษาทั่วไป ซึ่งหลักสูตรในระดับนี้จะเป็นหลักสูตรที่จะต้องคำนึงการพัฒนาอาชีพของแต่ละบุคคลที่จะต้องรวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การให้คำปรึกษาในการอาชีพ การเข้าทำงานของผู้เรียน ข่าวสารทางอาชีพ และการวางแผนในการทำงาน ซึ่งหลักสูตรธุรกิจในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีจุดประสงค์หลักที่ต้องการเตรียมนักเรียนไปประกอบอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานและการเป็นพลเมืองของประเทศที่ต้องเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในการประกอบการ สร้างทักษะที่จำเป็นในประกอบอาชีพทั้งทักษะการทำงาน การจัดการ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการวางแผนต่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (จรรยาศรี มาติลโกวิท, 2538: 33-38)

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ เพื่อให้สอดคล้องกับสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กล่าวถึง (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) จัดการศึกษาเพื่อปรับสภาพผู้เรียนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางธุรกิจ เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข ซึ่งหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ได้ให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพการทำงานที่เป็นจริงกับการดำรงชีวิต ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อออกสู่สังคม ธุรกิจ เศรษฐกิจ และการสร้างความรู้ความ

เข้าใจแก่ผู้เรียน ให้มีการศึกษาอย่างลึกซึ้งจริงจังในสภาพเศรษฐกิจและการดำเนินการประกอบธุรกิจของชุมชน ครอบครัวและชี้แนะแนวทางให้สามารถปฏิบัติได้

การบริหารธุรกิจเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนในสังคม การเรียนรู้ทางธุรกิจช่วยให้คนเราได้เข้าใจถึงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และเข้าใจการดำเนินงานทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อสังคมและตนเองได้อย่างดี นอกจากนี้ความรู้ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยขจัดปัญหาที่แต่ละคนและสังคมต้องเผชิญได้อย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ (วิทยากร เชียงกูล, 2542) แต่ในทางปฏิบัติพบว่า การเรียนการสอนธุรกิจที่จัดขึ้นในโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บทระดับชาติในปัจจุบันยังไม่สามารถให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนได้ เนื่องจากเนื้อหาสาระวิชาธุรกิจที่สอนในโรงเรียนปัจจุบันยังไม่สามารถใช้ความรู้ทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมของผู้เรียนได้โดยตรง เนื้อหาความรู้ที่นำเสนอในโรงเรียนเป็นความรู้ที่มีลักษณะแยกจากชีวิตจริงของผู้เรียน ผู้เรียนไม่สามารถสร้างความหมายจากสิ่งที่เรียน แล้วนำมาใช้ประโยชน์กับชีวิตของตนเองได้ ในทางเดียวกันการขาดความรู้เกี่ยวกับธุรกิจของประชาชนส่งผลต่อเศรษฐกิจในประเทศทุกระดับ ตั้งแต่ระดับตนเองถึงระดับประเทศ ประชาชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้ จะไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองและชุมชนได้ จะต้องตกเป็นเหยื่อแก่นายทุน ตลอดจนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับระบบธุรกิจ นับเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้สังคมอ่อนแอและเป็นเหยื่อแก่มหาอำนาจทางธุรกิจได้โดยง่าย (สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ, 2547: 29)

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่ายินดีว่า รัฐมีนโยบายกระจายอำนาจทางการศึกษาไปยังสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 (พ.ศ.2542 และ พ.ศ.2545) ให้โรงเรียนมีอำนาจและอิสระในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นใช้ได้เอง รัฐสนับสนุนให้เชื่อมโยงวิถีชีวิตในบริบทของสถานศึกษากับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมในหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรจัดขึ้นโดยสถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร สถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิดและทักษะในด้านต่าง ๆ ที่ชุมชนต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 12) การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้เป็น การแก้ปัญหาที่เป็นผลจากการจัดการศึกษาในรูปแบบเดิมที่อาศัยหลักสูตรแม่บทเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาทั่วประเทศที่นำไปสู่สภาพการศึกษาที่มีลักษณะที่แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด ระหว่างเนื้อหาที่ใช้เรียนในห้องเรียนกับวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตของผู้เรียน ซึ่งทำให้เกิดการขาดความเชื่อมโยงความรู้ในลักษณะของการบูรณาการ ผสมผสาน และขาดความหมายที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณทางการศึกษา (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543: 24-26)

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยวิธีการศึกษาเอกสารจากหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสอนธุรกิจนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันได้กำหนดแนวทางในการสอน ซึ่งพบว่า มีจุดอ่อน ดังนี้

1. การเรียนการสอนธุรกิจในโรงเรียนปัจจุบันอาศัยหลักสูตรที่มาจากส่วนกลาง เนื้อหา ด้านเศรษฐกิจ การตลาดเน้นในแนวกว้าง ๆ ไม่เน้นวิธีการทำธุรกิจ ผลผลิต ตลาดที่อยู่รอบตัวของผู้เรียนหรือผสมผสานในวิชาที่ผู้สอนมีความสามารถในการสอนรายวิชานั้น
2. เนื้อหาที่จัดให้ในหลักสูตรไม่ได้เน้นที่จะปลูกฝังการพัฒนาความคิดเชิงธุรกิจในบริบทรอบตัวให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้น้อย ความรู้เรื่องธุรกิจที่ได้จากการเรียนในโรงเรียนจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
3. รายวิชาที่มีเนื้อหาทางธุรกิจเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนมีเพียงรายวิชาเดียวที่อาจจะจัดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะมีทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เศรษฐศาสตร์ ในวิชาบังคับ ไม่มีการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสาระเพิ่มเติม ดังนั้นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่มีโอกาสได้เรียนเนื้อหาประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทางธุรกิจโดยตรง อีกทั้งถ้าโรงเรียนไม่เปิดสอนในส่วนของรายวิชาเพิ่มเติมนักเรียนจะไม่มีโอกาสได้ศึกษาเชิงลึกพอที่จะพัฒนาความรู้ในเรื่องธุรกิจไปสู่การนำไปใช้ได้
4. สื่อการสอนที่ใช้จริงในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นตำราเรียนและเป็นเอกสารมากกว่าสื่ออื่น ๆ เพราะไม่มีแหล่งผลิตสื่อทั้งของรัฐและเอกชนที่ให้การสนับสนุนผลิตสื่อการสอนที่มีคุณภาพหลากหลายให้แก่โรงเรียน ซึ่งการเรียนธุรกิจจากตำราเรียนที่มีเนื้อหาทฤษฎี หลักการทำให้ธุรกิจเป็นวิชาที่มีเนื้อหาตายตัวไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ตรงของผู้เรียนในชุมชน สถานศึกษาต่าง ๆ จากประเด็นดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่า การสอนธุรกิจในโรงเรียนนอกจากไม่น่าสนใจสำหรับผู้เรียน และยังไม่ตรงกับประเด็นปัญหาของผู้เรียน ชุมชน และสถานศึกษาแล้วยังไม่สามารถเข้าถึงความเป็นจริงที่เกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ และธุรกิจที่ประสบกับการดำรงชีวิตจริงของผู้เรียนได้ และสิ่งสำคัญคือผู้เรียนไม่สามารถตระหนักถึงความสัมพันธ์ของความรู้ที่เรียนในโรงเรียนกับชีวิตจริงในสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนได้
5. เนื้อหาจัดสรรให้ในหลักสูตรได้ปลูกฝังการพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้น้อย และเป็นความรู้ที่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์โดยตรงของผู้เรียน
6. เนื้อหาวิชาที่บรรจุในหลักสูตรมีลักษณะแบบแยกเป็นส่วน ๆ ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการจัดระบบความยากง่ายของเนื้อหาที่สอนในแต่ละระดับชั้น และแต่ละสถานศึกษาจะจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาที่ผู้สอนมีความชำนาญในแต่ละวิชา เช่น รายวิชาการงานอาชีพเทคโนโลยี ที่บรรจุเนื้อหาเฉพาะวิชาการบัญชี การขาย การคุ้มครองผู้บริโภค เป็นเพียงวิชาเดี่ยว ๆ เท่านั้น
7. การเรียนการสอนธุรกิจในโรงเรียนปัจจุบันนี้อาศัยหลักสูตรที่มาจากส่วนกลางเป็นเนื้อหาเรื่องราวที่เป็นทฤษฎีความรู้ทางธุรกิจที่เป็นพื้นฐานและป้อนกับตลาดแรงงานที่เป็นภาคการผลิตเน้นเนื้อหาธุรกิจในแนวกว้าง ๆ ไม่เน้นธุรกิจที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดและหลักการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีสมรรถนะทางธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ ความสามารถในการประกอบธุรกิจ และสร้างแรงขับในการประกอบธุรกิจ คือแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ของ บราวน์ , คอลลินส์ และดูกริด (Brown, Collins and Duguid, 1989)

ในงานวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยศึกษาการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวปรัชญาพัฒนา นิยม (Progressivism) ที่มองว่า ผู้เรียนจะต้องดำรงอยู่ในสังคม และเป็นผู้ที่กระทำกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ เป็นผู้เรียนรู้แก้ปัญหาอย่างตลอดชีวิตและกลายเป็นความรู้ที่ยั่งยืน และแนวคิดตามรูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อิงทฤษฎีจากสถานการณ์เชิงปัญญา (Situation Cognition) ผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ เหมือนการปฏิบัติในโลกแห่งความเป็นจริง เมื่อได้ทำกิจกรรมภารกิจของการเรียนรู้ และเป็นการเสริมที่ทำให้ทฤษฎีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal development) ของ วิกอตสกี (Vygotsky) ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบได้กล่าวถึงกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการสร้างขึ้นด้วยขอบเขตหลัก คือ การเป็นต้นแบบของผู้สอน (Modeling) การให้คำชี้แนะ (Coaching) การเสริมต่อความรู้ (Scaffolding) และการลอกเลียนแบบ (Simulation) ซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจให้กับผู้เรียน โดยผู้วิจัยเชื่อว่าการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวปรัชญาและแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ จะทำให้ได้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายแก่ตัวเอง เนื่องจากผู้เรียนสามารถที่จะนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่กำลังศึกษา ประสบการณ์ และการดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ยังเป็นการสร้างศักยภาพของผู้เรียนในการกำหนดวิถีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ซึ่งทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความหมายตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยให้ความสำคัญสูงสุดกับการเรียนการประกอบอาชีพจากสภาพบริบทที่เป็นจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเชื่อมโยงความรู้จากการฝึกปฏิบัติ กระบวนการคิด การค้นพบ การสืบเสาะ และการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งคุณธรรมและ

จริยธรรมในการประกอบการธุรกิจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางธุรกิจ สามารถใช้ทักษะ การดำรงชีวิต ในการตรวจสอบและวิเคราะห์แก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ของการ ดำรงชีวิตของผู้เรียนได้

งานวิจัยนี้กำหนดให้โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เป็นพื้นที่ใน การศึกษาทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้สอนในสถานศึกษานี้ และในฐานะที่ทำงานใน การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนมี ความสนใจที่จะนำความรู้ในการประกอบอาชีพไปใช้เพื่อการดำรงชีวิต และสนใจในการพัฒนา หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ ที่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินการประกอบการในสภาวะ เศรษฐกิจปัจจุบัน และสร้างสมรรถนะให้กับผู้เรียน ให้สามารถเป็นคนคิดและแก้ปัญหาเป็น รวมทั้งการใช้ความรู้ทางด้านการประกอบการ ที่ประกอบด้วย การเงิน การบัญชี การตลาด การ ผลิต และการจัดการใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพต่อการดำรงชีวิต ซึ่งหลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่พัฒนาขึ้นนี้จะป็นต้นแบบที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียน และ สถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงสามารถใช้เป็นแนวทางในการนำหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนไปใช้ เพราะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการประกอบการธุรกิจจากเรื่องใกล้ตัว สอดคล้อง กับบริบทของตนเอง สามารถนำความรู้และทักษะกระบวนการดำรงชีวิตไปประยุกต์ใช้ในการ แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งนำข้อค้นพบที่ได้จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรไปใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพ การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตของครอบครัวและตนเอง ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ความรู้เรื่องใดบ้างเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจในชุมชนที่นักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายต้องได้เรียนรู้สำหรับการเตรียมตัวเป็นผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์
2. หลักสูตรผู้ประกอบการรุ่นเยาว์สู่การเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจมีลักษณะอย่างไร
3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ช่วยทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดระหว่างภารกิจประกอบการธุรกิจ โดยใช้ทักษะการจัดการ ที่ซับซ้อนในบริบทที่เกี่ยวข้องได้อย่างไร
4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ทำให้นักเรียนเกิดสมรรถนะทางธุรกิจอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ด้วยการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

สมมติฐานการวิจัย

แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ มีแนวคิดพื้นฐานมาจากแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ (Situation Learning Approach) และปรัชญาการศึกษาพิพัฒนาิยม (Progressivism) ของดิวอี้ และทฤษฎีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ของวิกทอตสกี แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้โดยการฝึกปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีประสบการณ์ในงานนั้น ๆ โดยการใช้สถานการณ์จริง มีการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์และบริบทสภาพที่เป็นจริงหรือเสมือนจริงที่สุด ที่สะท้อนในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความรู้ ทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน และผู้เรียนมีความรู้ที่ยั่งยืน (Lave, 1988 ; Brown et al, 1989 ; McLellan, 1994) และการวิจัยของอีวันซิว (Evanciew, 1994) ได้ทำการศึกษาเชิงคุณลักษณะเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ให้ความช่วยเหลือและเยาวชนฝึกปฏิบัติงานในระดับมัธยมศึกษา ในโครงการฝึกหัดงานเยาวชน ซึ่งผู้ให้ความช่วยเหลือและดูแลใช้วิธีการสอนชี้แนะ (Coaching) การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) และการเป็นต้นแบบของผู้สอน (Modeling) ผลการศึกษาพบว่า การฝึกปฏิบัติงานเป็นการสร้างประสบการณ์ในการทำงานที่ก่อให้เกิดความท้าทายและสร้างความสนใจแก่ผู้ฝึกปฏิบัติงาน และผู้ให้การช่วยเหลือชี้แนะช่วยสร้างให้เกิดทักษะในการทำงาน และเจตคติต่อการฝึกปฏิบัติงานที่ดีซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง

จากแนวคิดและการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามรูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบมีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ได้คะแนนความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจสูงกว่าร้อยละ 60

3. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ได้คะแนนความสามารถในการประกอบการธุรกิจ สูงกว่าร้อยละ 60

4. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ มีแรงขับพฤติกรรมที่เป็นการปฏิบัติงานในการประกอบการธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวทางการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะทางธุรกิจ ที่ประกอบด้วย

2.2.1 ความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ

2.2.2 ความสามารถในการประกอบการธุรกิจ

2.2.3 แรงขับในการประกอบการธุรกิจ

3. เนื้อหาในการจัดการเรียนตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ที่ใช้ในการวิจัย นี้ ได้รับการทดลองใช้ในรายวิชาการดำเนินงานประกอบการธุรกิจ ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. ระยะเวลาในการทดลอง เพื่อการประเมินประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ จำนวน 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ หมายถึง ความคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานทางธุรกิจในสภาพที่เป็นจริง หรือสถานการณ์เสมือนจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการสะท้อนความคิดโดยได้รับการช่วยเหลือชี้แนะจากครู และการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้เรียนแสดงความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ และแรงขับในการปฏิบัติงาน

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ หมายถึง ชุดของประสบการณ์และสาระความรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยสาระความรู้ด้านการเงิน การบัญชี การจัดการ การจัดจำหน่าย การตลาด การผลิตรวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมทางธุรกิจ ซึ่งสาระความรู้และแนวประสบการณ์เหล่านี้มีการวางแผน และการออกแบบอย่างเป็นทางการให้เป็นเอกสารหลักสูตรสำหรับเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยพัฒนาจากสภาพแวดล้อมของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน และสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยีที่เป็นความรู้อันเป็นสากล ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ ความสามารถในการประกอบธุรกิจ และสร้างแรงขับพฤติกรรมในการประกอบการธุรกิจ ที่เป็นการเลือกอาชีพอิสระองค์ประกอบของเอกสารหลักสูตรประกอบด้วย วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน เนื้อหาสาระ แนวทางการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนในการสร้างหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามกรอบแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ และปรัชญาพัฒนานิยม โดยอาศัยสภาพการประกอบธุรกิจและความต้องการของผู้เรียนเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ทางธุรกิจ กระบวนการในการจัดการเรียนรู้ ข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาการปฏิบัติงานและทำกิจกรรมทางความรู้ตามสภาพที่แท้จริงของโลกแห่งความเป็นจริง รวมทั้งสมรรถนะทางด้านธุรกิจของนักเรียนที่จำเป็นต้องมีในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ เพื่อให้ผู้วิจัยนำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการจัดทำเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร โดยครูมีบทบาทหลักในการทดลองใช้หลักสูตรและการวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สมรรถนะทางธุรกิจ หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้อันเนื่องมาจากหลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น หลักสูตรในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ ความสามารถในการประกอบการธุรกิจและแรงขับพฤติกรรมในการประกอบการธุรกิจ ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเงิน การบัญชี การจัดการ การจัดจำหน่าย การตลาด การผลิตสินค้า ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบ ความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ

ความสามารถในการประกอบการธุรกิจ หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนในการใช้ความรู้ความเข้าใจทางด้านธุรกิจ ในเรื่องการเงิน การบัญชี การจัดการ การจัดจำหน่าย การตลาดและการผลิต ในการฝึกและปฏิบัติเชิงปัญญา สำหรับการสร้างความสามารถในการประกอบการธุรกิจ ที่ก่อให้เกิดการวางแผนการทำงาน การตัดสินใจ ความกระตือรือร้นในการทำงาน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน การจัดการประกอบการฯ ซึ่งสามารถประเมินพัฒนาการได้จากแฟ้มสะสมงาน แบบบันทึกการปฏิบัติงาน ผลงานจากฝึกปฏิบัติงาน แบบสังเกตพฤติกรรมการฝึกปฏิบัติงาน และแบบทดสอบความสามารถในการประกอบการธุรกิจ

แรงขับพฤติกรรมในการประกอบการธุรกิจ หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดแรงขับที่เป็นพฤติกรรมในการประกอบการธุรกิจ ในการรับรู้ว่าการเรียนมีประโยชน์ มีความสำคัญและทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานไปจากเดิม

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ด้านความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ ความสามารถในการประกอบการธุรกิจ และมีแรงขับให้เกิดพฤติกรรมในการประกอบการธุรกิจ ซึ่งเป็นหลักสูตรในระดับรายวิชาของสถานศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมการดำรงชีวิตและการเลือกอาชีพอิสระ

2. เป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาอื่น เช่น รายวิชางานบ้าน งานเกษตร และงานช่าง และในวิชากลุ่มสาระอื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

3. ได้ข้อมูลปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ
รุ่นเยาว์ ตามแนวความคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับนักพัฒนาหลักสูตร
ในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

4. ได้เอกสารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ซึ่งครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใน
บริบทที่ใกล้เคียงกัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างสมรรถนะ
ทางธุรกิจให้กับผู้เรียนได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ ตามแนวคิด การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐาน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแบบกระบวนการและหลักสูตรทางเลือก
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธุรกิจศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

1.1 ความหมายการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

บราวน์ , คอลลินซ์ และดูกริด (Brown, Collins and Duguid, 1989) กล่าวว่า การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive apprenticeship) คือ กลยุทธ์การสอนที่เป็น แกนกลางของการเรียนรู้สถานการณ์ ที่การฝึกปฏิบัติงานนั้นสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็น มีพัฒนาการในการปฏิบัติงาน (Develop) และสามารถใช้อุปกรณ์ ต่าง ๆ ในกิจกรรมความรู้ตามสภาพที่แท้จริง (authentic activity) ดังนั้นในการแก้ปัญหาในการ ฝึกปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นมิได้เกิดจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว (learning environment) แต่จำเป็นต้องใช้สภาพแวดล้อมของโลกแห่งความเป็นจริง (real-world) และความเอาใจใส่ของผู้เรียนในสิ่งที่ปลูกฝังของการฝึกปฏิบัติ ผู้ฝึกปฏิบัติงานจะแก้ปัญหาและ ขยายไปสู่การปฏิบัติภารกิจ

คอลลินซ์ บราวน์ และนิวแมน (Collins, Brown, and Newman, 1987 , 1989) กล่าวว่า การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ คือ การออกแบบระหว่างความคิดการฝึกทางปัญญาที่ นำไปสู่การสร้างกระบวนการการเรียนรู้อย่างเข้าใจ (tacit processes) ที่สามารถสังเกต พฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งเกิดจากการฝึกฝนของผู้เรียน (practice) ที่จะเน้นการเรียนรู้ผ่าน การชี้แนะประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงทักษะกระบวนการความรู้ความ เข้าใจ โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้สอน

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบนั้นจะต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน ฝึกหัดจากสภาพที่มีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงที่ผู้เรียนจะต้องไปเผชิญปัญหาในโลกภายนอกที่แท้จริง เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนและยั่งยืน

1.2 ลักษณะรูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

บราวน์ , คอลลินส์ และนิวแมน (Collins, Brown and Newman, 1987)

กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้เป็นการสอนกระบวนการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนใช้ความชำนาญไปสู่การจัดการภารกิจที่ซับซ้อน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อม วิธีการ ขั้นตอน และสภาพของสังคม โดยมีลักษณะเฉพาะดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายและเงื่อนไข (Goal and Preconditions)

ผู้ฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ต้องมีความตั้งใจจดจ่อต่อการฝึกปฏิบัติที่จะนำไปสู่กลยุทธ์การทำงานและทักษะการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

2. หลักการ (Principles)

2.1 การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบกระตุ้นให้เกิดการโต้ตอบกันระหว่างผู้ที่เริ่มต้นการปฏิบัติงานกับผู้ชำนาญการในการปฏิบัติงาน

2.2 การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเอง โดยผู้เรียนได้นำความรู้เพื่อเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับทักษะที่ผู้เรียนมีความต้องการสำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และเลือกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพบริบทที่ต่างกัน

2.3 การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบต้องมีการกระตุ้นด้วยการมอบหมายภาระงาน ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดทักษะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (increasing complexity) มีทักษะที่หลากหลายมากขึ้น (increasing diversity) และทำให้เกิดทักษะโดยรวมก่อนทักษะเฉพาะ (local skills)

2.4 สภาพสังคมวิทยา ด้วยการสำรวจการมีส่วนร่วมและวัฒนธรรมของการปฏิบัติอย่างชำนาญการ การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบขยายไปสู่การเรียนรู้สถานการณ์สู่ความหลากหลายที่จัดขึ้น ดังนั้นนักเรียนเรียนรู้การประยุกต์ใช้ทักษะในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายด้วยแรงจูงใจที่อยู่ภายใน

3. เงื่อนไขของการเรียนรู้ (Condition of learning)

เป้าหมายความรู้ที่ได้รับจากฝึกทางปัญญาจากต้นแบบจะสัมพันธ์กับการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริง ทำให้เกิดความรู้ความชำนาญ ประกอบด้วย ความรู้ กลยุทธ์ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ กลยุทธ์ในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และกลยุทธ์ในการเรียนรู้ ที่จะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมของการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ

4. บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก (Role of facilitator)

บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกรวมถึง การเป็นต้นแบบ (modeling) การชี้แนะ (coaching) การเสริมต่อการเรียนรู้ (scaffolding) ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบความรู้ความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงของการเฝ้าดูแล การสังเกต การแนะนำ การชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนต่อการฝึกปฏิบัติ

1.3 ประโยชน์ของการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive apprenticeship)

1. กระตุ้นการทำกิจกรรม และการประเมินผลที่แท้จริง สิ่งสำคัญของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive apprenticeship) คือ สถานการณ์การเรียนรู้ และวัฒนธรรมของการปฏิบัติของผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียนได้ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วม เหมือนกับการฝึกปฏิบัติในโลกความเป็นจริงของผู้เชี่ยวชาญ

2. การฝึกปฏิบัติทางปัญญา เป็นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ในภารกิจตามสภาพที่แท้จริง กล่าวคือ พวกเขาจะได้คิด และ ได้ถูกอบรมเช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมในภารกิจการเรียนรู้ และ มีการค้นพบองค์ความรู้ต่าง ๆ ด้วยตัวเอง พวกเขาเกิดแรงจูงใจ เกิดประสบการณ์ และมีสำนึกที่จะทำภารกิจต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive apprenticeship) กระตุ้นให้เกิดความคงอยู่ และเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ ในการฝึกทางปัญญานี้ จะเป็นสถานการณ์ในบริบทที่สมจริง สถานการณ์บริบทที่สามารถเกิดการเรียนรู้ และคงความรู้ไว้ เมื่อได้พบสถานการณ์ที่คล้ายกันในอนาคต

4. การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive apprenticeship) ก่อให้เกิดการให้เหตุผลในทักษะการคิดขั้นสูง ในการฝึกปฏิบัติทางปัญญาจะฝึกหัดผ่านการเป็นต้นแบบ (Modeling) หลังจากนั้น จะมีการสนับสนุนให้เกิดการสำรวจ และค้นพบ ที่มีการใช้กระบวนการให้เหตุผล

คอลลินส์ (Collins, 2006) ได้กำหนดกรอบการออกแบบสภาพแวดล้อมการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบในการเรียนรู้ ซึ่งจะเน้นใน 4 เรื่อง คือ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน ลำดับขั้น และสภาพทางสังคม สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 หลักการออกแบบสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

หัวข้อ	ลักษณะวิธีการ	รายละเอียด
เนื้อหา (Content)	ชนิดของความรู้ที่ต้องการให้มีความเชี่ยวชาญ	
	ด้านความรู้	เนื้อหาความคิดรวบยอดที่เป็นเฉพาะ ความจริงและขั้นตอน
	กลยุทธ์การส่งเสริมการเรียนรู้	ใช้เทคนิควิธีการได้อย่างเหมาะสมกับภาระงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย
	กลยุทธ์การควบคุม	แนวคิดทั่วไปสำหรับขบวนการแก้ไขโดยตรง
	กลยุทธ์การเรียนรู้	จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ความจริง และขั้นตอนของความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น
วิธีการ (Method)	วิธีการที่จะสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความเชี่ยวชาญ	
	ต้นแบบ	ครูเป็นต้นแบบให้นักเรียนสามารถที่จะสังเกตเห็นได้ถึงการเรียนรู้
	การชี้แนะ	ครูดำเนินการสังเกตและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการปฏิบัติภาระงาน
	การเสริมต่อการเรียนรู้	ครูจะต้องเตรียมการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในการปฏิบัติภาระงาน
	การเชื่อมต่อกำความรู้	ครูดำเนินการกระตุ้นด้วยคำพูดให้นักเรียนได้เกิดความรู้และเกิดการคิด
	การสะท้อนกลับ	ครูทำหน้าที่ให้นักเรียนดำเนินการเปรียบเทียบภาระงานที่พวกเขาปฏิบัติกับกลุ่มอื่น
	การสำรวจ	ครูทำหน้าที่เชิญชวนให้นักเรียนกำหนดและอธิบายถึงปัญหาของพวกเขาเอง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อ	ลักษณะวิธีการ	รายละเอียด
ขั้นตอน (Sequencing)	ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ ความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้น เพิ่มความหลากหลาย ทักษะสากลสู่ทักษะเฉพาะ	ภาระงานมีความยากที่จะท้าทาย ความสามารถของผู้เรียน ปฏิบัติให้มีความหลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เน้นเกี่ยวกับความนึกคิดก่อนที่จะ ดำเนินการทั้งหมด
สังคมวิทยา (Sociology)	คุณลักษณะทางสังคมของสภาพการเรียนรู้ การเรียนรู้สถานการณ์จริง ปฏิบัติกับชุมชน สร้างแรงจูงใจที่เกิดจาก ภายใน การมีส่วนร่วม	นักเรียนเรียนรู้ในสภาพการทำงานของภาระ งานในโลกแห่งความเป็นจริง การสื่อสารไปสู่ความสำเร็จในภาระงาน อย่างมีความหมาย นักเรียนตั้งเป้าหมายส่วนบุคคลไปสู่ทักษะ และวิธีแก้ไข นักเรียนร่วมกันทำงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ของพวกเขา

1.4 วิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

1.4.1. การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding)

ความหมายของการเสริมต่อการเรียนรู้

บรูเนอร์ (Bruner, 1978; Wood Bruner, and Ross, 1976; Wood Middleton 1975; cited in Hemiton and Ghatala, 1994: 269) กล่าวถึงการเสริมต่อการเรียนรู้ว่าเป็น กระบวนการที่ผู้ใหญ่สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่เด็กกระทำ ภารกิจที่เขาไม่สามารถทำให้เกิดความสมบูรณ์ได้ ให้เป็นสิ่งที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น

โรสเซ็นไชน์ และไมสเตอร์ (Rosenshine and Meister, 1992; cited in Eggen and Kauchak, 1997: 56) กล่าวถึงการเสริมต่อการเรียนรู้ว่าเป็นการส่งเสริมให้เด็กเข้าสู่พื้นที่ รอยต่อของพัฒนาการในการเรียนรู้ โดยทำให้เกิดความสมบูรณ์อย่างอิสระ การเสริมต่อการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

วูล์ฟอล์ค (Woolfolk, 2007: 60) กล่าวถึงการเสริมต่อการเรียนรู้ว่าเป็นการช่วย การเรียนรู้และการแก้ปัญหา การช่วยเหลืออาจเป็นการชี้แนะแนวทาง และการกระตุ้นสนับสนุน แยกปัญหาออกเป็นขั้นตอน ให้ตัวอย่างหรือวิธีการอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างอิสระ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การเสริมต่อการเรียนรู้เป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาเชิง ปัญญาเป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตาม ศักยภาพ ตามที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์ โดยการแนะนำ ส่งเสริม ชี้แนะ และการ ใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสร้างความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ตามความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมต่อการเรียนรู้เป็นวิธีการสร้าง ความรู้ใหม่โดยการเรียนรู้จากผู้ใหญ่ ครู และเพื่อน ซึ่งกิจกรรมที่ใช้จึงเป็นลักษณะที่ช่วยให้เกิดการ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่จะทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาอย่างอิสระ

การจัดการเรียนการสอนที่เสริมต่อการเรียนรู้

จากการศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เสริมต่อการเรียนรู้ สามารถ แบ่งแนวคิดของผู้ที่สนใจศึกษาทฤษฎีการสร้างความรู้ทางสังคมออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่กล่าวถึงหลักการทั่วไปในการเสริมต่อการเรียนรู้ (Dennis, 2002: 46 ; Wertsch and Rogoff, 1984; cited in Hemiton and Ghatala, 1994: 271)

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่กล่าวถึงบทบาทของครูโดยตรงในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่ที่ ช่วยเหลือ ชี้แนะผู้เรียน (Eggen and Kauchak, 1997: 46; Thoman, 1997: 72; McCaslin and Hickey, 2001: 137; cited in Woolfolk, 2007: 355; Corden, 2000: 10; Tharp, 1993; cited in Daniels, 2001: 117-118; Gallimore and Thard, 1990; cited in Thoman, 1997: 73; Rosenshine and Meister, 1992; cited in Woolfolk, 2007: 49; Eggen and Kauchak, 1997: 57)

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่กล่าวถึงการเสริมต่อการเรียนรู้ที่เป็นแนวทางของขั้นตอน ของการสอน (Wood, Bruner, and Ross, 1976; cited in Hemiton and Ghatala, 1994: 270; Woolfolk, 2007: 50)

กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน (Hemiton and Ghatala, 1994: 280; Vygotskr, 1978; cited in Wink and Putney, 2002: 86; Thoman, 1997: 1)

วิธีการเสริมต่อการเรียนรู้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 การเสริมต่อการเรียนรู้ที่เป็นหลักการในการจัดการศึกษา

เดนิสส์ (Dennis, 2002: 46) กล่าวว่า หลักการสำคัญที่ทำให้การพัฒนาพื้นที่ รอยต่อพัฒนาการของผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพ มีดังนี้

1. การพัฒนาโดยใช้สถานการณ์ทางสังคม
2. การเรียนรู้โดยผ่านระบบการสอนทางสังคม
3. การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาเป็นของนักเรียนเอง

เวิร์ท และโรกอฟฟ์ (Wertsch and Rogoff, 1984; cited in Hemiton and Ghatala, 1994: 271) ได้ระบุลักษณะของการเสริมต่อการเรียนรู้ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นการทำงานในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ รวมทั้งจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมของ 2 จิตหรือมากกว่า ในการแก้ปัญหาในระดับแรก ผู้มีส่วนร่วมไม่ได้รับปัญหาเดียวกัน แต่หลังจากการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่ไม่ชัดเจนจะนำไปสู่การระบุปัญหาในระดับที่ใกล้เคียงกับความสามารถของผู้ใหญ่
2. ผู้ที่มีส่วนร่วมทั้งคู่ช่วยกันกำหนดปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ ผู้เรียนจะแสดงทักษะและการช่วยเหลือ ความสนใจเป็นการส่วนตัว เพื่อกำหนดทิศทางในการมีปฏิสัมพันธ์
3. ปฏิสัมพันธ์ของผู้ใหญ่และเด็กที่ีการทำงานอย่างเป็นระบบ คือ การจัดระบบภาระงาน กระตุ้นด้วยกิจกรรม

จากที่กล่าวมาแล้วจะพบหลักการในการจัดการเรียนรู้ว่าในเขตพื้นที่รอยต่อพัฒนาการโดยผ่านกระบวนการทางสังคม นอกจากนั้นแล้วจะเห็นถึงการแสดงความสัมพันธ์หรือการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านทางวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีปฏิสัมพันธ์สามารถเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กได้ด้วย

กลุ่มที่ 2 การเสริมต่อการเรียนรู้ที่กล่าวถึงบทบาทของครูโดยตรงในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่ที่ช่วยเหลือ ชี้นำ ส่งเสริมเด็ก มีดังนี้

โทแมน (Thoman, 1997: 72) กล่าวถึงการนำแนวคิดของวิก็อตสกี (Vygotsky) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนว่าสามารถทำได้ ดังนี้

1. ครูศึกษาระดับพัฒนาการที่นักเรียนสามารถทำงานด้วยกันได้ อย่างอิสระ และระดับใดที่นักเรียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การแนะนำ การรับรู้ระดับพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ สามารถช่วยในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ
2. ครูทำงานกับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการช่วยเหลือการแก้ปัญหา (scaffolded problem) เมื่อมอบหมายงานใหม่ครูควรให้การแนะนำด้วยวาจา มีการสาธิตทักษะใหม่ ให้ทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้สามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การเรียนรู้จากเพื่อน

เป็นการกระตุ้นนักเรียนและปฏิกิริยาทางสังคมกระตุ้นให้เกิดการใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็น การถามและตอบปัญหา การทำงานกลุ่มเป็นการสอนให้ผู้เรียนเกิดการทำงานร่วมกัน การแสดงความคิดเห็น ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สามารถมองเห็นถึงมุมมองที่แตกต่างจากเพื่อน

3. กระตุ้นให้นักเรียนใช้การพูดในใจ (inner speech) เมื่อมีการแก้ปัญหา การพูดกับตนเองหรือพูดขึ้นตอนการแก้ปัญหาออกมาดัง ๆ จะช่วยให้มีการใช้ความคิดในการแก้ปัญหา ตัดสินใจในสิ่งที่เป็นไปได้และมองเห็นความไม่สอดคล้องของเหตุผล

4. ทำให้ห้องเรียนเป็นชุมชนแห่งการสื่อสาร (Au and Kawakami, 1991 cited in Thomas, 1997: 72) ครูสามารถแนะนำนักเรียนและนักเรียนก็สามารถแนะนำเพื่อนได้เหมือนกัน ส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยการเรียนเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มเล็ก

แม็กเคสลินและฮิกคีย์ (McCaslin and Hickey, 2001: 137; cited in Woolfolk, 2007: 355) กล่าวถึงบทบาทครูที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนในการเสริมต่อการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. ปรับบทเรียนให้เข้ากับระดับปัญญาและประสบการณ์เดิม
2. สาธิตทักษะหรือกระบวนการ
3. ช่วยแก้ปัญหาเมื่อต้องการความช่วยเหลือ
4. ใ้รายละเอียดของงาน
5. ให้อ้อมลย้อนกลับ
6. ให้ออกาสในการแก้ไขข้อผิดพลาด
7. ถามคำถามที่ตรงกับความสนใจของเด็ก

นอกจากนั้นแล้วเมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในช่วงของการพัฒนาในพื้นที่รอยต่อ พัฒนาการและต้องการความช่วยเหลือโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนคนอื่น ๆ การเสริมต่อการเรียนรู้จะเน้นที่ความรู้ที่ทั้งครูและนักเรียนที่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญการในบางอย่าง ดังนั้นการเสริมต่อการเรียนรู้จึงมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากครูและนักเรียนจะสร้างความสัมพันธ์อย่างมีความหมายระหว่างความรู้สึกทางวัฒนธรรมของครูกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและความรู้ของนักเรียน

ทาร์ป (Tharp, 1993; cited in Daniels, 2001: 117-118) คัลลิเมอร์และทาร์ป (Gallimore and Thard, 1990; cited in Thoman, 1997: 73) กล่าวถึงวิธีการช่วยเหลือของครอบครัว ครู กับนักเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเป็นแบบอย่างที่สามารถเลียนแบบได้
2. การให้ผลย้อนกลับ
3. การถามคำถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและกระตุ้นหรือรื้อฟื้น
4. การให้เห็นโครงสร้างของงาน และสร้างความรู้ใหม่

5. การจัดหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจและการเลือก
6. การให้รางวัลและการเสริมแรง

โรเซนไชน์ และไมสเตอร์ (Rosenshine and Meister, 1992; cited in Woolfolk, 2007: 49) กล่าวถึง การช่วยเหลือการเรียนรู้ (Assisted learning) ในชั้นเรียนหรือเรียนแบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีความจำเป็นต้องใช้การเสริมต่อการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. การให้ข้อมูลสารสนเทศ
2. การเสนอสิ่งที่ช่วยจำ
3. การกระตุ้นสนับสนุนในเวลาและปริมาณที่เหมาะสม
4. การปรับวัสดุอุปกรณ์หรือปรับปัญหาให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของผู้เรียน
5. การสาธิตทักษะหรือกระบวนการ
6. การมอบหมายงานตามระดับความยากของปัญหา
7. การให้รายละเอียดย้อนกลับและอนุญาตในการแก้ไขความผิดพลาด

แอจเจนและคัชค (Eggen and Kauchak, 1997: 57) กล่าวถึงวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ว่ามี 5 ประการ ดังนี้

1. การเป็นต้นแบบ (Modeling) โดยการแสดงวิธีการแก้ปัญหา ครูยกตัวอย่างสิ่งที่เป็นรูปธรรมของผู้เชี่ยวชาญให้เห็น
2. การคิดออกเสียงดัง (Think aloud) ในขณะที่เป็นตัวอย่างในกระบวนการ เป็นเทคนิคในการประเมินของครูในขณะที่ผู้เรียนกำลังแก้ปัญหา
3. การถาม (Questions) การถามทำให้เกิดการช่วยเหลือ การหาจุดสนใจ และเสนอแนวทางเลือก
4. การปรับสาระและสื่อ (Adapting instructional materials) ให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก ปรับให้ง่ายหรือเป็นลำดับขั้นตอน
5. การใช้สิ่งเตือนและการชี้แนะ (Prompts and cues) ช่วยให้เกิดการรวบรวมความคิดก่อนเขียนงานที่ได้รับมอบหมาย

คอร์ดเดน (Corden, 2000: 9) กล่าวถึงทฤษฎีของวิก็อตสกี (Vygotsky) และ บรูเนอร์ (Bruner) ว่ามีจุดเน้นที่กระบวนการที่กระตือรือร้นของการเรียนการสอนและการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับวาทกรรมทางสังคม การเรียนรู้อย่างร่วมมือและการต่อเชื่อมความรู้ (the joint construction of knowledge) มีการให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ของครู และการเสริมต่อการเรียนรู้ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. การเป็นแบบอย่างในการแสดงถึงผลงานของผู้เชี่ยวชาญ
2. การสาธิตผลงานของผู้เชี่ยวชาญ ชำนาญการที่สร้างผลงานขึ้นมา
3. การสนับสนุนสร้างสรรค์เด็กในขณะที่ทำการฝึกหัด

แนวคิดของการเสริมต่อการเรียนรู้มีความสำคัญเพราะช่วยให้ครูได้เตรียมการเรียนการสอน ทั้งครูและเด็กเกิดการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้อย่างตื่นตัว การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และการเตรียมการของครูมีบทบาทต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน

กลุ่มที่ 3 การเสริมต่อการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนการสอน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางสรุปขั้นตอนการสอนที่ช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ตามวิธีการของวูด บรูเนอร์ และโรส และวูลฟอล์ค (Wood, Bruner, and Ross, 1976; cited in Hemiton and Ghatala, 1994:270; Woolfolk, 2007: 50)

ขั้นตอน	วิธีการเสริมต่อการเรียนรู้
ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้เกิดความสนใจ - เลือกเรื่องที่เหมาะสมกับผู้เรียน - ครูเริ่มต้นเรื่องให้ก่อน - เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนเรื่องที่มีระดับความยากง่าย - สสำรวจความสนใจของผู้เรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการสอน
ขั้นการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - ลดขนาดของงาน หรือทำให้เนื้อหาง่ายแก่การทำงานและทำความเข้าใจ - ลดความช่วยเหลือลงหากพบว่านักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ - ให้ทำงานตามลำดับขั้นตอน - มีการสาธิตและให้แบบอย่างในการแก้ปัญหา - ให้แรงเสริมและการทำงานที่ท้าทายความสามารถ

จากตารางจะเห็นว่า วูด บรูเนอร์และโรส และวูลฟอล์ค ให้ความสำคัญกับการนำเข้าสู่บทเรียน และแนวทางในการช่วยเหลือของครูในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยไม่กล่าวถึงการสรุปความรู้แต่อย่างใด โดยลักษณะของการช่วยเหลือจะลดระดับความช่วยเหลือลงเมื่อนักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถทำงานได้อย่างอิสระ นอกจากนั้นแล้ว วูลฟอล์ค (Woolfolk, 2007: 50) ยังให้ความสำคัญกับสื่อที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้า เช่น พจนานุกรม การสืบค้นจากคอมพิวเตอร์ การเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนและความสำคัญของกลยุทธ์การเรียนแบบร่วมมือ

กลุ่มที่ 4 การเสริมต่อการเรียนรู้ที่กล่าวถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับ

นักเรียน

เฮมิตัน และเกตาลา (Hemiton and Ghatala, 1994: 280) กล่าวว่า วีก็อตสกีมีความเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อสร้างพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ โดยการเรียนรู้เกิดก่อนและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาขึ้น การจัดการเรียนการสอนที่นำแนวทฤษฎีของวีก็อตสกีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. การมอบหมายงานที่เกี่ยวข้องกับการพูดกับตนเอง
2. การสนทนากับเด็กเพื่อการส่งเสริมการร่วมมือและการถ่ายโยงความรับผิดชอบไปสู่เด็ก ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญประการแรกของครู
3. การใช้ความร่วมมือ การปฏิสัมพันธ์ของเพื่อนในการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนา
4. การตั้งเป้าหมายที่ทักษะการปฏิบัติหรือภาระงานที่จะช่วยพัฒนาในระดับพัฒนาการขั้นต่อไป

บุคคลที่จะสามารถช่วยเด็กหรือเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่าอาจเป็นนักเรียนคนอื่น พ่อแม่ ครู (Vygotsky, 1978; cited in Wink and Putney, 2002: 86) ส่วนเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่าในบริบทหนึ่งอาจไม่ใช่เป็นเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่าในอีกบริบทหนึ่งก็ได้ (Wink and Putney, 2002: 110) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าเพื่อนมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของเพื่อนด้วย

แนวคิดของกลุ่มที่ 4 ให้ความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เช่น การจัดการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อนเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีอิทธิพลและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ และนำไปสู่การเสริมต่อการเรียนรู้และพัฒนาพื้นที่รอยต่อพัฒนาการต่อไป

การเสริมต่อการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับบทบาทครู (กลุ่มที่ 2) และการให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน (กลุ่มที่ 4) นั้นในบางครั้งไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เนื่องจากเป็นการกระทำที่อยู่ในสถานการณ์และบริบทเดียวกัน เช่น ในระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียน บทบาทของครูคือการจัดให้มีการเรียนแบบร่วมมือ ในขณะที่ผู้เรียนและเพื่อนก็มีบทบาทในการร่วมมือ การทำงานกลุ่มหรือในขณะที่ครูจัดกิจกรรมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทบาทของนักเรียนและเพื่อนก็คือการใช้ประสบการณ์ในสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละคนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อย่างไรก็ตามพ่อแม่ ผู้ใหญ่ ครู และเพื่อนก็มีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

จากการศึกษาวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถวิเคราะห์บทบาทครู นักเรียน และผู้สอน ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 วิเคราะห์บทบาทครู นักเรียน ผู้ร่วมกลุ่ม ในวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้

บทบาทครู	บทบาทนักเรียน	บทบาทผู้ร่วมกลุ่ม
-ศึกษาระดับพัฒนาการที่ สามารถทำงานได้อย่าง อิสระ	-สร้างความรู้ด้วยตนเอง -ถามตอบปัญหาจากเพื่อน -แสดงความคิดเห็น (เห็นด้วย,ไม่เห็นด้วย)	-ถามและตอบปัญหา กับเพื่อน -แสดงความคิดเห็น
-ชี้แนะ ช่วยเหลือและแนะนำ งานใหม่ ด้วยวาจา	-หามุมมองที่แตกต่าง	-หามุมมองที่แตกต่าง
-สาธิตทักษะการปฏิบัติใหม่ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ	-พูดในใจ / พูดกับตนเอง -พูดออกเสียงดังในการ แก้ปัญหา	-พูดออกเสียงดังในการ แก้ปัญหา
-จัดให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม -จัดให้มีการเรียนเป็นคู่ เป็น กลุ่มเล็ก ๆ	-หาคำสอดคล้องในเหตุผล -มีบทบาทในกระบวนการกลุ่ม	-ร่วมกันทำงานกลุ่ม
-ปรับบทเรียน เนื้อหาสาระ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	-ทำงานกลุ่มได้	
-ช่วยแก้ปัญหาในส่วนที่มี ความยุ่งยาก		
-อธิบายรายละเอียดของงาน ให้มีชัดเจนมากขึ้น		
-ให้ผลย้อนกลับ		
-การถามคำถามที่กระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ		
-เป็นแบบอย่างในการ แก้ปัญหา		
-จัดหาข้อมูลสารสนเทศ สื่อ ช่วยสืบค้น		
-ให้การเสริมแรง กระตุ้น ความสนใจ		
-ให้ผู้เรียนพูดออกเสียงดัง ๆ เพื่อแสดงความคิดเห็น		
-มอบหมายงานที่มีการพูดกับ ตนเอง		

1.4.2 การชี้แนะ (Coaching)

ความหมายของการชี้แนะ (Coaching)

มิงค์ โอเวนและมิงค์ (Mink, Owen and Mink, 1993: 2) ได้กล่าวไว้ว่าการชี้แนะเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่า ผู้ชี้แนะ (Coach) สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้ชี้แนะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้เป็นการสร้างให้บุคคลมีความเข้มแข็ง ความภูมิใจในตนเอง ที่จะแสดงความสามารถส่งผลต่อการทำงาน ดังนั้นการชี้แนะเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจในการทำงาน (Empowerment process)

กูเออร์ร่า (Guerra, 2001: 50) กล่าวถึงการชี้แนะว่า หมายถึง กระบวนการที่ช่วยส่งเสริมความรู้หรือทักษะที่มีลักษณะเฉพาะจากผู้ที่มีการปฏิบัติไปยังอีกคนหนึ่งที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

วินเซนต์ (Vincent, 2004: 17) กล่าวว่า การชี้แนะเป็นการชี้ให้เห็นแนวทางและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล มักใช้เวลาส่งเสริม สนับสนุนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน เป็นวิธีการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ การจัดองค์กร และการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้สามารถค้นพบวิธีการแก้ปัญหาของตน ที่ต้องการเน้นกระบวนการพัฒนาแบบยั่งยืน

บลานชาท และแท็คเกอร์ (Blanchard and Thacker, 2004 : 268) กล่าวถึงการชี้แนะว่าเป็นกระบวนการแนะนำและการสอนงานแบบรายบุคคลเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงาน มักใช้กับผู้ที่มีความสามารถในบางด้านที่ยังไม่สมบูรณ์และเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการทำงานที่ยั่งยืน

สถาบันการชี้แนะทางธุรกิจ (Business Coaching, 2006) กล่าวถึงการชี้แนะไว้ว่าเป็นวิธีการพัฒนารายบุคคลหรือเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการชี้แนะมีเป็นความสำคัญต่อการฝึกปฏิบัติระหว่างส่วนบุคคลกับองค์กร และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลากร ดังนั้นผู้บริหารองค์กร ผู้จัดการ ผู้บังคับบัญชาควรทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำชี้แนะแก่บุคลากรภายในองค์กร (Zeus and Skiffingto, 2002; Grant, 2003 a; 2006)

สรุปได้ว่า การชี้แนะหมายถึงกระบวนการที่เน้นปฏิสัมพันธ์ ส่งเสริมการเรียนรู้และการอบรมทั้งรายบุคคลและกลุ่ม ที่ผู้มีหน้าที่ชี้แนะได้ช่วยเหลือให้ผู้รับการชี้แนะสามารถจัดระบบและทบทวนการทำงานที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยบรรลุจุดมุ่งหมายและเป้าประสงค์ของการเรียนรู้และปฏิบัตินั้น ๆ

ลักษณะและรูปแบบการชี้แนะ

กอร์ดอน (Gordon, 2004: 53-54) ได้รวบรวมรูปแบบการชี้แนะไว้ดังต่อไปนี้

1) การชี้แนะเชิงเทคนิค (Technical Coaching) เป็นการชี้แนะที่ การ์มสตัน (Garmston, 1987) กล่าวไว้ว่า การชี้แนะ ช่วยให้ครูสามารถถ่ายโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ด้วยการช่วยเหลือที่เข้มข้น จอยส์ และโชว์เวอร์ (Joyce and Showers) ได้พัฒนาการสนทนาเรื่องวิชาชีพ (professional dialogue) ขึ้นเพื่อใช้ในโรงเรียน โดยผู้ชี้แนะไปสังเกตการสอนแล้วประชุมพูดคุยกัน เพื่อช่วยให้ครูได้เชื่อมโยงสิ่งที่ได้จากการอบรมมาสู่การปฏิบัติ ซึ่งวิธีการที่ผู้ชี้แนะใช้ได้แก่ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (technical feedback) เป็นการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติในชั้นเรียน และการช่วยเหลือครูเป็นรายบุคคล

2) การชี้แนะแบบกลุ่ม (Team Coaching) รูปแบบนี้ได้บูรณาการการชี้แนะโดยเพื่อน (peercoaching) เข้ากับการสอนร่วม (co-teaching) มีเป้าหมายเพื่อนำทักษะที่ได้เรียนรู้จากการฝึกอบรมมาใช้ในชั้นเรียน ผู้ชี้แนะเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอน ปฏิบัติการสอน และประเมินบทเรียน

3) กลุ่มเรียนรู้เพื่อนชี้แนะ (Peer Coaching study teams) รูปแบบนี้มีวิธีการโดยให้ครูในโรงเรียนได้รวมกันเป็นทีมเรียนรู้ สมาชิกแต่ละคนปรับเปลี่ยนการเรียนรู้การสอนของตน และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเพื่อนครูด้วยกัน เป็นรูปแบบที่ไม่ได้จัดให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กัน ผลการดำเนินการพบว่าการนำยุทธวิธีนี้ไปใช้ได้เป็นอย่างดีและส่งผลให้มีการพัฒนาดีขึ้น (Joyce and Showers อ้างถึงใน เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2549)

4) การชี้แนะแบบร่วมพัฒนา (Responsive Coaching) เป็นการชี้แนะที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือในเรื่องการปรับปรุงการเรียนการสอน แต่ไม่มีเป้าหมายเฉพาะ เนื่องจากขึ้นอยู่กับความสนใจ วัตถุประสงค์และปัญหาของแต่ละบุคคล ซึ่งบางคนเรียกรูปแบบนี้ว่า collegial coaching

5) การชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching) รูปแบบนี้ได้พัฒนาโดย Costa and Garmston (1994) เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทางสติปัญญาไปจนถึงระดับที่สามารถกำกับวิเคราะห์และประเมินตนเองได้ โดยช่วยเหลือในเรื่องการตัดสินใจวางแผน การสะท้อนการเรียนรู้ และการนำไปใช้ ซึ่งมี 3 ระดับคือ 1) การประชุมวางแผน 2) การสังเกตการเรียนการสอน และ 3) การประชุมสะท้อนการเรียนรู้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2545: 217-220) ได้เสนอรูปแบบการชี้แนะ ในรูปแบบกัลยาณมิตร นิเทศ ซึ่งรูปแบบนี้ เป็นหลักธรรมความเป็นกัลยาณมิตรของพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ความมีน้ำใจ การร่วมทุกข์สุข การช่วยเหลือเกื้อกูล แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง การยอมรับนับถือ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีหลักการที่ต้องการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่ได้ผล โดยเริ่มต้นจากศรัทธาที่ครูมีความตั้งใจที่จะปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เป็นกลุ่มที่ช่วยส่งเสริมและชี้แนะวิธีการต่าง ๆ

กระบวนการชี้แนะ

มิงค์ โอเวนและมิงค์ (Mink, Owen and Mink , 1993: 149-156) ได้เสนอขั้นตอนการชี้แนะไว้ดังต่อไปนี้

1) ระบุเป้าหมายในการเรียนรู้ ควรเป็นเป้าหมายที่ร่วมกันระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ ซึ่งเป้าหมายจะต้องตั้งอยู่บนความต้องการ และความจำเป็นของผู้ได้รับการชี้แนะ ซึ่งสามารถสะท้อนถึงช่องว่างระหว่างจุดมุ่งมองที่ต้องการที่จะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายนั้น และรวมถึงสภาพที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นความต้องการที่จะพัฒนาของผู้ที่ได้รับการชี้แนะ สมรรถนะที่ต้องการพัฒนามักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของความรู้ ทักษะหรือพฤติกรรม และรวมถึงเจตคติที่เป็นเป้าหมายต่อการเรียนรู้

2) การวิเคราะห์สมรรถนะ ในแต่ละสมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้ ซึ่งการวิเคราะห์จะช่วยบอกถึงจุดหมายที่ต้องการจะพัฒนา ที่สามารถจะช่วยให้ผู้ได้รับการชี้แนะได้เรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ (metalearning) ของตนเอง

3) การพัฒนากิจกรรมการเรียน เป็นการดำเนินการให้ผู้ได้รับการชี้แนะได้ใช้ความสามารถและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

4) การออกแบบตารางการชี้แนะ เป็นการช่วยให้สามารถจัดการชี้แนะได้ภายในเวลาที่เหมาะสม ซึ่งต้องพิจารณาเรื่องทักษะที่จะฝึกปฏิบัติ ลำดับขั้นในการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึก

5) ดำเนินการชี้แนะ โดยแบ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้ดังต่อไปนี้

5.1) ขั้นเตรียมการ ต้องทำความเข้าใจตกลงกันระหว่างผู้ชี้แนะกับผู้รับคำชี้แนะถึงเป้าหมายในการชี้แนะ แนะนำในครั้งนี้อะไร ด้วยวิธีการอย่างไร โดยอยู่ในบรรยากาศที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

5.2) การนำเสนอสมรรถนะที่จะเรียน ที่แต่ละบุคคลมีส่วนร่วมในการเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งควรจัดให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.3) การให้ผู้ได้รับการชี้แนะได้ฝึกปฏิบัติ โดยการนำความรู้หรือทักษะที่ได้เรียนรู้ใหม่ไปปฏิบัติ

5.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ

5.5) การประเมินและการติดตามผลของการปฏิบัติงานทั้งหมด

ฮาร์โกรฟ (Hargrove, 2000: 137-217) เสนอรูปแบบการชี้แนะไว้ดังขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) พัฒนาพันธสัญญาในการชี้แนะ (coaching mission) และการคล้อยตามจุดของมุมมองที่ต้องการพัฒนา (a teachable points of view) โดยดำเนินการดังนี้
 - 1.1) สะท้อนประสบการณ์ของชีวิตเพื่อให้ได้มุมมองที่ต้องการพัฒนา
 - 1.2) สะท้อนมุมมองที่ต้องการพัฒนา ที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ให้สำเร็จจะปฏิบัติได้อย่างไร
 - 1.3) สร้างปฏิสัมพันธ์ สื่อถึงแนวคิดที่ได้ผ่านเรื่องราว ความคิด เปรียบเทียบ (metaphor) หรือตัวอย่าง
 - 1.4) แสวงหาวิธีการชี้แนะที่เหมาะสม
- 2) สร้างความสัมพันธ์ และวางแผนทำสัญญาการชี้แนะ (coaching contract)
- 3) วางแผนจุดมุ่งหมายที่ต้องการร่วมกัน
 - 3.1) ไม่ต้องบอกว่าต้องปฏิบัติอะไร แต่ให้เกิดจากการคิดร่วมกัน
 - 3.2) ร่วมกันคิดที่จะพัฒนาเพื่อไปให้ถึงพันธสัญญา ณ ระดับใดที่ได้วางไว้และต้องเคารพในสัญญาที่ได้วางไว้
- 4) วางเป้าหมายของความสามารถ
- 5) ดำเนินการตามแผน การย่อยจุดมุ่งหมายให้เป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิบัติ
- 6) จัดให้มีการย้อนกลับ (feedback) และการเรียนรู้ที่ได้ โดยการให้ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน แต่จะต้องให้เป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้ โดยไม่มีการผ่อนปรน พร้อมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน และทำทนายเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว

บลานชาท และ แท็คเกอร์ (Blanchard and Thacker, 2004: 268) กล่าวว่า ในอดีตที่ผ่านมาโค้ชชี้แนะมักใช้เวลาในการชี้แนะประมาณร้อยละ 10 ของเวลาทั้งหมด แต่องค์กรในปัจจุบันมีการใช้การชี้แนะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 กระบวนการชี้แนะประกอบด้วย

- 1) การทำความเข้าใจสภาพการทำงาน วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการพัฒนางาน และระดับความสามารถของผู้รับการชี้แนะ
- 2) ผู้ชี้แนะกับผู้รับการชี้แนะร่วมกันวางเป้าหมายในการพัฒนาที่ต้องการ โดยการวางแผนและจัดทำตารางการปฏิบัติงาน
- 3) ดำเนินการชี้แนะในการทำงาน (work site) ด้วยการให้คำแนะนำ การสังเกตการทำงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับในลักษณะของการสอน การให้คำชี้แนะไปพร้อมกับการปฏิบัติงานจริง

4) ดำเนินการในข้อ 3) ข้ำ จนกว่าจะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่พึงประสงค์

สมน อมรวิวัฒน์ (2545: 32-33) ได้เสนอกระบวนการในการชี้แนะ ประกอบด้วย ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) เปิดใจ ผู้ได้รับการชี้แนะจะต้องทบทวนการวัดและประเมินผลตนเอง ประเมินผลงาน และประเมินพัฒนาการเรียนรู้
- 2) ให้ใจ ผู้ชี้แนะจะต้องจัดให้มีการประชุมพิเศษ เพื่อสร้างสายใยแห่งความสัมพันธ์ แจ่มจุดมุ่งหมาย จัดเวลาและกำหนดแผนงาน
- 3) ร่วมใจ ทั้งผู้ชี้แนะและผู้ได้รับคำชี้แนะต้องร่วมคิดร่วมทำ โดยผู้ชี้แนะอาจจะแนะนำสาธิต เป็นแบบอย่าง ให้ฝึกปฏิบัติ ฝึกสร้างสิ่งต่าง ๆ และเรียนรู้
- 4) ตั้งใจ สร้างสรรค์คุณภาพ ผู้ชี้แนะทดลองปฏิบัติจริง ปรึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดต่อบริการ เยี่ยมเยียน ช่วยกันแก้ปัญหาและให้กำลังใจ
- 5) เงื่อนไข ในการชี้แนะแบบนี้ ผู้ชี้แนะต้องไม่มุ่งด้านปริมาณแต่จะต้องสานพลังอาสา เสวนาร่วมกัน สร้างความเป็นมิตร ฝึกปฏิบัติทุกวันและบันทึกแนวทาง

สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา (2550: 45-47) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการในการชี้แนะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้ชี้แนะควรทำความเข้าใจกับผู้รับคำชี้แนะ ปรับกระบวนการคิด ผู้ชี้แนะควรเป็นกระจกเงาสท้อนความคิด จริงใจในการสร้างสรรค์บรรยากาศ เพื่อเปิดโอกาสสู่การเชื่อมโยง
- 2) การเตรียมตัวทบทวนเป้าหมายและหลักการของการชี้แนะ (coaching) ผู้ชี้แนะควรออกแบบเวลาในการชี้แนะจากความตระหนักของผู้ได้รับการชี้แนะ จะให้ช่วยเมื่อไหร่ จุดประกายความคิด และควรมีระบบการคิดทบทวน คอยตรวจสอบพฤติกรรมเชิงบวก
- 3) การสร้างความคุ้นเคยและทบทวนวัตถุประสงค์โครงการ ผู้ชี้แนะควรแบ่งปันประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับเรื่องนั้น ๆ อย่างน้อย 2 ตัวอย่างแทนที่จะต้องคำถามไปตรง ๆ เพื่อเป็นการค้นหาคำตอบ
- 4) การค้นหาปัญหาและสิ่งรบกวนจิตใจเพื่อกำหนดจุดสำคัญ ช่วยในเรื่องของการกำหนดจุดมุ่งหมายของปัญหาและเลือกเรื่องเล็ก ๆ ที่จะช่วยแก้ไขได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ จะเติบโตเป็นการเปลี่ยนแปลงได้
- 5) การวางแผนปัญหาและลงมือทำตามแผนที่วางไว้
- 6) ติดตามผลจากการได้การชี้แนะ
- 7) การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติ

เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549: 80-83) กล่าวถึง กระบวนการชี้แนะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้รู้จักช่วยเหลือตนเอง มีขั้นตอนกระบวนการดังนี้

1) ขั้นก่อนการชี้แนะ (pre-coaching) ก่อนดำเนินการชี้แนะ ควรมีการตกลงร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นหรือจุดเน้นที่ต้องการชี้แนะร่วมกัน เนื่องจากการดำเนินการชี้แนะเน้นไปที่การเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง เป็นการทำงานเชิงลึก (deep approach) ดังนั้นประเด็นที่ชี้แนะจึงเป็นจุดเล็ก ๆ แต่เข้มข้น ช่วยให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ชัดแจ้ง ช่วยคลี่คลายปมปัญหาบางประการให้เกิดผลในการปฏิบัติได้จริง ต้องวางแผนร่วมกันว่าในแต่ละครั้งที่ดำเนินการชี้แนะนั้น จะชี้แนะลงลึกเฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ

2) ขั้นการชี้แนะ (coaching) เป็นขั้นที่ผู้ชี้แนะพยายามทำความเข้าใจวิธีคิด วิธีการทำงานและผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานว่าอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลในการต่อยอดประสบการณ์ในระดับที่เหมาะสมกับแต่ละคน ซึ่งในขั้นนี้อาจใช้วิธีการต่างกันไปตามสถานการณ์ได้แก่ การให้บอกเล่า อธิบายวิธีการทำงานและผลที่เกิดขึ้น การพิจารณาร่องรอยการทำงานร่วมกัน เช่น แผนปฏิบัติงาน การสังเกตการทำงาน การให้ประเมินการทำงานของตนเอง เป็นขั้นที่ช่วยให้ได้บททวนการทำงานที่ผ่านมาของตนเอง โดยใช้ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่ผ่านมา การจัดให้มีโอกาสได้นึกย้อนและสะท้อนผลการทำงาน ช่วยให้ผู้ได้รับการฝึกได้บททวนและไตร่ตรองว่าตนเองได้ใช้ความรู้ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติ มีอุปสรรคปัญหาใดที่เกิดขึ้น

3) ขั้นต่อยอดประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้ชี้แนะมีข้อมูลจากการสังเกตการทำงาน และฟังผู้ได้รับคำชี้แนะอธิบายความคิดของตนเอง แล้วจึงลงมือต่อยอดประสบการณ์ในเรื่องเฉพาะนั้น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งผู้ชี้แนะต้องอาศัยปฏิภาณในการวินิจฉัยให้ได้ว่าผู้ได้รับคำชี้แนะต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใด หากไม่แน่ใจก็อาจใช้วิธีการสอบถามขอข้อมูลเพิ่มเติม ในขั้นต่อยอดประสบการณ์ ซึ่งในขั้นนี้จะมีการดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ 1) การเพิ่มเติมความรู้ 2) แบ่งปันประสบการณ์

4) ขั้นสรุปผลการชี้แนะ (post-coaching) เป็นขั้นตอนที่ผู้ชี้แนะเปิดโอกาสให้ได้สรุปผลการชี้แนะเพื่อให้ได้หลักการสำคัญในการปรับไปใช้กับการทำงานของตนเอง มีการวางแผนที่จะกลับมาชี้แนะร่วมกันอีกครั้งว่าความรู้ความเข้าใจอันใหม่ที่ได้รับการชี้แนะครั้งนี้จะเกิดผลในทางปฏิบัติเพียงใด รวมไปถึงการตกลงร่วมกันเรื่องการให้ความช่วยเหลือ เช่น การหาเอกสารให้ศึกษา การประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

วิธีการชี้แนะ

เบนเน็ตท์ (Bennett, 1987 cited in Vaughn and Coleman, 2004: 26) เสนอว่า เงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพ คือ สาธิต การฝึกปฏิบัติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการชี้แนะจากทฤษฎีไปสู่การสาธิตหรือทำให้ดู การให้ฝึกลองทำเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้ได้รับคำชี้แนะได้บรรลุทักษะใหม่ได้ดีกว่าการอบรมให้ข้อมูลหรือทฤษฎีอย่างเดียว และถ้าหากมีการชี้แนะในสถานการณ์ในการทำงาน (on-site coaching) ควบคู่กับกระบวนการในการทำงานจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่ได้รับการชี้แนะในการนำทักษะและยุทธวิธีที่ได้เรียนรู้ และประสบการณ์ใหม่ไปใช้ได้จริง

มิงค์ โอเวนและมิงค์ (Mink, Owen and Mink, 1993: 148-149) กล่าวถึงวิธีการในการชี้แนะมีวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การเป็นแบบอย่าง (modeling) การสอนงาน (instructing/teaching/facilitating) การเป็นกระจกสะท้อน (mirroring) การเป็นที่ปรึกษา (counseling) การเป็นแบบอย่างเป็นการชี้แนะโดยทำเป็นตัวอย่างให้เห็น เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ได้รับการชี้แนะเห็นถึงการเปลี่ยนแปลง บางครั้งผู้ชี้แนะก็เป็นผู้ให้การชี้แนะได้เรียนรู้ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งต้องรู้ว่าจะชี้แนะอย่างไรหรือจัดสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ การเป็นกระจกสะท้อนคือการช่วยให้บุคคลได้สะท้อนประสบการณ์ที่ผ่านมา ให้ก้าวผ่านมโนทัศน์และคุณค่าเดิมที่จำกัดศักยภาพที่มีอยู่ สุดท้ายคือการให้คำปรึกษา เป็นการช่วยให้คิดพิจารณารอบด้านเน้นทางด้านจิตใจเป็นหลัก การสะท้อนการเรียนรู้คือ การช่วยทบทวนการกระทำของตนเอง การเลือกยุทธวิธีในการชี้แนะเหล่านี้ขึ้นอยู่กับสภาพตามความต้องการในการขอรับความช่วยเหลือ

ไนท์ (Knight, 2004: 34-35) กล่าวว่าผู้ชี้แนะการสอนเรียนรู้การปรับตัวในการมีส่วนร่วมกับผู้ได้รับการชี้แนะโดยใช้วิธีการหลัก คือ ทางเลือก (choice) การสนทนา (dialogue) และความรู้ในการปฏิบัติ (knowledge in action)

ทางเลือก (choice) วิธีการที่ดีที่สุดในการทำงานกับผู้ได้รับการชี้แนะ คือ การเคารพในความสามารถตัดสินใจ ผู้ได้รับทางเลือกในการทำงานร่วมกับผู้ชี้แนะ มีความคิดที่ดีเกี่ยวกับสิ่งที่เขารู้และสิ่งที่เขาต้องการ ถ้าผู้ชี้แนะไม่ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจของผู้ได้รับคำชี้แนะ บุคคลนั้นก็จะยอมไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้ชี้แนะเช่นกัน สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการชี้แนะน้อยที่สุดคือการที่สั่งให้ทำ

การสนทนา (dialogue) ผู้ชี้แนะการสอนและผู้ได้รับการชี้แนะใช้เวลาในการพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนรู้ ไม่เพียงแต่เป็นการให้ข้อมูล ยังช่วยแก้ปัญหาเป็นทั้งฝ่ายที่รับและให้ไปพร้อมกัน

ความรู้ในการปฏิบัติ (knowledge in action) การชี้แนะจากการสอนให้ฝึกปฏิบัติทำงาน ทำให้ผู้ที่ได้รับการชี้แนะเรียนรู้ได้เร็วขึ้นจากงานและการฝึกปฏิบัติ ผู้รับคำชี้แนะทำหน้าที่แบ่งปันความคิดซึ่งกันและกันระหว่างการประชุมในช่วงที่ว่างจากการอบรม หรือการเป็นแบบอย่างซึ่งกันและกันในขณะที่ทำการปฏิบัติหรือการเรียนรู้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแบบกระบวนการและหลักสูตรทางเลือก

2.1 ความหมายของหลักสูตร

เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และลิวอิส (Saylor; Alexander; and Lewis, 1981 อ้างถึงใน พูนสุข อุดมสุข, 2546) และสังต์ อุทรานันท์ (2528) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาที่เรียน เป็นการมองว่าหลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นรายการของสิ่งที่ผู้เรียนต้องทำและมีประสบการณ์ โดยการพัฒนาความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดี เพื่อความสามารถในการดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะและแลกเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยมภายใต้การดูแลของสถาบันนั้น ๆ

2. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน ความหมายของหลักสูตรในลักษณะที่เป็นการมองว่าผู้เรียน ควรได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และปัญญา การจัดการเรียนการสอนควรจัดให้สนองความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคน ควรสอนหรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำจนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีศักยภาพ ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้คิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามความสามารถของผู้เรียน

3. หลักสูตร คือ จุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ ซึ่งในความหมายนี้ หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้บรรลุจุดหมายและจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เป็นสิ่งที่สังคมได้มุ่งหวังหรือคาดหวังให้ผู้เรียนได้รับ เป็นชุดของการเรียนและประสบการณ์สำหรับเด็กที่โรงเรียนวางแผนไว้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการศึกษา เป็นเซตของความตั้งใจเกี่ยวกับโอกาสในการจัดให้คนได้รับการศึกษาร่วมกับคนอื่นและสิ่งอื่นในระยะเวลาและเนื้อหาที่จัดไว้แน่นอนมีความเกี่ยวข้องกับการจัดลำดับของเนื้อหาวิชา การคัดเลือกเนื้อหาสาระ การคัดเลือกอุปกรณ์ รวมทั้งกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างได้ผลมากที่สุด

4. หลักสูตร คือ แผนซึ่งจัดโอกาสการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่คาดหวังให้แก่ผู้เรียน ความหมายของหลักสูตรในลักษณะนี้จะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมี

ความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในหลักสูตร เป็นแผนสำหรับจัดกระบวนการเรียนการสอนหรือโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

5. หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน ความหมายของหลักสูตร ลักษณะนี้เป็นการมองกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียนในแง่ของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนได้มีความรู้ มีประสบการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมผู้เรียนทุก ๆ ด้าน

นอกจากนี้นักการศึกษาได้นิยามความหมายหลักสูตรอย่างมากมายขึ้นอยู่กับแนวคิดพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ยึดถือ มีทั้งความหมายกว้างและแคบ ซึ่งออนสไตน์ และฮันกินส์ (Ornstein and Hunkins, 2004) ได้รวบรวมและสรุปทรรศนะของนักการศึกษาออกเป็น 5 ความหมาย ดังนี้

1. หลักสูตรคือแผน (Curriculum as a plan) หลักสูตรเป็นเอกสารที่กำหนดกลวิธีในการปฏิบัติที่ทำให้บรรลุเป้าหมายความต้องการของหลักสูตร ซึ่งเน้นแนวคิดพื้นฐานทางพฤติกรรมนิยม (Behavioral approach) ที่มีลำดับขั้นตอน กระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งมีนักการศึกษาที่ให้ความหมายในลักษณะนี้ได้แก่ ราล์ฟ ไทเลอร์ (Ralph Tyler) ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba) กาเลน เซเลอร์ (Galen Saylor) เดวิด แพรทท์ (David Pratt) จอน ไวลส์ (Jon Wiles) และโจเซฟ บอนดี (Joseph Bondi)

2. หลักสูตรคือประสบการณ์ (Curriculum as the experiences) ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนตามที่กำหนดไว้แล้วเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร รวมถึงโปรแกรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้จัดให้แก่ผู้เรียน หลักสูตรนี้เป็นแนวคิดพื้นฐานทางมนุษยนิยม (Humanistic approach) นักการศึกษาในกลุ่มนี้ได้แก่ ดิวอี้ (Dewey) คาสเวลล์และแคมป์เบลล์ (Caswell and Campbell) สเตท เชฟเพิร์ดและเรแกน (State Shepherd and Ragan) ไอเนอร์ (Eisner) มาร์ช และวิลเลียมส์ (Marsh and Willis)

3. หลักสูตรคือระบบ (Curriculum as a system) เป็นกระบวนการจัดระบบให้กับบุคลากร และการนำระบบไปใช้ หลักสูตรนี้เป็นแนวคิดพื้นฐานทางด้านการจัดการ และแนวคิดเกี่ยวกับระบบ (Managerial and System approach)

4. หลักสูตรคือสาขาความรู้ที่ศึกษา (Curriculum as a field of study) หลักสูตรนี้เน้นเกี่ยวกับความรู้ทางทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ หลักสูตรนี้สนใจเรื่องประวัติศาสตร์ ปรัชญาและสังคม เป็นแนวคิดพื้นฐานทางวิชาการ (Academic approach) ซึ่งมีนักการศึกษาที่ให้ความหมายในกลุ่มนี้คือ รีอิด (Reid) ชูเบิร์ก (Schubert) และแทนเนอร์ส (Tanners)

5. หลักสูตรคือเนื้อหาวิชาที่เรียน (Curriculum as subject matter) หลักสูตรนี้เน้น รายวิชาหรือกลุ่มวิชาที่เรียน ไม่มีแนวคิดพื้นฐานใดโดยเฉพาะที่ใช้ในการอธิบายหลักสูตรด้านนี้ ซึ่งนักการศึกษาที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ สเตท เชฟเพิร์ดและเรแกน (State Shepherd and Ragan) แกรทเทอร์ และไวล์ส (Glatthorn and Wiles) บอนดี (Bondi)

จากความหมายของหลักสูตรที่นำเสนอมานี้สรุป ได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหา กระบวนการ และกิจกรรมทางการศึกษา ที่จัดให้กับผู้เรียนให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ พัฒนา ทักษะและเปลี่ยนแปลงเจตคติให้คิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามความสามารถ เพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถ การจัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา หลักสูตรจะมี บทบาทและมีความสำคัญ คือ หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติ หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ เป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐาน การศึกษา ตลอดจนเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนเป็นสิ่งที่ผู้สอนไม่ควรละเลย ซึ่งในความหมายนั้นจะเน้น 2 ประการหลัก ๆ คือ 1) กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน และ 2) เอกสารที่เป็นแผนที่กำหนดแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่เขียนไว้

นอกจากหลักสูตรระดับชาติแล้วยังมี “หลักสูตรสถานศึกษา” และ “หลักสูตรท้องถิ่น” ที่ ใช้ความหมายที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละพื้นที่ เนื้อหา สภาพบริบทของสังคม และผู้เรียน “หลักสูตรสถานศึกษา” สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของสถานศึกษาที่แตกต่างกันซึ่งจะเห็นได้ ในหลักสูตร ซึ่งในระยะแรกของหลักสูตรสถานศึกษาจะอิงอยู่กับหลักสูตรระดับชาติ หรือ หลักสูตรแม่บท ในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับชาติ สังกัด อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสร้างหลักสูตรระดับท้องถิ่นมี 2 ลักษณะ คือ 1) การปรับหลักสูตร แกนกลางให้เข้ากับท้องถิ่น สถานศึกษา และ 2) การสร้างหลักสูตรย่อย ๆ ในระดับท้องถิ่น สถานศึกษาขึ้นมาเพื่อเสริมหลักสูตรแกนกลาง ที่ปัจจุบันพบว่ามีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สถานศึกษาในแนวพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนมากขึ้น ที่โรงเรียนได้พยายามพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาโดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของสถานศึกษานั้น จึงสามารถให้ความหมาย ของหลักสูตรท้องถิ่นออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่หลักสูตรสถานศึกษาที่มีความอิงหลักสูตร แม่บทและหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความอิงสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้เองในโรงเรียน

1. หลักสูตรสถานศึกษาที่มีความหมายอิงหลักสูตรแม่บท นักการศึกษาในกลุ่มนี้มองว่าหลักสูตรสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแม่บท สร้างขึ้นโดยทำการปรับ เพิ่มหรือขยายจากหลักสูตรแม่บทเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละสถานศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 15) ให้ความหมายว่าหลักสูตรสถานศึกษา คือ การนำเอาหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและชุมชนนั้น สารการเรียนรู้จะสอดคล้องสัมพันธ์กับสถานศึกษามากขึ้น ไม่ใช่การเรียนรู้แบบเสียเปล่า แต่เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตจริง

ชอุ่ม กรไกร (2537: 7) ได้ให้ความหมายของ หลักสูตรระดับท้องถิ่น คือ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากหลักสูตรแม่บทระดับชาติ ที่มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ความต้องการและสภาพจริง โดยส่งเสริมสนับสนุนให้นำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อพัฒนาชีวิต และปลูกฝังให้รักที่จะพัฒนาท้องถิ่น สถานศึกษาของตนเอง อีกทั้งส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการเฉพาะกลุ่มตามศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล

กรมวิชาการ (2538: 3) ให้ความหมายว่า หลักสูตรระดับท้องถิ่น หมายถึง ส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น สถานศึกษาดำเนินการจัดทำตามข้อกำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาที่จะทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร หมายถึง หน่วยงานระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด เขตการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. หลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหมายอิงสภาพปัญหาและความต้องการท้องถิ่น ซึ่งนักการศึกษาในกลุ่มนี้มองว่าหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลและชุมชนท้องถิ่น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ให้ความหมายหลักสูตรท้องถิ่น คือ มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่น ชุมชนจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

กรรณิการ์ แยมเกสร (2540) ให้ความหมายหลักสูตรท้องถิ่น คือ หลักสูตรที่โรงเรียนหรือครูและนักเรียนร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิตจริง เรียนแล้วเกิดความรู้ ความสามารถนำไปใช้อย่างมีคุณภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข หลักสูตรท้องถิ่นจึงมาจากปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เป็นหลักสูตรที่ปรับให้สามารถใช้กับชีวิตจริงของผู้เรียนตามสภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างครบวงจร หรือเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันแต่ไม่มีในหลักสูตร

2.2 ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละหลักสูตรมีเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน จึงทำให้หลักสูตรแต่ละประเภทมีเนื้อหา กิจกรรมในการจัดการเรียน การสอนที่แตกต่างกัน จะเห็นได้จากงานของ เซย์เลอร์และคณะ (Saylor and Other, 1981) ดังนี้

1. หลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา ลักษณะที่สำคัญของหลักสูตรประเภทนี้คือ การจัดเนื้อหาเข้าด้วยกัน มีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นข้อย่อย ๆ ซึ่งแต่ละเนื้อหามีลักษณะตายตัว มุ่งสร้างพื้นฐานทางความรู้ให้กับผู้เรียน วิชาที่สอนตามแนวของหลักสูตรนี้ได้แก่ คณิตศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ เป็นวิชาที่มีการจัดเรียงลำดับของเนื้อหาวิชาอย่างเป็นระเบียบ

2. หลักสูตรที่เน้นสมรรถภาพเฉพาะ หลักสูตรประเภทนี้เน้นพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกซึ่งสามารถวัดได้ โดยพิจารณาจากผลการเรียนหรือสมรรถภาพของผู้เรียนได้ ผู้เรียนต้องบรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งผู้เรียนต้องผ่าน วัตถุประสงค์แรกก่อน จึงจะสามารถเรียนในวัตถุประสงค์ต่อไป ซึ่งการออกแบบหลักสูตรใน ประเภทนี้จะเน้นการเรียนเกี่ยวกับทักษะที่มีลักษณะเฉพาะที่มีการจัดเรียนทักษะไว้อย่างเป็น ขั้นตอน

3. หลักสูตรที่เน้นกิจกรรมทางสังคมและบทบาทหน้าที่ หลักสูตรประเภทนี้เน้นสังคม ซึ่งมีรากฐานมาจากสังคมและปัญหาต่าง ๆ ภายในสังคม ลักษณะการออกแบบหลักสูตรจะเน้น เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ สังคม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ เน้นบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม โดยสอดแทรกหรือผสมผสานเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ

4. หลักสูตรประเภทที่เน้นความต้องการและความสนใจของนักเรียนรายบุคคล หลักสูตรประเภทนี้เน้นความต้องการความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนโดยศึกษาจากพื้นฐานของผู้เรียน แล้วจัดประสบการณ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรประเภทนี้มีความ ยืดหยุ่นมาก สามารถปรับขยายเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคน การจัดการเรียนการสอนใช้กิจกรรมที่หลากหลายผสมผสานกัน

นอกจากหลักสูตรทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวแล้ว มีนักพัฒนาหลักสูตรหลายคนได้เสนอ แนวคิดทางด้านหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนและแตกต่างไปจากเซเลอร์และคณะ นักพัฒนา หลักสูตรดังกล่าวคือ ทาบา (Taba, 1962) จาคอบส์ (Jacobs, 1989) ดอลล์ (Doll, 1992) ออนสแตน และฮันกินส์ (Ornstein and Hunkins, 2004) ไวเอท และคณะ (Choate and Other, 1995) ได้นำเสนอหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรหมวดวิชา ทาบา (Taba, 1962) ได้อธิบายหลักสูตรประเภทนี้ว่าเป็น หลักสูตรที่เกิดจากการรวบรวมเนื้อหาที่คล้ายกันเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดเป็นรายวิชาใหม่ที่มี ขอบข่ายเนื้อหากว้างขึ้น เช่น วิชาสังคมศึกษา ซึ่งเกิดจากการรวบรวมเนื้อหาวิชา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หน้าที่พลเมือง นอกจากวิชาสังคมศึกษาแล้ว วิชาหลักภาษาเป็น วิชาที่เกิดจากการรวบรวมเนื้อหาของรายวิชาการอ่าน การสะกด การเรียงความ และการคัด ลายมือ สำหรับการจัดการเรียนสอนจะเน้นการสอนของครูเป็นศูนย์ บทบาทของครูยังคง แยกกันสอนตามเนื้อหาที่ได้รับมอบหมาย

2. หลักสูตรสหวิทยาการ จาก็อบส์ (Jacobs, 1989) อธิบายหลักสูตรสหวิทยาการนี้ว่า เป็นหลักสูตรที่เกิดจากการนำวิชาต่าง ๆ ที่อยู่ในหลักสูตร เช่น หลักภาษา คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น มาผสมผสานเป็นรายวิชา หรือหน่วยการเรียนรู้ใหม่ สำหรับเนื้อหาที่สอนครูผู้สอนเป็นผู้กำหนด ส่วนมากเป็นเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจ เนื้อหาจะ ครอบคลุมวิชาต่าง ๆ จาก็อบส์ (Jacobs) ได้ยกตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ การบิน ซึ่ง ประกอบไปด้วยเนื้อหาวิชา คณิตศาสตร์ (มุม) วิทยาศาสตร์ (ลักษณะการบินของนกและแมลง) สังคมศึกษา (ประวัติศาสตร์การบิน) ภาษา วรรณคดี (นวนิยายเกี่ยวกับคนบินได้คือ ชูปเปอร์แมน ปีเตอร์แพน) ศิลปะศึกษา (การออกแบบของดาวินชี และการออกแบบว่าวของ ญี่ปุ่น) และปรัชญา (คำถามว่าทำไมคนเราต้องบิน)

3. หลักสูตรที่เน้นกระบวนการ ดอลล (Doll, 1992) ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักสูตร ประเภทนี้ว่า เป็นหลักสูตรที่เน้นวิธีการเรียนรู้และการแก้ปัญหา ซึ่งทักษะกระบวนการเรียนรู้ จะสอดแทรกเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ เช่น การสังเกต การจำแนก การกำหนดสมมติฐาน และ การตัดสินใจ เป็นต้น

4. หลักสูตรสหสัมพันธ์ ออนสเทน และฮันกินส์ (Ornstein and Hunkins, 2004) ได้ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรนี้ว่า หลักสูตรสหสัมพันธ์ เป็นหลักสูตรที่เชื่อมโยงเนื้อหาของ รายวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น ในช่วงเวลาที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ และภาษา นักเรียน อาจจะทำนบทกวีในยุคประวัติศาสตร์นั้น ๆ ควบคู่ไปด้วย

5. หลักสูตรเกลียวสวาน ไชเอท และคณะ (Choate and Other, 1995) อธิบาย เกี่ยวกับหลักสูตรเกลียวสวานไว้ สรุปได้ว่าเป็นหลักสูตรที่ใช้สอนทักษะหรือแนวคิดเดียวกันให้ นักเรียนในระดับชั้นที่ต่างกัน ซึ่งจะมีความลึกซึ้งของเนื้อหาที่แตกต่างกันไปตามระดับชั้น

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรประเภทต่าง ๆ มีลักษณะที่แตกต่างกันทั้งทางด้านเป้าหมาย เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับการเลือกใช้หลักสูตรในแต่ละประเภทนั้น ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของผู้พัฒนาหลักสูตร ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเช่นไร ถึงอย่างไรก็ตาม หลักสูตรจะมีลักษณะที่แตกต่างกันนักพัฒนาหลักสูตรสามารถพัฒนาหลักสูตรโดยการ ผสมผสานหลักสูตรแต่ละประเภทเข้าด้วยกันได้ แต่จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดพื้นฐานใน การพัฒนาหลักสูตรประเภทใด

2.3 องค์ประกอบหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร นักพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องกำหนดองค์ประกอบหลักสูตรให้ชัดเจนเพื่อกำหนดกรอบหรือขอบข่าย การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งองค์ประกอบมีความแตกต่างกัน และคล้ายกัน ซึ่งมีนักพัฒนาหลักสูตรได้เสนอ ดังนี้

ไทเลอร์ (Tyler, 1949) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักสูตร สรุปได้ว่าควรประกอบด้วย เป้าหมาย ประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ วิธีการการตรวจสอบเป้าหมาย

นิโคลล์ และนิโคลล์ (Nicholls and Nicholls, 1976) ได้เสนองค์ประกอบหลักสูตร ด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการ การวัดและประเมิน ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน

เลวี (Lewy, 1977) เสนอว่าองค์ประกอบหลักสูตร ควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา ยุทธศาสตร์ และสื่ออุปกรณ์

แพทท (Pratt, 1980) มีแนวคิดที่ว่า หลักสูตรเป็นแผนหรือความตั้งใจตั้งนั้นสิ่งที่มีอยู่ในหลักสูตรควรประกอบด้วย ความตั้งใจ และเป้าหมาย สิ่งนี้นักเรียนจะได้รับการพัฒนา วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ และคุณลักษณะที่จำเป็นของครู

เซย์เลอร์และคณะ (Saylor and Other, 1981) ได้เสนองค์ประกอบหลักสูตร ควรประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ เวลาเรียน นโยบาย คู่มือหลักสูตร รายวิชาที่ศึกษา การประเมินผล

โอลีวา (Oliva, 1982) ได้เสนองค์ประกอบหลักสูตรและการสอนควรมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์การสอน เทคนิค วิธีการวัดและประเมินผล

พอสเนอร์ และรูดนิตสกี (Posner and Rudnitsky, 1986) เสนององค์ประกอบหลักสูตร ในระดับรายวิชา ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์การสอน และแผนการวัดและประเมินผล

พาลมา (Palma, 1992) เสนอว่า องค์ประกอบหลักสูตร ควรประกอบด้วย วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้

ฮันกินส์ และคณะ (Hunkins and Other, 1993) ได้เสนองค์ประกอบหลักสูตรที่ประกอบด้วย จุดหมาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ เนื้อหา ประสบการณ์เรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักสูตร ที่นักพัฒนาหลักสูตรได้นำเสนอมาแล้ว จะเห็นได้ว่า มีทั้งองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน และองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว องค์ประกอบที่นักพัฒนาหลักสูตรได้เสนอไว้สอดคล้องกัน คือ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล

2.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสาร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ที่ได้นำเสนอโดย ไทเลอร์ (Tyler, 1975) นิโคลล์ และนิโคลล์ (Nicholls and Nicholls, 1976) เซย์เลอร์ และคณะ (Saylor and Other, 1982) โอลีวา (Oliva, 1982) พอสเนอร์ และรุดนิตสกี (Posner and Rudnitsky, 1986) ซึ่งได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. คำถามของไทเลอร์

ราฟ ไทเลอร์ (Tyler, 1975) ได้ตั้งคำถามสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาหลักสูตร ควรที่จะทำการตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้ก่อนที่จะทำการพัฒนาหลักสูตร

อะไรคือจุดมุ่งหมายการศึกษาที่โรงเรียนควรจัด

จะจัดประสบการณ์ใดบ้างให้สนองตอบจุดมุ่งหมาย

จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

จะทราบได้อย่างไรว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาบรรลุผล

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ไทเลอร์ได้เน้นการบรรลุจุดมุ่งหมายเป็นหลัก คือ การที่หลักสูตรนั้นจะมีประสิทธิภาพได้ จะต้องพิจารณาได้จากพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

2. วงจรพัฒนาหลักสูตรของ นิโคลล์

ออเตรย์ นิโคลล์ และฮาร์ด นิโคลล์ (Nicholls and Nicholls, 1976) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะวงจร โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่พัฒนาต่อเนื่องและไม่สิ้นสุด ซึ่งต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอ ดังนั้นจึงได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะวงจร ดังภาพ

แผนภาพที่ 1 แสดงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

จากแผนภาพ สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการศึกษารายละเอียดเบื้องต้น เพื่อนำไปใช้กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ครูผู้สอน นักเรียน สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน
- 2) การเลือกวัตถุประสงค์ โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนรู้ และประเมินผล วัตถุประสงค์จำเป็นต้องมีความชัดเจน และความเที่ยงตรง
- 3) การเลือกและจัดเนื้อหาสาระ ประกอบไปด้วยเนื้อหาประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เนื้อหาที่เป็นความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยม สำหรับเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาพิจารณาได้จากความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสำคัญ ความน่าสนใจ และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4) การเลือกและวิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ควรมีการเชื่อมโยงทั้งในแนวลึกและแนวกว้าง คือการจัดประสบการณ์เชื่อมโยงทั้งในรายวิชาเดียวกันและรายวิชาอื่น ๆ
- 5) การประเมินผล เป็นการพิจารณาว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร การประเมินผลควรจะเน้นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนมากกว่าจะเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ

เมื่อพิจารณากระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนิโคลล์ และนิโคลล์ จะเห็นได้ว่าคล้ายกับ ไทเลอร์ ซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกันว่า การพัฒนาหลักสูตรประกอบไปด้วย การกำหนด วัตถุประสงค์ การเลือกเนื้อหา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล สำหรับข้อที่แตกต่างกันคือ ขั้นตอนการวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งนิโคลล์และนิโคลล์ มีความเห็นว่าเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะต้องทำเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งไทเลอร์ไม่ได้แยกออกเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนเพียงแต่ระบุไว้ในขั้นตอนของการกำหนดวัตถุประสงค์

3. กระบวนการวางแผนหลักสูตร ของเชย์เลอร์

การ์เลน เชย์เลอร์ และคณะ (Saylor and Other, 1982) ได้เสนอกระบวนการวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น เชย์เลอร์ระบุว่าเป้าหมายหรือจุดหมายที่ต้องการคือมุ่งเน้นพัฒนาบุคลิกภาพ ศักยภาพทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียนรายบุคคล
2. การออกแบบหลักสูตร เป็นการวางแผนล่วงหน้าจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สำหรับข้อมูลที่ผู้พัฒนาหลักสูตรควรทราบได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่จะใช้หลักสูตร วัตถุประสงค์เฉพาะ รูปแบบประสบการณ์การเรียนรู้ บทบาทนักเรียนและครูสอนและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล

3. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ คือ การสอน หลักสูตรควรจะเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้มีอิสระร่วมกันในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกวิธีสอนและสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ

4. การประเมินหลักสูตร เป็นการพิจารณาผลผลิตของหลักสูตรที่ได้รับว่า สอดคล้องกับเป้าหมาย หรือไม่อย่างไร การประเมินผลควรจะต้องประเมินผลย่อยและการประเมินผลสรุปรวม

กระบวนการวางแผนหลักสูตรของเชย์เลอร์และคณะ แสดงให้เห็นถึงแนวคิดพื้นฐานที่มีความเชื่อว่าหลักสูตรและการสอนเป็น 2 สิ่งซึ่ง แยกจากกัน แต่สัมพันธ์กันอยู่ เห็นได้จากการแยกกระบวนการวางแผนออกจากการนำหลักสูตรไปใช้หรือการสอน ซึ่งการออกแบบวางแผนหลักสูตรจะเน้นการออกแบบองค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนประสบการณ์ (Curriculum Design) ส่วนการนำหลักสูตรไปใช้เป็นการนำแผนไปปฏิบัติ หรือการสอน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของ ไทเลอร์ นิโคลล์และนิโคลล์ ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนว่าเป็นกระบวนการเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงไม่ได้จำแนกระหว่างหลักสูตรและการสอน

4. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ โอลิวา

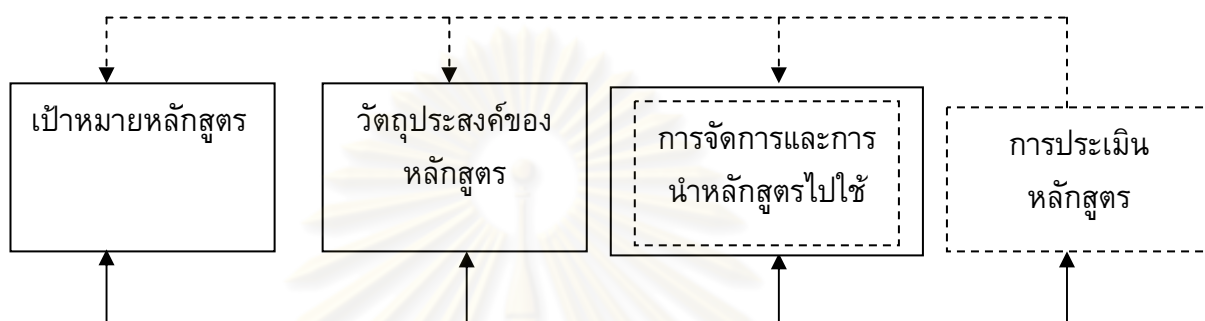
ปีเตอร์ โอลิวา (Oliva, 1982) ได้สังเคราะห์รูปแบบของนักพัฒนาหลักสูตรที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ดังเช่น ราล์ฟ ไทเลอร์ กาเลน เชย์เลอร์และคณะ และฮิลดา ทาบา แล้วนำมาสร้างเป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) วิเคราะห์ความต้องการ
- 2) กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร
- 3) นำหลักสูตรไปใช้
 - 3.1 กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน
 - 3.2 กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน
 - 3.3 เลือกยุทธศาสตร์การสอน
 - 3.4 เลือกเทคนิควิธีการวัดและประเมินผล
 - 3.5 นำยุทธศาสตร์ไปใช้
 - 3.6 เลือกยุทธศาสตร์การประเมิน
 - 3.7 ประเมินการสอน

4) ประเมินหลักสูตร

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรแล้ว จะเห็นว่าเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ผสมผสานระหว่างกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ นิโคลล์และนิโคลล์ และเชย์เลอร์และคณะ คือมีขั้นตอนการวิเคราะห์ความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการวิเคราะห์สถานการณ์ที่

นิโคลล์และนิโคลล์ได้นำเสนอ สำหรับสิ่งที่แตกต่างกันคือ การแบ่งหลักสูตรและการสอนออก จากกันอย่างชัดเจน โดยแยกกระบวนการสอนเป็นขั้นตอนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่ง นิโคลล์และนิโคลล์ไม่ได้ระบุ ดังนั้นหลักสูตรของโอลิวา แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง หลักสูตรและการสอน คล้ายกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของเชย์เลอร์ แต่มีรายละเอียดที่ ชัดเจนมากกว่า สำหรับการประเมินหลักสูตร โอลิวามีความเห็นว่าการประเมินหลักสูตรควร ประเมินทุกองค์ประกอบมากกว่าการประเมินเพียงเป้าหมายอย่างเดียว ซึ่งข้อมูลที่ใช้จะให้ผล ย้อนกลับ และควรมีการประเมินก่อน ระหว่าง และหลังในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังภาพ

แผนภาพที่ 2 แสดงการพัฒนาหลักสูตร และเส้นทางการให้ข้อมูลป้อนกลับ

5. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาของ พอสเนอร์

จอร์จ พอสเนอร์ และอัลเลน รุดนิตสกี (Posner and Rudnitsky, 1986) ได้ เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับรายวิชา ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดแนวทาง ขั้นนี้จะเป็นการกำหนดแนวคิดเบื้องต้นในการพัฒนา หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การรวบรวมแนวคิดที่มีต่อรายวิชา กำหนดชื่อรายวิชา เขียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ จัดวัตถุประสงค์ให้เป็นหมวดหมู่ ทดสอบแนวคิดเบื้องต้น เขียน คำถามที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ปรับขยายวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ วิเคราะห์คำ สำคัญ ประเมิน กรอบมโนทัศน์ สร้างแผนผังงาน ปรับแก้รายวิชาและวัตถุประสงค์ ปรับแก้ โครงร่างรายวิชา พิจารณาผลที่ต้องการให้เกิดในการเรียนรู้

- 2) พัฒนาหลักสูตรและเหตุผล
- 3) กำหนดผลการเรียนรู้
- 4) กำหนดรูปแบบหน่วยการเรียนรู้ ของรายวิชา
- 5) จัดหน่วยการเรียนรู้
- 6) พัฒนายุทธศาสตร์การสอน
- 7) วางแผนการประเมินรายวิชา

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของพอสเนอร์ และรุดนิตสกี (Rudnitsky) คล้ายกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ คือ เน้นวัตถุประสงค์ แต่จะมีรายละเอียดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจนมากขึ้น เพราะพอสเนอร์และรุดนิตสกี เน้นที่การพัฒนาหลักสูตรระดับรายวิชา

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ได้กล่าวมาแล้วเห็นได้ว่า นักพัฒนาหลักสูตรได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกันซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การคัดเลือกเนื้อหา 4) การคัดเลือกยุทธศาสตร์การสอน และ 5) การคัดเลือกวิธีวัดและประเมินผล ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นขั้นตอนการออกแบบวางแผนหลักสูตร แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาหลักสูตรนักรูทริกอรูเนียวาร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่โดยไม่มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลเดิม ดังนั้นจึงต้องทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสำรวจความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรในขั้นต่อไป

จากการศึกษาเอกสารทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร ได้พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่นำเสนอโดย นิโคลล์และนิโคลล์ และโอลีวา ได้เสนอขั้นตอนเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียน ครูผู้สอน ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร โดยประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์ คัดเลือกเนื้อหา คัดเลือกยุทธศาสตร์การสอน คัดเลือกวิธีการวัดและประเมินผล และประเมินหลักสูตร

2.5 การพัฒนาหลักสูตรทางเลือก

สลาลี ทองธิว (2551) ได้กล่าวว่า หลักสูตรทางเลือกเป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายเพื่อชีวิตที่ดีงาม ซึ่งหลักสูตรจะมีความหมายมากกว่าการกำหนดและจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายในโรงเรียนเท่านั้น และความรู้จะมีมากกว่าคำว่าเนื้อหาสาระที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานความรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระวิชา ซึ่งการศึกษาหมายถึงกระบวนการที่มีเป้าหมายเพื่อชีวิตที่ดีงามมากกว่ากระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนก้าวผ่านการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงเท่านั้น ได้แบ่งกลุ่มกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรคือรายละเอียดของเนื้อหาและสาระที่จำเป็นต้องส่งผ่านให้กับผู้เรียน หลักสูตรในกรอบแนวคิดนี้ หมายถึง การเรียนรู้ทั้งหลายที่โรงเรียนดำเนินการวางแผนและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทั้งภายในห้องเรียน ภายนอกห้องเรียน และในโรงเรียน ทั้งจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งจะมีด้วยกัน 2 ลักษณะคือ

1.1 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการวางแผนจัดประสบการณ์และการให้ของ
กลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง

1.2 กลุ่มบุคคลที่จัดประสบการณ์ กระบวนการจัดการศึกษา จะ
เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยจะจัดอยู่ภายใต้กรอบของภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน

นักหลักสูตรและนักการศึกษาในกลุ่มนี้จะเน้นเรื่องของสาระเนื้อหาที่จะต้อง
เลือกจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เน้นกระบวนการหรือวิธีการที่ครูต้องใช้ เพื่อให้การส่งผ่าน
และการถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่ได้กำหนดไว้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลกับ
ผู้เรียนที่ได้รับการถ่ายทอดได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งมีการประเมินผลเน้นที่การวัดด้วยวิธีการต่าง ๆ
ที่ผู้เรียนได้รับจากการถ่ายทอดให้มีความสมบูรณ์

หลักสูตรในกลุ่มนี้มีจุดแข็งที่ความเข้มข้นของเนื้อหาสาระที่ได้กำหนดและ
วางแผนไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งจุดอ่อนของกลุ่มนี้ คือ เกณฑ์ความเข้มข้น ความสมบูรณ์
และความหลากหลายของเนื้อหาสาระที่ได้คัดสรรไว้เพื่อถ่ายทอดให้กับผู้เรียน บทบาทและ
ความหมายของบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ จึงทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอด
เนื้อหาสาระที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นเพียงเครื่องมือชนิดหนึ่งในกระบวนการจัดการศึกษา
ที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจึงไม่สามารถมีบทบาท
ในการเป็นผู้สร้างหลักสูตรนั้นได้

2. หลักสูตรคือผลผลิตของการเรียนรู้

หลักสูตรในกรอบแนวคิดนี้จะเน้นให้ความสำคัญของผลผลิตที่เกิดจากการ
เรียนรู้ ที่ผู้เรียนเป็นผลผลิตของหลักสูตรที่ต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีผลการเรียนรู้ที่
คาดหวังตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และแต่ละช่วงชั้น และระดับชั้น
เป็นต้น ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะมีองค์ประกอบและกระบวนการที่เริ่มจากการ
กำหนดวัตถุประสงค์เป็นขั้นแรก มีการวางแผนว่าต้องการให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของ
หลักสูตรที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดเนื้อหาสาระที่จะให้กับผู้เรียน
จัดกิจกรรม และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อที่จะได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้น
หลักสูตรในกลุ่มนี้มีลักษณะเด่น คือ ผู้สร้างหลักสูตรจำเป็นต้องเข้าไปศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ
ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ สภาพบริบทที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ที่จะนำไปประกอบอาชีพนั้น ๆ โดย
จะเน้นที่ผลผลิตของงานและประสิทธิภาพของงานเป็นสำคัญ แต่ยังไม่เน้นถึงคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของหลักสูตรต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จุดอ่อนในแนวคิดนี้ถูกกละเลยในเรื่องของความสนใจของผู้เรียน ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นผลผลิตของการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดอยู่ที่ความสามารถในการทำงานของผู้เรียนหรือการมีคุณลักษณะตามที่ผู้สร้างหลักสูตรต้องการเท่านั้น จะต้องให้มีการพัฒนาทุก ๆ ด้านของผู้เรียน และจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นผลผลิตของหลักสูตร

ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดผลผลิตของการเรียนรู้

1. วิจัยถึงความต้องการคืออะไร สังคมต้องการผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอย่างไร
2. นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์มาทำการกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่เป็นเชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้
3. เลือกเนื้อหาสาระที่จะสามารถนำพาผู้เรียนไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
4. จัดทำเนื้อหาสาระให้อยู่รูปแบบที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ และเหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. เลือกสรรประสบการณ์การเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้
6. การตัดสินใจเลือกที่จะประเมินอะไร และด้วยวิธีการอะไร

3. หลักสูตรคือกระบวนการเรียนรู้

หลักสูตรแนวคิดนี้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและข้อความรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนในโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทำขึ้นร่วมกัน ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรในแนวคิดนี้จะประกอบด้วยเงื่อนไข ดังนี้

ผู้สอนจะต้องมีความสามารถวิเคราะห์อย่างแยกแยะ และคิดแบบสะท้อนกลับในการสร้างกิจกรรมที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องเข้าใจถึงบทบาทของตนเอง แล้วผู้สอนจำเป็นต้องทราบถึงความคาดหวังจากสังคม ที่จะเป็นการรอบในการจัดการเรียนรู้ของการทำงาน ใช้การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมความคิดและผู้เรียนนำไปทดลองใช้ในภาคปฏิบัติ ที่มีการประเมินกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนเอง

นักการศึกษาและนักหลักสูตรในกลุ่มนี้ถึงแม้ว่าจะคำนึงขั้นตอน รายละเอียด และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่กำหนดในเอกสารหลักสูตรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ แต่หลักสูตรจำเป็นจะต้องนำไปทำการทดลองที่จะทำให้สามารถพัฒนาผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ และไม่ได้มองว่าหลักสูตรเป็นแนวทางที่ครูและผู้เรียนทุกคนจะต้องยอมรับทุกคน และไม่ได้มองว่าสถานศึกษาเปรียบเสมือนโรงงานที่ผลิตบุคลากรที่มีความรู้ลักษณะที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเท่านั้น

หลักสูตรแนวคิดนี้การจัดการเรียนรู้จะคำนึงถึงผู้เรียนเป็นอันดับแรก ไม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้สอน หรือเน้นการสอนแบบครูเป็นผู้กำหนดเนื้อหาสาระและวิธีการสอน และไม่ใช้การเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ขั้นตอน ทักษะในการประกอบอาชีพที่ผู้สอนได้ทำการจัดสรรให้แก่ผู้เรียน แต่เป็นการเน้นให้ความรู้และทักษะตามความต้องการของผู้เรียน ตามศักยภาพ ความสนใจของผู้เรียนโดยมีครูเป็นผู้ช่วยทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ ครูจะต้องรู้ว่าวิธีการสอนแบบใดจึงจะเหมาะสมกับประสบการณ์การเรียนรู้ของกลุ่มนักเรียน รู้ว่าการจัดประสบการณ์นักเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง

4. หลักสูตรคือการจัดการเรียนรู้ตามข้อตกลงและพันธสัญญาระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

หลักสูตรในมิติการจัดการเรียนรู้ตามข้อตกลงและสัญญาร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน มีลักษณะเดียวกับหลักสูตรในมิติวิธีการเรียนรู้ของหลักสูตร คือ กระบวนการเรียนรู้ แต่ในความแตกต่างของทั้งสองหลักสูตรอยู่ที่เงื่อนไขของการส่งเสริมวิธีการเรียนรู้และผลกระทบที่เกิดจากวิธีการเรียนรู้ นักการศึกษาหรือนักหลักสูตรในมิติวิธีการเรียนรู้จะให้ความสำคัญต่อสิทธิและศักยภาพของผู้เรียนในการกำหนดสิ่งที่ต้องการ และสนใจเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้และสภาพบริบทของผู้เรียนเอง ซึ่งหลักสูตรในแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ตามข้อตกลงและพันธสัญญาระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ที่จะมุ่งเน้นทำให้การเรียนรู้และผลกระทบที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

หลักสูตรในแนวการจัดการเรียนรู้ตามข้อตกลงและพันธสัญญาระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เกิดจากการทำงานร่วมกัน ที่สะท้อนถึงแนวคิดระหว่างการทำงานเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ สาระและทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานให้ลุล่วง ดังนั้นหลักสูตรนี้จึงไม่ใช่แผนการเรียน แผนการสอนที่ได้เขียนขึ้นไว้ล่วงหน้า แต่จะเขียนขึ้นระหว่างการจัดการเรียนรู้ผ่านการตรวจสอบและประเมินที่จะเกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ดังนั้นการประเมินการเรียนรู้จึงเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรนี้

หลักสูตรจะต้องพิจารณาถึงเรื่องพันธสัญญาระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนด้วย กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ว่าผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในเรื่องอะไร ผู้สอนมุ่งมั่นในเรื่องอะไร มีพันธสัญญาที่มุ่งเน้นไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือไม่ ซึ่งกิจกรรมและเนื้อหาสาระที่เกิดขึ้นใน กระบวนการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นทั้งผู้เรียนและผู้สอนเข้าถึงการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์แบบอย่างไร ซึ่งจะเห็นได้จากตารางสรุปแนวคิดและที่มาของการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ตารางสรุปแนวคิดและที่มาของการพัฒนาหลักสูตร

<p>ที่มา</p>	<p>นักการศึกษากลุ่มเน้นเนื้อหา (Intellectual specialists : content specialists)</p>	<p>กลุ่มเน้นกระบวนการจัดการทาง วิทยาศาสตร์ (scientific management specialists : Social behaviorists : Product specialists)</p>	<p>กลุ่มเน้นจัดการศึกษาให้สอดคล้อง กับขั้นพัฒนาการของผู้เรียนและ คำนึงถึงความต้องการและความ สนใจของผู้เรียน (Experiential specialists : Process specialists)</p>	<p>กลุ่มพัฒนาโครงสร้างใหม่ทาง สังคม (Social context specialists : Praxis specialists)</p>
<p>พื้นฐานหรือที่มาของความคิด</p>	<p>เจ้าของศาสตร์ที่สร้างสรรค์ และสั่งสมองค์ความรู้ตั้งแต่ อดีตมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอด ความรู้ ประสบการณ์ตลอดจน ตรรกะทั้งหลายที่ได้ผ่านการ คิดสรรจากเจ้าของศาสตร์ ให้กับชนรุ่นหลัง ในกรณี เนื้อหาสาระในเอกสาร หลักสูตรที่นักการศึกษาไทย นำมาใช้ส่วนใหญ่จะเป็นองค์ ความรู้ที่ค้นพบหรือสร้างโดย เจ้าของศาสตร์จากค่าย วัฒนธรรมตะวันตก</p>	<p>จากความคิดที่ว่าการศึกษา ควรจะเป็นการเตรียมคนเข้าสู่ การทำงานอาชีพที่มี ลักษณะเฉพาะ ดังนั้นจึงต้อง มีการวิเคราะห์ศึกษา กระบวนการทำงาน ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการ ทำงาน นั้น ๆ ทหาร ทำงานนั้น เป็นไปอย่างเป็น ระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อ ผลิตคนสนองตอบต่องานใน อาชีพนั้น ๆ</p>	<p>การให้ความสำคัญต่อ ธรรมชาติการเรียนรู้ของ มนุษย์ ต่อพัฒนาการของเด็ก เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งนำไปสู่ การจัดการศึกษา เพื่อการ เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนที่ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนิน ชีวิตในสังคมได้อย่างมี ประสิทธิภาพตามความหมาย และตามวัย ที่แต่ละคน ต้องการ</p>	<p>การให้ความสำคัญต่อบริบท ทางสังคมทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่มาของเนื้อหาสาระ เป้าหมาย และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนถืออิทธิพลของการ เรียนรู้ที่มีต่อสังคม ทำให้ ความหมายของการศึกษาไม่ เน้นอยู่แต่เฉพาะความเจริญ หรือพัฒนาส่วนตน แต่เป็นไป เพื่อความเจริญของสังคม ส่วนรวม</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่มา	แนวคิด	นักการศึกษากลุ่มเน้นเนื้อหา (Intellectual specialists : content specialists)	กลุ่มเน้นกระบวนการจัดการทาง วิทยาศาสตร์ (scientific management specialists : Social behaviorists : Product specialists)	กลุ่มเน้นจัดการศึกษาให้สอดคล้อง กับขั้นพัฒนาการของผู้เรียนและ คำนึงถึงความต้องการและความ สนใจของผู้เรียน (Experiential specialists : Process specialists)	กลุ่มพัฒนาโครงสร้างใหม่ทาง สังคม (Social context specialists : Praxis specialists)
ลักษณะเฉพาะของหลักสูตร หรือของงาน	ให้ความสำคัญต่อสาระความรู้ที่ เป็นองค์ความรู้เพื่อสืบทอดความรู้ เหล่านี้และเพื่อสานต่อทำให้องค์ ความรู้เหล่านี้มีความมั่นคงมาก ยิ่งขึ้น	ให้ความสำคัญต่อการกำหนด เป้าหมายเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ เน้นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เป็น พฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยผู้สร้าง หลักสูตร และมีผลประโยชน์ใน อาชีพต่าง ๆ	ให้ความสำคัญต่อการจัดเนื้อหา การเรียนการสอน ที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียนในแบบและตาม เป้าหมายที่ผู้เรียนสนใจและ ต้องการ ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญมากกว่าด้านเนื้อหา	เน้นการวิเคราะห์ ศึกษาเชิงลึก เกี่ยวกับปัญหาที่แท้จริงในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความไม่เท่า เทียมกันระหว่างชนชั้น ความ แตกแยกทางความคิดด้าน การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ ที่สามารถใช้ความรู้ทักษะและ ทัศนคติที่จำเป็นต่อการจัดการ ปัญหาสังคมและสามารถช่วย พลิกฟื้นสังคมให้เป็นที่น่าอยู่ สำหรับทุกคนมากขึ้น	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่มา	แนวคิด	นักการศึกษากลุ่มเน้นเนื้อหา (Intellectual specialists : content specialists)	กลุ่มเน้นกระบวนการจัดการทางวิทยาศาสตร์ (scientific management specialists : Social behaviorists : Product specialists)	กลุ่มเน้นจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียนและคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Experiential specialists : Process specialists)	กลุ่มพัฒนาโครงสร้างใหม่ทางสังคม (Social context specialists : Praxis specialists)
นักการศึกษา หรือนักหลักสูตร	Charles W Taylor	Franklin Bobbit , Tyler , Taba , Saylor , Beauchamp , สมิตรา คุณานุกร , สังต์ อุทรานันท์, ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์	John Dewey , G Stanley Hall	Michael Apple , Keneth Zeichner, Lester Frank Ward, อมรรัตน์ วัฒนาวร, กิตติมา ไกรพีรพรรณ	

ที่มา : สำลี ทองธิว (2551) วิวัฒนาการทฤษฎีหลักสูตรและกรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรทางเลือก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. หลักสูตรทางเลือกใหม่

ผู้พัฒนาหลักสูตรในแนวทางเลือกใหม่จะต้องมีความชัดเจน ที่สามารถแยกแยะหลักสูตรและการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับหลักสูตรใหม่ ที่พยายามหาวิธีการใหม่ โดยที่สถาบันโรงเรียนจะนำเครื่องมือหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำหรับการแก้ปัญหา ณ จุดใดจุดหนึ่งของโครงสร้างระบบโรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนนั้นสามารถทำงานได้ตรงตามที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องการและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบโรงเรียนและระบบของการจัดการศึกษาในโรงเรียนโดยไม่คำนึงถึงบริบททางสังคม ดังนั้นนักพัฒนาหลักสูตรในแนวทางเลือกจำเป็นที่จะต้องศึกษา ค้นคว้า และสร้างสรรค์หลักสูตรและการสอนที่นำบุคคลไปสู่ความเข้าใจและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้าง ระบบโรงเรียน เพื่อหาวิธีทำให้การจัดการศึกษาที่จะส่งผลให้ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มากขึ้น ที่สามารถพัฒนาสติปัญญาในการแสวงหาวิธีการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และสังคมอย่างปกติสุข และสมดุล แล้วเป็นมนุษย์ที่มีความแข็งแกร่งทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและ วิญญาณอย่างแท้จริง

ดังนั้นหลักสูตรทางเลือกใหม่ เป็นการศึกษาวิถีวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดจนการจัดการที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาได้พบข้อความรู้ที่สอดคล้องกันว่าหลักสูตรและการสอนที่สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจัดให้กับผู้เรียนเป็นการให้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และทัศนคติที่ส่งเสริมดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างสังคมเดิม ซึ่งหลักสูตรทางเลือกใหม่จะฝึกฝนทักษะและสร้างทัศนคติที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตอยู่ภายใต้กรอบของสังคม นอกเหนือจากสาระความรู้ในหลักสูตรทางการ (formal curriculum, school curriculum) การฝึกฝนตนทำให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และสามารถใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตัวเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์

สิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้แก่ผู้เรียน จึงไม่ใช่องค์ความรู้ทั้งหมด แต่เป็นความรู้และทักษะที่ให้มาเรียนรู้ร่วมกัน โดยจะมีกลุ่มคนที่มิมีโนทัศน์และกระบวนการเฉพาะคัดเลือกองค์ความรู้และจัดทำโครงสร้างกลุ่มความรู้เพื่อให้ผู้เรียนกลายเป็นคนกลุ่มเดียวกัน หรือเป็นเครื่องมือในการดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างทางสังคมตามกระบวนการที่ตนยึดถือ

ดังนั้นความรู้ ทักษะ ทัศนคติและประสบการณ์ที่จัดขึ้นตามกระบวนการของคนกลุ่มที่สร้างหลักสูตรและกำหนดการเรียนการสอนทำให้เกิดผลต่อเนื่องกับคนอื่น ๆ ในสังคม ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนยอมรับว่าความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของกลุ่มกำหนดหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นความรู้ที่เหมาะสม
2. ทำให้ผู้เรียนยอมรับว่าโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม การเมืองที่เป็นอยู่คือความถูกต้อง คือความสมดุลทางธรรมชาติ

หลักสูตรทางเลือกเพื่อการศึกษาตามความหมายใหม่ สำหรับการเปลี่ยนจุดเน้นจากการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาเป็นการหาความหมายของการศึกษาที่แท้จริง ซึ่งนักการศึกษาหลายคนได้เสนอให้แสวงหาสิ่งที่มีคุณค่าแก่การเรียนรู้ในบริบทของโรงเรียนเอง

2.6 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.6.1 ความเป็นมาของหลักสูตรสถานศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่ต้องเก็บค่าใช้จ่ายและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมให้พัฒนาวิชาชีพและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในมาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษา และการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียน เป็นฐานในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมที่สุด กับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงมีโครงการสถานศึกษานำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำร่องการใช้หลักสูตร สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการใช้หลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนำร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และให้โรงเรียนทั่วไปใช้หลักสูตรสถานศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 มา กำหนดจัดทำเป็นหลักสูตรและสาระการจัดการเรียนการสอนเป็นของสถานศึกษาเองในแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนมากยิ่งขึ้น (เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์, 2549)

2.6.2 เหตุผลและความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2549) สรุปถึงเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจัดทำตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรที่สร้างขึ้นจากส่วนกลางไม่สามารถลงถึงความเป็นท้องถิ่นได้ เพราะมีเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อและการวัดประเมินผลอยู่ภายใต้กรอบกำหนดรวมทั้งภายใต้ที่จะเน้นความเป็นนานาชาติตลอดจนค่านิยมและความรู้ตามแบบตะวันตก ทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นไม่สามารถลงถึงความเป็นท้องถิ่นได้ เนื่องจากถูกรอบและเงื่อนไขต่าง ๆ จากส่วนกลางซึ่งนำไปเป็นไปตามกลุ่มของนักวิชาการจากส่วนกลาง ซึ่งไม่เคยรู้จักสภาพและวิถีวัฒนธรรมที่ซับซ้อนหรือกระบวนการเรียนรู้และวิถีแก้ปัญหาของคนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่
2. การคัดเลือกวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางนั้นเป็นเรื่องของค่านิยมเฉพาะของกลุ่มคนที่สร้างหลักสูตรมากกว่าสิ่งที่เป็นทักษะที่จำเป็นที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้
3. หลักสูตรที่สร้างมาจากส่วนกลางจะมีความแตกต่างไปจากฝ่ายปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงครู นักเรียน และโดยเฉพาะต่างไปจากชาวบ้านในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรและเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการใช้หลักสูตรโดยตรง
4. แนวปรัชญาการศึกษาที่ใช้เป็นฐานในการสร้างหลักสูตรแกนกลางระดับชาติล้วนเป็นปรัชญาการศึกษาที่มองว่าเป็นปรัชญาที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับคนในสังคมเมือง พัฒนาระบบอุตสาหกรรมเป็นหลัก
5. หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทได้กำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรมอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน
6. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งในเมืองและชนบท จึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับสภาพของนักเรียนให้สามารถรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ
7. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นตน แทนที่จะเรียนรู้เรื่องไกลตัวซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักตนเองไม่รู้จักชีวิต หลักสูตรสถานศึกษาจะช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันในท้องถิ่นของตน
8. หลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางไม่สามารถนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ได้

2.6.3 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2534) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรครูผู้สอนสามารถจะพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้ในระดับโรงเรียนได้ โดยจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น โดยปรับปรุงรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรที่มีอยู่เดิม ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียน ซึ่งได้แก่ การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับหัวข้อเนื้อหา การปรับปรุงสื่อการเรียน การจัดทำสื่อใหม่ เป็นต้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ซึ่งครูผู้สอนสามารถปรับกิจกรรมได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ด้วยการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมที่จะสอนในกลุ่มประสบการณ์นั้น ๆ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้จะไม่ทำให้จุดประสงค์ที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนแปลงไป

1.2 การปรับรายละเอียดของเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้มีขั้นตอนคล้ายกับปรับกิจกรรมการเรียนการสอน แต่กำหนดรายละเอียดเนื้อหาในหลักสูตรให้มีความละเอียดและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นให้มากขึ้น

1.3 การปรับสื่อการเรียนการสอน ในขั้นนี้เป็นการพัฒนาหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วยการพัฒนาหนังสือเรียน แบบฝึกหัด หนังสือเสริมประสบการณ์

2. การจัดทำเนื้อหาวิชา หรือรายวิชาขึ้นมาใหม่ โดยจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ หลังจากศึกษาแล้วพบว่า สิ่งที่จะพัฒนาไม่ปรากฏในจุดประสงค์การเรียนรู้ ในกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรแม่บท ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้ ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาด้วยว่าคำอธิบายรายวิชา ที่ได้พัฒนาขึ้นมาใหม่จะต้องไม่เป็นเนื้อหาหรือรายวิชาที่ซ้ำซ้อนกับเนื้อหาวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรแม่บท สำหรับขั้นตอนในการพัฒนาประกอบไปด้วย

2.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายหลักสูตร จุดประสงค์ และโครงสร้างเนื้อหา กลุ่มประสบการณ์ คาบเวลา จากหลักสูตรแม่บท

2.2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพท้องถิ่น

2.3 กำหนดจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชา

2.4 กำหนดรายละเอียดเนื้อหา

2.5 กำหนดคาบเวลาเรียน

2.6 เขียนคำอธิบายรายวิชา โดยระบุแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชา

2.7 จัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดประกอบการจัดทำเนื้อหาวิชา

2.7 การร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรทั้งการปรับหลักสูตรแม่บทและการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้ในการศึกษาในโรงเรียน จะต้องมีบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาร่วมกันในการดำเนินการเพื่อให้หลักสูตรบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

อนสไตน์และฮันกิน (Ornstein and Hunkins, 2004) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากบุคลากร 2 ฝ่าย คือ

1. บุคลากรจากโรงเรียน อันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

2. บุคลากรจากชุมชน อันได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และตัวแทนของชุมชน

ท็องถึน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรท็องถึน มีบุคคลที่เกี่ยวข้องคือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำและให้ความรู้ด้านหลักสูตรและการสอน

2. ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางการสอน

3. ศึกษานิเทศก์ เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนในการพัฒนาหลักสูตรระดับท็องถึน และของสถานศึกษา

4. ผู้ปกครอง

5. ชุมชนหรือวิทยากรท็องถึนที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หรือสภาพท็องถึน

จากผลการศึกษาของอนสไตน์และฮันกิน (Ornstein and Hunkins, 2004) สังกัด อุทรานันท์ (2527) ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) พบว่าบุคลากรที่ร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรทั้งหลักสูตรแม่บทและหลักสูตรท็องถึนถึงแม้ว่าจะมีลักษณะที่แตกต่างกันบ้าง แต่โดยภาพรวมแล้วเป็นบุคคลเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรท็องถึนได้รับความร่วมมือจากบุคคล 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. บุคคลภายนอกโรงเรียน ได้แก่

1.1 นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานทางการศึกษา ได้แก่ นักพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน นักวัดผลการศึกษา นักแนะแนวการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

1.2 บุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้พิมพ์หนังสือ ผู้เขียนหนังสือ คณะกรรมการสถานศึกษา

- 1.3 ประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้แทนราษฎร ผู้ปกครอง นักเรียน วิทยากรท้องถิ่นชุมชน ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. บุคคลภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามที่กรมวิชาการได้กำหนดไว้ (2541) มีดังนี้

1. บทบาทของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตรมีหน้าที่ ในการกำหนดรูปแบบ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร อธิบายจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างหลักสูตร วางโครงสร้างของการพัฒนาหลักสูตร ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ศึกษาวิเคราะห์ติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร

2. บทบาทของครูและศึกษานิเทศก์ เป็นผู้ที่มีบทบาทที่นำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งบทบาทของครู ก็คือการให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อคณะจัดทำหลักสูตร เป็นตัวแทนคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแนะนำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนของนักเรียน ศึกษานิเทศก์มีบทบาทในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการ บริหาร ธุรการ ปกครอง และอาคารสถานที่ ส่งเสริมการนิเทศภายใน ให้การนิเทศและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตร

3. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ดำเนินการจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นผู้นำทางด้านวิชาการในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานพัฒนาหลักสูตร จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ

4. บทบาทของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาต่าง ๆ คือให้คำแนะนำในการเลือกเนื้อหาสาระ และกำหนดขอบเขตเนื้อหา แนวคิดต่าง ๆ เสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการศึกษาตามศาสตร์วิชาต่าง ๆ

5. บทบาทของผู้แทนชุมชน ร่วมมือกับคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตร ให้ข้อคิดเห็นที่อันเป็นประโยชน์ในการกำหนดเนื้อหาสาระและรายละเอียดต่าง ๆ

2.8 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นมีหลายรูปแบบ ได้สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่พบในประเทศไทยไว้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

หลักสูตรท้องถิ่นที่อิงหลักสูตรแกนกลาง (Highly Technical Assistant/Technical-version Local Curriculum) ใช้หลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเพิ่มเติมหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งมีขั้นตอนพัฒนาหลักสูตรตามที่เจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์ (2539) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
3. กำหนดจุดประสงค์หลักสูตรระดับท้องถิ่น
4. กำหนดเนื้อหา
5. กำหนดกิจกรรม
6. กำหนดคาบเวลาเรียน
7. กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล
8. การจัดทำเอกสารหลักสูตร
9. การตรวจสอบคุณภาพ
10. การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร
11. การนำหลักสูตรไปใช้
12. การประเมินผลหลักสูตร

หลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นภายในโรงเรียน (School-based local Curriculum) ครูและนักเรียนร่วมสร้างหลักสูตร เพื่อเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์นำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ครูหรือคณะครูศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. ครูร่วมกับนักเรียนกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร
3. กำหนดเนื้อหา
4. กำหนดกิจกรรม
5. กำหนดคาบเวลาเรียน
6. กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล
7. ครูหรือคณะครูจัดทำเอกสารหลักสูตร
8. ตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร
9. เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตรจากกระทรวงศึกษา
10. นำหลักสูตรไปใช้ในบริบทของโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
11. การประเมินผลหลักสูตรโดยครูภายในบริบทของโรงเรียน

หลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นโดยการเข้าเป็นแนวร่วมระหว่างชุมชนกับโรงเรียน (Community – based School Curriculum) โดยใช้ชุมชนเป็นแนวร่วมกับโรงเรียน และอาศัยความร่วมมือจากนักวิชาการที่เป็นบุคคลภายนอกสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ และวิถีการดำเนินชีวิต มีขั้นตอนดังนี้

1. ครูศึกษาข้อมูลท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างเนื้อหาและประสบการณ์
2. ครูและชาวบ้านเป็นแนวร่วมคณะกรรมการกำหนดรูปแบบของหลักสูตร
3. ครูสร้างหลักสูตรท้องถิ่นพร้อมเอกสารประกอบ
4. ครูนำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสมบูรณ์
5. ครูปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นตามผลการทดลอง
6. ครูนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ตามกระบวนการ
7. ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียน

8. คณะกรรมการชุมชนประเมินผลกระทบบของหลักสูตรต่อชุมชนและนำเสนอต่อองค์กรเครือข่ายชุมชน

หลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นโดยชาวบ้านในชุมชน (Self-Help Local Curriculum) เป็นหลักสูตรที่อิงชุมชนมากที่สุด กล่าวคือชุมชนเข้าร่วมในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือสร้างหลักสูตรเพื่อความเข้มแข็งของท้องถิ่น มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาวิธีการเก็บข้อมูล
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องสร้างหลักสูตรในท้องถิ่น ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากชุมชนมาจัดทำเป็นองค์ความรู้ท้องถิ่น
4. เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการต่าง ๆ
5. การประเมินผล

2.9 หลักสูตรและการเรียนการสอนธุรกิจระดับโรงเรียนในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์หลักสูตร ของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงาน การศึกษาขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันพบว่าการเรียนการสอนรายวิชาธุรกิจของโรงเรียน ต่าง ๆ ยังไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ และส่งเสริม การดำรงชีวิต ซึ่งพบว่าความคิดพื้นฐานทางธุรกิจที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ส่งเสริมให้ เกิดทักษะการดำรงชีวิตมีความจำเป็นสำหรับสังคมไทยดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรมีเป้าหมายใน การพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีวิสัยทัศน์ทางธุรกิจ โดยออกแบบ หลักสูตรให้มีองค์ประกอบหลักสูตรที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถในเชิงธุรกิจ เป็นนักลงทุนที่ สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และสามารถจัดการและปฏิบัติงานทางธุรกิจได้ในธุรกิจ อย่างง่าย

สำหรับข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารการสอนธุรกิจโรงเรียน ดังนี้

1. ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษา จะสอนในช่วงชั้นที่ 3 (ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) จำนวน 1 วิชา จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ ซึ่งจะจัดการเรียนการสอนในชั้นใดชั้นหนึ่ง และสอนในช่วงชั้นที่ 4 (ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) จำนวน 1 วิชา จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ จะจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นใดชั้นหนึ่งเช่นกัน
2. วิธีการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอน มี 2 วิธีคือ

2.1 แบบรวมเข้าด้วยกัน (Infusion approach) เป็นการบูรณาการเนื้อหาธุรกิจกับรายวิชาอื่น ๆ เข้าด้วยกัน

2.2 แบบแยกส่วน (Separate approach) เป็นการสอนเฉพาะเนื้อหาทางธุรกิจโดยตรงเพียงอย่างเดียว

2.10 หลักสูตรสถานศึกษากับการจัดการศึกษาในประเทศไทย

ปัญหาสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจที่ผู้คนในสังคมไทยประสบอยู่ซึ่งไม่อาจจะแก้ไขได้ ในขณะนี้ได้รับผลมาจากการจัดการศึกษาที่ผิดพลาด (อมรวิรัช นครทรรพ และปิยะมาศ เมิตไธสงค์, ม.ป.ป.) ที่เกิดขึ้นก่อน พ.ศ. 2533 พบว่ามีข้อจำกัดของการจัดการศึกษา อาทิ เนื้อหามีลักษณะแยกส่วนกันอย่างเสร็จเด็ดขาดระหว่างสาระที่ใช้เรียนในห้องเรียนกับวิถีการดำรงชีวิตที่เป็นจริง โดยใช้หลักสูตรและตำราพื้นฐานบังคับให้เรียนทั่วประเทศเหมือนกัน การประเมินผลการเรียนรู้เน้นที่ความรู้มากกว่าทักษะ มุ่งการคัดตัวบุคคลจำนวนน้อยเข้าสู่ชั้นสูงทางการศึกษา ขาดความเชื่อมโยงความรู้และการบูรณาการ เป็นการสอนแบบสั่งมาก จากเหตุผลข้างต้นจึงได้นำหลักสูตรท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประเทศไทย ในระยะเวลาต่อมา (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543)

การนำแนวคิดเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อาศัยการตอบสนองจากโรงเรียนทั้งในระดับประถมและระดับมัธยมศึกษา หลังจากประกาศใช้หลักสูตรแห่งชาติฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533 ในลักษณะของการดัดแปลงบางส่วนของหลักสูตรแม่บทมาสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่ใช้ภายในโรงเรียน ซึ่งมีวิธีการพัฒนาหลักสูตร 5 ลักษณะ คือ 1) ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ปรับรายละเอียดของเนื้อหา 3) ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ 4) จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ 5) จัดทำเนื้อหาหรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ (กรมวิชาการ, 2538) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และโรงเรียนของตนมาใช้สอน วิถีแห่งการดำรงชีวิตและความคิดของคนในท้องถิ่น ชุมชนจะได้รับการสะท้อนจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อคนในท้องถิ่น (อมรวิรัช นครทรรพ และปิยะมาศ เมิตไธสงค์, ม.ป.ป.) หลักสูตรท้องถิ่นยังสามารถเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียน

เกิดความรัก ความผูกพัน ความภาคภูมิใจ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนได้อย่างมีความสุข (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ซึ่งหลักสูตรได้ตั้งเป้าเพื่อให้มีการพัฒนาผู้เรียนในระยะยาว และสร้างชุมชน สถานศึกษาที่สามารถพึ่งตนเองและนำตนเองไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

หลังจากที่ได้ประกาศใช้หลักสูตรแห่งชาติฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการติดตามผลการใช้หลักสูตรจากโรงเรียน พบว่า

1. วิธีการดำเนินการให้การนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ นำนักเรียนไปศึกษาและเรียนรู้จากแหล่งความรู้ในท้องถิ่น นำเนื้อหาและกิจกรรมที่ครูเตรียมและประสบการณ์ชาวบ้านมาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนและเชิญภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน

2. กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งในระดับประถมศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ส่วนระดับมัธยมศึกษาจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย และการงานและพื้นฐานอาชีพ

จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรได้ข้อสรุปว่า การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับท้องถิ่นยังคงเป็นการจัดในลักษณะของการจัดกิจกรรมเสริมให้กับรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดแล้ว จากหลักสูตรแม่บท ดังนั้นหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าวจะต้องไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา และเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากที่หลักสูตรแม่บทได้กำหนดไว้ ครูจำเป็นต้องเป็นผู้ดำเนินการสอนนักเรียนด้วยตนเอง ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ของกิจกรรมที่ครูจัดไว้แล้วเท่านั้น

กระแสการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนให้บริการนั้น เริ่มตั้งแต่หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 จนถึงพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในมาตรา 27 โดยให้สถานศึกษาสร้างหลักสูตร โดยนำเอาสาระที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนมาเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในโรงเรียน และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และความต้องการของชุมชน โดยมีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทรรศนะไว้หลากหลาย ดังสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรที่สร้างขึ้นจากส่วนกลางไม่สามารถลงถึงความเป็นท้องถิ่น เพราะมีเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อและการประเมินผลอยู่ภายใต้กรอบกำหนดรวมภายใต้ขั้นตอนการบริการ และการจัดงบประมาณสนับสนุนของฝ่ายวิชาการส่วนกลาง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเน้นที่ความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมในระดับประเทศ สนับสนุนให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล เน้นความเป็นนานาชาติตลอดจนค่านิยมและความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนและประเทศ จึงทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นมาไม่สามารถลงถึงความเป็นชุมชนสถานศึกษาได้ (สำลี ทองธิว และคณะ, 2544)

2. หลักสูตรที่สร้างมาจากส่วนกลางมีความแตกต่างไปจากผู้ปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงครู นักเรียน และโดยเฉพาะชุมชน (ผู้ใช้หลักสูตรที่ได้รับผลกระทบจากการใช้หลักสูตร) จึงทำให้หลักสูตรไม่สามารถเข้าถึงวิถีชีวิตของผู้นำไปใช้ได้ (สำลี ทองธิว และคณะ, 2544)

3. การคัดเลือกวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลาง เป็นเรื่องของค่านิยมเฉพาะของกลุ่มคนที่สร้างหลักสูตรโดยไม่คำนึงถึงทักษะที่จำเป็นของคนส่วนใหญ่จะนำไปใช้ได้ ซึ่งเป็นข้อคำถามว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนั้น มีความชอบธรรมแค่ไหนที่จะกำหนดบ่งบอกว่าคนในสังคมจะต้องไปเช่นนั้น คนในสังคมมีสิทธิของเขาเองในการเลือกที่จะเรียนรู้และฝึกทักษะที่จำเป็นอื่น ๆ มีสิทธิจะเลือกเป็นคนที่เหมาะสมตามแนวอุดมการณ์ของเขาเองได้หรือไม่ ด้วย ความเชื่อ ค่านิยม ความคาดหวังและอุดมการณ์ของฝ่ายสร้างหลักสูตรโดยเฉพาะฝ่ายสร้างหลักสูตรที่เป็นบุคคลภายนอก (สำลี ทองธิว และคณะ, 2544)

4. หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทได้กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรมอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายจึงกำหนดเป็นค่านิยมทางการศึกษามากกว่าเป็นแนวปฏิบัติใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน เนื้อหาสาระจะกำหนดไว้เป็นประเด็นใหญ่ ๆ เพราะผู้พัฒนาหลักสูตรระดับชาติ ไม่อาจประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้ได้ทั้งหมด ที่จะตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

5. หลักสูตรแกนกลางไม่สามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ให้เกิดได้ แต่หลักสูตรท้องถิ่นสามารถบูรณาการเอาทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการเรียนการสอนได้ ไม่ว่าจะด้านอาชีพ เกษตรกรรม ดนตรี ขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักชุมชนของตนเอง เกิดความรัก ความผูกพันกับชุมชนพร้อมทั้งสามารถใช้ทรัพยากรภายในชุมชนในการประกอบอาชีพได้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

6. เปิดโอกาสให้ชาวบ้านในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย ซึ่งจะเป็นการสร้างศักยภาพของคนในชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เพื่อคงสภาพระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ หรือระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันอย่างสมดุล (สำลี ทองธิว และคณะ, 2544)

7. หลักสูตรท่องถิ่นทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่น แทนที่จะเรียนรู้เรื่องไกลตัว ทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จักชีวิต ไม่เข้าใจ และไม่มีความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมตัวเอง (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธุรกิจศึกษา

3.1 ความหมายของธุรกิจศึกษา

ธุรกิจศึกษากำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ราวศตวรรษที่ 18 โดยเริ่มในโรงเรียนเอกชน (Private Business school) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกทางด้านอาชีพ (Vocational Education) เพื่อเตรียมคนเข้าทำงาน และต่อมาได้ขยายเป็นการศึกษาทั่วไป (General Education) เพื่อให้เป็นผู้บริโภคที่ฉลาด และจัดการทางการเงินส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการกับรายได้ รายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ (สิริฉันทน์ สติรกุล, 2540: 8)

เฮอริริค (Herrick, 1904 cited in Herbert, 1961) กล่าวว่า ธุรกิจศึกษาเป็นการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อเตรียมคนให้เป็นนักธุรกิจ

ลีออน (Lyon, 1922 cited in Herbert, 1961) กล่าวว่า ธุรกิจศึกษาเป็นการศึกษาใด ๆ ก็ตามที่สอนให้นักธุรกิจเป็นนักธุรกิจที่ดีและเก่ง ไม่ว่าจะสอนในโรงเรียนหรือที่ใดก็ตาม

นิโคลส์ (Nichols, 1933 cited in Herbert, 1961) กล่าวว่า ธุรกิจศึกษาเป็นการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพธุรกิจ หรือเป็นการให้ความรู้แก่ผู้มีอาชีพอยู่แล้ว ให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สิริฉันทน์ สติรกุล (2540: 10) กล่าวว่า ธุรกิจศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ ทักษะ ความเข้าใจและทัศนคติ เพื่อให้เป็นที่ต้องการของโลกธุรกิจในแง่ เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าและบริการ

จากความหมายธุรกิจศึกษาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ธุรกิจศึกษา คือ เป็นการศึกษาคือเป็นการให้ความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเตรียมบุคลากรเป็นนักธุรกิจที่มีทักษะในการปฏิบัติ มีความเข้าใจ มีทัศนคติต่อการทำงานที่ดีเป็นที่ต้องการของโลกธุรกิจ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ฉลาด

3.2 ความมุ่งหมายของธุรกิจศึกษา

เฮอริบอร์ท (Herbet, 1961) กล่าวถึงความมุ่งหมายของธุรกิจศึกษา ประกอบด้วย 2 ประการ ดังนี้ คือ

1. การศึกษาธุรกิจทั่วไป (General Business Education) เป็นความมุ่งหมายที่ให้การศึกษ 2 ด้าน คือ

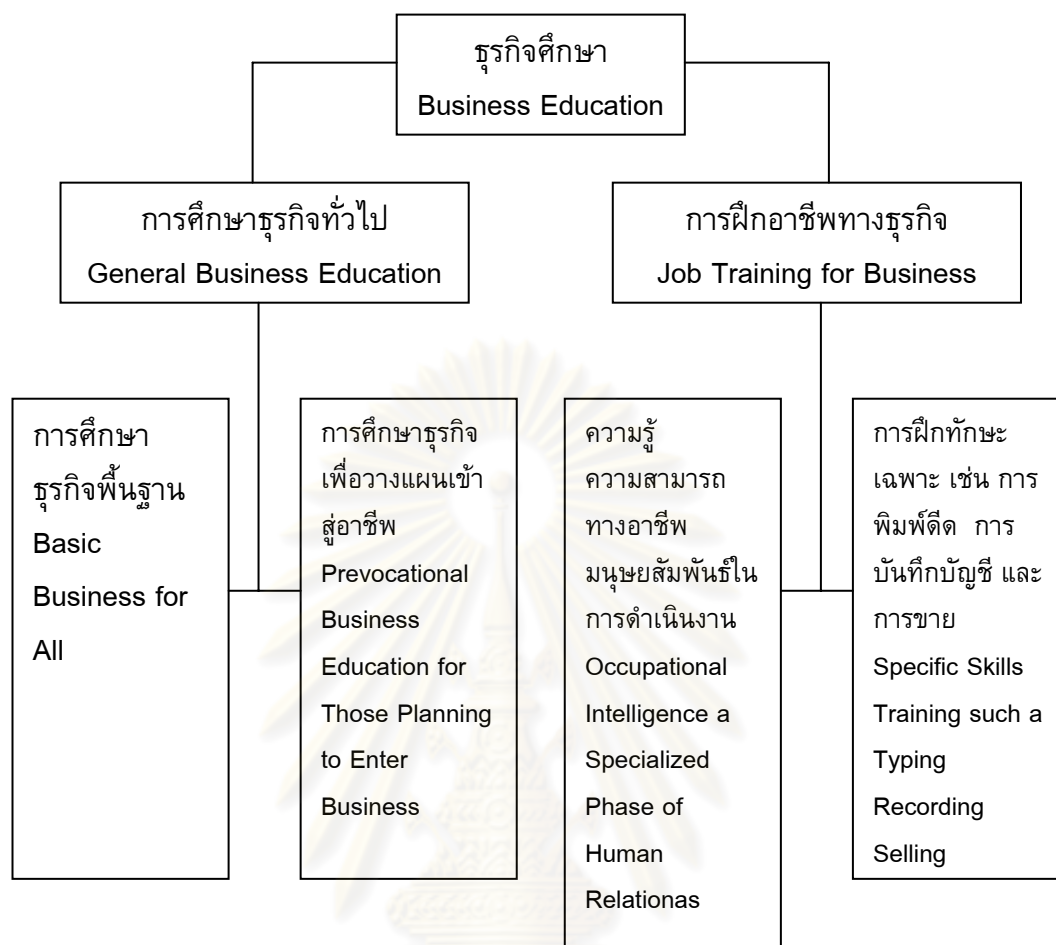
1.1 การให้ความรู้พื้นฐานทางธุรกิจ (Basic Business) คือ ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจและการค้าของประเทศอย่างถ่องแท้ และเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด รู้จักเลือกใช้สินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การให้การฝึกทักษะบางอย่างที่นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (personal used skills)

2. การฝึกอาชีพทางธุรกิจ (Job Training for Business) เป็นการให้การศึกษาเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพด้านธุรกิจ ทั้งทางด้านฝึกอบรมในทักษะอาชีพ (Specific skills Training) มีมนุษยสัมพันธ์ในการดำเนินอาชีพทางธุรกิจ และการฝึกทักษะเฉพาะด้าน ซึ่งจะเห็นได้ดังแผนภาพความมุ่งหมายของธุรกิจศึกษา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 3 แสดงความมุ่งหมายของธุรกิจศึกษา

3.3 บทบาทและหลักของธุรกิจศึกษา

ธุรกิจศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา เพราะจะเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาทั่วไป (General Education) และการศึกษาเฉพาะทาง (Specialized Education) ซึ่งจะเห็นได้จากภาพ แสดงดังต่อไปนี้ (สิริฉันทน์ สติรกุล, 2540)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4 แสดงบทบาทของธุรกิจศึกษา

แผนภาพที่ 5 แสดงหลักสูตรของธุรกิจศึกษา

3.4 ปรัชญาธุรกิจศึกษา

3.4.1 ปรัชญาทางธุรกิจศึกษา

พฤษดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2529 , อ้างถึงใน สิริฉันท์ สติรกุล, 2540) ได้สรุปปรัชญาการจัดการเรียนการสอนธุรกิจศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ (Education about business)

การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจและระบบธุรกิจ เพื่อให้พลเมืองเป็นผู้มีความรับผิดชอบและเป็นผู้บริโภคที่ฉลาดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.1 ให้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองกับงานอาชีพ (Career Awareness)

1.2 ให้ค้นพบความถนัดและความเหมาะสมของตนเองกับงานอาชีพ (Career Exploration)

1.3 กำหนดหรือเลือกงานอาชีพและเรียนรู้บทบาทงานอาชีพที่เลือก (Career Identification)

การจัดการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ โดยส่วนมากจะนิยมจัดในหลักสูตรของระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การศึกษาวิชาพื้นฐานทางธุรกิจ

2. การศึกษาเพื่อธุรกิจ (Education for business)

การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพทางธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีความสามารถ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมที่จะออกไปสู่ตลาดแรงงาน การปฏิบัติงานอาชีพ (Career Preparation)

ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อธุรกิจนี้จะนิยมจัดไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษา ซึ่งเรียกว่า การศึกษาวิชาอาชีพทางธุรกิจ

3.4.2 ปรัชญาการจัดการเรียนการสอนทางธุรกิจศึกษา

แม็คอีฟเวน (McEwen, 2006 : 61-63) ได้รวบรวมปรัชญาการจัดการเรียนการสอนทางธุรกิจศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) จะมองว่าครูเป็นผู้รู้และเป็นแบบอย่างสำหรับผู้เรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ครูจะเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้รับเนื้อหาสาระในการเรียนรู้

2. ปรัชญานิรันตรนิยม (Perennialism) ปรัชญานี้เชื่อว่าการศึกษาจะเหมาะสมกับทุกคน ทุกแห่งหน และครูเป็นผู้กระตุ้นช่วยเหลือผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ ครูคือเป็นผู้มีเหตุมีผล

3. **ปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism)** ปรัชญานี้มองว่าผู้เรียนคือการดำรงอยู่ของสังคม ผู้ที่ต้องการกระทำกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ในสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ ครูจะมีหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สู่ความคิดที่เป็นระบบขั้นสูง และกลายเป็นผู้แก้ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งบทบาทของครูจะไม่ปฏิบัติโดยตรงแต่ให้เป็นผู้ให้คำแนะนำ

4. **ปรัชญาอัตนิยม (Existentialism)** ปรัชญานี้จะให้ความสำคัญกับการให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด เป็นการตอบสนองตนเอง

5. **ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)** จะเน้นการเสริมกำลังทางบวกในการเรียนรู้ พฤติกรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

6. **การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)** การสร้างความรู้อยู่บนพื้นฐานการไตร่ตรองประสบการณ์ของพวกเขา พวกเขาจะสร้างความรู้ความเข้าใจของโลก การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อพวกเขาได้สัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ การสร้างความรู้ด้วยตนเองเชื่อว่าความรู้ของผู้เรียนได้มาโดยผ่านการเรียนรู้จากกิจกรรมและการค้นคว้าหาความรู้ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเองมองว่าครูเป็นผู้ให้คำชี้แนะ ไม่ได้เป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้เรียนอย่างเดียว

7. **การให้ความรู้ (Instructivism)** มองว่าผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้คือครู และครูจะต้องทำการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักของการให้ความรู้คือช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ในห้องเรียนผู้เรียนจะได้รับการให้ความรู้จากครูที่ได้รับการจัดเนื้อหาตามขั้นตอนของการเรียนรู้

8. **การสืบเสาะ (Inquiry Training)** เชื่อว่าการปรากฏขึ้นของการเรียนรู้ทำให้ประสบการณ์มีความเข้มข้นมากขึ้น เมื่อเผชิญหน้ากับความเป็นจริง โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการอภิปรายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์เหตุผล และการอธิบายของข้อมูลสู่การพัฒนาทางความคิด ซึ่งกระบวนการนี้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงสู่การแก้ปัญหา

9. **การศึกษาแบบการมีส่วนร่วม (Cooperative education)** เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากของการเรียนรู้ เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในสภาพแวดล้อมส่วนตัว นักเรียนจะถูกกระตุ้นและการแข่งขันมากภายในเนื้อหาของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

4.1 ความหมายสมรรถนะ

โบายาทซีส (Boyatzis, 1982: 52) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ คือ สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงาน ภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กร และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

มิทาร์นิ , เดลซีเออร์ และฟิตส์ (Mitrani, Dalziel & Fitt, 1992: 11) กล่าวว่าถึงสมรรถนะ คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพหรือผลการปฏิบัติงานในการทำงาน

สเปนซ์เซอร์ แอนด์ สเปนซ์เซอร์ (Spencer & Spencer, 1993 : 9) กล่าวว่าสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้และ/หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม และรวมถึงคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล (Underlying characteristic) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลจากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion reference) และ/หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐาน

เดลล์ และ เฮสส์ (Dale and Hes, 1995: 80) กล่าวถึงสมรรถนะว่าเป็นการค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior performance) นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของสมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational competency) ว่าหมายถึงความสามารถ (Ability) ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสายอาชีพเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกคาดหวังไว้

สหพันธ์ประชาชาติการจัดการอุตสาหกรรม (UNIDO, 2002) กล่าวว่าสมรรถนะ เป็นชุดของทักษะที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของการปฏิบัติงานส่วนบุคคลหรือการปฏิบัติงานเฉพาะพิเศษในงานและหน้าที่ ซึ่งมีการเชื่อมโยงความรู้สู่การทำงาน

เดวิด แม็กเคลแลนด์ (David Mc Cleland, 1993 อ้างถึงใน ชำรงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์, 2549) สมรรถนะ คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ

จิรประภา อัครบวร (2549) กล่าวว่าสมรรถนะหมายถึงความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง (Job Roles) ให้ประสบความสำเร็จและมีความโดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในเชิงพฤติกรรม

สหประชาชาติการจัดการอุตสาหกรรม (UNIDO, 2002) ได้กล่าวว่าสมรรถนะประกอบด้วย 3 อย่างคือ

1) การจัดการ (Managerial) เป็นสมรรถนะซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคลากรด้วยการบริหารจัดการหรือการควบคุมดูแล ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานในการบริการ หรือโครงการ รวมทั้งกรรมการและตำแหน่งหน้าที่ในระดับที่สูงขึ้น

ในบางครั้งสมรรถนะทางด้านการจัดการมีความเกี่ยวข้องอย่างมากสำหรับอาชีพเฉพาะอย่าง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องทำการประยุกต์การจัดการในแนวทาง ๆ เช่น การวิเคราะห์และทำการตัดสินใจ การเป็นผู้นำของกลุ่ม การบริหารโดยการเปลี่ยนแปลง

2) การปฏิบัติหน้าที่ทั่ว ๆ ไป (Generic) เป็นสมรรถนะซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนโดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ของพวกเขาหรือระดับในการปฏิบัติงาน เช่น การติดต่อสื่อสาร การปฏิบัติการโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการบริหาร และภาษา

3) ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง/ตำแหน่งหน้าที่ (Technical/Functional) สมรรถนะเฉพาะทางถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติในองค์กรในการกำหนดความเชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือหน้าที่ของงาน เช่น สภาพแวดล้อมในการจัดการ กระบวนการการผลิต การจัดการเกี่ยวกับการลงทุน การบริการทางการเงิน และการจัดการทรัพยากรบุคคล

4.3 คุณลักษณะที่ดีของผู้ประกอบการ

ศูนย์ธุรกิจไบรท์ (Bright Business Center, 2009) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ดีควรมีดังต่อไปนี้

1) มีความต้องการมุ่งความสำเร็จสูงสุด (Need for Achievement) ผู้ประกอบการต้องมีความต้องการอย่างแรงกล้าในการทำธุรกิจ หรือต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตซึ่งเป็นหัวใจในการปฏิบัติงาน

2) มีลักษณะนิสัยชอบเสี่ยง (Risk Taking) ผู้ประกอบการจะต้องพยายามลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุดแล้วจึงทำการตัดสินใจดำเนินการ และลงมือกระทำโดยอยู่บนพื้นฐานของความเสี่ยงที่น้อยที่สุด

3) คิดอย่างสร้างสรรค์และสร้างฝันให้ยิ่งใหญ่ (To walk again) ผู้ประกอบการจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีจินตนาการที่ไม่เหมือนคนอื่น ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่ในกรอบที่ผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติได้จริง

4) ต้องยึดมั่นและไม่ย่อท้อ ผู้ประกอบการต้องยึดมั่นและไม่ย่อท้อ หรือยอมท้อถอยต่อปัญหา ซึ่งผู้ที่แข็งแกร่งเท่านั้นที่จะสามารถประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ

5) เชื่อมั่นในตนเอง ผู้ประกอบการต้องมีความเชื่อมั่นในตนเองและแนวคิดในการทำงานของตนเอง ซึ่งจะทำให้สามารถทำได้สำเร็จในงานได้

6) มีความสามารถในการตัดสินใจ ผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการตัดสินใจที่แตกต่างและโดดเด่นจากบุคคลอื่น สามารถตัดสินใจในยามเกิดวิกฤติได้อย่างดี และสามารถผันฝ่าวิกฤติได้

7) กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงถือว่าเป็นโอกาส การเปลี่ยนแปลงถือว่าเป็นโอกาสของการเริ่มต้นสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งจะเป็นหัวใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ให้แก่องค์กร

8) อดทนต่อความไม่แน่นอน ผู้ประกอบการจะต้องรู้จักการรอคอยในสิ่งที่ดีที่สุด

9) มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า ความต้องการอย่างแรงกล้าและความคิดที่ดีเป็นสิ่งดีที่ผู้ประกอบการแตกต่างจากบุคคลอื่น และต้องเอาใจใส่ในรายละเอียดของงานและต้องใส่ใจต่อการบริการที่สร้างความประทับใจต่อลูกค้า

10) คุณค่าของเวลามีความสำคัญ ผู้ประกอบการที่ดีจะให้ความสำคัญต่อเวลาสูงมาก เพราะคิดว่าเป็นการได้ผลกำไรที่มีผลตอบแทนคุ้มค่าและไม่ต้องลงทุนใด ๆ

สหประชาชาติการจัดการอุตสาหกรรม (UNIDO, 2002) กล่าวถึงคุณสมบัติที่ดีของผู้ประกอบการต้องมีสมรรถนะทางด้านการจัดการดังต่อไปนี้

- 1) ต้องเป็นบุคคลที่มีกลยุทธ์ในการคิดและการสร้างโครงการ
- 2) ต้องเป็นบุคคลที่สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหาและทำการตัดสินใจที่ดี
- 3) ต้องเป็นบุคคลที่มีการวางแผนการทำงานและการจัดงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ต้องมีการปรับปรุง พัฒนาวิธีการจัดการให้ทันสมัย
- 5) ต้องสามารถจัดการได้ทั้งองค์กรขนาดเล็กและองค์กรขนาดใหญ่
- 6) ต้องมีความเป็นผู้นำของกลุ่มทำงาน
- 7) จัดการกับข้อมูลสารสนเทศ
- 8) คิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่อยู่เสมอ
- 9) ต้องเป็นบุคคลที่รู้จักการประนีประนอม ไกล่เกลี่ย และเจรจาต่อรอง
- 10) ต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคำชี้แนะ
- 11) เป็นบุคคลที่เฝ้าอำนวยความสะดวกในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยภายในประเทศ

พูลศรี ไม้ทอง (2543) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนในการพัฒนาหลักสูตร มีฐานะที่มีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ เป็นผู้ปกครองนักเรียน เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น นอกจากลักษณะการเข้าร่วมโดยอาศัยปัจจัยในตัวบุคคล อาจจะเป็นฐานผู้นำท้องถิ่น นักวิชาการในท้องถิ่น คหบดีในท้องถิ่น หรือแม้แต่การเป็นปราชญ์หรือผู้รู้ในท้องถิ่น ซึ่งพบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ผู้เข้าร่วมอาจจะรู้สึกถึงภาระพันธะที่ต้องเข้าร่วม หรือได้รับการผลักดันจากผู้อื่น สำหรับลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน ร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และเป็นผู้ให้ความรู้และประสบการณ์ในการนำหลักสูตรไปใช้ รวมทั้งช่วยประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ

สำลี ทองธิว (2544) ได้ทำโครงการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายไม่แกะสลักและงานไม้สำหรับหมู่บ้านหัตถกรรมไม้และแกะสลักบ้านถวาย ที่โรงเรียนต้นแก้ว ชุมชนบ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวปรัชญาการศึกษาสำหรับท้องถิ่น พบว่าปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเกิดจาก ขาดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเก็บข้อมูลภาคสนาม นอกจากนี้ยังขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุในการดำเนินการ รวมทั้งไม่มีเวลาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ครูจำเป็นต้องได้รับแรงจูงใจและการสนับสนุนมาก เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรเป็นงานใหม่ของโรงเรียน ที่เพิ่มขึ้นจากภาระเดิมของครูที่มีมากอยู่แล้ว อีกทั้งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูจำเป็นต้องสืบค้นเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่น ต้องจัดทำเอกสาร จัดทำสื่อการสอน ติดต่อวิทยากรท้องถิ่น หากขาดแรงจูงใจ ครูจะมองเห็นงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นภาระ

ชุตินา เวทการ และคณะ (2545) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาศิลปะเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์โบราณวัตถุสถานทั่วไพล่หิน พบว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึก ผูกพัน และรักในท้องถิ่นของตนเองนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนไม่สามารถทำได้ตามลำพัง โรงเรียนจำเป็นต้องได้รับ

ความร่วมมือจากชุมชนที่จะนำเอาศักยภาพของชุมชนมาใช้เพื่อให้บรรลุผลที่ต้องการ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่จะร่วมกันสร้างจิตสำนึกให้แก่นักเรียน ดังนี้

1. ควรมีผู้นำที่ทำให้ทุกฝ่าย มองเห็นองค์รวมของการพัฒนานักเรียนและเยาวชนในชุมชนให้มีสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น โดยจะต้องมีการรวมกลุ่มผู้นำในชุมชนที่จะร่วมกันดำเนินการพัฒนางานด้านนี้ให้เป็นระบบมากขึ้นคือจะต้องมีการศึกษาปัญหา หาสาเหตุของปัญหา หาวิธีแก้ปัญหา ร่วมกันวางแผน ดำเนินการตามแผนและประเมินเพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงการทำงานต่อไป

2. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดจากเดิมที่โรงเรียนเป็นศูนย์กลางสู่การใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษาและต้องขยายแนวคิดนี้ให้ครูและชุมชนได้รับรู้และเข้าใจ โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันที่จะประสานโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน เช่นการประสานความร่วมมือกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในการจัดกิจกรรม การเสนอโครงการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ จาก อบต. ร่วมมือกับ อบต. และชุมชนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น นอกจากนี้อาจประสานการทำงานไปยังกลุ่มเยาวชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มโรงเรียน ศิษย์เก่า วัด หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ

อมรรัตน์ วัฒนาศร (2547) ศึกษาการวิจัยแบบร่วมมือที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่บ้านถวาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำเอาบริบททางสังคมของท้องถิ่นด้านการทำไม้แกะสลักมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาการศึกษาสำหรับท้องถิ่น หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นได้มาจากประสมประสานให้เกิดความพอดีระหว่างหลักการที่เป็นเศรษฐศาสตร์สากลแนวทุนนิยมกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ท้องถิ่นแนวประสมประสานในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ถูกนำมาบูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจากเนื้อหาหมโนทัศน์เศรษฐศาสตร์หลักสูตรแม่บทที่มีเนื้อหาจากหลักการเศรษฐศาสตร์สากลแนวทุนนิยมเพียงอย่างเดียว สำหรับความร่วมมือกันระหว่างชาวบ้านกับผู้วิจัยเกิดขึ้นเมื่อชาวบ้านกับผู้วิจัยช่วยกันค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การทำงานไม้แกะสลัก ส่วนความร่วมมือกันของชาวบ้านด้วยตนเองเกิดขึ้นเมื่อชาวบ้านพยายามทำความเข้าใจและสะท้อนสภาพการทำงานไม้แกะสลักที่เกิดตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงในหมู่บ้านถวาย

กิตติมา ไกรพีรพรรณ (2550) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรพหุศาสตรบัณฑิตบ้านสู่การสร้างจิตวิทยาศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมชุมชน กรณีชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และปรัชญาการศึกษาสำหรับท้องถิ่นเพื่อสร้างจิตวิทยาศาสตร์ เอกลักษณะของหลักสูตรพหุศาสตรบัณฑิตบ้านอยู่ที่สาระที่ได้พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการสาระแกนกลางกับความรู้เรื่องพรรณไม้ในท้องถิ่นที่ต้องการปลูกฝังการให้ความสำคัญกับพรรณไม้ในชุมชน ซึ่งจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชนต้องสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้านในชุมชนและครู และต้องสร้างให้ชาวบ้านสนใจในความรู้ และมีความต้องการที่จะถ่ายทอดความรู้ที่จะสามารถสร้างจิตวิทยาศาสตร์และสามารถเชื่อมโยงไปใช้กับท้องถิ่นได้อย่างจริง ทำให้การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พรรณไม้ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

การวิจัยต่างประเทศ

ดิกกี (Dickey, 2005) ศึกษาอุปสรรคและความเป็นไปได้ในการบูรณาการวิธีการ การฝึกปฏิบัติทางปัญญาจากต้นแบบในเครื่องข่าย รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับ นักเรียนระดับ 12 (ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) การศึกษาครู พบว่าเครื่องมือที่หลากหลายวิธีการและสื่อที่ใช้มีระดับความแปรปรวนต่อการประสบผลสำเร็จที่สนับสนุนวิธีการฝึกปฏิบัติทางปัญญาจากต้นแบบ ในเครื่องข่ายสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การฝึกสอนและการเสริมต่อการเรียนรู้จะสนับสนุนการตอบสนองต่อการออกเสียงอย่างมีนัยสำคัญในห้องเรียน การฝึกสอนนักเรียนสามารถทำได้อย่างรวดเร็วกลายเป็นประสบการณ์ในการสอนอย่างไม่หยุดยั้ง ถึงแม้ว่าการฝึกปฏิบัติทางปัญญาจากต้นแบบเป็นสิ่งสนับสนุนอย่างยาวนานมากสำหรับนักเรียน และสามารถกลายเป็นอุปสรรคต่อการสอนของครู

แบล็ค (Black, 2007) ได้ศึกษาการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบและนักเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ : นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการภายใต้รูปแบบนี้อย่างไร ซึ่งได้ศึกษากับนักเรียนที่มหาวิทยาลัยทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของแม็กซิโก ใช้วิธีการสืบสวนเกี่ยวกับการรับรู้ของการเรียนรู้ภายใต้การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ โดยใช้ต้นแบบ (Modeling) ได้อธิบายถึงกระบวนการคิดของการเขียนและการแก้ไขข้อบกพร่อง ส่วนการเสริมต่อการเรียนรู้ (scaffolding) ใช้ในการแก้ปัญหาและกำหนดปัญหาให้ถูกต้อง โดยการใช้เหตุผลด้วยการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้การแก้ปัญหา ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันในคิดและแก้ปัญหที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของความรู้ความเข้าใจและทักษะการทำงาน

เอดมอนด์สัน (Edmondson, 2007) ได้ศึกษาถึงการประเมินประสิทธิภาพของ Telepresence-enabled ตามรูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของการพัฒนาครูมืออาชีพ ในวิชาคณิตศาสตร์ โดยได้ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบดั้งเดิมทำการตรวจสอบผลของการสอนของครูและประสิทธิภาพของผู้เรียน ซึ่งพบว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความรู้ที่ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้กับครูมืออาชีพมีผลทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาจากกลุ่มครูมืออาชีพอยู่ในระดับที่สูงอย่างมีนัยสำคัญ

บายเนียก (Bieniek, 2008) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้รูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบด้วยการวางวิธีการให้ของนักเรียนและการรับรู้ความสามารถการแก้ปัญหา : กรณีการศึกษาสำรวจ พบว่าการทดลองใช้รูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive apprenticeship) มีการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับผลประโยชน์จากการปฏิบัติงานของผู้เรียนและกระบวนการแก้ปัญหา การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักเรียนที่ประกอบด้วยประสบการณ์ โดยการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพื้นฐานทางด้านทักษะของผู้เรียน การนำรูปแบบนี้ไปใช้มีจุดเน้นในเรื่องกลยุทธ์การเรียนรู้และปัจจัยทางการสังคมเข้าไปวิธีการเรียนรู้สู่การพัฒนา การสำรวจของรูปแบบการแก้ปัญหาที่อิงแนวคิดหลักการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบสามารถที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมกับเนื้อหาของหลักสูตรเฉพาะทาง

โนวัน (Noone, 2009) ได้ศึกษาเรื่อง การฝึกปฏิบัติงานทั้ง 3 มิติสู่การสอน : กรณีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับการปฏิบัติงานอย่างเชี่ยวชาญในหลักสูตรนักเรียนระดับปริญญาตรี พบว่า การจัดการเรียนรู้ได้ทำการบูรณาการแบบอย่างไปสู่การฝึกงานทางปัญญาทั้ง 3 ด้าน ที่ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในวิชาชีพการพยาบาล คือ ความรู้เกี่ยวกับการพยาบาล ทักษะอาชีพทางการพยาบาล และจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล ที่ทำให้ผลผลิตของการพยาบาลเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและเกิดประสบการณ์ที่เตรียมนักเรียนการพยาบาลสำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะทางธุรกิจ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีรายละเอียดของวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ด้วยการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายในชั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ด้านความรู้และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนทางธุรกิจ

ในชั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยศึกษาถึงประโยชน์และความต้องการที่ผู้เรียนจะได้รับจากการศึกษาเนื้อหาทางด้านธุรกิจที่นำมาใช้ประโยชน์ และความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับสมรรถนะทางธุรกิจของผู้เรียนเองที่ควรระบุไว้ในหลักสูตรการประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ และสภาพตลาดปัจจุบัน โรงเรียนสาธิตปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ มีสถานที่ตั้งใกล้บริเวณย่านชุมชนสำเพ็ง แขวงราช โป้เบ๊ มหานาค บรรทัดทอง และตลาดน้อย ซึ่งชุมชนดังกล่าวเป็นย่านชุมชนทางธุรกิจการค้า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุ 16-18 ปี สภาพครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่ทำการค้าทั้งระดับค้าปลีก และการค้าส่งที่อยู่ในระดับกลาง ซึ่งโดยปกตินักเรียนจะดำเนินการประกอบการธุรกิจเสริม เพื่อช่วยเหลือครอบครัวเป็นรายได้เสริมระหว่างเรียน ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายในการชั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 20 คน และผู้ค้าประกอบการ คือ ผู้ค้าบริเวณริมถนนราชประสงค์ ผู้ค้าบริเวณหน้าโรงพยาบาลนอร์เมเจอร์รัชโยธิน คลองถม ผู้ค้าบริเวณริมถนนเพชรบุรีหน้าตลาดเฉลิมลาภ(ประตูน้ำ) สยามสแควร์

2.2 กลุ่มเป้าหมายในขั้นการสร้างเอกสารหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่

ในขั้นการสร้างเอกสารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ แผนการจัดการเรียนรู้ และการทดลองใช้หลักสูตรมีกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 38 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ด้านความรู้และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนทางธุรกิจ

1. แบบบันทึกภาคสนาม ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกภาคสนามเป็นเครื่องมือในการบันทึกเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจโดยเรียงตามวันที่ทำการสังเกต แบบบันทึกภาคสนามประกอบด้วยส่วนสำคัญคือ วันที่ สถานที่ของการบันทึก และประเด็นการสังเกตที่เกิดขึ้น ได้แก่ พฤติกรรมการจัดการในสถานที่ทำการค้า การมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า ลักษณะของสินค้าที่ขายตามความต้องการ และการจดบันทึกข้อมูลทางการค้าเมื่อขายได้ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข)

2. แบบสำรวจความต้องการ เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อสรุปตรงตามคำถามในการวิจัย ผู้วิจัยใช้ในการสำรวจความต้องการของนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความต้องการที่จะเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับทางด้านการประกอบการธุรกิจ และสมรรถนะที่นักเรียนต้องการในการจัดการในการประกอบการ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นการสร้างเอกสารหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้

แบบบันทึกภาคสนาม ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกภาคสนามเป็นเครื่องมือในการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการสร้างเอกสารหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างพันธกิจ การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดสาระและจัดทำคำอธิบายรายวิชา การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดผลประเมินผล การกำหนดคาบเวลาเรียนและโครงสร้างเวลาเรียน และการทำแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินหลักสูตร แบบบันทึกภาคสนามประกอบด้วย วัน สถานที่ และประเด็นการสังเกตตามความจริงที่เกิดขึ้น (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ รุ่นเยาว์

ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ มีเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 4 ชนิด ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ แบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ แบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญา และแบบวัดแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ โดยมีขั้นตอนตามลำดับต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ของการสร้างแบบทดสอบ โดยเป็นแบบทดสอบสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบนี้สร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ใช้ทดลองสอน ซึ่งผู้วิจัยทำการทดสอบผู้เรียนหลังการทดลอง

2. กำหนดกรอบเนื้อหาสาระของแบบทดสอบ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ก. ศึกษาเป้าหมายของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และเนื้อหาทุกหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ข. ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบ

ค. จัดทำตารางวิเคราะห์โครงสร้างของแบบทดสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและสร้างข้อสอบปรนัยทุกหน่วยการเรียนรู้ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน โดยในแต่ละข้อมีคะแนนเต็ม 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน จำนวน 8 หน่วย ซึ่งประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 จำนวน 10 ข้อ, หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 จำนวน 10 ข้อ, หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 จำนวน 15 ข้อ, หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4 จำนวน 10 ข้อ, หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 5 จำนวน 10 ข้อ, หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 6 จำนวน 15 ข้อ, หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 7 จำนวน 10 ข้อ, หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 8 จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 90 ข้อ

ง. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยผู้วิจัยดำเนินการต่อไปนี้

- นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ในขั้นตอนของการวิพากษ์หลักสูตร ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้แก้ไขข้อคำถามบางข้อให้เหมาะสม

- นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดสอบกับผู้เรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำนวน 10 คน เนื่องจากมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธุรกิจ

-นำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าความเที่ยง 0.72

-วิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบรายข้อเพื่อหาความยาก (P) และอำนาจจำแนก (D) โดยการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามเทคนิค 27% ซึ่งแปลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.23-0.49 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.20-0.47 ดังนั้นจึงยอมรับได้ว่าเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้

3.3.2 แบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้ประเมินพฤติกรรมการฝึกทางปัญญา สร้างเสริมสมรรถนะทางธุรกิจ ซึ่งแบบสังเกตและประเมินดังกล่าวใช้สำหรับสังเกตระหว่างการทดลอง

2. กำหนดกรอบพฤติกรรมของแบบสังเกตและประเมิน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาความหมาย และแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสมรรถนะ และคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

2.2 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจจากหนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ

2.3 จัดทำแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ ในแต่ละข้อมีการประเมินค่า 4 ระดับ

2.4 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนครอบคลุมพฤติกรรมที่กำหนดแบบรูปรีด (rubric) โดยสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic score)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 เกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ

รายการที่ทำการสังเกตพฤติกรรม การฝึกปฏิบัติงาน	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การวางแผนในการปฏิบัติงาน ประกอบการธุรกิจ ตั้งแต่ขั้น การคัดเลือกสินค้า การกำหนด/ ออกแบบตราสินค้า การกำหนด ราคาสินค้า การกำหนดวิธีการ ส่งเสริมการขาย และการ ทำแผนทางการตลาด	4	มีการวางแผนในการปฏิบัติได้ครบทุกขั้นตอน และมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน
	3	มีการวางแผนในการปฏิบัติได้ครบทุกขั้นตอนแต่ ไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน
	2	มีการวางแผนในการปฏิบัติงานแต่ไม่ครบทุก ขั้นตอน และไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน
	1	ไม่มีการวางแผนในการปฏิบัติ
2. การตัดสินใจร่วมกันของกลุ่มใน การประกอบการธุรกิจ ตั้งแต่ ขั้น การคัดเลือกสินค้า การ กำหนด/ออกแบบตราสินค้า การกำหนดราคาสินค้า การ กำหนดวิธีการส่งเสริมการ จำหน่าย และแผนทางการ ตลาด	4	มีการตัดสินใจร่วมกันทุกขั้นตอนและมีความ ชัดเจนในการปฏิบัติงานจนบรรลุจุดมุ่งหมายใน การปฏิบัติ
	3	มีการตัดสินใจร่วมกันทุกขั้นตอนแต่ไม่ชัดเจนใน การปฏิบัติงานได้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการ ปฏิบัติ
	2	มีการตัดสินใจร่วมกันแต่ไม่ครบทุกขั้นตอนและ ไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงานไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ในการปฏิบัติ
	1	ไม่มีการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน
3. ความร่วมมือในการทำงาน ของกลุ่มในการประกอบธุรกิจ	4	มีความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มทุกขั้นตอน และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุ เป้าหมาย
	3	มีความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มไม่ครบทุก ขั้นตอนแต่การทำงานไม่มีประสิทธิภาพบรรลุ เป้าหมาย
	2	มีความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มไม่ครบทุก ขั้นตอนและการทำงานไม่มีประสิทธิภาพบรรลุ เป้าหมาย
	1	ไม่มีความร่วมมือในการทำงานของกลุ่ม

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการที่ทำการสังเกตพฤติกรรม การฝึกปฏิบัติงาน	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
4. การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน	4	มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและ ยอมรับฟังความคิดเห็นและปฏิบัติตามอย่างมี ประสิทธิภาพ
	3	มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและ ยอมรับฟังความคิดเห็น แต่ปฏิบัติอย่างไม่มี ประสิทธิภาพ
	2	มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันแต่ ปฏิบัติงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ
	1	ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการ ปฏิบัติงาน
5. แบ่งงานตามความสามารถของ บุคคลในกลุ่มการประกอบการ ธุรกิจ	4	มีการแบ่งงานได้ตามความสามารถของบุคคลใน การปฏิบัติงาน มีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุ จุดมุ่งหมาย
	3	มีการแบ่งงานได้ตามความสามารถของบุคคลใน การปฏิบัติงาน มีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน แต่ปฏิบัติงานไม่มีบรรลุจุดมุ่งหมาย
	2	มีการแบ่งงานได้ตามความสามารถของบุคคลใน การปฏิบัติงาน แต่ไม่มีความชัดเจนในการ ปฏิบัติงานและปฏิบัติงานไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย
	1	ไม่มีการแบ่งงานตามความสามารถของบุคคลใน การปฏิบัติงาน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการที่ทำการสังเกตพฤติกรรม การฝึกปฏิบัติงาน	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
6. ความกระตือรือร้นในการทำงาน	4	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจน ปฏิบัติงานได้โดยไม่ต้องมีการสั่งการ และ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	3	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ต้องมีการ สั่งการ จึงปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและบรรลุ จุดมุ่งหมาย
	2	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานแต่ต้องมี การสั่งการให้ปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานไม่มี ประสิทธิภาพและไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย
	1	ไม่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
7. การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการ ฝึกปฏิบัติงานประกอบการ ธุรกิจ	4	สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ได้อย่างชัดเจนและอย่างมีประสิทธิภาพ
	3	สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ได้อย่างชัดเจนแต่ยังไม่มีประสิทธิภาพ
	2	สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ได้แต่ยังไม่ชัดเจนและยังไม่มีประสิทธิภาพ
	1	ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน
8. การใช้ทรัพยากรของกลุ่มอย่าง มีประสิทธิภาพ	4	ใช้ทรัพยากรของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก ที่สุดและประโยชน์สูงสุด
	3	ใช้ทรัพยากรของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก แต่ไม่เกิดประโยชน์สูงสุด
	2	ใช้ทรัพยากรของกลุ่มไม่เกิดประสิทธิภาพและไม่ เกิดประโยชน์สูงสุด
	1	ไม่สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการที่ทำการสังเกตพฤติกรรม การฝึกปฏิบัติงาน	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
9. การสรรหาผลิตภัณฑ์ตรงตาม ความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย	4	สามารถสรรหาผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายและขายได้หมด
	3	สามารถสรรหาผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ขายเหลือ 5-10 ชิ้น
	2	สามารถสรรหาผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ขายเหลือ 15-20 ชิ้น
	1	ไม่สามารถสรรหาผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
10. เทคนิคและวิธีการนำเสนอ ผลิตภัณฑ์	4	ใช้วิธีการและเทคนิคการนำเสนอผลิตภัณฑ์ได้ อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ
	3	ใช้วิธีการและเทคนิคการนำเสนอภัณฑ์อย่าง คล่องแคล่วแต่ไม่มีประสิทธิภาพ
	2	ใช้วิธีการและเทคนิคการนำเสนอภัณฑ์ไม่ คล่องแคล่วและไม่มีประสิทธิภาพ
	1	ไม่ได้้นำวิธีการและเทคนิคการนำเสนอ ผลิตภัณฑ์มาใช้

2.5 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะ โดยผู้วิจัยดำเนินการต่อไปนี้

-นำแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเนื้อหา ในขั้นตอนของการวิพากษ์หลักสูตร ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้แก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

-นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดสอบกับผู้เรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน เนื่องจากมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธุรกิจ

-นำผลที่ได้มาคำนวณค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ มีค่าเท่ากับ 0.87

3.3.3 แบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญา

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญาสำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้ประเมินผลงานระหว่างการทดลอง

2. กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมินแฟ้มสะสมงานจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 จัดทำแบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญาแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 6 ข้อ ในแต่ละข้อมีการประเมินค่า 4 ระดับ

2.3 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนครอบคลุมพฤติกรรมที่กำหนดแบบรูปรีด (rubric) โดยสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic score)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญา

รายการที่ทำการประเมินแฟ้มสะสมงานการฝึกปฏิบัติงาน	ระดับคะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. จุดมุ่งหมายของโครงการฝึกปฏิบัติงานประกอบการ	4	มีการเขียนจุดมุ่งหมายของโครงการฝึกปฏิบัติงานได้ครบถ้วนทุกหัวข้อและปฏิบัติงานได้อย่างจริง
	3	มีการเขียนจุดมุ่งหมายของโครงการฝึกปฏิบัติงานขาด 1-2 หัวข้อแต่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้
	2	มีการเขียนจุดมุ่งหมายของโครงการฝึกปฏิบัติงานขาดตั้งแต่ 3 หัวข้อจนไม่สามารถปฏิบัติงานได้
	1	ไม่มีการเขียนจุดมุ่งหมายของโครงการฝึกปฏิบัติงานประกอบการ
2. การจัดทำแผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจ	4	มีการเขียนแผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจได้ครบถ้วน
	3	มีการเขียนแผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจแต่ยังขาดรายละเอียด 1-2 หัวข้อ
	2	มีการเขียนแผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจแต่ยังขาดรายละเอียดแต่ละหัวข้อตั้งแต่ 3 หัวข้อขึ้นไป
	1	ไม่มีการเขียนแผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจ
3. รายงานการประชุมการปฏิบัติงานของสมาชิก	4	มีการเขียนรายงานการประชุมของสมาชิกทุกครั้ง
	3	มีการเขียนรายงานการประชุมของสมาชิกขาดรายงาน 1 ครั้ง
	2	มีการเขียนรายงานการประชุมของสมาชิกขาดมากกว่า 1 ครั้ง
	1	ไม่มีการเขียนรายงานการประชุมของสมาชิก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการที่ทำการประเมิน แฟ้มสะสมงานการฝึก ปฏิบัติงาน	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
4. แผนผังการจัดการความ รับผิดชอบของบุคคลในกลุ่ม ที่ปฏิบัติงาน	4	มีการจัดทำแผนผังการจัดการความรับผิดชอบของ บุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงานได้ครบทุกคนอย่าง ละเอียดในหน้าที่ความรับผิดชอบ
	3	มีการจัดทำแผนผังการจัดการความรับผิดชอบของ บุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงานได้ครบทุกคน แต่ยังไม่ ละเอียดในหน้าที่ความรับผิดชอบ
	2	มีการจัดทำแผนผังการจัดการความรับผิดชอบของ บุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงานไม่ครบทุกคนและไม่ ละเอียดตามความสามารถ
	1	ไม่มีการจัดทำแผนผังการจัดการความรับผิดชอบ ของบุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงาน
5. การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับ การเงิน เช่นการบันทึกบัญชี	4	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับทางการเงินอย่างเป็น ปัจจุบัน และเป็นไปตามหลักการบันทึกบัญชี
	3	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเงินยังไม่เป็น ปัจจุบันขาด 1-2 วัน และเป็นไปตามหลักการ บันทึกบัญชี
	2	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเงินยังไม่เป็น ปัจจุบันขาด 2 วันขึ้นไป และไม่เป็นไปตาม หลักการบันทึกบัญชี
	1	ไม่มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับทางการเงิน
6. การวิเคราะห์โอกาสใน การประกอบการ	4	วิเคราะห์โอกาสในการประกอบการได้อย่าง ครบถ้วน ถูกต้อง และชัดเจน
	3	วิเคราะห์โอกาสในการประกอบการได้แต่ยังไม่มี ส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบการ
	2	วิเคราะห์โอกาสในการประกอบการได้แต่ไม่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการประกอบการ
	1	วิเคราะห์โอกาสในการประกอบการได้ยังไม่ชัดเจน

2.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ โดยผู้วิจัยดำเนินการต่อไปนี้

-นำแบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเนื้อหา ในขั้นตอนของการวิพากษ์หลักสูตร ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้แก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

-นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดสอบกับผู้เรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน เนื่องจากมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธุรกิจ

-นำผลที่ได้มาคำนวณค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ มีค่าเท่ากับ 0.79

3.3.4 แบบวัดแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบวัดแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้ประเมินผลงานระหว่างการศึกษา

2. กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบวัดแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแรงขับเคลื่อนที่ต่อวิชาการบริหารธุรกิจ ศึกษาหลักการและลักษณะของแบบวัดแรงขับเคลื่อนแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบวัดและสร้างแบบวัดแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ จำนวน 11 ข้อ

3. ตรวจสอบคุณภาพแบบวัดแรงขับเคลื่อน โดยผู้วิจัยดำเนินการต่อไปนี้

-นำแบบวัดที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาในขั้นตอนของการวิพากษ์หลักสูตร ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้แก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

-นำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดสอบกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน เนื่องจากมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธุรกิจ

-นำแบบวัดที่ได้มาคำนวณค่าความเที่ยง ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83

4. ขั้นตอนการดำเนินวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างเดือนมิถุนายน 2553 – กันยายน 2553 เป็นเวลา 4 เดือน ขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้

4.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มเติมวิชาการดำเนินงานประกอบการธุรกิจ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มเติมวิชาการดำเนินงานประกอบการธุรกิจ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 38 คน

4.2 การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

4.2.1 แบบแผนการทดลอง

การทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์เป็นการทดลองแบบวัดซ้ำ AB Time Series Design ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลา 16 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยการวิจัยทำการสังเกตและบันทึกผลพฤติกรรมกรรมการฝึกปฏิบัติงานของนักเรียนแต่ละคนเป็นเวลา 4 ชั่วโมงเรียนแรกในช่วงของระยะเวลาพื้นฐาน (Baseline Period) และให้กลุ่มทดลองได้เรียนรู้เนื้อหา และสื่อการเรียนรู้ในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ พร้อมสังเกตและบันทึกผลพฤติกรรมของกลุ่มทดลองแต่ละคนทุก ๆ 4 ชั่วโมงการเรียน ดังแบบแผนการทดลองดังนี้

ตารางที่ 7 แบบแผนการทดลอง

1	ระยะเวลา	2	3
A ₁	X	A ₂	A ₃

A₁ หมายถึง ผลที่สังเกตและบันทึกได้ระยะเวลาพื้นฐาน (Baseline Period) ของการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

X หมายถึง ระยะเวลาที่ทำการสังเกตและบันทึกผลของการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

A₂ A₃ หมายถึง ผลที่สังเกตและบันทึกผลของการใช้หลักสูตร
ผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา
จากต้นแบบที่วัดซ้ำ

4.2.2 การกำหนดบทบาทของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ในการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ผู้วิจัย
ดำเนินการอบรมผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับการใช้แบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ
เพื่อให้การสังเกตและการประเมินให้ได้ระดับคะแนนเหมือนผู้วิจัยดำเนินการ และผู้วิจัย
ดำเนินการนัดนักเรียนที่จะเลื่อนชั้นขึ้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มาทำการศึกษาเนื้อหาทางด้าน
ผู้ประกอบการธุรกิจก่อนเพื่อเป็นการปูพื้นความรู้เกี่ยวกับธุรกิจซึ่งได้ออกแบบไว้ให้กับนักเรียนใน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้เรียนรู้ก่อนในช่วงปิดภาคเรียนเป็นเวลา 5 วัน วันละ 4 ชั่วโมง
รวมทั้งสิ้นเป็นระยะเวลา 20 ชั่วโมง เนื่องจากนักเรียนกลุ่มทดลองนั้นไม่มีพื้นฐานความรู้
เกี่ยวกับธุรกิจที่จะต่อเชื่อมในการรองรับความรู้ที่จะทำการทดลองในหลักสูตรผู้ประกอบการ
ธุรกิจรุ่นเยาว์ รายวิชาการดำเนินงานประกอบการธุรกิจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

4.2.3 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3
ระยะตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการเรียนรู้เกี่ยวกับการ ประกอบการธุรกิจ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนและให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการใน
การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ และบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกภาคสนามเกี่ยวกับ
พฤติกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจ ณ สถานประกอบการในบริเวณถนนราชประสงค์ คลองถม
ประตูน้ำ ผู้ค้าบริเวณหน้าโรงหนังเมเจอร์รัชโยธิน และสยามสแควร์ ที่จำหน่ายสินค้าตาม
บาทวิถี เพื่อนำข้อมูลของความต้องการในการเรียนรู้และสภาพพฤติกรรมการประกอบการธุรกิจ
มาใช้เป็นเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ซึ่งแบ่งตามลักษณะของ
ผลิตภัณฑ์ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มของสินค้าประเภทกีฬาซ้อป จำนวน 3 ร้านค้า
- กลุ่มของสินค้าประเภทเสื้อผ้าและแฟชั่น จำนวน 3 ร้านค้า
- กลุ่มของสินค้าประเภทเครื่องสำอาง จำนวน 3 ร้านค้า
- กลุ่มของสินค้าประเภทอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ จำนวน 4 ร้านค้า

โดยมีเกณฑ์ในการเลือกสังเกตจากร้านค้าที่มีลูกค้าเข้าไปชมสินค้าและเลือกซื้อสินค้าใน

ร้านค้านั้น ๆ และในส่วนของความต้องการของผู้เรียนมีเกณฑ์เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ นักเรียนที่มีความตั้งใจที่จะนำความรู้เกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต และสามารถให้ข้อมูลพาดพิงถึงชื่อนักเรียนที่สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญเพื่อตอบคำถามในการวิจัย คือ

1. ความรู้เรื่องใดบ้างที่มีความสำคัญในการประกอบการธุรกิจ
2. แรงขับใดบ้างที่มีความสำคัญในการประกอบการธุรกิจได้บรรลุเป้าหมาย
3. ทักษะความสามารถในด้านใดที่จะนำมาใช้ในการประกอบการธุรกิจ

ระยะที่ 2 การสร้างเอกสารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

นำข้อมูลในด้านความรู้และทักษะพฤติกรรมความสามารถในการประกอบการธุรกิจที่เป็นปัจจัยในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้มาใช้ในการสร้างเอกสารหลักสูตร และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตอบคำถามในการวิจัย ซึ่งการสร้างหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 9 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน สภาพการประกอบการความต้องการในการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร ผู้วิจัยสังเคราะห์สาระสำคัญจาก สมรรถนะทางธุรกิจ วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ความต้องการของผู้เรียน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างพันธกิจ ผู้วิจัยกำหนดพันธกิจของโรงเรียน เพื่อให้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร ผู้วิจัยกำหนดคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระของหลักสูตร เพื่อกำหนดสาระสำหรับพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่สังเคราะห์จากปรัชญาการศึกษาพัฒนานิยม ความต้องการของผู้เรียน แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ และสมรรถนะทางธุรกิจ โดยพิจารณาความสัมพันธ์และความสำคัญที่นำไปใช้เป็นหลัก

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดคาบเวลาเรียน โครงสร้างเวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ และแนวการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 7 การสร้างเอกสารหลักสูตร ผู้วิจัยสร้างเอกสารหลักสูตร เพื่อใช้เป็นหลักสูตรแม่แบบในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร สารระ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ย่อย โครงสร้างเวลาเรียน แนวทาง จัดการเรียนรู้ แนวทางวัดและประเมินผล การกำหนดแหล่งการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 8 การประเมินหลักสูตร ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจัดให้มีการ วิพากษ์หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการสอนธุรกิจ การวิพากษ์หลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความถูกต้อง ของเนื้อหา และความสอดคล้อง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ รุ่นเยาว์

ขั้นตอนที่ 9 การปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยนำคำแนะนำที่ได้จากการ วิพากษ์หลักสูตร มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ เพื่อให้ได้ หลักสูตรที่มีเนื้อหาถูกต้อง และแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้อง และสัมพันธ์ กัน

ระยะที่ 3 การดำเนินการทดลองเพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตร ดัง รายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง จำนวน 36 ชั่วโมง เป็นเวลา 18 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2553 ถึงเดือนกันยายน 2553 หน่วยที่ทำการทดลองหลักสูตรรายวิชาการดำเนินงานประกอบการธุรกิจ ซึ่ง ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ คือ ลักษณะและความสำคัญของตลาด พฤติกรรมของลูกค้า ความรู้ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ราคาและกลยุทธ์ในการกำหนดราคาสินค้า การกำหนดช่องทางการ จำหน่าย การเลือกทำเลที่ตั้งของกิจการ การส่งเสริมการขาย และการบริหารขายสินค้า และบริการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียนวิชาเพิ่มเติมทางด้านธุรกิจ โดยกลุ่มทดลอง ได้รับการสอนด้วยหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก ต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ตาม หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

2. ผู้วิจัยพากลุ่มทดลองไปศึกษากระบวนการผลิต การปฏิบัติงานจาก สถานประกอบการจริง และสถานการณ์ของธุรกิจที่ปฏิบัติจริง จำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 4 ชั่วโมง โดยการพานักเรียนไปฝึกปฏิบัติงานที่โรงงานผลิตสินค้า ได้แก่ โรงงานผลิตเครื่องดื่มโคคาโคล่า แห่งประเทศไทย ซึ่งทำให้กลุ่มทดลองได้เรียนรู้และรับประสบการณ์จากแหล่งประกอบการ

ธุรกิจด้านการผลิตสินค้า ด้านการตลาดที่เกี่ยวกับการกำหนดซื้อตราสินค้า การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะจำหน่ายสินค้า การส่งเสริมทางการจำหน่าย บรรจุภัณฑ์ของสินค้า การกำหนดราคา และได้ศึกษาวิธีการวางแผนทางการตลาด การกำหนดตำแหน่งของสินค้าของกิจการ วิธีการให้ได้ว่ามาของลูกค้า

นอกจากนี้ในบริบทการเรียนรู้ในชั้นเรียนผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนศึกษาวิธีการคิดทางการบริหารธุรกิจจากการชมวิดีโอทัศนรายการโทรทัศน์รายการ SME ตีแตก โดยให้ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และประมวลประสบการณ์ที่ได้ศึกษาจากรายการ SME ตีแตก ทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวิธีการต่าง ๆ ของผู้ประกอบการด้านการประกอบการธุรกิจ ทางด้านการตลาด ตัวผลิตภัณฑ์ทั้งที่เป็นสินค้าและบริการ การวางแผนในการประกอบการ และเป้าหมายของการดำเนินการ รวมถึงแนวคิดในการต่อยอดทางธุรกิจ

3. ผู้วิจัยมอบหมายงานให้กลุ่มทดลองดำเนินการทำแผนทางการตลาด โดยให้จับกลุ่มกัน กลุ่มละ 5 คน 6 กลุ่ม และกลุ่มละ 4 คน 2 กลุ่ม แล้วคิดผลิตสินค้าโดยใช้ความรู้พื้นฐานทางด้านการตลาด ทางด้านผลิตภัณฑ์ ทั้งทางด้านการตั้งชื่อสินค้าและร้านค้า ตัวของผลิตภัณฑ์ทั้งสินค้าและบริการ พฤติกรรมผู้บริโภคของลูกค้า การใช้กลยุทธ์ทางด้านราคาในการกำหนดสินค้า การวางแผนทางการกระจายสินค้าและการเลือกทำเลที่จะทำการจำหน่ายสินค้า รวมถึงการวางแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมการขาย และสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการดำเนินการทำแผนทางการตลาดที่ได้ทำงานร่วมกัน

4. การดำเนินการหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยดำเนินการวัดความรู้การประกอบการธุรกิจโดยการเสริมต่อการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาวิชา ทางด้านการดำเนินงานประกอบการธุรกิจ ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ สังเกตพฤติกรรมการฝึกปฏิบัติงานที่เป็นการสร้างประสบการณ์ในการทำงานที่ก่อให้เกิดความท้าทายในการจัดการประกอบการธุรกิจที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานด้วยแบบวัดและประเมินพฤติกรรมประกอบการ และวัดแรงขับเคลื่อนทางปัญญาจากต้นแบบ และการตรวจผลงานจากแฟ้มสะสมงาน ของกลุ่มทดลอง

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้ด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระต่าง ๆ โดยการหาค่าร้อยละ โดยกำหนดให้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60
- 2) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ โดยการใช้การทดสอบที (t-test) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง สมรรถนะทางธุรกิจต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง สมรรถนะทางธุรกิจพอใช้
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง สมรรถนะทางธุรกิจดี
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00	หมายถึง สมรรถนะทางธุรกิจดีมาก

ทำการทดสอบค่า Repeated Measures ANOVA ของระยะเวลาการสังเกตพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจในการประกอบการธุรกิจ ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีทดสอบ LSD ของพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ

3) วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญา โดยการใช้การทดสอบที (t-test) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติมากที่สุด

4) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบโดยหาค่า E1/E2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

การพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการตามแนวคิด ทฤษฎีและแนวการจัดการเรียนการสอนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ทำให้ได้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่เสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ มีทักษะความสามารถในการจัดการทางด้านธุรกิจและมีแรงขับเคลื่อนต่อการประกอบอาชีพ การพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างพันธกิจของโรงเรียนว่าด้วยหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ย่อย และโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 9 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

รายละเอียดของการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดของการดำเนินการดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบที่เน้นสมรรถนะทางธุรกิจให้กับผู้เรียน ผู้วิจัยกำหนดจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลความต้องการของผู้เรียนและสภาพการประกอบการธุรกิจจากการให้ข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับความต้องการที่จะนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพและสร้างความสามารถในการประกอบการ ข้อมูลที่ได้มีดังนี้

1.1 ความต้องการที่เรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ทางด้านธุรกิจ

“....ความรู้ทางด้านการบัญชีและการบริหาร ที่จะทำให้เกิดการวางแผนเกี่ยวกับทางด้านการเงินที่ทำให้กิจการเกิดกำไรหรือขาดทุน พร้อมกับได้สามารถที่จะวางแผนการบริหารจัดการงานในการประกอบการธุรกิจ....”

(นางสาวอติตยา นานากิจไพบูลย์ ผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการเรียนรู้ทางด้านความรู้ 8 มกราคม 2552)

“....วิชาทางด้านการตลาด เพราะจะทำให้ได้รู้ในเรื่องการจัดการเกี่ยวกับการ ลด แลก แจก แถมที่กิจการใช้ในการประกอบการธุรกิจ....”

(นางสาววีราภรณ์ ทรงพิพัฒน์ ผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการเรียนรู้ทางด้านความรู้ 25 พฤษภาคม 2552)

“.....แนวทางและเทคนิคในการขายสินค้า ทำให้รู้ถึงความต้องการที่จะให้กับลูกค้า และอยากเรียนรู้ในเรื่องของการวางแผนงานทางการตลาด ที่จะนำความรู้ไปใช้ในการต่อยอดทางการค้าขาย....”

(นางสาวสุธิมณฑ์ ศรีวิศาลนิมิต ผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการเรียนรู้ทางด้านความรู้ 27 พฤษภาคม 2552)

“...หลักการจัดซื้อสินค้าเข้าร้านที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการและวางแผนได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับสินค้าในร้าน และการตกแต่งร้าน การออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ทำให้เกิดความสะดุดตาแก่ลูกค้า....”

(นางสาวชนินาถ อยู่เย็น ผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการเรียนรู้ทางด้านความรู้ 27 พฤษภาคม 2552)

จากผลการสำรวจความต้องการของผู้เรียนมีความต้องการความรู้ทางด้านธุรกิจ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ ผู้เรียนมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการบัญชี การเงิน การบริหารงานและการจัดการที่ใช้ในการประกอบการ ความรู้ทางด้านการตลาด รวมทั้งการวางแผนทางการขาย การออกแบบผลิตภัณฑ์ การตกแต่งและการจัดสินค้า ที่ทำให้กิจการสามารถแข่งขันทางการค้า ทำให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้ในสภาพการค้าปัจจุบัน รวมถึงความรู้เกี่ยวกับภาษีรายได้ที่เกิดจากการประกอบกิจการธุรกิจ

1.2 การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติงาน

“....ในการเรียนทางด้านธุรกิจจะต้องได้มีการฝึกที่จะปฏิบัติ ฝึกการวางแผนในการทำงานและพัฒนาในงานธุรกิจ เพื่อกิจการที่ตนเองนั้นสามารถที่จะอยู่รอดได้...”

(นางสาวพุทธาภรณ์ เมฆสกุล ผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการเรียนรู้ทักษะ 8 มกราคม 2552)

“....จะต้องมีความรู้ทางด้านการตลาด เพราะสามารถที่จะได้แข่งขันกับผู้ประกอบการ และวางแผนเพื่อพัฒนางานของตน และสามารถสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์ของตนได้...”

(นางสาวธัญธิดา ไชยमानนท์ ผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการเรียนรู้ทักษะ 12 มกราคม 2552)

“....นำความรู้ที่ได้มาทำการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ว่าจะเป็นเรื่องของการลงทุน ถ้าที่จะวางแผนในการทำงานให้สำเร็จลุล่วง และได้ฝึกที่จะทำงาน....”

(นางสามะลิวัลย์ ผลเอม ผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการเรียนรู้ทักษะ 12 มกราคม 2552)

“.....การได้นำเอาความรู้ในการประกอบการธุรกิจได้ลองทำธุรกิจดู จะได้เกิดทักษะการบริหารงานของร้านค้า ทั้งสหกรณ์ และร้านของเจ้าของคนเดียว....”

(นางสาวรัชนีญา ไชตินุชิตตระกูล ผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการเรียนรู้ทักษะ 18 มกราคม 2552)

จากผลการสำรวจความต้องการของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ ผู้เรียนมีความต้องการเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานทักษะการวางแผนในการทำงาน การตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงาน พร้อมทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ทำให้มีความโดดเด่น สะดุดตาแก่ผู้บริโภค ที่ทำให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ในตลาด และพัฒนาทีมงานในกิจการให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจการ

1.3 สภาพการประกอบการธุรกิจ

จากข้อมูลสภาพพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบการในระหว่างดำเนินการประกอบอาชีพและความสามารถในการประกอบการ ข้อมูลที่ได้มีดังนี้

“.....พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างการประกอบการการต่อรองราคาสินค้ากับลูกค้า การค้นหาสินค้าให้ได้ตามที่ลูกค้าต้องการ การนำเสนอสินค้าให้แก่ลูกค้า การเชิญชวนและการอธิบายเกี่ยวกับสินค้าให้กับลูกค้า การจัดวางสินค้าของร้านให้เกิดความสะดุดตาและสร้างแรงจูงใจให้ลูกค้าเกิดความต้องการ จัดข้อมูลที่ขายได้.....”

(ร้านค้าเสื้อผ้าแฟชั่น บริเวณริมบาทวิถีราชประสงค์ 10 มกราคม 2552)

“....สอบถามความต้องการของลูกค้า เสนอสินค้าให้ลูกค้าและอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับสินค้าที่ขาย ทำการจัดส่งสินค้าโดยการบรรจุหีบห่อที่เป็นกล่อง การจัดข้อมูลที่ขายได้ การส่งการให้พนักงานในร้านไปเตรียมสินค้าในร้านให้เรียบร้อย จัดเสนอสินค้าที่แสดงไว้หน้าร้านสร้างแรงกระตุ้นให้กับลูกค้า การต่อรองราคา.....”

(ร้านค้าอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ บริเวณตลาดคลองถม 18 มกราคม 2552)

“.....จัดเตรียมสินค้า สอบถามสินค้าที่ลูกค้าต้องการ การจดบันทึกยอดขายลงในสมุดบัญชี การต่อรองราคาสินค้า การส่งพนักงานให้นำสินค้าให้แก่ลูกค้า เรียกลูกค้าให้เข้าชมสินค้าในร้าน จัดหาสินค้าและตรวจดูสินค้าคงเหลือที่ลูกค้ามีความต้องการ.....”

(ร้านค้าเครื่องสำอาง บริเวณประตูน้ำ 22 มกราคม 2552)

“....การจัดเรียงสินค้าให้สะดุดตา การจดบันทึกข้อมูลที่ขายได้ในสมุดบัญชี การกำหนดราคาขายให้กับสินค้า ลูกค้าเข้าร้านเชิญชวนให้เกิดการตัดสินใจซื้อ นำเสนอสินค้าที่ขายดีในร้านให้แก่ลูกค้า ส่งการให้ลูกน้องในร้านไปนำสินค้ามาให้กับลูกค้า.....”

(ร้านกีฬ้อุป บริเวณสยามแสควร์ 1 กุมภาพันธ์ 2552)

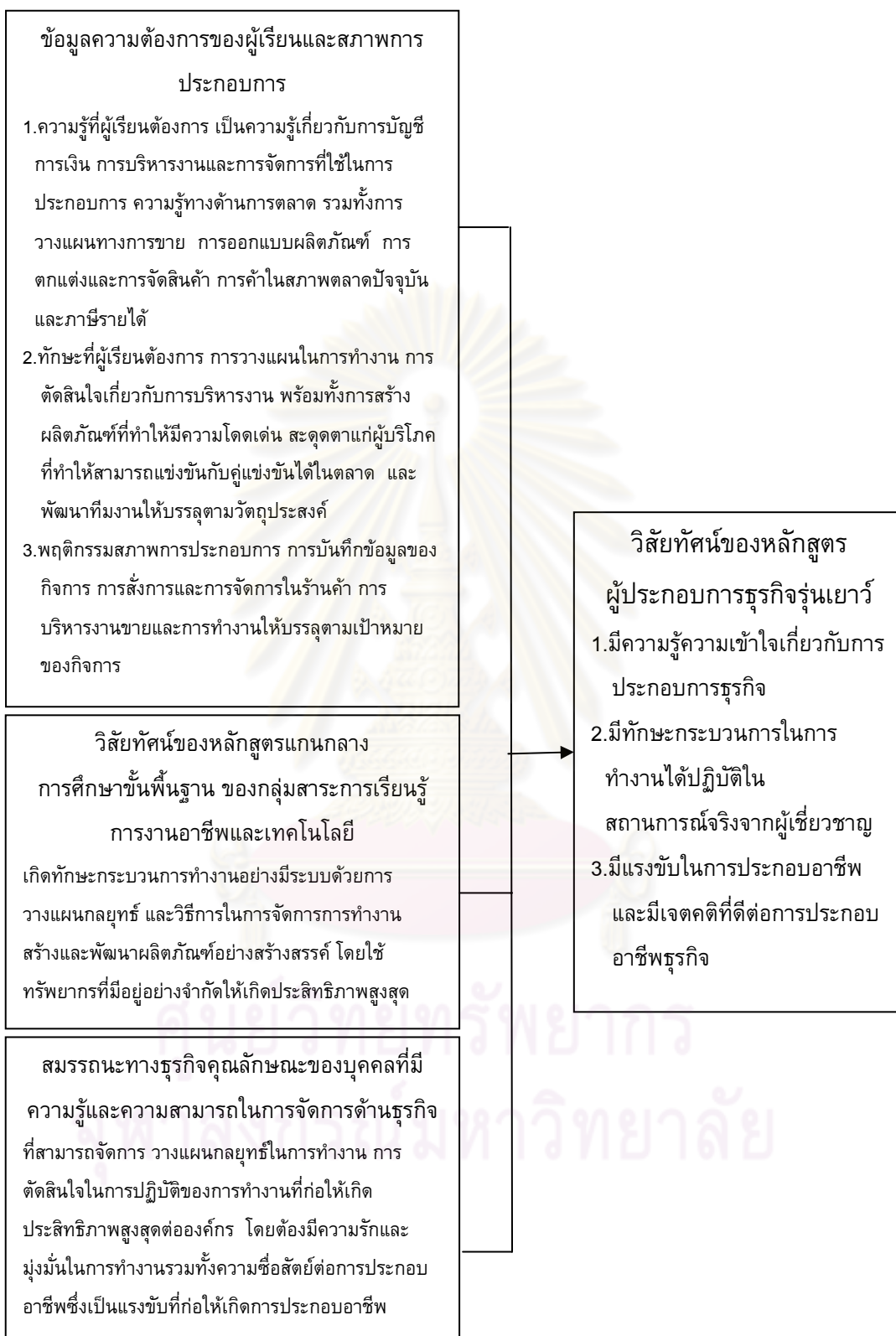
จากข้อมูลสภาพพฤติกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ คือ การจัดบันทึกข้อมูลที่ขายได้ ซึ่งเป็นการทำบัญชีสินค้าคงเหลือและการทำบัญชีทางการเงิน การจัดเรียงสินค้า การกำหนดราคาขาย การเชิญชวนลูกค้า การบรรจุหีบห่อเพื่อการจัดส่งสินค้า เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางด้านการตลาดที่ผู้ประกอบการ การสั่งการและการจัดการร้านค้า การวางแผนและการตัดสินใจที่นำสินค้าให้ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ที่จะต้องบรรลุเป้าหมายของกิจการ

2. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 238) ที่ว่า “กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงาน และการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการออกแบบงานและการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ รวมทั้งการสร้างพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า”

3. สมรรถนะทางธุรกิจ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ด้านธุรกิจ และมีทักษะความสามารถในการจัดการด้านธุรกิจ คือสามารถวางแผนการทำงาน การตัดสินใจ และการทำงานให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีแรงขับเคลื่อนต่อการประกอบอาชีพ คือ มีความรักในการทำงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน พร้อมกับมีความซื่อสัตย์ต่อการประกอบอาชีพ

ข้อมูลจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ประการข้างต้นนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ดังแผนภาพที่ 6

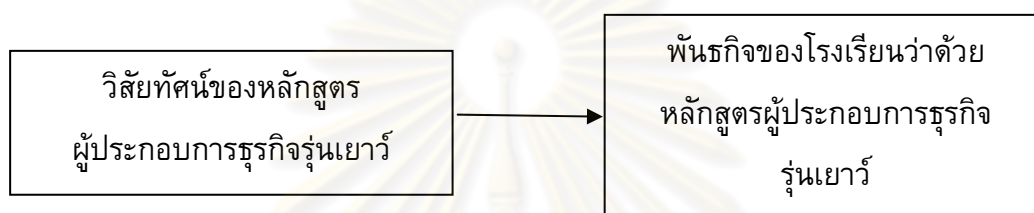
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 6 กรอบแนวคิดในการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างพันธกิจของโรงเรียนว่าด้วยหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

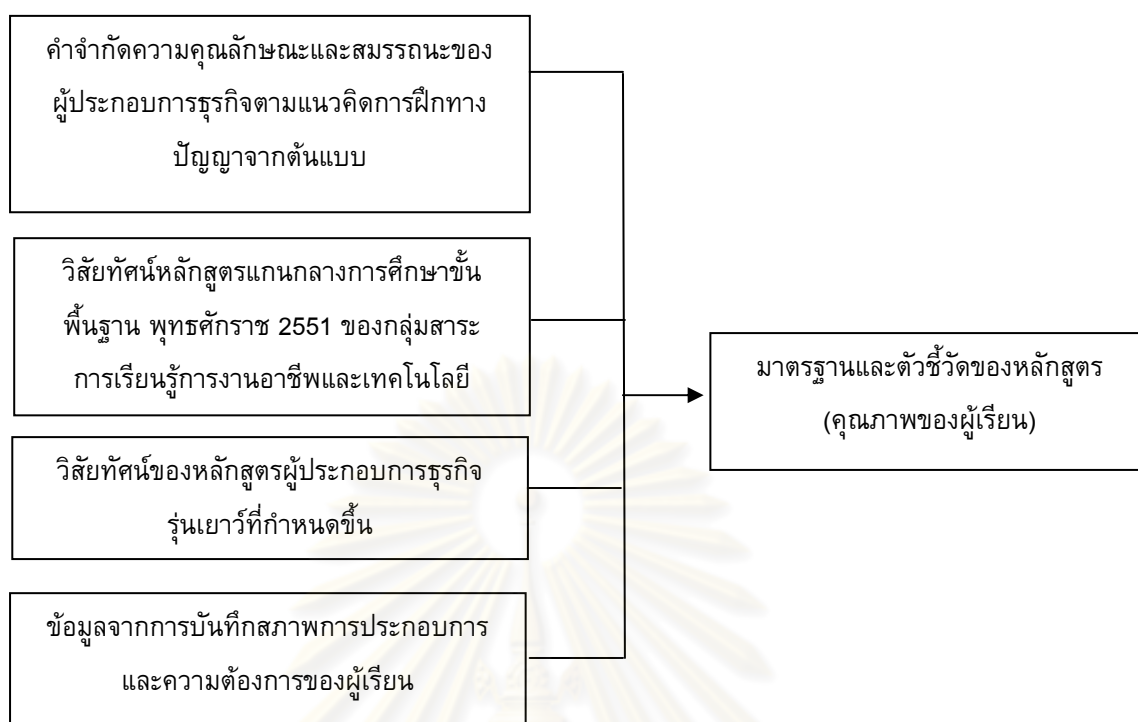
ผู้วิจัยได้กำหนดพันธกิจเกี่ยวกับการดำเนินการของโรงเรียนที่นำหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของโรงเรียนไปสู่วิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ตามขั้นตอนที่ 1

แผนภาพที่ 7 กรอบแนวคิดในการกำหนดพันธกิจของโรงเรียนว่าด้วยหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ในการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ผู้วิจัยเริ่มจากการสังเคราะห์คุณลักษณะและสมรรถนะของผู้ประกอบการ วิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางด้านการประกอบธุรกิจและความต้องการของผู้เรียน มาสังเคราะห์ร่วมกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ซึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนผ่านหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ดังแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 กรอบในการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ผู้วิจัยนำมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลในการประกอบธุรกิจมากำหนดสาระของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

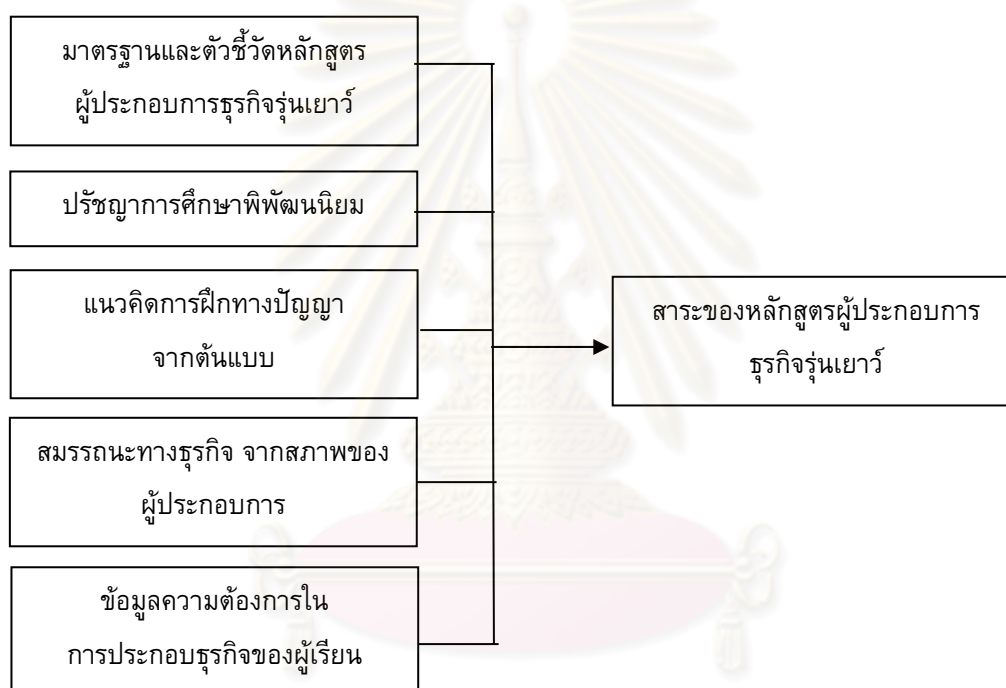
1. ปรัชญาการศึกษาที่พัฒนานิยม (Progressivism) ของจอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1952: 133 cited in Power, 1982) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ทั้งปวงที่จำเป็นสำหรับ

ผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เป็นจริง และเรียนด้วยการปฏิบัติจริง

2. แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งบราวน์ , คอลลินส์ และดูกริด (Brown, Collins and Duguid, 1989) สรุปว่าเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงจากการมีต้นแบบ ด้วยวิธีการให้คำชี้แนะและการเสริมต่อ

การเรียนรู้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติอย่างแท้จริง และยั่งยืน

3. สมรรถนะทางธุรกิจ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ด้านธุรกิจ และมีทักษะความสามารถในการจัดการด้านธุรกิจ คือสามารถวางแผนการทำงาน การตัดสินใจ และการทำงาน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาประมวลและสรุปได้เป็นสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ จำนวน 5 สาระโดยมีกรอบที่ใช้ในการกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ดังนี้

แผนภาพที่ 9 กรอบที่ใช้ในการกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 สารระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดช่วงชั้น ตามสารระแกนกลาง กลุ่มสารระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่นำมาใช้ในการบูรณาการในการ จัดทำสารระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

สารระที่	มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัดช่วงชั้น
สารระที่ 1: การดำรงชีวิต และครอบครัว	มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการ ทำงานมีความคิดสร้างสรรค์ มี ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะ การจัดการ ทักษะกระบวนการ แก้ปัญหา ทักษะการทำงาน ร่วมกัน และทักษะการแสวงหา ความรู้ มีคุณธรรมและลักษณะ นิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกใน การใช้พลังงาน ทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัว	1.อธิบายวิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต 2.สร้างผลอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และมี ทักษะการทำงานร่วมกัน 3.มีทักษะการจัดการในการทำงาน 4.มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการ ทำงาน 5.มีทักษะในการแสวงหาความรู้เพื่อ การดำรงชีวิต 6.มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน 7.ใช้พลังงาน ทรัพยากรในการทำงานอย่าง คุ้มค่าและยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม
สารระที่ 4 : การอาชีพ	มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะ ที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็น แนวทางในงานอาชีพ ใช้ เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มี คุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่อ อาชีพ	1.อภิปรายแนวทางเข้าสู่อาชีพที่สนใจ 2.เลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับ อาชีพ 3.มีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ 4.มีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ

ผลจากการบูรณาการข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียนเข้ากับเป้าหมายของหลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สารระการเรียนรู้ 2 สารระ และมาตรฐานการเรียนรู้ 2 มาตรฐาน ทำให้ได้สารระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการ ฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ จำนวน 5 สารระ ซึ่งมีที่มาของสารระที่ได้จากการบูรณาการดังนี้

-สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 1 : เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์
 สาระที่ 1 ได้มาจากการบูรณาการข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการประกอบอาชีพ
 ทางด้านธุรกิจ เข้ากับสาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการ
 ทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะกระบวนการทำงาน การจัดการ การแก้ปัญหาในการทำงาน
 การทำงานร่วมกัน และการแสวงหาความรู้ โดยมีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการประกอบการ
 ธุรกิจ และสาระที่ 4 : การอาชีพ มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีประสบการณ์และทักษะที่จำเป็น ทำ
 ให้เห็นแนวทางในงานประกอบอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

-สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 2 : ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ
 สาระที่ 2 ได้มาจากข้อมูลสภาพการประกอบอาชีพทางธุรกิจ ซึ่งทำให้ได้ประสบการณ์
 และความรู้ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการในกิจการที่ใช้ทรัพยากร
 ในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับทางด้านภาษีรายได้ของกิจการ โดย
 บูรณาการเข้ากับสาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มี
 ความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการของการทำงาน การจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา
 การทำงานร่วมกัน และการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดนิสัยรักในการทำงานและสามารถ
 ดำรงชีวิต และสาระที่ 4 : การอาชีพ มาตรฐาน ง 4.1 มีประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นในการ
 ประกอบอาชีพ ทำให้เห็นแนวทางและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

-สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3 : การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ
 สาระที่ 3 ได้มาจากข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน สภาพการประกอบการ
 อาชีพและสมรรถนะของการประกอบธุรกิจ ในระบบทางการตลาดที่ต้องอาศัยผลิตภัณฑ์
 ของผู้ประกอบการ การตั้งราคาขายผลิตภัณฑ์ วิธีการส่งเสริมการขายเพื่อให้ลูกค้าได้รู้จัก
 ผลิตภัณฑ์และให้กิจการสามารถดำรงคงอยู่ได้รวมถึงการเลือกทำเลที่ตั้ง กิจกรรมการกระจาย
 สินค้าไปสู่ลูกค้าได้อย่างทั่วถึงโดยบูรณาการเข้ากับสาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว
 มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการของการทำงาน
 การจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดนิสัย
 รักในการทำงานและสามารถดำรงชีวิต และสาระที่ 4 : การอาชีพ มาตรฐาน ง 4.1 มี
 ประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ทำให้เห็นแนวทางและเจตคติที่ดีต่อการ
 ประกอบอาชีพ

-สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 4 : การเงินและบัญชีการประกอบการธุรกิจ
 สาระที่ 4 ได้มาจากข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ สภาพการประกอบการอาชีพและ
 สมรรถนะของการประกอบการธุรกิจ เกี่ยวกับการจัดการทางการเงิน และการควบคุมการเงินด้วย
 ระบบของการบันทึกบัญชีที่ทำให้ทราบถึงกำไร ขาดทุน เพื่อให้ได้ทราบถึงต้นทุนของสินค้าใน
 กิจการ โดยบูรณาการเข้ากับสาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ
 การทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการของการทำงาน การจัดการ กระบวนการ
 แก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดนิสัยรักในการทำงานและ
 สามารถดำรงชีวิต และสาระที่ 4 : การอาชีพ มาตรฐาน ง 4.1 มีประสบการณ์และทักษะที่
 จำเป็นในการประกอบอาชีพ ทำให้เห็นแนวทางและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

-สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 5 : การเจริญเติบโตการประกอบการธุรกิจ
 สาระที่ 5 ได้มาจากข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ สภาพการประกอบการอาชีพและ
 สมรรถนะของการประกอบการธุรกิจ เกี่ยวกับการแผนการดำเนินการในการประกอบการธุรกิจ สภาพ
 การค้าในยุคปัจจุบัน และยุคการประกอบการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยบูรณาการเข้ากับ
 สาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิด
 สร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการของการทำงาน การจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา การทำงาน
 ร่วมกัน และการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดนิสัยรักในการทำงานและสามารถดำรงชีวิต และ
 สาระที่ 4 : การอาชีพ มาตรฐาน ง 4.1 มีประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ
 ทำให้เห็นแนวทางและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

**ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ย่อย และ
 โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิด
 การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ**

ผู้วิจัยนำสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบทั้ง
 5 สาระที่ได้จากขั้นตอนที่ 4 ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ มาใช้ในการกำหนด
 คำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย จากนั้นนำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจ มาวิเคราะห์ร่วมกับคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วจึงกำหนดคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของแต่ละระดับภาคเรียน หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ย่อย และโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่ใช้เวลาเรียนปกติของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของสถานศึกษา ดังแสดงในกรอบการกำหนดคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ย่อย และโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 10 กรอบการกำหนดคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ย่อยและโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่งเยาว์
ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ในการสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ซึ่งเปรียบเสมือนเป้าหมายหลักของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ การให้ความรู้และสาระเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ และสาระแกนอย่างเข้มข้นเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ ดังนั้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้มีสมรรถนะทางธุรกิจ จึงต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างสมรรถนะทางธุรกิจโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของ บราวน์ ,คอลลินส์ และดูกิด (Brown, Collins and Duguid, 1989) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะสมรรถนะทางธุรกิจ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องผู้ประกอบการธุรกิจ มีทักษะการจัดการ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ โดยเน้นให้นักเรียนมีโอกาสได้ร่วมปฏิบัติ และทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งนักเรียนต้องดำเนินการปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้ประกอบการ ซึ่งครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และหาต้นแบบของการประกอบการธุรกิจเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดค้นคว้าหาความรู้ โดยบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการฝึกปัญญาจากต้นแบบผู้ประกอบการ ครูจะพานักเรียนไปศึกษาสถานประกอบการ และศึกษาสื่อเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับวิธีการทำงานในการประกอบการให้ผู้เรียนได้สัมผัส สันทนาการกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับรายละเอียดในการดำเนินงานประกอบการถึงปัญหาและข้อแก้ไขในการปฏิบัติงานดำเนินการประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสังเกตการทำงานของผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจ และศึกษาความรู้ ทฤษฎี หลักการทางด้านการประกอบการ และนำความรู้ที่ได้มาทำการวางแผนในการดำเนินงานประกอบการ

ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือปฏิบัติตามคำสั่ง ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติตามคำสั่ง โดยให้ผู้เรียนเขียนแผนทางการตลาดที่จะต้องประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย สินค้า และการส่งเสริมการขายสินค้า แผนการจัดการบุคคล และแผนการดำเนินงานโดยครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำ และชี้แนะในการลงมือปฏิบัติในการค้นคว้าหาความรู้ และเป็นผู้อำนวยการควบคุมดูแลนักเรียนในขณะที่ลงมือปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 ขั้นการปฏิบัติอย่างถูกต้อง (Precision) นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือฝึกฝนการสร้างผลิตภัณฑ์การตั้งชื่อสินค้าและตัวสินค้า การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของสินค้าได้อย่างถูกต้อง การกำหนดราคาที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่กำหนดขึ้นของกลุ่ม การเลือกทำเลที่จะทำการค้าและเลือกการจำหน่ายสินค้าที่ พร้อมกับเลือกวิธีการที่จะส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้โดยความร่วมมือจากผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งครูทำหน้าที่ให้การอำนวยความสะดวก ปรับปรุงและชี้แนะเพิ่มเติมในการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก (Articulation) นักเรียนจัดทำแผนการตลาดที่สมบูรณ์ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน หรือนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดอาชีพและการดำรงชีวิตโดยครูทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมในการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ครูจะประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน โดยการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะทางธุรกิจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ และแรงขับเคลื่อนต่อการประกอบอาชีพ

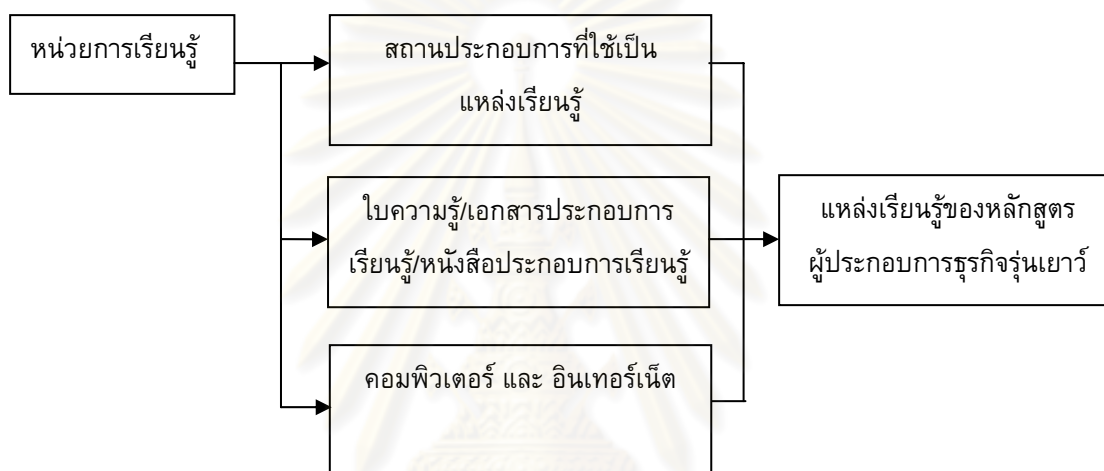
ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ 3 ด้านที่สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้ประกอบการธุรกิจ คือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่จัดให้ให้มีการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน
2. ด้านทักษะความสามารถในการประกอบการ เพื่อตรวจสอบทักษะกระบวนการในการประกอบอาชีพ ผู้ประกอบการจะต้องมีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ทักษะการจัดการ ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะกระบวนการแก้ปัญหา
3. ด้านแรงขับเคลื่อนต่อการประกอบอาชีพและคุณธรรมของผู้ประกอบการ เพื่อตรวจสอบแรงขับเคลื่อนต่อการประกอบอาชีพในด้านความรักในการประกอบอาชีพ ความอดทนมุมานะในการทำงาน การประกอบอาชีพไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการในเรื่องของความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ

ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ผู้วิจัยนำหน่วยการเรียนรู้ย่อยมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง สํารวจ เก็บรวบรวมข้อมูลในบริบทจริงของสภาพทางด้านธุรกิจ เพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่

แผนภาพที่ 11 กรอบกำหนดแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 9 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

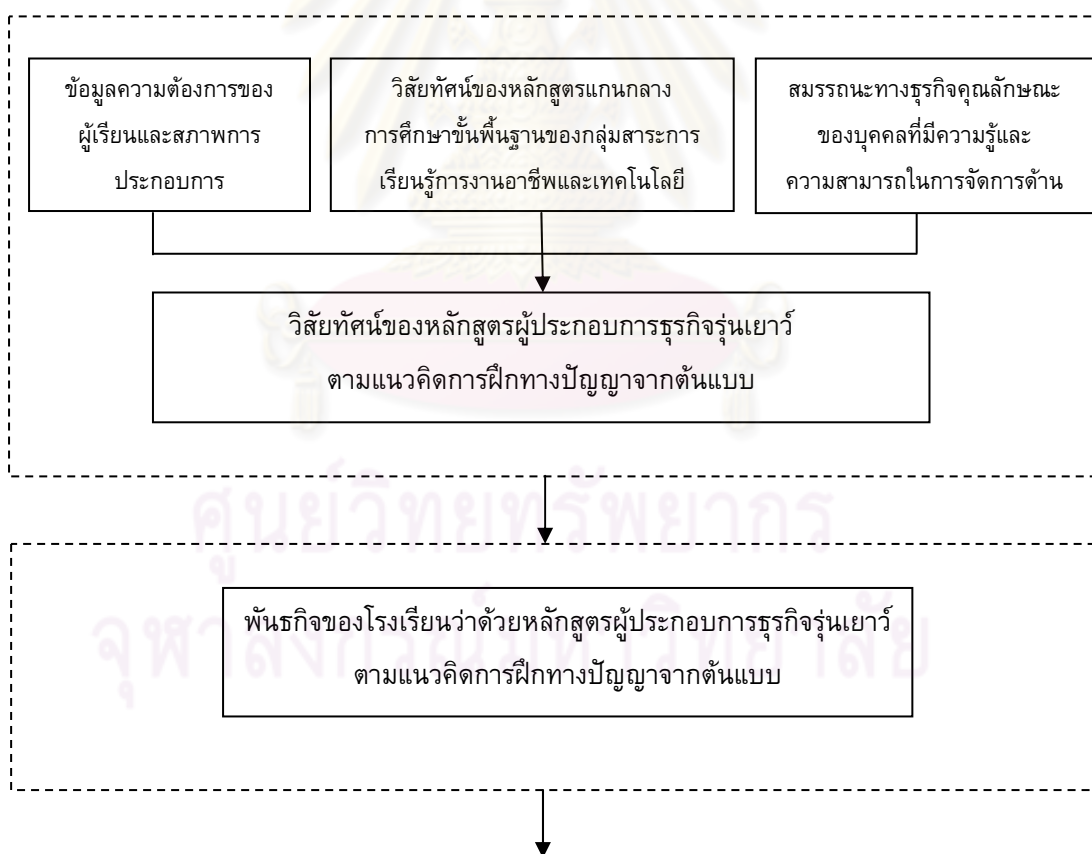
ในการประเมินคุณภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ ผู้วิจัยจัดให้มีการวิพากษ์หลักสูตรและการทดลองจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร

การวิพากษ์หลักสูตร

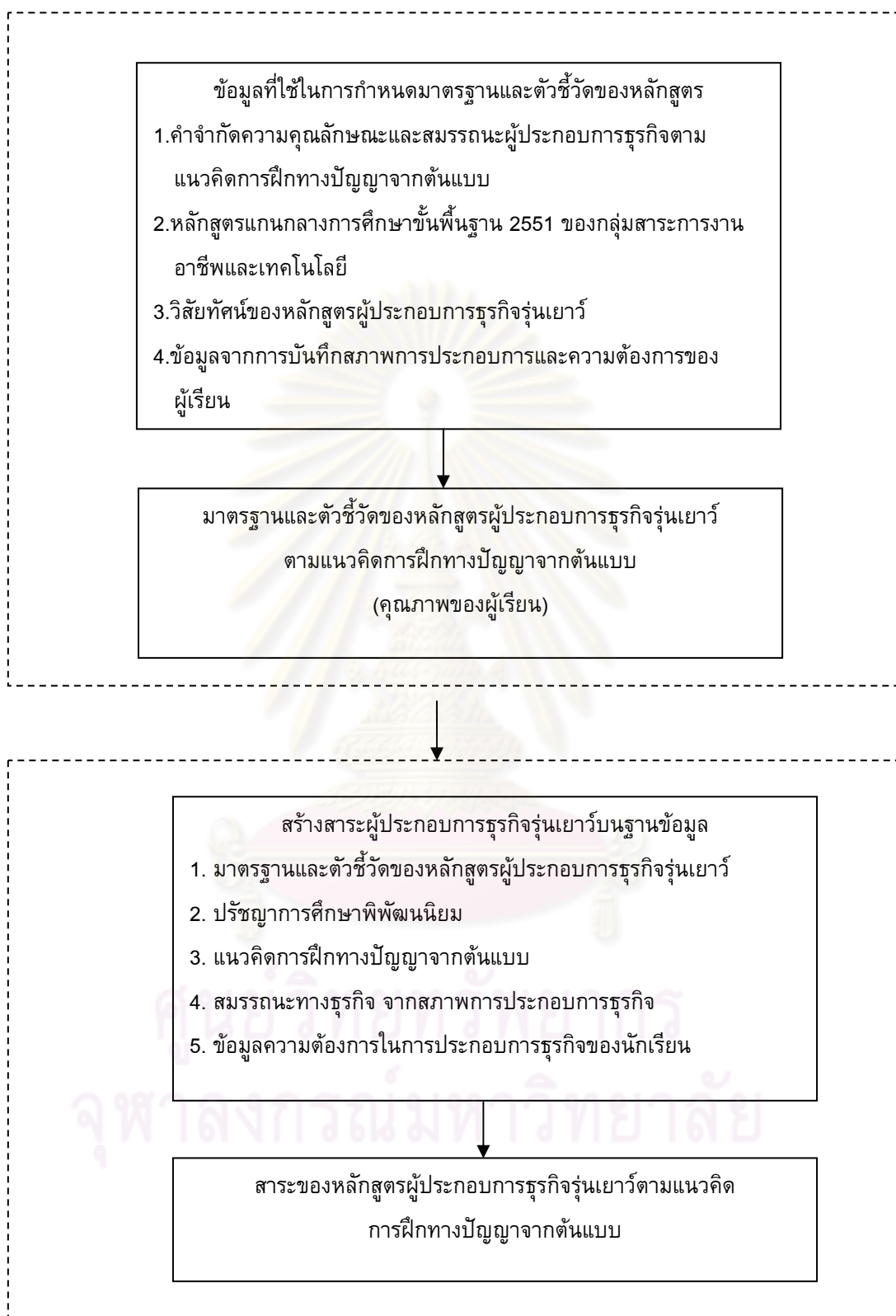
ผู้วิจัยจัดให้มีการวิพากษ์หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนด้านอาชีวศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรแบบอิงสาระการเรียนรู้แกนกลาง ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อตรวจสอบและ

ประเมินความถูกต้องของเนื้อหา และความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรผู้ประกอบการ
ธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำในการ
ปรับแก้ไขใช้คำที่เหมาะสม และมีความสัมพันธ์กันของเนื้อหาสาระ เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจที่
คลาดเคลื่อนและไม่ซ้ำซ้อนกับสาระในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 การประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยุ่งยากเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้
ง่าย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิพากษ์เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมา
ปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้

จากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทาง
ปัญญาจากต้นแบบ 9 ขั้นตอน สรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

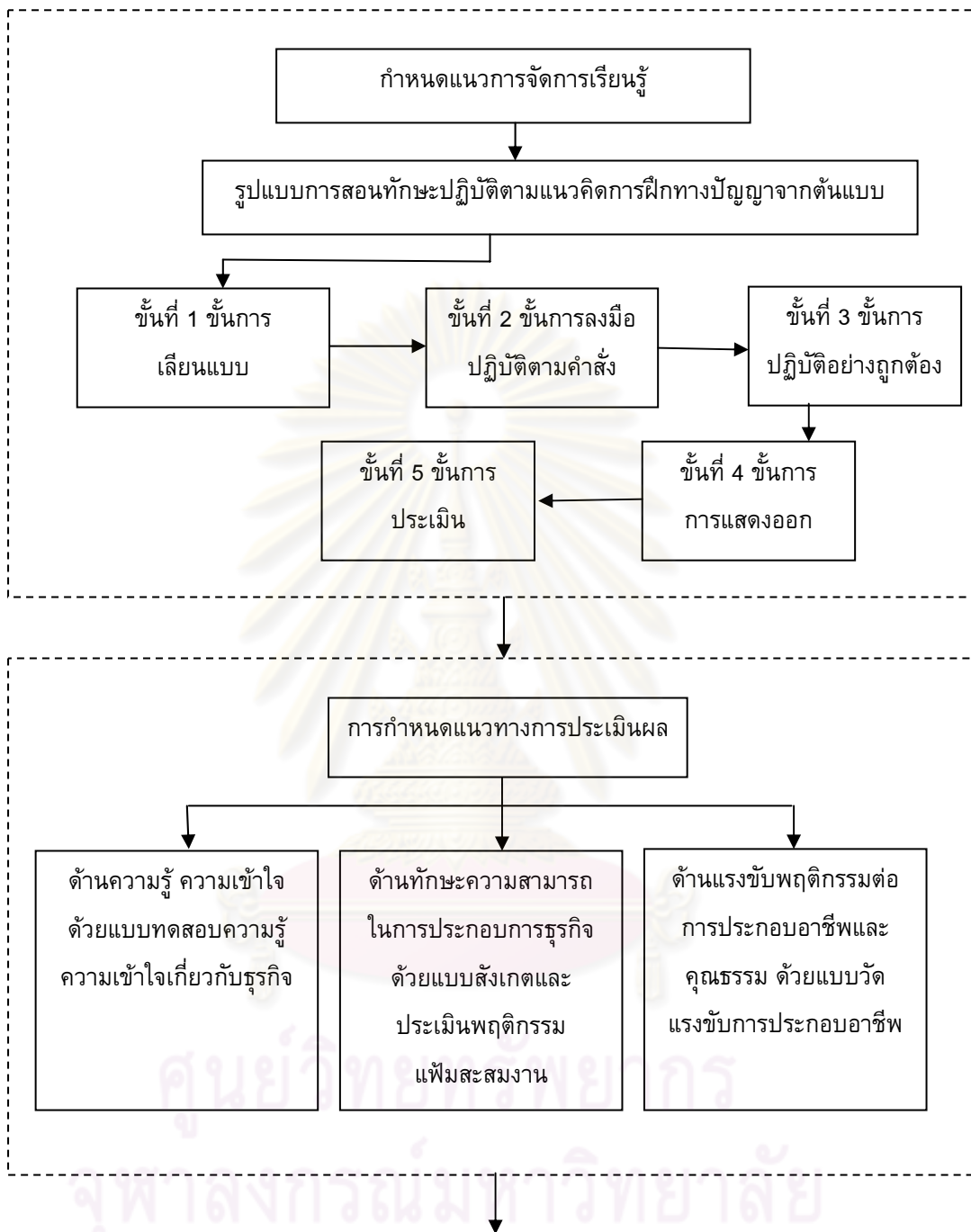

แผนภาพที่ 12 สรุปกรอบขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

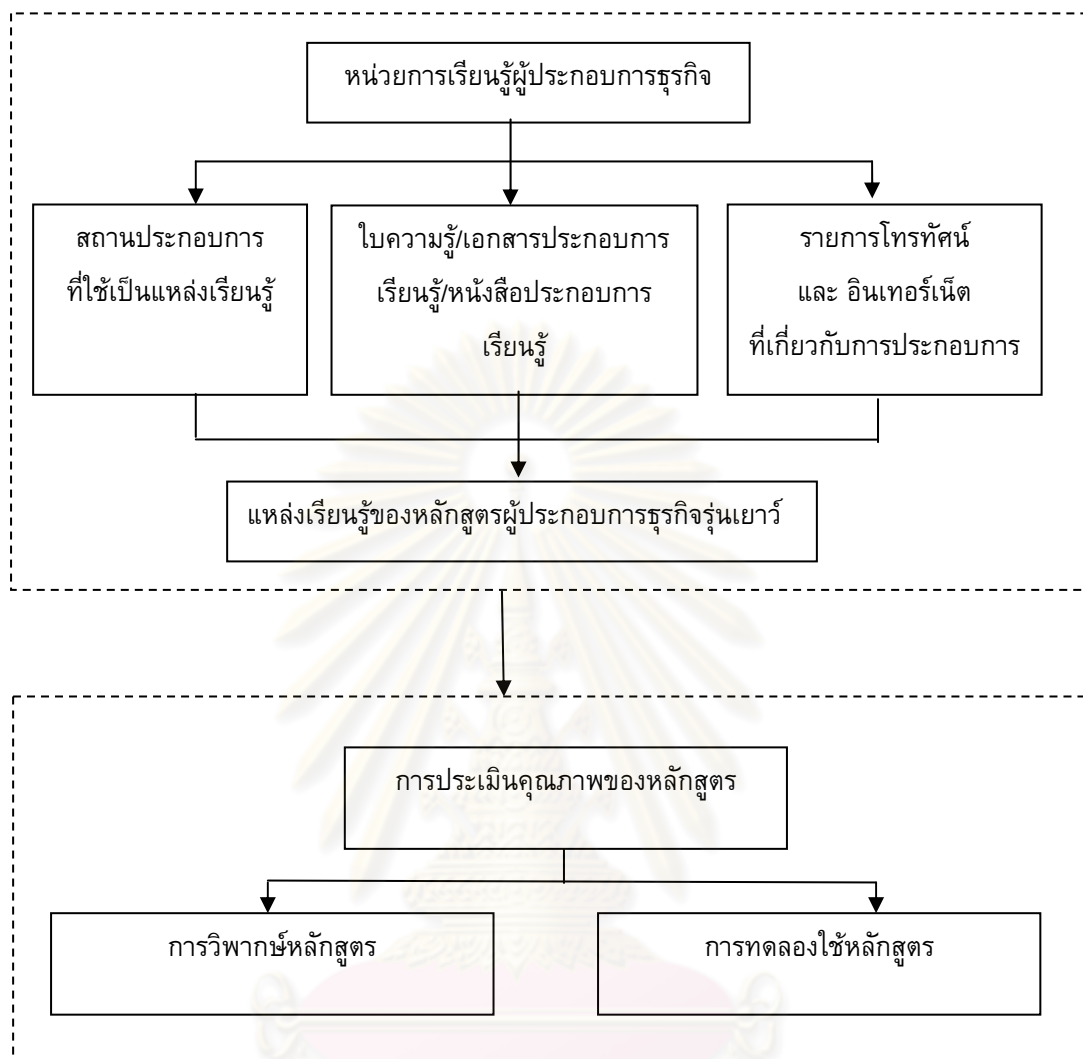

แผนภาพที่ 12 (ต่อ)

แผนภาพที่ 12 (ต่อ)

แผนภาพที่ 12 (ต่อ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิด การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการนำหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ไปทดลองใช้กับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำนวน 38 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 เพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ เพื่อสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ มีรายละเอียดดังตารางที่ 9-16

ตารางที่ 9 ประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามรูปแบบการฝึก
ทางปัญญาจากต้นแบบ

คะแนนเฉลี่ยของหลักสูตร ระหว่างทำกิจกรรม	คะแนนเฉลี่ยของหลักสูตร หลังทำกิจกรรม	ประสิทธิภาพของหลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์
56.05	72.13	80.07/80.14

จากตารางที่ 9 พบว่าค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่เกิดระหว่างการเรียนรู้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเท่ากับ 80.07 และค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่เกิดหลังจากการเรียนรู้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเท่ากับ 80.14 แสดงว่าหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามรูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบมีประสิทธิภาพ เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสามารถสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test ของคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านแรงขับในการปฏิบัติงาน หลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ กับเกณฑ์ร้อยละ 60

สมรรถนะทางธุรกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	t
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ	38	80.14	72.13	4.18	17.86*
พฤติกรรมความสามารถในการประกอบการธุรกิจ	38	70.98	255.52	16.91	71.27*
แรงขับพฤติกรรมในการประกอบการธุรกิจ	38	81.53	44.84	4.09	22.80*

*P< .05

จากตารางที่ 10 พบว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 80.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน หลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 70.98 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนด้านแรงขับในการปฏิบัติงาน หลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 81.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ
รุ่นเยาว์กับเกณฑ์ร้อยละ 60

หน่วยการเรียนรู้	จำนวน (คน)	คะแนน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	t
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1	38	10	75.26	7.53	0.72	445.87*
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2	38	10	73.94	7.39	1.00	323.93*
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3-4	38	25	77.89	19.47	2.02	116.56*
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 5-8	38	45	84.09	37.84	2.70	50.46*
รวม	38	90	80.14	72.13	4.18	17.86*

*P<.05

จากตารางที่ 11 พบว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 80.14 ($\bar{X} = 72.13$) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายหน่วยการเรียนรู้ย่อยพบว่า หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 75.26 ($\bar{X} = 7.53$) หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 73.94 ($\bar{X} = 7.39$) หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3-4 คิดเป็นร้อยละ 77.89 ($\bar{X} = 19.47$) หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 5-8 คิดเป็นร้อยละ 84.09 ($\bar{X} = 37.84$) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

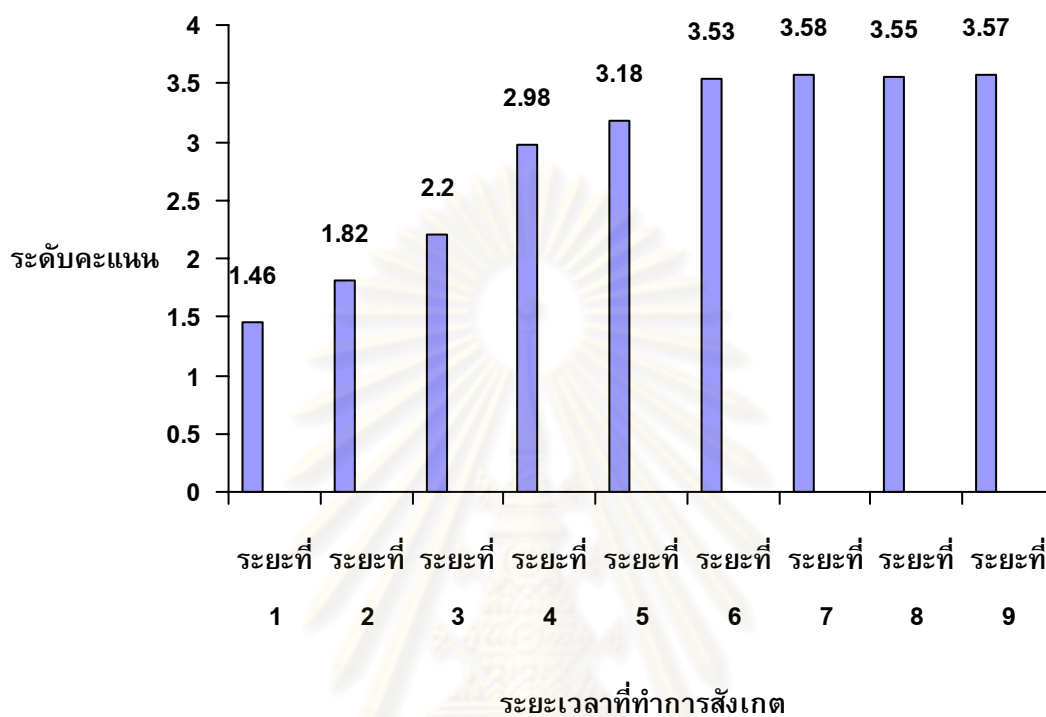
ตารางที่ 12 คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะเวลาการสังเกตพฤติกรรม
ความสามารถในการประกอบการธุรกิจ

ระยะเวลาที่ทำการสังเกต	\bar{X}	S.D.
ระยะที่ 1	1.46	0.042
ระยะที่ 2	1.82	0.061
ระยะที่ 3	2.20	0.033
ระยะที่ 4	2.98	0.027
ระยะที่ 5	3.18	0.028
ระยะที่ 6	3.53	0.042
ระยะที่ 7	3.58	0.027
ระยะที่ 8	3.55	0.041
ระยะที่ 9	3.57	0.049

จากตารางที่ 12 พบว่าค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงระยะเวลาของการสังเกต มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความสามารถในการประกอบการธุรกิจที่สูงขึ้นตามลำดับ แต่ผลคะแนนเฉลี่ยระยะเวลาที่ทำการสังเกตที่ 8 และ 9 ต่ำกว่าระยะเวลาที่ทำการสังเกตที่ 7 แต่สูงกว่าระยะเวลาที่ทำการสังเกต ระยะเวลาที่ 1 , 2 , 3 , 4 , 5 และ 6 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 13 ภาพแสดงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสามารถในการประกอบธุรกิจ

จากแผนภาพที่ 13 พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความสามารถในการประกอบธุรกิจมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยจากระยะการสังเกตที่ 1 , 2 , 3 , 4 , 5 , 6 และ 7 ตามลำดับ ส่วนในระยะที่ 8 และ 9 มีแนวโน้มพฤติกรรมคงที่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์การแปรปรวนวัดซ้ำความสามารถในแต่ละช่วงเวลาการ
ประกอบการธุรกิจหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างพฤติกรรม	37	12.10	0.32	
ภายในพฤติกรรม	8	210.66	26.33	931.02*
ภายในกลุ่ม	296	8.37	0.2	

*P<.05

จากตารางที่ 13 พบว่า พฤติกรรมความสามารถในการประกอบการธุรกิจในแต่ละ
ช่วงเวลามีคะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ มีสมรรถนะทางธุรกิจ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความสามารถในการประกอบการธุรกิจ หลังการ
ทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ครั้งที่ทำ การสังเกต	ช่วงเวลาของการสังเกต								
	1	2	3	4	5	6	7	8	
2	0.36								
3	0.73*	0.37*							
4	1.51*	1.15*	0.77*						
5	1.71*	1.35*	0.98*	0.20*					
6	2.07*	1.71*	1.33*	0.55*	0.35*				
7	2.12*	1.76*	1.38*	0.60*	0.40*	0.05			
8	2.08*	1.72*	1.35*	0.57*	0.37*	0.01	0.03		
9	2.11*	1.75*	1.37*	0.59*	0.39*	0.03	0.01	0.02	

*P<.05

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความสามารถในการประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ของช่วงเวลาครั้งที่ 1 และ 2 , ครั้งที่ 6 และ 7 , ครั้งที่ 6 และ 8 , ครั้งที่ 6 และ 9 , ครั้งที่ 7 และ 8 , ครั้งที่ 7 และ 9 , ครั้งที่ 8 และ 9 นั้นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสามารถในการประกอบการธุรกิจอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยรายคู่ความสามารถในการประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสามารถในการประกอบการธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ของแฟ้มสะสมผลงานการฝึกทางปัญญา หลังการทดลองการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

รายการประเมินแฟ้มสะสมผลงาน	\bar{X}	S.D.	t
1.จุดมุ่งหมายของโครงการฝึกปฏิบัติ.....	3.08	0.78	24.19*
2.การจัดทำแผนการดำเนินงานประกอบการธุรกิจ..	2.74	0.44	37.80*
3.รายงานการประชุมการปฏิบัติงานของสมาชิก.....	2.21	0.41	32.98*
4.แผนผังการจัดการความรับผิดชอบของบุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงาน.....	3.61	0.49	44.86*
5.การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเงิน.....	1.76	0.43	25.22*
6. การวิเคราะห์โอกาสในการประกอบการ.....	3.24	0.85	23.41*
รวม	2.77	2.73	37.48*

*P<.05

จากตารางที่ 15 พบว่าแฟ้มสะสมผลงานการฝึกทางปัญญา หลังการทดลองการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ โดยรวมมีการเสนอผลงานของกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแรงขับเคลื่อนทางปัญญา หลังการทดลองการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

รายการแรงขับเคลื่อน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนมีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้ในการดำรงชีวิต.....	4.47	0.68	มาก
2. นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง.....	4.16	0.71	มาก
3. นักเรียนมีความมุ่งมั่นโดยใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง.....	4.08	0.58	มาก
4. นักเรียนได้รับมอบหมาย และชวนขยายเรียนรู้ในสิ่งที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ.....	4.08	0.53	มาก
5. นักเรียนรู้สึกเต็มใจและมีความสุขในการเรียนแบบฝึกปฏิบัติทางปัญญาจากต้นแบบ.....	4.55	0.55	มากที่สุด
6. นักเรียนกล้าตัดสินใจ ในการปฏิบัติงานบนพื้นฐานความรู้ที่มีแบบทันทีทันใด.....	4.08	0.67	มาก
7. ในการฝึกปฏิบัตินักเรียนตั้งมั่นในการปฏิบัติทุกครั้ง.....	3.95	0.65	มาก
8. นักเรียนไม่ทิ้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ค้างค้ำ ทำให้เสร็จก่อนสบายใจกว่า.....	4.03	0.63	มาก
9. ทุกการกระทำของนักเรียน นักเรียนรู้ว่า มีจุดประสงค์อะไรในการฝึกปฏิบัติ.....	4.16	0.71	มาก
10. เมื่อเริ่มทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นักเรียนมักจะทำต่อไปจนสำเร็จ.....	3.71	0.69	มาก
11. นักเรียนสามารถกระตุ้นให้เพื่อนในกลุ่มเกิดความกระตือรือร้น.....	3.58	0.55	มาก
รวม	4.08	0.37	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า แรงขับเคลื่อนการปฏิบัติทางปัญญา หลังการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ โดยรวมอยู่ในระดับแรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียนรู้สึกเต็มใจและมีความสุขในการเรียนแบบฝึกปฏิบัติทางปัญญาจากต้นแบบ อยู่ในระดับแรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$)

บทที่ 5

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ที่ได้จากงานวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ดังนี้

1. การจัดทำหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เป็นหลักสูตรเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 จัดทำในลักษณะของรายวิชา 5 รายวิชา โดยนำรายวิชามาเรียงต่อเนื่องกันตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โดยเรียงเนื้อหาในลักษณะจากพื้นฐานไปสู่การนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

2. หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบจัดทำขึ้นภายใต้การลงมือปฏิบัติของผู้เรียน ซึ่งสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบที่มาจากกระบวนการความรู้ทางธุรกิจสู่การดำเนินงาน และมาตรฐานการเรียนรู้ ง 1.1 และ ง 4.1 ที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ดังนั้นความรู้ในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จึงเป็นความรู้ทางธุรกิจที่เป็นการประกอบการธุรกิจในการดำรงชีวิตและเพื่อการประกอบอาชีพ

3. หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบฉบับนี้ เป็นหลักสูตรที่ทุกหน่วยการเรียนรู้เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้สร้างความเข้าใจจากการฝึกปฏิบัติที่มีในชุมชน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญทางการประกอบการธุรกิจ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship Model) โดยให้ความสำคัญการฝึก เพื่อให้เกิดปัญญาอย่างยั่งยืนจากการประกอบการธุรกิจ การได้การชี้แนะและคำแนะนำ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางธุรกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ดังที่ นาชติกัล และ ซีโอบาลด์ (Nachtigal & Theobald, 1995) กล่าวว่าหากสิ่งที่เรียนรู้ไม่ก่อให้เกิดความหมายและประโยชน์ในการดำรงชีวิตจะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นหลักสูตรควรบูรณาการเอาสิ่งที่เรียนรู้ในภาคทฤษฎีไปฝึกปฏิบัติที่ดำรงอยู่ในชีวิตประจำวัน

4. การจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การแสวงหาความรู้ สืบเสาะตรวจสอบ และฝึกทักษะปฏิบัติในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องการประกอบการธุรกิจอย่างต่อเนื่องจากหน่วยแรกจนถึงหน่วยสุดท้าย ด้วยการมอบหมายชิ้นงานและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยน ชักถาม เปรียบเทียบผลการฝึกปฏิบัติของตนกับบุคคลอื่น นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ได้ใช้

สภาพทางธุรกิจชุมชนเป็นแหล่งความรู้และประสบการณ์ตรง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพบริบทจริงและเป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียน ค้นพบความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจอย่างแท้จริงมากกว่าความรู้ที่เกิดจากการจำ และเป็น การเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ คอซาค และ เอิกเกิน (Kauchak & Eggen, 1998) กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดได้ดีเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ลงมือปฏิบัติ อภิปราย ซักถามร่วมกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นั้น ๆ รวมทั้งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายได้ดี ถ้าได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติภายใต้สภาพจริง และตั้งใจที่ ใจทิวย์ เซอร์ตันพงษ์ (2539) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดีควรจะเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ ไกลตัว เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถดูดซับได้เร็วกว่า

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เอกสารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ

ส่วนที่ 2 เอกสารประกอบหลักสูตร (แสดงในภาคผนวก ง)

สำหรับเอกสารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก ต้นแบบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เอกสารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ

เอกสารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ประกอบด้วย

1. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ
2. พันธกิจของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ
3. มาตรฐานของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ
4. ตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ
5. สาระของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก ต้นแบบ
6. คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทาง ปัญญาจากต้นแบบ

7. หน่วยการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ย่อยของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
 8. การจัดหน่วยการเรียนรู้ของรายวิชาในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
 9. โครงสร้างเวลาเรียนของรายวิชาในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
 10. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
 11. แนวการวัดและประเมินผลของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
 12. แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
- ดังมีรายละเอียดของส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และมีทักษะชีวิตกระบวนการการทำงาน ด้วยการฝึกทางปัญญาและการจัดการในการประกอบการธุรกิจได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีและมีแรงขับเคลื่อนต่อการประกอบการอาชีพทางธุรกิจ ก่อให้เกิดสมรรถนะทางธุรกิจ ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจากสถานการณ์จริง ทำให้เกิดปัญญาและสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มประสิทธิภาพและศักยภาพของผู้เรียนในการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน

2. พันธกิจของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

- การดำเนินการของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้มี ดังนี้
- จัดให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสาระทางธุรกิจที่จำเป็นสำหรับการประกอบการธุรกิจ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต
 - จัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ฝึกปฏิบัติในการประกอบการธุรกิจ
 - ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความตระหนักที่จะใช้ความรู้ และทักษะกระบวนการการทำงานในการจัดการในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออาชีพและการดำรงชีวิต

- อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ด้านธุรกิจที่ใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต

3. มาตรฐานของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้เรียนมีความรู้เข้าใจในสาระเนื้อหาการประกอบการธุรกิจตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ในแต่ละระดับชั้น
- 2) ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นในการประกอบการธุรกิจ มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีการจัดการในสถานการณ์จริงที่ก่อให้เกิดสมรรถนะทางธุรกิจโดยใช้ประสบการณ์เป็นแนวทางในการประกอบการธุรกิจ และสามารถจัดการทรัพยากรทางธุรกิจที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ
- 3) ผู้เรียนมีความตระหนักถึงลักษณะนิสัยในการทำงาน คุณธรรม เจตคติที่ดี และแรงขับเคลื่อนต่อการประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบการได้อย่างมีคุณภาพ
- 4) ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์และความจำเป็นของการประกอบการในระบบธุรกิจ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตจริงอย่างยั่งยืน และเห็นแนวทางในการประกอบการธุรกิจ

4. ตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมมีดังนี้

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ
 - มีทักษะในการจัดการทรัพยากรทางธุรกิจ การวางแผนในการปฏิบัติงานประกอบการธุรกิจ
 - มีความตระหนักถึงลักษณะนิสัยที่ดีต่อการประกอบการธุรกิจ เจตคติที่ดีต่อการประกอบการ และอดทนต่อการประกอบการ
 - มีคุณธรรมในการประกอบการธุรกิจ
- ซึ่งสามารถแยกตัวชี้วัดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบในแต่ละระดับชั้น

ตัวชี้วัดระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4	ตัวชี้วัดระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5	ตัวชี้วัดระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6
<p>1.เข้าใจวิธีการในการประกอบธุรกิจในลักษณะต่าง ๆ และการจัดการของการประกอบการ</p> <p>2.ระบุรูปแบบของการจัดการการบริหารการประกอบการและการสรรหาทรัพยากรขององค์กร</p> <p>3.วิเคราะห์และเปรียบเทียบวิธีการประกอบการการบริหาร และการสรรหาทรัพยากรขององค์กร</p> <p>4.เลือกใช้วิธีการวางแผนและปฏิบัติการประกอบการของตนเอง</p> <p>5.สร้างสรรค์ผลงานการประกอบการอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และเกิดการทำงานร่วมกัน</p> <p>6.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบการธุรกิจ</p>	<p>1.อธิบายและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการประกอบการธุรกิจเข้ากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ</p> <p>2.สร้างและพัฒนาการประกอบการธุรกิจให้เข้ากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ</p> <p>3.มีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตผลิตภัณฑ์และการแก้ปัญหาในการประกอบการ</p> <p>4.มีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการประกอบการธุรกิจ</p> <p>5.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบการ ประกอบอาชีพทางด้านธุรกิจ</p> <p>6.มีสมรรถนะที่ดีในการประกอบการธุรกิจ</p>	<p>1.เข้าใจกลวิธีและการเสนอแนวทางในการประกอบการธุรกิจ</p> <p>2.เลือกใช้กลวิธีและเสนอแนวทางในการประกอบการได้อย่างเหมาะสมและวัตถุประสงค์</p> <p>3.สร้างองค์ความรู้ในการประกอบการธุรกิจ โดยใช้ความรู้ทางด้านการบริหารธุรกิจได้อย่างเป็นระบบ</p> <p>4.วางแผนทางธุรกิจโดยเน้นการนำทรัพยากรขององค์กรมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ</p> <p>5.มีประสบการณ์ในการวางแผนการประกอบการธุรกิจ และการประกอบการธุรกิจ</p> <p>6.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ</p> <p>7.มีสมรรถนะที่ดีในการประกอบการธุรกิจ</p>

5. สารของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ

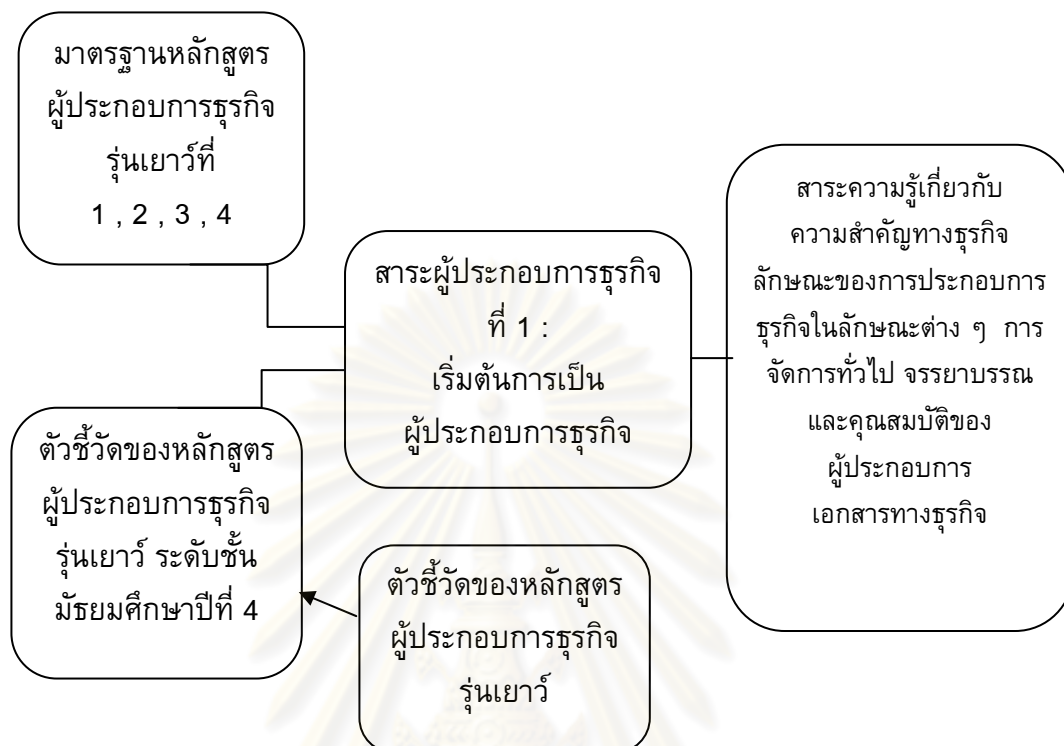
หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ประกอบด้วยสาระที่เป็นองค์ความรู้การประกอบการธุรกิจ ระดับช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 5 สาระ ดังนี้

ตารางที่ 18 สารหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก
ต้นแบบแยกตามระดับชั้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ภาคเรียนที่ 1 สาระผู้ประกอบการธุรกิจที่ 1 : เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจ	ภาคเรียนที่ 1 สาระผู้ประกอบการธุรกิจที่ 3 : การดำเนินงานประกอบการ ธุรกิจ	ภาคเรียนที่ 1 สาระผู้ประกอบการธุรกิจที่ 5 : การเจริญเติบโตของการ ประกอบการธุรกิจ
ภาคเรียนที่ 2 สาระผู้ประกอบการธุรกิจที่ 2 : ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ	ภาคเรียนที่ 2 สาระผู้ประกอบการธุรกิจที่ 4 : การเงินและบัญชีประกอบการ ธุรกิจ	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 1 : เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ
ผังสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

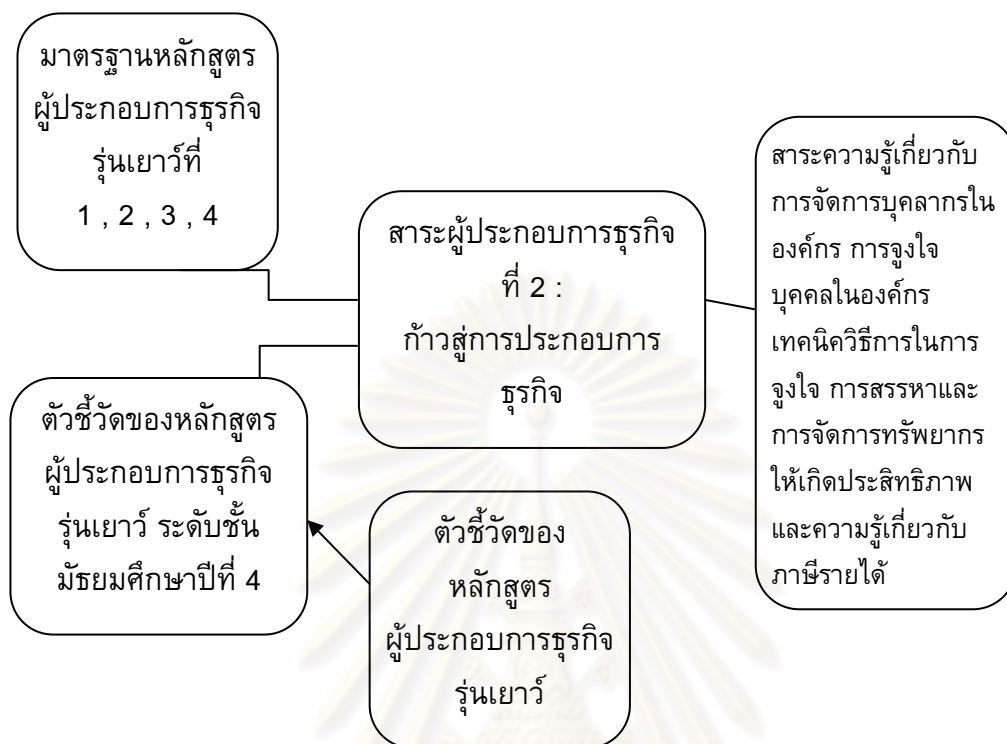

คำอธิบายสาระ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดงและนำเสนอความคิดในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของการประกอบการที่ผู้ประกอบการสามารถดำเนินกิจการได้ทั้งในรูปแบบของเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน และบริษัทจำกัด ที่ผู้ประกอบการจะต้องมีคุณสมบัติในการประกอบกิจการ โดยต้องมีความรู้ในเรื่องของการทำธุรกิจ มีความตั้งใจที่จะประกอบการพร้อมกับมีความสามารถที่ใช้ในการดำเนินกิจการ การจัดการ จรรยาบรรณที่ผู้ประกอบการต่อลูกค้าและหน้าที่ของตนเอง ความรู้เกี่ยวกับเอกสารการเงินและเอกสารทางธุรกิจ ได้แก่ เช็คของธนาคารและการรับรองเช็ค ลักษณะของใบเสร็จรับเงินที่สมบูรณ์ สถาบันการเงินที่ช่วยเหลือสนับสนุนในการเริ่มต้นการประกอบการ ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดงและนำเสนอความคิดในเรื่องรูปแบบลักษณะที่แตกต่างกันไป

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 2 : ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ

ผังสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

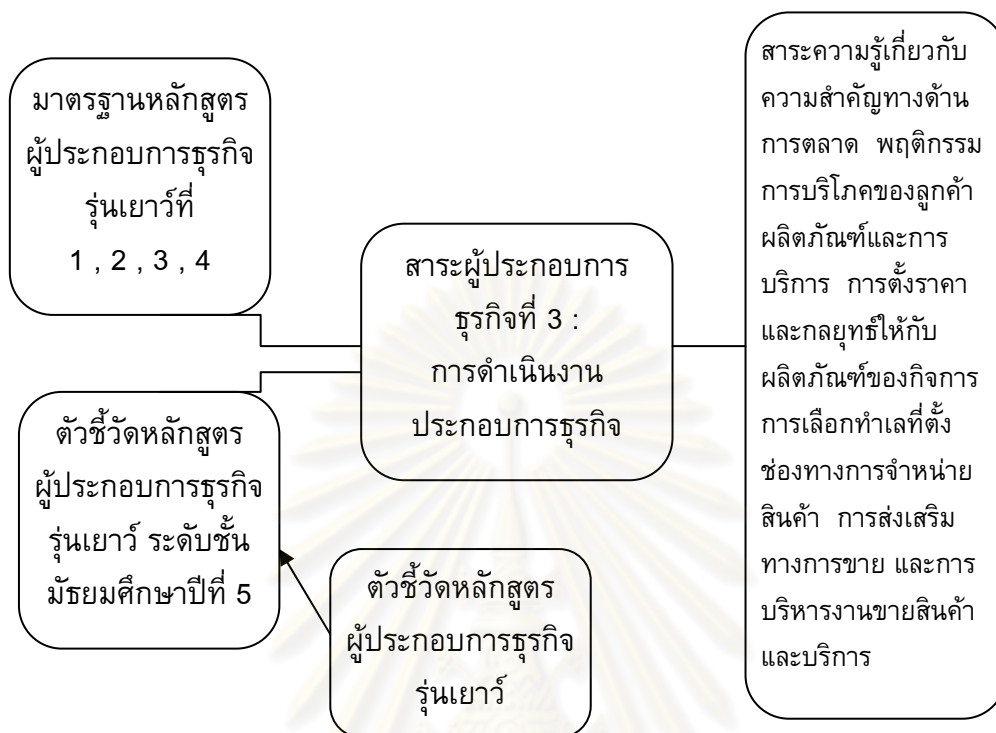

คำอธิบายสาระ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดง ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องเกี่ยวกับ องค์กรและการจัดการทรัพยากรบุคคลในองค์กร อันได้แก่ระดับของการจัดองค์ในระดั การ จูงใจบุคคลในองค์กรและทฤษฎีการจูงใจบุคคลให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและ บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการจูงใจบุคคลในการทำงาน รวมทั้งการสรรหาบุคคลในการปฏิบัติงาน และรักษาทรัพยากรบุคคลให้ปฏิบัติงานกับหน่วยงาน และการพัฒนาทรัพยากรบุคคลกร รวมถึงความรู้เรื่องภาษีเกี่ยวกับรายได้ ซึ่งทำให้ก้าวเข้าสู่การ ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคงในกิจการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

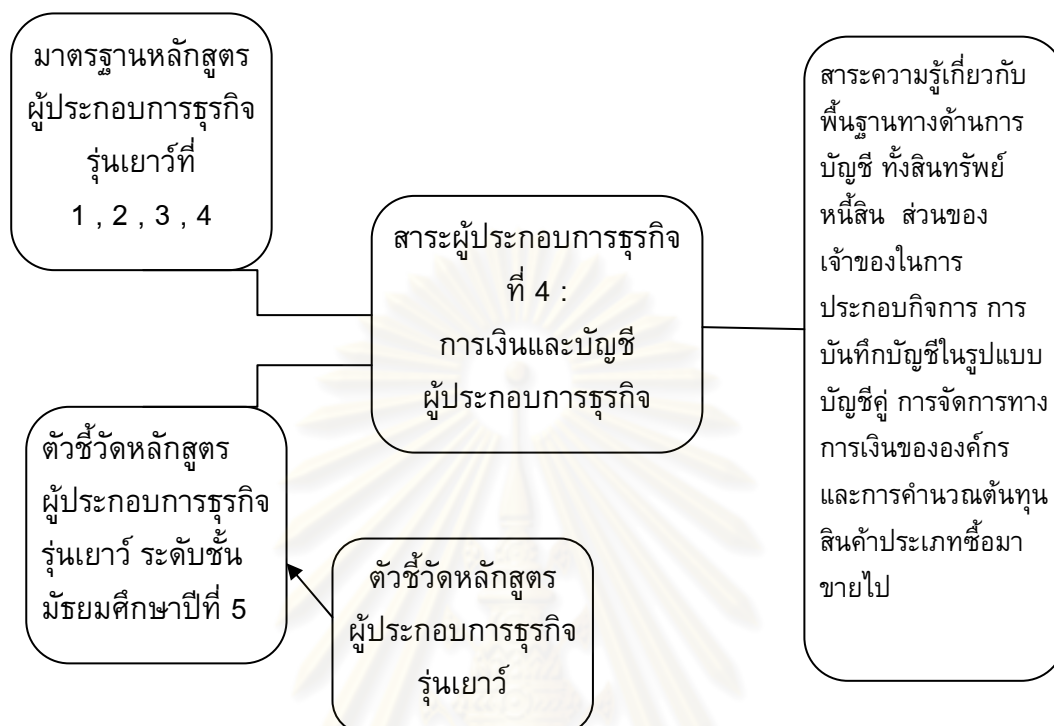
สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3 : การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ
 ผังสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คำอธิบายสาระ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดง ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญทางการตลาดที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้ากับสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทำให้ผู้บริโภคมีผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการใช้ พฤติกรรมที่ผู้บริโภคเกิดขึ้นในช่วงแต่ละอายุทำให้ผู้ประกอบการสามารถหาผลิตภัณฑ์มาสนองความต้องการได้อย่างถูกต้อง รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ประกอบด้วยตราสินค้าในระดับต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบการเลือกใช้กับผลิตภัณฑ์ และลักษณะของสินค้าและผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์และวิธีการตั้งราคาสินค้าในการเร่งเร้าลูกค้า ได้แก่ การตั้งราคาโดยลงท้ายด้วยเลข 9 การกำหนดราคาโดยใช้ราคาต่ำเป็นผู้นำ การเลือกทำเลที่ตั้ง และช่องทางในการจำหน่ายสินค้าให้ไปสู่ผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และกระจายให้ทั่วถึงผู้บริโภค พร้อมกับการส่งเสริมการขาย ทั้งวิธีการลด แลก แจก แถมในกลยุทธ์ทางการตลาด รวมถึงวิธีการเลือกโฆษณา ประชาสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ การบริหารการขายสินค้าและบริการที่ใช้เทคนิควิธีการในการขายสินค้า

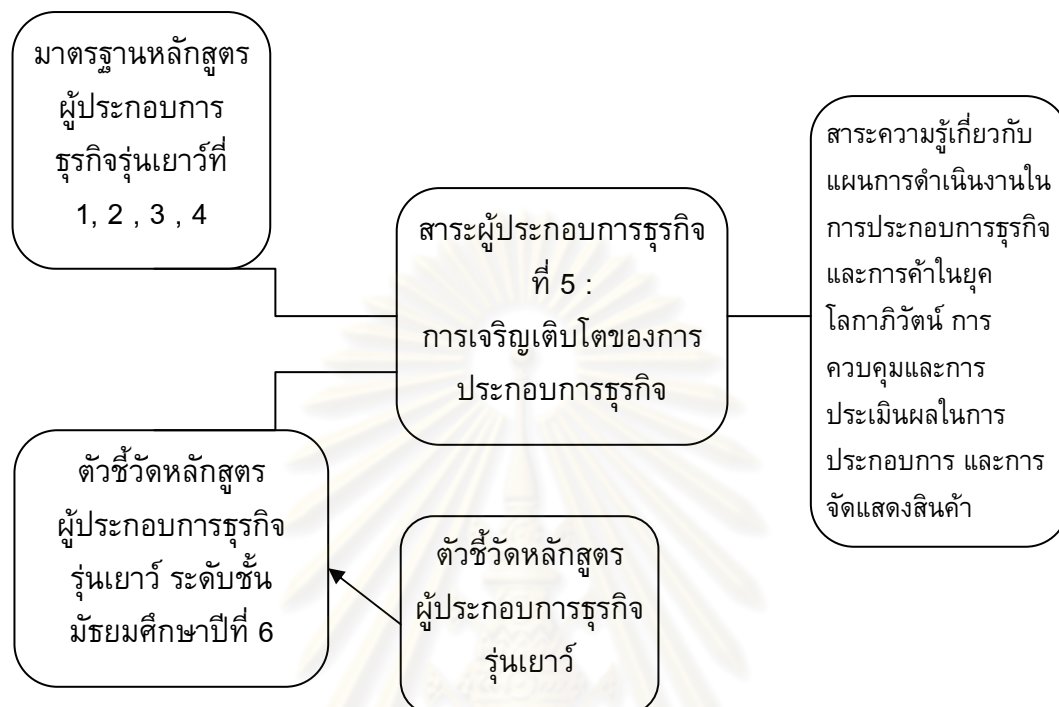
สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 4 : การเงินและบัญชีประกอบการธุรกิจ
 ผังสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คำอธิบายสาระ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดง ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางด้านการบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ ทั้งสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์หมุนเวียนของกิจการ หนี้สินในรูปของหนี้สินระยะสั้น ที่เป็นหนี้สินทางการค้า หนี้สินระยะยาวที่ได้จากการกู้ยืมเพื่อนำมาใช้ในการลงทุนที่เป็นสินทรัพย์ หรือลงทุนในระยะยาว ส่วนที่เป็นของเจ้าของทั้งในรูปทุนของกิจการ และบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อส่วนของเจ้าของในบัญชีรายได้ และค่าใช้จ่ายของกิจการ โดยการวิเคราะห์รายการค้าตามหลักการบัญชีคู่ ใช้เป็นการตรวจสอบทางการเงินและบันทึกรายการค้าในบัญชีสมุดรายวัน บัญชีแยกประเภทของแต่ละบัญชี จัดทำงบการเงิน ได้แก่ งบทดลอง งบกำไรขาดทุน งบดุล การปิดบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชี และการจัดการทางการเงินขององค์กรในกิจการเจ้าของคนเดียว การคำนวณต้นทุนสินค้าของกิจการประเภทซื้อมาขายไป

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 5 : การเจริญเติบโตของการประกอบการธุรกิจ
ผังสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คำอธิบายสาระ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดง ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อการเจริญเติบโตของการประกอบการ โดยแผนการดำเนินงานทางธุรกิจที่ประกอบด้วย การวางแผนเกี่ยวกับบุคลากรในกิจการ การจัดองค์กรกิจการที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนทางการตลาดที่ทำให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างตรงตามความต้องการ พร้อมกับการสื่อสารทางการค้าที่จะนำข้อมูลของกิจการไปถึงลูกค้าได้อย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับยุคที่การค้ามีการเปลี่ยนแปลงตามโลกาภิวัตน์ ที่มีการค้าผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะการค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต และการทำธุรกิจในแบบแฟรนไชส์ การจัดแสดงสินค้า การประเมินผลและการควบคุมการประกอบการธุรกิจโดยใช้แผนประจำปีของกิจการและยอดขายของกิจการ

6. คำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

คำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ เป็นแนวทางในการจัดประมวลความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้า สืบรวจ อภิปราย แสดง ปฏิบัติและเสนอความคิดในรูปแบบหลากหลายตั้งแต่เริ่มต้นการประกอบการธุรกิจ ในเรื่องของลักษณะและรูปแบบการประกอบการ แหล่งสถาบันทางการของกิจการ การจัดการภายในกิจการทั้งภาคบุคลากร และภาคทางการตลาด ที่ต้องทราบถึงพฤติกรรมในการบริโภคของลูกค้ารวมทั้งผลิตภัณฑ์ อันได้แก่สินค้าและบริการ ราคาของผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการขาย การจัดการด้านเงินการบัญชี การภาษีอากรในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน การวางแผนการดำเนินงาน ตลอดจนกิจการมีความเจริญเติบโตก้าวหน้า ที่ต้องอาศัยเครื่องมือการดำเนินงานทางธุรกิจอันได้แก่ แผนการดำเนินงานทางธุรกิจ และความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต และการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการค้าที่ต้องอาศัยเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีที่ทำการค้าในลักษณะของอีเล็กทรอนิกส์ และการค้าแบบต่าง ๆ พร้อมกับควบคุมและประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงสามารถแก้ปัญหา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินธุรกิจโดยใช้หลักการและทฤษฎีในการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

จากรายละเอียดคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สรุปได้ดังตารางที่ 19

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 คำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ แยกตามรายวิชา ระดับชั้น ภาคเรียน

คำอธิบายรายวิชาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่		
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>รายวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบการ การศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดงและเสนอความคิดในเรื่องของคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ลักษณะและรูปแบบของธุรกิจ การจัดการทั่วไป จรรยาบรรณและคุณสมบัติของผู้ประกอบการ แหล่งเงินทุนที่ช่วยเหลือสนับสนุนในการดำเนินงานทางการค้า ความรู้เกี่ยวกับเอกสารทางการเงินและการดำเนินงานทางธุรกิจ และความรู้เกี่ยวกับภาษีรายได้</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>รายวิชา การจัดการทางด้านตลาดของธุรกิจ การศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดงปฏิบัติและเสนอความคิดเกี่ยวกับเรื่องของ ความหมายและความสำคัญของการตลาด พฤติกรรมของลูกค้า การจัดการทางด้านผลิตภัณฑ์ ราคาและกลยุทธ์ในการกำหนดราคา สินค้าการกำหนดช่องทางการจำหน่ายสินค้า การเลือกทำเลที่ตั้งของธุรกิจ และการส่งเสริมการตลาด ของการประกอบการ การบริหารการขายสินค้าและบริการ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>รายวิชา การประกอบการธุรกิจ การศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดงปฏิบัติและเสนอความคิดในการเขียนแผนการ ดำเนินการประกอบการธุรกิจ การประกอบภายใต้ ยุคโลกาภิวัตน์ การจัดแสดงสินค้า การประเมินผล และการควบคุมการประกอบการธุรกิจ</p>

ตารางที่ 19 (ต่อ)

คำอธิบายรายวิชาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์		
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
<p>ภาคเรียนที่ 2 รายวิชา การจัดการในองค์กร การศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย แสดง ปฏิบัติและเสนอความคิดในการจูงใจและทฤษฎีการ จูงใจบุคคลในการปฏิบัติ เทคนิคที่ใช้ในการจูงใจ การจัดการทรัพยากรบุคคลโดยวิธีการสรรหาบุคคล การรักษาทรัพยากรทางบุคคลและการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลในหน่วยงานให้เป็นองค์กรและ หน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2 รายวิชา การจัดการทางการเงินและบัญชีกิจการ การศึกษา ค้นคว้า สืบค้นอภิปราย แสดง ปฏิบัติและเสนอความคิดในความรู้พื้นฐานทางด้าน การบัญชีทั่วไป ความหมายสินทรัพย์ หนี้สิน และ ส่วนของเจ้าของ การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันและ แยกประเภทบัญชีงบการเงิน การจัดการทาง การเงินขององค์กร และการคำนวณต้นทุนสินค้า ประเภทซื้อมาขายไป</p>	

7. หน่วยการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ย่อยของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วยการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ย่อย 28 หน่วย ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 หน่วยการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ย่อยของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่
ตามแนวทางการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4

หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้ย่อย
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ 2. ประเภทและรูปแบบของการประกอบธุรกิจ 3. การจัดองค์ประกอบธุรกิจ 4. จรรยาบรรณและคุณลักษณะของผู้ประกอบการ 5. ความรู้เกี่ยวกับการเงินและเอกสารทางการเงิน 6. แหล่งเงินทุนและสถาบันสนับสนุนธุรกิจ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจูงใจและทฤษฎีการจูงใจ 2. เทคนิคการจูงใจ 3. การจัดหาบุคคล 4. การรักษาและพัฒนาบุคลากร 5. ความรู้เกี่ยวกับภาษีเงินได้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะและความสำคัญของตลาด 2. พฤติกรรมของลูกค้า 3. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ 4. ราคาและกลยุทธ์ในการกำหนดราคาสินค้า 5. การกำหนดช่องทางการจัดจำหน่าย 6. การเลือกทำเลที่ตั้งกิจการ 7. การส่งเสริมการจัดจำหน่าย 8. การบริหารการขายสินค้าและบริการ

ตารางที่ 20 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้ย่อย
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเงินและการบัญชีประกอบการ ธุรกิจ	1. ความรู้พื้นฐานทางการบัญชีทั่วไป 2. การบันทึกสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท 3. งบการเงิน 4. การจัดการทางการเงินของการประกอบการ 5. การคำนวณต้นทุนสินค้าซื้อขายไป
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเจริญเติบโตประกอบการธุรกิจ	1. การเขียนแผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจ 2. การประกอบการภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ 3. การประเมินผลและการควบคุมการประกอบการ 4. การจัดแสดงสินค้า

8. การจัดหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการ ฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

8.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ชื่อหน่วยการเรียนรู้

เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ

สาระหน่วยการเรียนรู้

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 1.1 : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 1.2 : ประเภทและรูปแบบของการประกอบการธุรกิจ

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 1.3 : การจัดองค์การประกอบธุรกิจ

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 1.4 : จรรยาบรรณและคุณสมบัติของผู้ประกอบการ

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 1.5 : ความรู้เกี่ยวกับการเงินและเอกสารทางการเงิน

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 1.6 : แหล่งเงินทุนและสถาบันสนับสนุนธุรกิจ

มโนทัศน์

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติ และนำเสนอความคิดในเรื่องความหมาย

ความสำคัญของธุรกิจ ลักษณะรูปแบบของธุรกิจ การจัดการทั่วไป จรรยาบรรณและคุณสมบัติ
ของผู้ประกอบการ แหล่งเงินทุนสถาบันช่วยสนับสนุนการดำเนินงานธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับ
การเงินและเอกสารทางการเงิน

หน่วยการเรียนรู้ย่อย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1.1 : ความหมายความสำคัญของธุรกิจ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และนำเสนอความคิดในเรื่องของความหมาย วัตถุประสงค์ของการประกอบการ บทบาทความสำคัญ ปัจจัยที่จำเป็นในการประกอบการ หน้าที่ของการประกอบการ และข้อมูลทางธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1.2 : ประเภทและรูปแบบของการประกอบการธุรกิจ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และนำเสนอความคิดในเรื่องของลักษณะ รูปแบบของการประกอบการธุรกิจ ทั้ง กิจการที่เป็นเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1.3 : การจัดการผู้ประกอบการธุรกิจ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่อง ความหมายและความสำคัญของการจัดการ ลักษณะของระบบการจัดการ หน้าที่งานในการจัดการ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1.4 : จรรยาบรรณและคุณสมบัติของผู้ประกอบการ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่อง ที่มาของจรรยาบรรณ และความจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณ ประเภทของจรรยาบรรณ ระดับของจรรยาบรรณ กระบวนการสร้างจรรยาบรรณ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1.5 : ความรู้เกี่ยวกับการเงินและเอกสารทางการเงิน

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และการนำเสนอความคิดในเรื่องเกี่ยวกับระบบการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนโดยสิ่งของกับสิ่งของ โดยใช้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และใช้เครดิตและเอกสารทางการเงิน เช่น ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็ค

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1.6 : แหล่งเงินทุนและสถาบันสนับสนุนธุรกิจ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และการนำเสนอความคิดในเรื่องเกี่ยวกับความหมายเงินทุนประเภทของเงินทุน แหล่งที่มาของเงินทุน วิธีการระดมเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ และสถาบันและองค์กรที่สนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจ

เวลาเรียน

ตารางที่ 21 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อย	จำนวนชั่วโมง	ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 1.1 ความหมายและความ สำคัญของธุรกิจ	4	1-2	-ความหมายและวัตถุประสงค์ของการ ประกอบการธุรกิจ -บทบาทและความสำคัญของธุรกิจ -ปัจจัยในการประกอบการธุรกิจ
		3-4	-หน้าที่ของธุรกิจ -ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจ -ข้อมูลทางธุรกิจ
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 1.2 ประเภทและรูปแบบการ ประกอบการธุรกิจ	6	5-6	ประเภทของการประกอบการธุรกิจ
		7-10	รูปแบบการประกอบการธุรกิจ -เจ้าของคนเดียว -ห้างหุ้นส่วน -บริษัทจำกัด
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 1.3 การจัดองค์กร การประกอบการธุรกิจ	8	11-12	ความสำคัญและประโยชน์ของการจัด องค์กร
		13-15	รูปแบบและโครงสร้างขององค์กร
		16	การประสานงานและการมอบหมาย งาน
		17-18	อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ การรวมและการกระจายอำนาจ
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 1.4 จรรยาบรรณและ คุณลักษณะของ ผู้ประกอบการ	6	19	ความหมายและความจำเป็นต้องมี จรรยาบรรณ
		20-21	ประเภทและระดับของจรรยาบรรณ
		22-24	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้ประกอบการ

ตาราง 21 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ย่อย	จำนวนชั่วโมง	ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 1.5 ความรู้เกี่ยวกับการเงิน และเอกสารทางการเงิน	6	25-26	ความหมายการเงินและระบบการ แลกเปลี่ยนของต่อของ
		27-28	ระบบการแลกเปลี่ยนใช้สื่อกลางและ เอกสารการเงิน
		29-30	ระบบการเงินในปัจจุบัน
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 1.6 แหล่งเงินทุนและ สถาบันสนับสนุนธุรกิจ	6	31-32	แหล่งเงินทุน
		33-36	สถาบันที่สนับสนุนธุรกิจ

8.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2ชื่อหน่วยการเรียนรู้

ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ

สาระหน่วยการเรียนรู้

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 2.1 : การจูงใจและทฤษฎีการจูงใจ

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 2.2 : เทคนิคการจูงใจ

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 2.3 : การจัดการบุคลากร

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 2.4 : การรักษาและพัฒนาบุคลากร

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 2.5 : ความรู้เกี่ยวกับการภาษีรายได้

มโนทัศน์

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติ และนำเสนอความคิดในเรื่อง การจูงใจและทฤษฎีการจูงใจบุคคลในการปฏิบัติ เทคนิคที่ใช้ในการจูงใจ การจัดการทรัพยากรบุคคลโดยวิธีการสรรหาบุคคล การรักษาทรัพยากรทางบุคคลและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในหน่วยงานให้เป็นองค์กรและหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ความรู้เกี่ยวกับการภาษีรายได้

หน่วยการเรียนรู้ย่อย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อยจำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2.1 : การจูงใจและทฤษฎีการจูงใจ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องความหมายของการจูงใจ ทฤษฎีการจูงใจ x และทฤษฎี y ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ และทฤษฎีการจูงใจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2.2 : เทคนิคการจูงใจ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องเทคนิคการจูงใจโดยวัตถุประสงค์ การเพิ่มหน้าที่ความรับผิดชอบในงาน การปรับพฤติกรรม เวลาทำงานที่ยืดหยุ่นได้การทำงานเป็นช่วงเวลา ทีมงาน

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2.3 : การสรรหามนุษย์

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และนำเสนอความคิดในเรื่องของการสรรหามนุษย์ โดยการวางแผนทรัพยากรบุคคล การวิเคราะห์งาน การสรรหา การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2.4 การรักษาและพัฒนาบุคลากร

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และนำเสนอความคิดในเรื่องของการรักษามนุษย์ให้อยู่กับองค์กรให้ค่าตอบแทน การให้ผลประโยชน์แก่บุคลากรในวิธีการต่าง ๆ พร้อมกับการพัฒนาให้บุคลากรในองค์กรเกิดประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรมและการประเมินการปฏิบัติงานของบุคคล

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2.5 : ความรู้เกี่ยวกับการภาษีรายได้

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประเภทเงินได้พึงประเมิน การหักค่าใช้จ่าย การหักลดหย่อน หลักเกณฑ์ในการคำนวณภาษีอากร แบบแสดงรายการภาษีรายได้ และภาษีเงินได้นิติบุคคล

เวลาเรียน

ตารางที่ 22 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อย	จำนวนชั่วโมง	ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 2.1 การจูงใจและทฤษฎี การจูงใจ	6	1-3	การจูงใจในทางธุรกิจแลทฤษฎีการ จูงใจ -ความหมายการจูงใจ -ทฤษฎีการจูงใจ x และทฤษฎี Y
		4	ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์
		5-6	ทฤษฎีการจูงใจอื่น ๆ
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 2.2 เทคนิคการจูงใจ	8	7-8	เทคนิคการจูงใจโดยวัตถุประสงค์
		9-10	เทคนิคการจูงใจเพิ่มหน้าที่ความ รับผิดชอบในงาน
		11-12	เทคนิคการทำงานเป็นช่วงเวลาและ ทีมงาน
		13-14	เทคนิคการปรับเวลา
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 2.3 การสรรหาบุคคล	8	15-16	การจัดหาทรัพยากรบุคคล
		17-18	การวิเคราะห์งาน
		19-20	การสรรหาบุคคล
		21-22	การคัดเลือกบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 2.4 การรักษาและพัฒนา บุคลากร	5	23-24	การรักษาทรัพยากรบุคคล
		25-27	การพัฒนาทรัพยากรบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 2.5 การภาษีรายได้	9	28-30	การภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประเภท เงินได้พึงประเมิน
		31-33	การหักค่าใช้จ่าย การหักลดหย่อน หลักเกณฑ์ในการคำนวณภาษีรายได้
		34-36	แบบแสดงรายการภาษีรายได้ ภาษีเงินได้นิติบุคคล

8.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ชื่อหน่วยการเรียนรู้

การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ

สาระหน่วยการเรียนรู้

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3.1 : ลักษณะและความสำคัญของตลาด

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3.2 : พฤติกรรมลูกค้า

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3.3 : ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3.4 : ราคาและกลยุทธ์ในการกำหนดราคา

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3.5 : การกำหนดช่องทางการจำหน่าย

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3.6 : การเลือกทำเลที่ตั้ง

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3.7 : การส่งเสริมการตลาด

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 3.8 : การบริการการขายสินค้าและบริการ

มโนทัศน์

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติ และนำเสนอความคิดเห็นในเรื่องความหมายและความสำคัญของการตลาด พฤติกรรมของของลูกค้า การจัดการทางด้านผลิตภัณฑ์ ราคาและกลยุทธ์ในการกำหนดราคาสินค้า การกำหนดช่องทางการจำหน่ายสินค้า การเลือกทำเลที่ตั้งของธุรกิจ และการส่งเสริมการตลาดของการประกอบการ การบริหารการขายสินค้าและบริการ

หน่วยการเรียนรู้ย่อย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3.1 : ความหมายและความสำคัญของการตลาด

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และนำเสนอความคิดเห็นในเรื่องความรู้เกี่ยวกับความหมายของการตลาด อรรถประโยชน์ที่ตลาดสร้าง และความสำคัญของการตลาดต่อดำเนินชีวิตของมนุษย์ และต่อระบบเศรษฐกิจ หน้าที่ของการตลาด

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3.2 : พฤติกรรมของลูกค้า

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และนำเสนอความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อของลูกค้า มุมเหตุจูงใจในการซื้อของลูกค้า กระบวนการซื้อ กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3.3 : ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องเกี่ยวกับความหมายของผลิตภัณฑ์ ตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และหีบห่อ ป้ายฉลากของผลิตภัณฑ์ และรวมถึงการให้บริการ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3.4 : ราคาและกลยุทธ์ในการกำหนดราคาสินค้า

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องความหมายและความสำคัญของราคา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคา วัตถุประสงค์ในการตั้งราคา และกลยุทธ์การตั้งราคา

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3.5 : การกำหนดช่องทางการจำหน่าย

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องการใช้พ่อค้าคนกลางในระดับต่าง ๆ ความสำคัญของพ่อค้าคนกลาง การแจกจ่ายสินค้า การจัดเก็บรักษาสินค้า และการควบคุมสินค้าคงคลัง

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3.6 : การเลือกทำเลที่ตั้งของกิจการ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และนำเสนอความคิดในเรื่องของการเลือกทำเลที่ตั้งทำการประกอบการธุรกิจ วัตถุประสงค์ของการเลือกทำเล ความสำคัญของทำเล การวิเคราะห์ถึงทำเลที่ตั้ง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกทำเล หลักการเลือกทำเลที่ตั้งร้านค้า

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3.7 : การส่งเสริมการตลาด

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องบทบาทและวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาด ภาพรวมของส่วนประสมของการส่งเสริมการตลาด การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ และการวางแผนการส่งเสริมการตลาด

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3.8 : การบริหารการขายสินค้าและบริการ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการขาย การวางแผนการขาย การเลือกลูกค้าเป้าหมาย วิธีการเสนอขาย เทคนิคการขาย และจรรยาบรรณในการขายสินค้า

เวลาเรียน

ตารางที่ 23 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อย	จำนวนชั่วโมง	ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 3.1 ความหมายและ ความสำคัญของการตลาด	2	1	ความหมาย ความสำคัญของการตลาด และอรรถประโยชน์
		2	หน้าที่ของการตลาด
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 3.2 พฤติกรรมของลูกค้า	2	3	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อ
		4	-มูลเหตุจูงใจในการซื้อของลูกค้าและ กระบวนการซื้อ -กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซื้อ
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 3.3 ความรู้เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์	6	5-6	ความหมายผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และหีบห่อ
		7-8	ตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ป้ายฉลากของผลิตภัณฑ์
		9-10	ประเภทผลิตภัณฑ์ การให้บริการ
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 3.4 ราคาและกลยุทธ์ในการ กำหนดราคาสินค้า ผลิตภัณฑ์	6	11	ความหมายและความสำคัญของราคา
		12-13	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคา
		14	วัตถุประสงค์ในการตั้งราคา
		15-16	กลยุทธ์การตั้งราคา
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 3.5 การเลือกและการบริหาร ช่องทางการจำหน่าย	6	17	การใช้พ่อค้าคนกลางในระดับต่าง ๆ
		18	ความสำคัญของพ่อค้าคนกลาง
		19-20	การแจกจ่ายสินค้า การจัดเก็บรักษาสินค้า
		21-22	การควบคุมสินค้าคงคลัง

ตารางที่ 23 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ย่อย	จำนวนชั่วโมง	ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 3.6 การเลือกทำเลที่ตั้งของ กิจการ	3	23	การเลือกทำเลที่ตั้งทำการประกอบการ ธุรกิจ วัตถุประสงค์ของการเลือกทำเล
		24	ความสำคัญของทำเล การวิเคราะห์ถึง ทำเลที่ตั้ง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ เลือกทำเล
		25	หลักการเลือกทำเลที่ตั้งร้านค้า
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 3.7 กลยุทธ์ในการส่งเสริม การตลาด	6	26	บทบาทและวัตถุประสงค์ของการ ส่งเสริมการตลาด
		27	ภาพรวมของส่วนประสมของการ ส่งเสริมการตลาด
		28-29	การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงาน ขาย การส่งเสริมการขาย การ ประชาสัมพันธ์
		30-31	การวางแผนการส่งเสริมการตลาด
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 3.8 การบริหารการขาย สินค้าและบริการ	5	32-33	-ความรู้เกี่ยวกับการขาย การวางแผน การขาย -การเลือกลูกค้าเป้าหมาย
		34-36	วิธีการเสนอขาย เทคนิคการขาย จรรยาบรรณในการขายสินค้า

8.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4**ชื่อหน่วยการเรียนรู้**

การเงินและการบัญชีประกอบการ

สาระหน่วยการเรียนรู้

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 4.1 : ความรู้พื้นฐานทางการบัญชีทั่วไป

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 4.2 : การบันทึกสมุดรายวันทั่วไปและ

บัญชีแยกประเภท

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 4.3 : งบการเงิน

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 4.4 : การจัดการทางการเงินของการประกอบการ

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 4.5 : การคำนวณต้นทุนสินค้าซื้อมาขายไป

มโนทัศน์

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติ และนำเสนอความคิดเห็นในเรื่องความรู้พื้นฐานทางด้านการบัญชีทั่วไป ความหมายสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันและแยกประเภทบัญชี งบการเงิน การจัดการทางการเงินขององค์กร และการคำนวณต้นทุนสินค้าประเภทซื้อมาขายไป

หน่วยการเรียนรู้ย่อย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเงินและการบัญชีประกอบการ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4.1 : ความรู้พื้นฐานทางการบัญชีทั่วไป

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติในเรื่องความรู้เกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น สมการทางการบัญชี การวิเคราะห์รายการค้าทางการบัญชี

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4.2 : สมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอการวิเคราะห์รายการค้าและการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป การบันทึกการผ่านไปยังบัญชีแยกประเภท

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4.3 : งบการเงิน

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอในเรื่องงบทางการเงิน งบทดลองกระดาษทำการ งบกำไรขาดทุน งบดุล

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4.4 : การจัดการทางการเงินของการประกอบการ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดเห็นในเรื่องความสำคัญของทรัพยากรทางการเงิน กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การจัดทำงบประมาณ การพิจารณาแหล่งเงินทุน การติดตามและประเมินผล

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4.5 : การคำนวณต้นทุนสินค้า

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดเห็นในเรื่อง การจำแนกต้นทุน ต้นทุนการผลิต ต้นทุนผลิตภัณฑ์ และการคำนวณหาต้นทุนของสินค้าประเภทซื้อมาขายไป

เวลาเรียน

ตารางที่ 24 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเงินและการบัญชีประกอบการ

หน่วยการเรียนรู้ย่อย	จำนวนชั่วโมง	ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 4.1 ความรู้พื้นฐานทางบัญชี ทั่วไป	3	1	ความหมายสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วน ของเจ้าของ สมการบัญชี
		2-3	การวิเคราะห์รายการค้า
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 4.2 การบันทึกสมุดรายวัน ทั่วไปและบัญชีแยก ประเภท	13	4-10	การบันทึกบัญชีสมุดรายวันทั่วไป -รูปแบบของสมุดรายวันทั่วไป -ความหมายของคำว่า เดบิต และ เครดิต -วิธีการบันทึกบัญชีสมุดรายวันทั่วไป
		11-16	การบันทึกบัญชีแยกประเภท -รูปแบบของบัญชีแยกประเภท -วิธีการบันทึกบัญชีแยกประเภท -การสรุปยอดแต่ละบัญชี
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 4.3 งบการเงิน	6	17-18	งบทดลอง
		19-20	กระดาษทำการ
		21-22	งบกำไรขาดทุนและงบดุล
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 4.4 การจัดการทางการเงิน ของการประกอบการ	8	23-25	ความสำคัญและเป้าหมายของ ทรัพยากรทางการเงิน -ความสำคัญของทรัพยากรทางการเงิน -การกำหนดเป้าหมายทางการเงิน -วัตถุประสงค์ทางการเงิน
		26-28	การจัดทำงบประมาณทางการเงิน
		29-30	การพิจารณาแหล่งเงินทุน -แหล่งเงินทุนระยะสั้น -แหล่งเงินทุนระยะยาว -การติดตามและประเมินผลทางการเงิน

ตารางที่ 24 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ย่อย	จำนวนชั่วโมง	ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 4.5 การคำนวณต้นทุน สินค้าประเภทซื้อ มาขายไป	6	31-32	การจำแนกต้นทุน - ต้นทุนการผลิต - ต้นทุนผลิตภัณฑ์
		33-36	การคำนวณหาต้นทุนของสินค้า

8.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ชื่อหน่วยการเรียนรู้

การเจริญเติบโตของการประกอบการธุรกิจ

สาระหน่วยการเรียนรู้

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 5.1 : แผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจ

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 5.2 : การประกอบการภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 5.3 : การจัดแสดงสินค้า

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ 5.4 : การประเมินผลและการควบคุม

การประกอบการ

มโนทัศน์

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติ และนำเสนอความคิดเห็นในเรื่อง การเขียนแผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจ การประกอบการภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ การจัดแสดงสินค้า การประเมินผลและการควบคุมการประกอบการธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเจริญเติบโตประกอบการธุรกิจ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 5.1 : แผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดเห็นในเรื่องแผนการดำเนินการคืออะไร ประโยชน์ของแผน องค์ประกอบ แนวทางการเขียนแผน การเสนอแผน และการจัดทำเอกสารแผนการดำเนินงาน

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 5.2 : การประกอบการภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่องความรู้การประกอบการภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ประโยชน์ รูปแบบ การเข้าสู่การประกอบการในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และปัญหา การประกอบการธุรกิจแบบแฟรนไชส์ ประเภท รูปแบบ ข้อดีและข้อเสีย บทบาทหน้าที่สิทธิของการเป็นผู้ให้และผู้รับสิทธิ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 5.3 : การจัดแสดงสินค้า

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่อง การจัดแสดงสินค้ากับธุรกิจการค้า คุณสมบัติของผู้จัดแสดงสินค้า ประเภทของของการจัดแสดงสินค้า รูปแบบของการจัดแสดงสินค้า การกำหนดงบประมาณที่ใช้ในการจัดแสดงสินค้า

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 5.4 : การประเมินผลและการควบคุมการประกอบการ

ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น อภิปราย ปฏิบัติและนำเสนอความคิดในเรื่อง การประเมินผลการประกอบการโดยการควบคุมแผนประจำปี โดยการวิเคราะห์ยอดขาย ส่วนแบ่งทางการตลาด ค่าใช้จ่ายทางการตลาดต่อยอดขาย การเงิน และการติดตามทัศนคติของลูกค้า การควบคุมกำไร การควบคุมประสิทธิภาพ การควบคุมกลยุทธ์ในการประกอบการ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เวลาเรียน

ตารางที่ 25 แสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเจริญเติบโตของการประกอบธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อย	จำนวนชั่วโมง	ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 5.1 การเขียนแผนการ ดำเนินการประกอบการ ธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ	12	1-2	แผนการดำเนินการคืออะไร ประโยชน์ ของแผน
		3-6	องค์ประกอบ แนวทางการเขียนแผน
		7-12	การเสนอแผน และการจัดทำเอกสาร แผน
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 5.2 การประกอบการภายใต้ ยุคโลกาภิวัตน์	8	13-16	การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ประโยชน์ รูปแบบ การเข้าสู่การ ประกอบการในรูปแบบพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ และปัญหา
		17-20	การประกอบการธุรกิจแบบแฟรนไชส์ ประเภท รูปแบบ ข้อดีและข้อเสีย บทบาทหน้าที่สิทธิของการเป็นผู้ให้ และผู้รับสิทธิ
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 5.3 การจัดแสดงสินค้า	8	21-22	การจัดแสดงสินค้ากับธุรกิจการค้า
		23	คุณสมบัติของผู้จัดแสดงสินค้า
		24-25	ประเภทของของการจัดแสดงสินค้า
		26-28	กลยุทธ์ภายในเพื่อการเจริญเติบโตของ องค์กร
หน่วยการเรียนรู้ย่อย ที่ 5.4 การประเมินผลและการ ควบคุมการประกอบการ	8	29-32	การประเมินผลการประกอบการโดย การควบคุมแผนประจำปี
		33-36	โดยการวิเคราะห์ยอดขาย ส่วนแบ่ง ทางการตลาด

9. โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ฯตามแนวคิดการฝึก ทางปัญญาจากต้นแบบ

9.1 เวลาเรียนตลอดหลักสูตร	180	ชั่วโมง
9.2 เวลาเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1	36	ชั่วโมง
9.3 เวลาเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2	36	ชั่วโมง
9.4 เวลาเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1	36	ชั่วโมง
9.5 เวลาเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2	36	ชั่วโมง
9.6 เวลาเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1	36	ชั่วโมง

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 26 แสดงโครงสร้างเวลาเรียนรวมของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ฯ

ชั้นเรียน	หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้ย่อย	เวลา (ชั่วโมง)
ม.4 ภาคเรียนที่ 1	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เริ่มต้นการเป็น ผู้ประกอบการธุรกิจ	1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการ ประกอบธุรกิจ 2. ประเภทและรูปแบบของการ ประกอบธุรกิจ 3. การจัดการประกอบธุรกิจ 4. จรรยาบรรณและคุณลักษณะ ของผู้ประกอบการ 5. ความรู้เกี่ยวกับการเงินและ เอกสารทางการเงิน 6. แหล่งเงินทุนและสถาบัน สนับสนุนธุรกิจ	36 ชั่วโมง
ม.4 ภาคเรียนที่ 2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ก้าวสู่การประกอบการ ธุรกิจ	1. การจูงใจและทฤษฎีการจูงใจ 2. เทคนิคการจูงใจ 3. การจัดหาบุคลากร 4. การรักษาและพัฒนาบุคลากร 5. ความรู้เกี่ยวกับการภาษีรายได้	36 ชั่วโมง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ชั้นเรียน	หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้ย่อย	เวลา (ชั่วโมง)
ม.5 ภาคเรียนที่ 1	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำเนินงาน ประกอบการธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะและความสำคัญของตลาด 2. พฤติกรรมของลูกค้า 3. การจัดการด้านผลิตภัณฑ์ 4. ราคาและกลยุทธ์ในการกำหนดราคาสินค้า 5. การกำหนดช่องทางการจัดจำหน่าย 6. การเลือกทำเลที่ตั้งกิจการ 7. การส่งเสริมการจัดจำหน่าย 8. การบริหารการขายสินค้าและบริการ 	36 ชั่วโมง
ม.5 ภาคเรียนที่ 2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเงินและการบัญชี ประกอบการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้พื้นฐานทางการบัญชีทั่วไป 2. การบันทึกสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท 3. งบการเงิน 4. การจัดการทางการเงินของการประกอบการ 5. การคำนวณต้นทุนสินค้าซื้อและขายไป 	36 ชั่วโมง
ม.6 ภาคเรียนที่ 1	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเจริญเติบโต ประกอบการธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนการดำเนินการประกอบการธุรกิจ 2. การประกอบการภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ 3. การจัดแสดงสินค้า 4. การประเมินผลและการควบคุมการประกอบการ 	36 ชั่วโมง

10. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวความคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวความคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเน้นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีโอกาสได้ศึกษาสถานการณ์จริงจากสถานประกอบการ การได้รับคำปรึกษาชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ และร่วมกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการอภิปราย การสำรวจ การศึกษาค้นคว้า การปฏิบัติงาน ตลอดจนร่วมหาแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินงานธุรกิจ และสภาพทางด้านการประกอบการธุรกิจในสังคม โดยนักเรียนมีบทบาทในการศึกษาค้นคว้า อภิปรายผลร่วมกัน และปฏิบัติงานร่วมกัน และครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการประกอบการธุรกิจ

11. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวความคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ มีวิธีการวัดและประเมินผลดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ในแต่ละระดับแต่ละภาคเรียน ใช้แบบทดสอบและประเมินผลจากภาระงาน จากแฟ้มสะสมงาน
2. ด้านความสามารถในการประกอบการธุรกิจ ประเมินจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนในระดับการจัดการเรียนการสอนและภาระงานของผู้เรียนจากแฟ้มสะสมงาน การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในการปฏิบัติงาน เพื่อประเมินทักษะการดำรงชีวิต
3. ด้านแรงขับในการประกอบการธุรกิจ ใช้การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างการจัดการเรียนการสอน และภาระงานของผู้เรียน เพื่อประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ได้แก่ การวางแผนการทำงาน การทำงานร่วมกัน ความอดทน มุ่งมั่นในการศึกษา ความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติงาน โดยใช้แบบวัดแรงขับต่อการประกอบอาชีพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12. แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่เยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

แหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถใช้ในการศึกษาเพิ่มเติมได้ดังนี้

12.1 สถานประกอบการธุรกิจ ทั้งในภาคการผลิต การค้าปลีก และการค้าส่ง

12.2 หนังสือเพิ่มเติม ได้แก่ (รายละเอียดภาคผนวก ข)

-การดำเนินการค้าปลีกและส่ง

-หลักการตลาด

-การประกอบการธุรกิจและการจัดการ

-การจัดการทางการเงิน

-การบัญชีเบื้องต้น

12.3 แหล่งข้อมูลอินเทอร์เน็ต

-การประกอบการ SME ของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

<http://www.sme.go.th>

-รายการโทรทัศน์ SME ตีแตกของบริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์

<http://workpoint.co.th>

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการผสมแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ และปรัชญาพิพัฒน์นิยม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจสำหรับผู้เรียน และเพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ในช่วงการทดลองนำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 38 คน

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนสำคัญได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของผู้เรียน โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพทางการค้า และความต้องการของผู้เรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ โดยมีขั้นตอนพัฒนาเป็นหลักสูตร 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้เรียนและสภาพการประกอบการที่เป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติงาน ความต้องการความรู้ทางด้านธุรกิจ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ

ความสามารถและคุณลักษณะของผู้ประกอบการทางธุรกิจ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่เสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างพันธกิจของโรงเรียนว่าด้วยหลักสูตร

ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดพันธกิจเกี่ยวกับการดำเนินการของโรงเรียนที่นำการจัดการศึกษาตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ของโรงเรียนไปสู่วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร

ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ความสามารถ คุณลักษณะและสมรรถนะของผู้ประกอบการธุรกิจตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ และความต้องการของผู้เรียนวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มาสังเคราะห์ร่วมกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่เรียนผ่านหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้นำมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ปรัชญาการศึกษาพิพัฒนนิยม (Progressivism) แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeships) สมรรถนะ ความสามารถและคุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจ และข้อมูลความต้องการของผู้เรียน มาประมวลสรุปจนได้เป็นสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ จำนวน 5 สาระ

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการ

เรียนรู้ย่อย และโครงสร้างเวลาเรียน ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยนำสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ได้จากการกำหนดในขั้นตอนที่ 3 มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ และขั้นตอนที่ 4 สาระของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ มาใช้ในการ

กำหนดคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 แล้วนำมากำหนดคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของแต่ละระดับชั้น แต่ละภาคเรียน แต่ละหน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย คาบเวลาเรียน และโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร

ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeships) ปรัชญาการศึกษาพิพัฒนนิยม (Progressivism) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางธุรกิจ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน มีแรงขับในการประกอบอาชีพ ทักษะที่ดีต่อการประกอบอาชีพ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติการทำงานร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทั้งการอภิปราย การวางแผนการทำงาน ตลอดจนการปลูกฝังการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ครูจะเป็นผู้มีบทบาทในการให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวก เสริมต่อความรู้เกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด แก้ไขปัญหาและปฏิบัติได้

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะความสามารถในการจัดการ ด้านแรงขับในการประกอบอาชีพ และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ที่สอดคล้องกับสมรรถนะทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการต้องมี

ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ

รุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยนำหน่วยการเรียนรู้ย่อยมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการได้ต้นแบบ และลงมือปฏิบัติ สถานที่ที่เป็นแหล่งประกอบการธุรกิจ รวมทั้งรายการทางโทรทัศน์ทางการประกอบการธุรกิจ เพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนของผู้เรียนหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

ขั้นตอนที่ 9 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ
 รุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ในการประเมินคุณภาพหลักสูตร ผู้วิจัยจัด
 ให้มีการวิพากษ์หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ
 รุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบในสาระที่ 3 การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ
 สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน จำนวน 18
 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร
 ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาครั้งนี้ ได้นำเสนอ 2 ประเด็น คือ ผลการพัฒนาหลักสูตร
 ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ และผลการประเมิน
 คุณภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา
 จากต้นแบบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 ลักษณะของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทาง
 ปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก
 ต้นแบบ จัดทำขึ้นภายใต้ความต้องการของผู้เรียนและสภาพการประกอบธุรกิจที่เกิดขึ้นใน
 ปัจจุบัน ที่ผู้วิจัยและครูมีบทบาทเป็นผู้ให้การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับเนื้อหา หลักการ และ
 ทฤษฎีทางด้านประกอบการ ซึ่งหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึก
 ทางปัญญาจากต้นแบบเป็นหลักสูตรเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
 เทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้จัดทำขึ้นในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้
 5 หน่วย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วย ส่วน
 มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีหน่วยการเรียนรู้ 1 หน่วย จัดการเรียนรู้ภาคเรียนละ 1 หน่วย และหน่วย
 การเรียนรู้อยู่ทั้งหมด 28 หน่วย แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีเวลาเรียน 36 ชั่วโมง โดยนำหน่วย
 การเรียนรู้มาจัดเรียงต่อเนื่องกันตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในลักษณะสัทธิวิชาและเรียง
 เนื้อหาในลักษณะจากเรื่องง่ายไปยาก ซึ่งมีลักษณะการจัดหลักสูตรแบบ Spiral Curriculum

สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ 5 สาระได้มาจากความต้องการของผู้เรียนและสภาพทางด้านการทำงานธุรกิจ ปรัชญาการศึกษาพิพัฒนนิยม (Progressivism) และแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ด้วยการบูรณาการความรู้การประกอบการธุรกิจในเรื่องการจัดการ การผลิต การตลาด การเงินและการบัญชี และมาตรฐานการเรียนรู้ 1.1 และ 4.1 ที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังสาระในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบทั้ง 5 สาระ จึงเป็นความรู้การประกอบการธุรกิจสากลที่อธิบายเกี่ยวกับการดำเนินงานประกอบการธุรกิจ ได้แก่ 1) เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการ 2) ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ 3) การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ 4) การเงินและการบัญชีประกอบการธุรกิจ และ 5) การเจริญเติบโตประกอบการธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้สร้างความเข้าใจบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจ ตามสภาพของการประกอบการ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาการศึกษาพิพัฒนนิยม (Progressivism) โดยให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเกิดความรู้ที่ยั่งยืนจากการความรู้การประกอบการธุรกิจในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพในสภาพการดำรงอยู่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางธุรกิจให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินการประกอบธุรกิจ ตลอดจนสร้างแรงขับเคลื่อนในการประกอบอาชีพ โดยผู้เรียนนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และมีความรักในอาชีพของตน

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การแสวงหา และเพิ่มเติมความรู้ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องการประกอบการธุรกิจและการใช้ประโยชน์จากความรู้ทางบริหารธุรกิจ และเน้นการให้ความสำคัญเรื่องความอดทนมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยน ชักถาม การทำงานร่วมกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน ดังที่คูแซค และแอกเจน (Kauchak and Eggen, 1998) และใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดได้ดีเมื่อผู้เรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์ ลงมือปฏิบัติ อภิปรายชักถามร่วมกับบุคคล

อื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นั้น ๆ รวมทั้งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายได้ดี และมีความรู้ที่ยั่งยืน ถ้าได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติภายใต้สภาพจริง เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้นักเรียนสามารถซึมซับได้เร็วกว่า และจะได้มีความรู้ ความภาคภูมิใจ และส่งเสริมความเจริญให้กับการประกอบอาชีพของตนเองได้ ซึ่งคาร์เทียร์ รูโดฟท์ และ สตีลวอลท (Cartier, Rudolph and Stewart, 2001) และ คูห์น (Kuhn, 1993) กล่าวว่าไว้ว่าการศึกษามีปฏิสัมพันธ์ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้สถานการณ์ที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับตัวผู้เรียนด้วยการทำงาน จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะความสามารถ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ใช้สภาพการประกอบการเป็นแหล่งความรู้และประสบการณ์ตรง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์และลงมือปฏิบัติ และสอดคล้องกับกิตติมา ไกรพิรพรรณ (2550) ซึ่งกล่าวว่าผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน และสิ่งแวดล้อมจริงที่ผู้เรียนดำรงชีวิตอยู่ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และส่งเสริมและสร้างจิตวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ผู้วิจัยจัดให้มีการวิพากษ์หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน รวม 36 ชั่วโมง เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

2.1 การวิพากษ์หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

ในการวิพากษ์หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนทางด้านอาชีวศึกษา การสอนทางด้านบริหารธุรกิจผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี (บริหารธุรกิจ) เพื่อตรวจสอบและประเมินความถูกต้องของ

เนื้อหา ความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิพากษ์เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้

2.2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

จากการนำหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไปทดลองใช้ พบว่า หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยมีค่า 80/80 ค่าคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 80.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าคะแนนแฟ้มผลงานการปฏิบัติของผู้เรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 69.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละด้านความสามารถในการประกอบการหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ คิดเป็นร้อยละ 70.98 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนแรงขับในการประกอบอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 81.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย

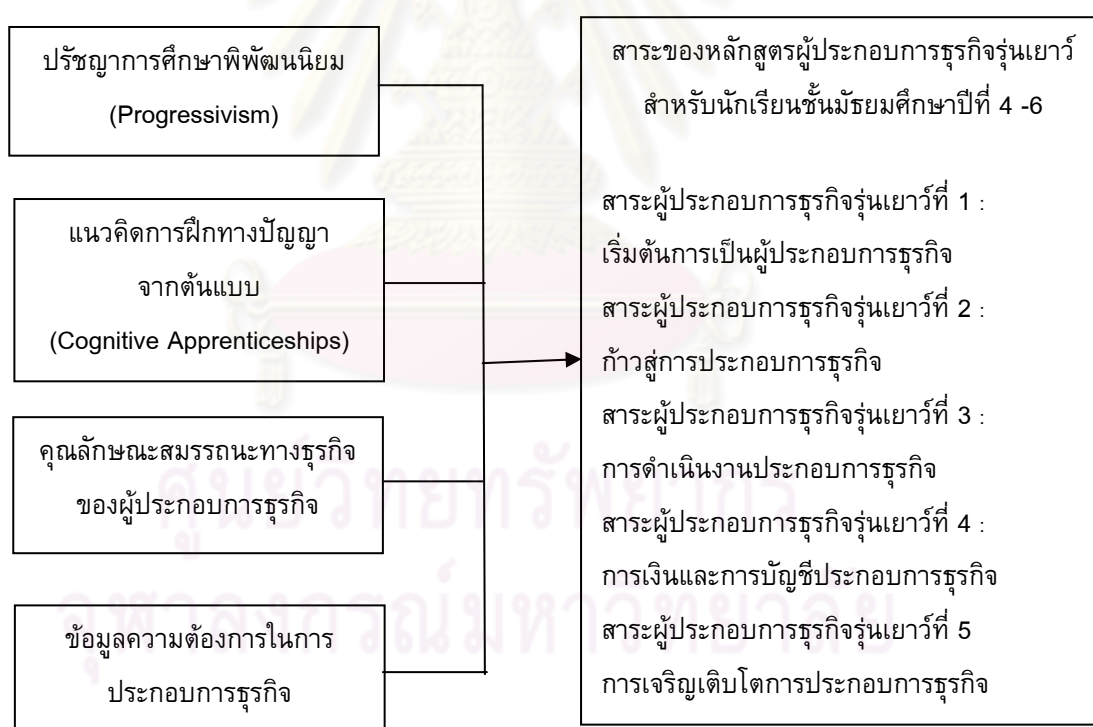
จากการศึกษาผลของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประเด็นข้อค้นพบดังนี้

1. หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบที่พัฒนาขึ้น

งานวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

เพื่อใช้ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษาสามารถใช้เป็นสาระเพิ่มเติมของสถานศึกษาได้ โดยการผสมผสานกับมาตรฐานและตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

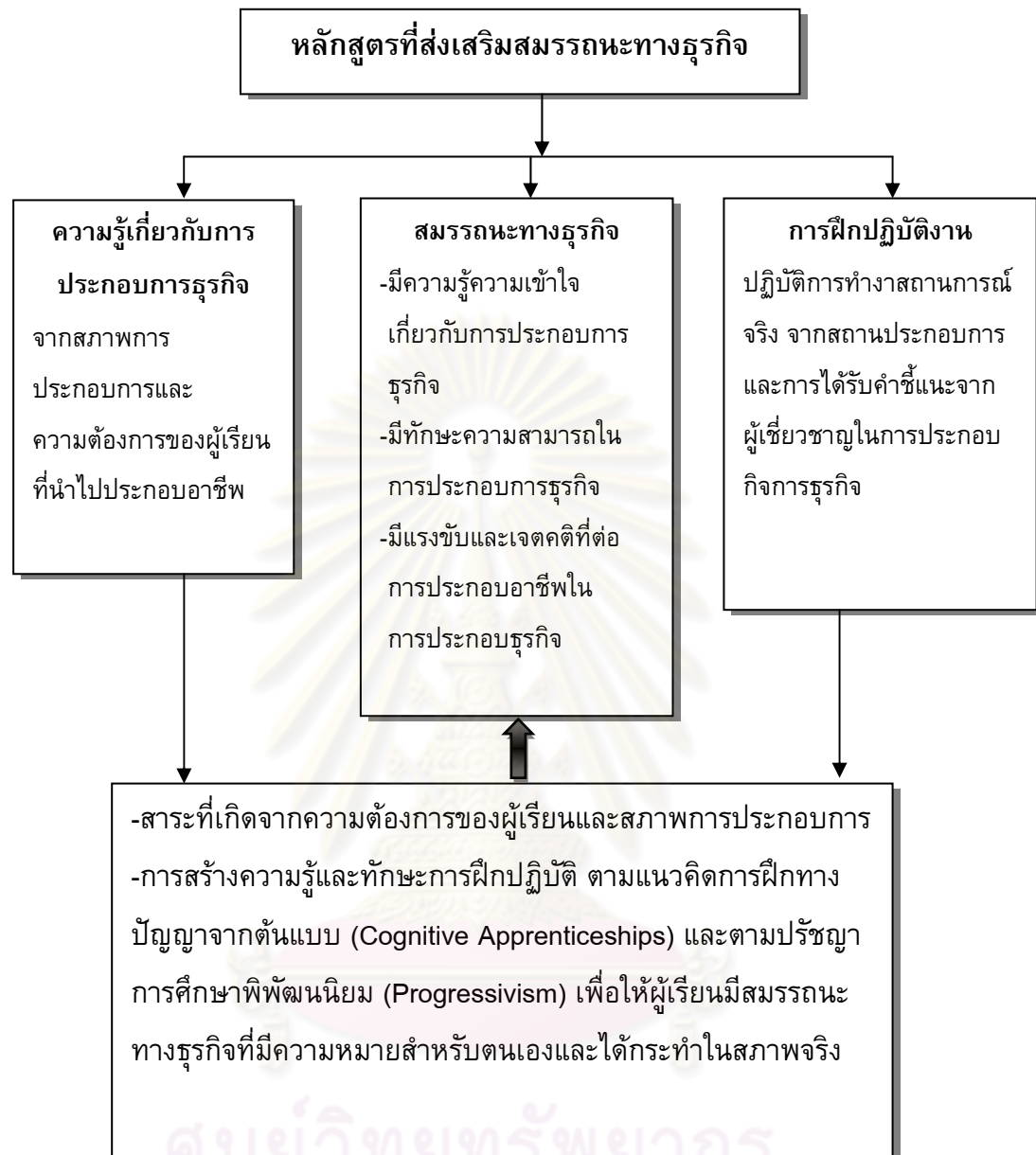
การพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ เป็นหลักสูตรที่มีสาระการประกอบการธุรกิจที่ได้จากการนำความรู้สาระแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 2 สาระการเรียนรู้มาตรฐานและตัวชี้วัดจำนวน 11 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต มีทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ และสร้างลักษณะนิสัยในการทำงาน มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มาประมวลสรุปรวมเป็นมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร (คุณภาพของผู้เรียน) โดยมีกรอบที่ใช้ในการกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ดังภาพ

แผนภาพที่ 14 กรอบที่ใช้ในการกำหนดสาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ โดยการผสมผสาน สาระแกนกลางในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ในการบูรณาการความรู้ที่เป็นสาระแกนกลาง จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เข้ากับสาระที่ได้จากความต้องการของผู้เรียน และสภาพทางการประกอบการ และมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรซึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการนำไปประกอบอาชีพและดำรงชีวิตของครอบครัว และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของสภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพการประกอบการค้า ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ จะต้องมีส่วนที่สามารรถเชื่อมโยงกับบริบทและสภาพการดำรงชีวิตของผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสมรรถนะ คุณลักษณะและความสามารถในการประกอบการธุรกิจ ดังมีกรอบแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่นำเอาความต้องการและสภาพการดำเนินการประกอบการมาผสมผสาน และจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ได้ดังแสดงในแผนภาพ

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 15 หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่นำเอาความต้องการและสภาพการดำเนินการประกอบการมาผสมผสาน

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางธุรกิจ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้หลักสูตรผู้ประกอบการ ธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทาง ธุรกิจ มีดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระ สาระผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ในหลักสูตรที่ได้ จากงานวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับความต้องการและการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของ ผู้เรียน ผู้เรียนจึงมีประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจในระดับหนึ่ง ดังนั้นเมื่อเรียนตามสาระในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทางด้านธุรกิจไปผสมผสานกับการประกอบอาชีพ มีความรู้เกี่ยวกับทางด้านการประกอบการ ธุรกิจที่นักเรียนยังไม่เคยเรียนรู้มาก่อนได้ จึงทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาระ ผู้ประกอบการธุรกิจได้ดี และเห็นคุณประโยชน์ของการประกอบการธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติมา ไกรพิรพรรณ (2550) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรพหุศาสตร์พื้นฐานสู่การ สร้างจิตวิทยาศาสตร์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้ข้อค้นพบว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจแล้วนำความรู้ นั้น มาผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่เป็นสากลและความรู้ที่นักเรียนยังไม่เคยเรียนรู้มาก่อนได้ และทำ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาระเนื้อหาได้เป็นอย่างดี และเห็นความสำคัญของทรัพยากร ในชุมชน สอดคล้องกับ แม็คกินน์ และโรท (McGinn & Roth, 1999) และเคลลี (Kelly, 1995 cited in Barry, Herbert, 1995) ซึ่งให้ความเห็นตรงกันว่าการเรียนรู้เป็นการสร้างความรู้ หรือ สร้างสรรค์ความรู้บนพื้นฐานความรู้ที่ตนเองมีอยู่ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้ ใหม่ที่มีความหมายสำหรับตนได้ดี ควรได้เรียนรู้ในสภาพบริบทที่จริงและใกล้ชิดกับผู้เรียนที่สุด เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

2.2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์มี แนวทางที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะซึ่งเป็นปัจจัยทางด้านทักษะการปฏิบัติจาก สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในที่นักเรียนได้มาจากการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านการประกอบ การไปสู่คุณสมบัติที่ผู้ประกอบการควรมีในการประกอบอาชีพ ที่ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมในการวาง แผนการทำงาน มีการตัดสินใจในงานที่ทำ มีความร่วมมือกันที่จะทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย อย่างเสร็จสมบูรณ์ พร้อมกับมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งจะ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทีมงานนั้นสำเร็จลุล่วง ทำให้เกิดการร่วมมือในการทำงานจนบรรลุ

ตามวัตถุประสงค์ และมีการใช้ทรัพยากรของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการนำความรู้มาใช้เพื่อการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับ บุญธง วสุรีย์ (2546 : 187) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสอนเพื่อการถ่ายโยงทักษะปฏิบัติ สำหรับอาชีพอะคูสติกกรรม พบว่านักเรียนมีพื้นฐานทักษะและมีความรู้ในระดับความเข้าใจแล้วจะสามารถปฏิบัติงานย่อยของทักษะเบื้องต้น จนเกิดทักษะปฏิบัติได้ดี การสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ระดับความเข้าใจ จะเป็นรากฐานของขั้นการนำไปใช้ในด้านเนื้อหา และการแก้ปัญหา รวมถึงการปฏิบัติเพื่อสร้างทักษะปฏิบัติต่อไป นอกจากนี้ โรมิสโซสกี (Romiszoski, 1993 : 233) กล่าวว่าไว้ว่าการที่บุคคลจะสร้างผลงาน (result) จากการปฏิบัติได้นั้น ต้องได้รับการกระตุ้นจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา ที่จะนำไปสู่การวางแผน โดยมีความรู้ในเนื้อหาเป็นอย่างดีเพื่อใช้ในการวางแผนและตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

2.3 ปัจจัยทางด้านเจตคติ แรงขับในการปฏิบัติงาน หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เป็นหลักสูตรที่สร้างสมรรถนะทางด้านธุรกิจซึ่งผู้ประกอบการนอกจากจะต้องมีสมรรถนะทางด้านความรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจ มีทักษะในการปฏิบัติงานแล้ว หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์สร้างแรงขับในการประกอบอาชีพและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ พบว่าโดยรวมแล้วผู้เรียนมีแรงขับที่จะปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ในเรื่องที่คุณเรียนมีความต้องการที่จะนำความรู้ทางด้านธุรกิจที่ได้รับการเรียนรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพและจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและกล้าที่จะตัดสินใจในการปฏิบัติงานอยู่บนพื้นฐานของความรู้ที่มี ซึ่งสอดคล้องกับพนารัตน์ แซ่ลี้ (2551) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทางไกลระดับบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) พบว่าผู้ประกอบการเอสเอ็มอีมีความต้องการหลักสูตรที่เป็นความรู้ที่เน้นการปฏิบัติไปใช้ในธุรกิจของตนเอง และเน้นให้มีการศึกษาจากกรณีศึกษา การศึกษาดูงาน เพราะจะทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) เกิดความรู้ไปใช้กับสภาพทำงานจริงในการประกอบธุรกิจ

2.4 ปัจจัยด้านแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการและสื่อการเรียนรู้ หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ใช้สถานประกอบการเป็นทรัพยากรในการศึกษา และสื่อการเรียนรู้ที่เกิดจากสถานประกอบการธุรกิจได้ดำเนินการจริงและวางแผนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำชี้แนะ ผู้เรียนสามารถที่จะนำแหล่งเรียนรู้และสื่อเหล่านั้นมาปรับใช้และเชื่อมโยงในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถ

สร้างความรู้ที่มีความหมายสำหรับตนเองได้อย่างชัดเจนมากขึ้นที่สอดคล้องกับ นาชติกัล (Nachtigal, 1982) เบรน (Brain, 1999) และสำลี ทองธิว (2545) กล่าวว่าหลักสูตรที่นำเอา ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้เป็นห้องปฏิบัติการทดลองที่มีชีวิตอยู่นอกรั้วโรงเรียน มาใช้ในการ จัดการเรียนการสอน จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รู้จักสภาพชุมชนของตนเอง และก่อให้เกิดประโยชน์ อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำ วิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถ ส่งเสริมสมรรถนะทางด้านธุรกิจของผู้เรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและผู้สอนที่ สนใจจะนำผลของหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1) ผู้บริหารที่มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนในสถานศึกษามีสมรรถนะทาง ธุรกิจ สามารถที่จะนำหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจาก ต้นแบบมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติจนทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญและเกิดสมรรถนะ ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่สมรรถนะต่าง ๆ ได้

2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้สอนในสถานศึกษาของตนนำหลักสูตร ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดย จัดการอบรมหรือการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ มาตรฐานและตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลของ แนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

1) ผู้สอนสามารถนำหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบไปใช้โดยต้องมีการคัดเลือกเนื้อหาสาระ และจัดลำดับเนื้อหาสาระ แหล่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เพื่อที่ทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตามการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ อาจจะไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการธุรกิจที่จะนำนักเรียนเข้าไปศึกษาและลงมือปฏิบัติงานในสถานประกอบการนั้น ๆ และสถานประกอบการอาจจะไม่ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านการให้ข้อมูลทางธุรกิจที่เป็นความลับทางธุรกิจของสถานประกอบการ รวมทั้งข้อจำกัดด้านเวลาที่สถานประกอบการอนุญาตให้นักเรียนเข้าไปทำการฝึกปฏิบัติได้ ดังนั้นจึงเป็นข้อจำกัดในการใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ดังนั้นผู้สอนควรต้องทำการประสานและติดต่อกับสถานประกอบการธุรกิจเป็นระยะ ๆ

2) ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยการให้คำชี้แนะ และเสริมต่อความรู้เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบริหารธุรกิจ ที่ผู้เรียนจะได้สามารถเชื่อมโยงความรู้ และทฤษฎีทางด้านบริหารธุรกิจมาใช้ในการปฏิบัติงาน และจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่ยั่งยืน

3) การจัดการเรียนการสอนแต่ละชั้นครูสามารถเลือกวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่สอดคล้องการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดปัญญาได้อย่างหลากหลาย ตามลักษณะของเนื้อหาสาระ และศักยภาพของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาพัฒนาการของผู้เรียนที่เป็นผลมาจากการศึกษาหลักสูตรนี้ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณไปพร้อมกัน เพื่อให้เป็นการตรวจสอบพัฒนาการทั้งความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และแรงขับของผู้เรียนในมิติอื่น ๆ

2) หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบนี้ อาจนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในด้านอื่น ๆ อีกที่แตกต่างจากงานวิจัยครั้งนี้

3) ควรมีการศึกษาเพื่อตรวจซ้ำ โดยการนำหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจ
รุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบไปปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนใน
สถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อยืนยันผลการใช้หลักสูตรนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4) การพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีที่
เชื่อมโยงบริบทกับชุมชน นักพัฒนาหลักสูตรต้องทำให้เกิดความสมดุลระหว่างทักษะชีวิตและ
เนื้อหาสาระที่จะสอน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เห็นสภาพในชุมชน เป็นการสร้างความรู้ที่มี
ความหมายของผู้เรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ แยม์เกสร. (2540). **คู่มือการอบรมวิจัยปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม**. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- กิตติมา ไกรพิรพรรณ. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรพหุศาสตร์พื้นบ้านสู่การสร้างจิตวิทยาศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอ ลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, สาขา หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิท ประวาลพุกษ์ และคนอื่น ๆ. (2546). **แผนการจัดการเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). **แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 1-2) พ.ศ.2542-2545 ปรับปรุง 2546-2548**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล
- จรรยาตรี มาติลกโกวิท. (2538). **เอกสารคำสอนวิชาหลักสูตรการศึกษา**. ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรประภา อัครบวร. **Competency คืออะไรกันแน่**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dms.moph.go.th/competency/modules.php?name=Content&pa> [2552 ตุลาคม 12].
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลิอันเพลส.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2549). **การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถนะภาพการชี้แนะของนักวิชาการพี่เลี้ยง โดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์การอบรม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชอุ่ม กรไกร. (2537). การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). แนวคิดแนวทางในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ใน **แนวทางการศึกษาและวิจัยระดับปริญญาเอก**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2550). **มารู้จัก Competency กันเถอะ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2549). **Competency ภาคปฏิบัติ เขาทำกันอย่างไร**. กรุงเทพฯ: สำพิมพ์ ส.สท.
- ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล. (2549). **การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. (2549). **หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- บุญธง วสุรีย์. (2546) **การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อการถ่ายโยงทักษะปฏิบัติสำหรับอาชีพอุตสาหกรรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชีวศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนารัตน์ แซ่ลิ้ม. (2551). **การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทางไกลระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอส เอ็ม อี)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนสุข อุดมสุข. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตแบบสหวิทยาการร่วมกับวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตรศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พูนศรี ไม้ทอง. (2543). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). **พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- วิชาการ, กรม. (2538). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. (2539). ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- วิชาการ, กรม. (2540). รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง
กับความต้องการของท้องถิ่น ปีการศึกษา 2540. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตร.
- วิชาการ กรม. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร
และการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- วิทยาการ เชียงกุล. (2542). เศรษฐศาสตร์มิติใหม่. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ:
กรมวิชาการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สังต์ อุทรานนท์. (2528). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สิรินันท์ สติกรกุล. (2540). เอกสารประกอบการสอน หลักและวิธีสอนพื้นฐานทางธุรกิจ.
ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา. (2550). กระบวนการชี้แนะ คู่มือการปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2545). กัลยาณมิตรนิเทศสำหรับผู้บริหารกลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อ
สร้างโรงเรียนให้เข้มแข็ง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานนโยบายและ
แผนการศึกษา สกศ.
- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2547). พฤติกรรมการสอนธุรกิจ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำลี ทองธิว. (2544). โครงการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไม่แกะสลักและงานไม้
สำหรับหมู่บ้านหัตถกรรมไม้และแกะสลักบ้านถวาย : กรณีศึกษาโรงเรียน
บ้านต้นแก้ว ชุมชนบ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- สำลี ทองธิว. (2545). หลักและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา : กรณีวิชา
วิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำลี ทองธิว. (2551). วิวัฒนาการทฤษฎีหลักสูตรและกรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรทางเลือก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 10, 3 (กันยายน- ธันวาคม): 91-121.
- ศูนย์ธุรกิจไบรท์. **คุณสมบัติ 10 ประการของผู้ประกอบการ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.brightbbc.com/readercomer/leader.html>. (2552 พฤศจิกายน 16)
- อมรรัตน์ วัฒนาร. (2547). การวิจัยแบบร่วมมือที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร: กรณีศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่บ้านถวาย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรวิชัย นาคทรพรพ และปิยะมาศ เม็ดไธสง. (ม.ป.ป.). การศึกษากับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีชุมชนเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการแกะสลักไม้ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ชุมชนบ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ หัวหน้าโครงการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร. สำลี ทองธิว. เอกสารจัดทำโดยศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะที่มประสานงานชุดโครงการวิจัยด้านการศึกษากับชุมชนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ภาษาอังกฤษ

- Au, K. H., and Kawakami, A. J. (1991). Culture and ownership: Schooling of minority. **Childhood Education**. 67, 280-284, cited in Thoman, K, Sally, K, and David, M. 1997. **Education Psychology: Windows on teaching**. USA: Time Mirror Higher Education Group
- Berry, W. (1990). **What are people do?**. San Francisco: North Point Press.
- Bieniek, V. Y. **Implementation of a cognitive apprenticeship model on student programming and perception of problem-solving ability: an exploratory study**. [Online]. 2008. Available from : <http://www.by125w.bay125.mail.live.com/mai/printMessages.aspx/cpids=fbdbdd4> [2010, November 1]
- Black, R. T. **Cognitive apprenticeship and the computer programming student: How do students learn within this framework?**. [Online]. 2008. Available from: <http://proquest.umi.com/pqdweb> [2010, November 24]
- Blanchard, P. N. and Thacker, J. W. (2004). **Effective training: System, strategies and practices**. Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall.

- Bloom, B. S. (1972). **Taxonomy of education Objective**. New York: David Mckay Company.
- Bobbitt, F. (1918). **The curriculum**. University of Chicago Press.
- Boyatzis, R. E. (1982). **The competent manager**. New York: McGraw-Hill
- Brian, G. V. (1999). Science education in the developing world: Issued and consideration. **J. Research in Science Teaching**. 36, 3: 261 - 268
- Brown, S. J. ; Collins, A., and Duguid, P. (1998). Situated cognition and the culture of learning. **J. Education Researcher**. 18, 1 (January – February): 32-41.
- Bruner, J. S. (1987). The role of dialogue in language acquisition. In a sinclair. R.J. jarvella, and W.J.M.Levelt (Eds). **The child conception of language**. New York. Springer-Veriag. Cited in Hemiton, H. Ghatala, E. 1994 **Learning and instruction**. New York: McGRAW-HILL,INC.
- Business Coaching. **Coaching** [Online] 2010 Available from : <http://en.wikipedia.org/wiki/coaching>. [2010, October 10]
- Cartier, J. ; Rudolph, J. and Stewart, J. (2001). **The nature and structure of scientific models**. Wisconsin: The National Center for Improving Student Learning and Achievement in Mathematics and Science.
- Choate, J. S., and Other. (1995). **Curriculum-based assessment and programing**. 3re ed. USA: Allyn and Bancon.
- Collins, A. (2006). Cognitive Apprenticeship. Cited in R. Keith, Sawyer. (Ed) pp 47-60 **The Cambridge handbook of the learning sciences**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Collins, A. Brown, J. S., and Newman, S. E. (1989). **Cognitive apprenticeship: Teaching the crafts of reading, writing and mathematics in, knowing, learning and instruction**. Cited in L.B.Resnick (Ed) pp453-494 Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Collins, A. Brown, J. S., and Newman, S. E. (1987). **Cognitive apprenticeship: Teaching the craft of reading, writing and mathematics**. (Technical Report No. 403). BBN Laboratories, Cambridge, MA. Centre for the Study of Reading, University of Illinois
- Corden, R. (2000). **Literacy and learning through talk: Strategies for the primary classroom**. Philadelphia: St Edmundsbury Press

- Costa, A. L., and Garmston, R. L., (2002). **Cognitive coaching: A foundation for renaissance schools.** 2nd ed. Massachusetts: Cristonpher-Gordon.
- Dales, M., and Hes, K. (1995). **Creating training miracles.** Sydney: Prentice Hall.
- Dennis, M., and Velentina, M. (2002). **Education psychology: Constructing Lerning.** 3re ed. China: Prentice Hall.
- Dickey, D. M. (2007). Barriers and enablers in integrating cognitive apprenticeship methods in a Web-based educational technology course for K-12 (primary and secondary) teacher education. **J. Research in Learning Technology.** 15, 2 (June): 119-130.
- Doll, R. C. (1992). **Curriculum improvement decision making and process.** Boston : Allyn and Bacon.
- Edmondson, R. S. **Evaluating the effectiveness of a telepresence-enabled cognitive apprenticeship model of teacher professional development** [Online]. 2006. Available from: <http://proquest.umi.com>, [2010, November 24]
- Eggen, P., and Kauchak, D. (1997). **Educational psychology windows on Classroom.** 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Feldmann, D. (2003). **Curriculum and the american rural school.** Maryland: University Press of America.
- Gallimore. R. and Tharp, R. (1990). **Teaching Mid in society: Teaching schooling And literate discourse.** In L.C.Mall (ed). **Vygotsky and education: instruction implications and applications of sociohistorical psychology** (pp M5.205) Cambridge : Cambrige University Press: Cited in Thoman. K. Sally, K., and David. M. 1997. **Educational psychology: windows on teaching.** USA: Time Mirror Higher Education Group
- Gallimore, R. and Tharp, R. (1990). **Thing mind in society: Teaching schooling and literate discourse.** In I.C.Mall (ed). **Vygotsky and education.** New York : Combridge University Press. Cited in Dennis, M., and Velentina, M., 2002. **Educational psychology: Constructing learning.** 3rd ed. China : Prentice Hall
- Garica-Guerra, G. (2001). **Content coaching: Process that define it and the characteristics of those who coach.** Doctoral Dissertation, Harvard University [Online]. Available from : <http://www.ib.umi.com/dissertations/fullcit/3012920> [2010, October 13]

- Gordon, S. P. (2004). **Professional development for school improvement: Empowering learning communities.** Boston: Pearson.
- Hargrove, R. (2000). **Masterful coaching: Grew your business, helping your profits, win the talent war!.** San Francisco: Jossey-Bass.
- Herbert, A. T. (1961). **Principles of business education.** U.S.A: McGRAW-HILL.
- Hemiton, H., and Ghatala, E. (1994). **Learning and instruction.** New York: McGRAW-Hill.
- Kenna Company. **What are business competencies?** [Online]. Available from: <http://www.kennacompany.com/./What are business competencies.pdf>. [2009, September 1]
- Kauchak, Donald P. and Eggen, P.D. (1998). **Learning and teaching: Reserched-based methods.** 184-485. Boston: Allyn & Bacon,
- Jacops, H.H. (1989). **Interdiscipllnary curriculum: Design and implementation.** Alexandria VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Joanne, N. (2009). Teaching to the Three Apprenticeships : Designing Learning Activities for Professional Practice in an Undergraduate Curriculum. **Journal of Nursing Education.** 48 (Aug): 468-471.
- Knight, J. (2004). Instructional coaches make progress through partnership : Intensive support can Improve teaching . **Journal of Staff Development.** 25, 2 (spring): 32-37
- Lewy, A. (1977). **Handbook of curriculum evaluation.** New York: Longman.
- Lave, J. (1988). The culture of acquisition and the practice of understanding. **Institute for Research on Learning.** (Report No. IRL 88-0007). Polo Alto.
- McCaslin, M., and Hickey, D. T. (2001). Self-regulateed learning and academic achievement : A Vygotskian view. In B. Zimmerman & D. Schunk (eds). **Self regulated learning and academic achievement: Theoretical perspectives,** 2nd ed., PP 227-252. Mahwah, NJ : Lawrence Erlbaum. Cited in Woolfolk, A. 2007. **Education psychology.** 3rd ed. Boston : Pearson Education.
- McEwen, B. C. (2006). Editorial : Philosophy of business education. **J. the Delta Pi Epsiton.** 18, 2 (Spring/Summer): 61-65

- McGinn, M. K., and Roth, W. M. (1999). **Preparing students for competent scientific practice: Implications of recent research in science and technology studies.** 28 3: 14-24
- McLellan, H. (1994). Situated learning : Continuing the conversation. **Education Technology.** 34: 7-8
- Mitrani, A., Dalziel, M., and Fitt, D. (1992). **Competency based human resource management: Vallue driven strategies for recruitment, development, and reward.** London: McGraw-Hill.
- Mink, O. G., Owen, K. Q., and Mink, B. P., (1993) **Developing high-performance people: The art of coaching.** U.S.A: Addison-Wesley.
- Nachtigal, P. M. (1982). **Rural education: In search of a better way.** Colorado: Westview Press.
- Nicholls, A., and Nicholls, H. (1976). **Developing a curriculum.** London: Alloan & Unwin.
- Oliva, P. f. (1982). **Developing the curriculum.** USA: Little Brownard Company.
- Ornstein, A. C., and Hunkins, F.P. (2004). **Curriculum foundation and issues.** 4th ed. London: Allyn and Bacon.
- Palma, J. C. (1992). **Curriculum development system a hand book for school practitioners in basic education.** Manila: National Book store.
- Posner, G. J., and Rudnitsky, A. A. (1986). **Course design: A gude to curriculum development for teachers.** 3rd ed. New York: Longman.
- Pratt, D. (1980). **Curriculum design and development.** New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Romiszowski, A. J. (1993). **Designing Instructional system: Decision making in course planning and curriculum design.** 3rd ed. New York: Nichols Publishing.
- Rosenshine, B. and Meister, C. (1992, April). The use of scaffolding for teaching less Structured academic tasks. **Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association.** San Francisco. Cited in Eggen, P., and Kauchak, D. 1997. **Education psychology windows on classroom.** 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall.

- Saylor , Alexander and Lewis. (1981). **Curriculum planning for better teaching and Learning**. 4th ed. New York: Halt Rinehart and Winston.
- Spencer, M., and Spencer, M., S. (1993). **Competence at work: Models for Superiors Performance**. New York: John Wiley & Sons.
- Taba, H. (1962). **Curriculum development: Theory and practice**. New York: arcout Brace Jovanovich.
- Tharp. (1993). **Instructional and social context of educational practice and reform**; In Wy, E. A. ; Forman, N. M., and Stene, C. A. (eds) in Contexts for Iravning; Socio cultural Dynamics in children’s development. Oxford University Press.
Cited in Daniels, H. 2001. **Vygotsky and pedagogy**. New York: The Cromwell Press.
- Thoman, K. ; Sally, K., and Cavid, M. (1997). **Educational psychology windows on Teaching**. USA: Time Mirror Higher Education Group.
- Tyler, R. W. (1949). **Basic principle of curriculum and instruction**. Chicago: University Of Chicago Press.
- United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). **UNIDO Competencies Strengthening Organizational Core Values and Managerial capabilities**. [Online] 2002 Available form : <http://unido.org/..media/..UNIDO-CompetencyModel-Part1>. [2010, January 16]
- Vaughn, S., and Coleman, M. (2004). The role of mentoring in promoting use of research-based practices in reading. **Remedial and Special Education**. 25, 1 (January-February): 25-38
- Vincent, L. (2004). **Coaching for meaning: The culture and practice of coaching and team building**. Great Britain: Palgrave Macmillan.
- Vygotsky, L. S. (1978). **Mind in society: The development of higher psychological Process**. Cambridge.MA: Harvard University Press. Cited in Wink, J., and Putney, L. 2002. **A vision of Vygotsky**. Boston: A Pearson Compant.
- Wink, J., and Putney, L. (2002). **A vision of Vygotsky**. Boston: Chestnut Hill Enterprise. Wood, D. Brunner. J. & Ross, S. 1976. The role of tutoring in Problem solving. *British Journal of psychology*: 181-191 Cited in Woolfolk, A. 2007. **Education psychology**. 3re ed. Boston: Person Education.

Wheeler, C. **MSU Cross-University collaboration helps build environmental**

education in Thailand. [Online] 1996 Available form :

<http://ed.web3.educ.msu.edu/newed/winter96/Thailand.html>. [2007,November 30]

Woolfolk, A. (2007). **Education psychology.** 3rd ed. Boston: Person Education.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปริณภา จิตราภักดิ์ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต ภู่อ้น ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพฤติกรรมมนุษย์
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
3. อาจารย์ ดร.อนุชัย รามวงษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

- คำชี้แจง
1. ข้อสอบมี 4 ตัวเลือกให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
 2. ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) มีส่วนประกอบตามข้อใด

1. บรรจุภัณฑ์และชื่อเสียงของสินค้า	2. ตัวผลิตภัณฑ์และความต้องการ
3. บรรจุภัณฑ์และตัวสินค้า	4. ตัวสินค้าและบริการ

2. ข้อใดต่อไปนี้ ไม่ใช่ ลักษณะของหีบห่อ (Packing) ที่ดี

1. สามารถทำให้ผู้ใช้เกิดความสะดวกการใช้งาน
2. บ่งบอกลักษณะของสินค้าภายในหีบห่อได้
3. ทำให้มองเห็นสินค้าและแสงส่องผ่านได้
4. เหมาะสมกับการขนส่ง

3. หีบห่อช่วยพนักงานขายในข้อใด

1. มีลักษณะสวยงามแตกต่างจากสินค้าอื่นโดยสิ้นเชิง
2. บ่งบอกถึงลักษณะภายในว่ามีคุณภาพอย่างไร
3. มีความแข็งแรงทนทานต่อการขนส่ง
4. ช่วยเน้นตราสินค้าให้เด่นชัดขึ้น

4. เหตุผลในข้อใดที่ทำให้ผู้ประกอบการใช้หีบห่อที่เน้นตราผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของกิจการ

1. ทำให้ผู้บริโภคง่ายต่อการจดจำ
2. ทำให้ผู้บริโภคใช้งานสินค้าได้ง่าย
3. ทำให้ผู้บริโภครู้ถึงคุณค่าของสินค้า
4. ทำให้ผู้บริโภครู้ถึงการเก็บรักษาของสินค้า

5. “ชื่อหรือคำพูดที่สามารถเปล่งเสียงอ่านออกมาได้” เป็นความหมายของข้อใด

1. เครื่องหมายตราสินค้า (Brand mark)	2. เครื่องหมายการค้า (Trade Mark)
3. ชื่อตราสินค้า (Brand name)	4. โลโก้ (Logo)

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

หน้าที่ 2

6. ข้อใดต่อไปนี้เป็น โลโก้ ของกิจการผู้ประกอบการ

7. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง

1. สิทธิบัตร คือ สิทธิที่ผู้ผลิตมีความสามารถในการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งของ
2. สิทธิบัตร คือ สิทธิที่ผู้แต่งได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย
3. ลิขสิทธิ์ คือ สิทธิที่ผู้แต่งมีความสามารถในการประดิษฐ์สิ่งของ
4. ลิขสิทธิ์ คือ สิทธิที่ผู้ผลิตได้รับการคุ้มครองจากการคิดค้นสิ่งของใหม่ ๆ

8. ข้อใดต่อไปนี้เป็นตราของผู้ผลิตทั้งหมด

1. คอลเกต บิกซี ชีสเต็มมา บริส	2. บริส โลตัส ชีสเต็มมา คอลเกต
3. ชีสเต็มมา คอลเกต บริส คาร์ฟู	4. เฟ็ค คอลเกต อีโมฟอรัม บริส

9. ข้อควรหลีกเลี่ยงในการออกแบบตราผลิตภัณฑ์ของกิจการคือข้อใด

1. เป็นข้อความที่มีพยางค์สั้น ๆ
2. เป็นข้อความที่มีตัวสะกดซับซ้อน
3. เป็นคำที่มีความสัมพันธ์กับสินค้า
4. สามารถบ่งบอกลักษณะเฉพาะตัวได้

10. ข้อใดต่อไปนี้เป็นตราเอกเทศ

11. ประโยชน์ของป้ายสลากผลิตภัณฑ์คือข้อใด

1. บอกวิธีการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภคทราบ
2. บอกข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภคทราบ
3. บอกสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภคทราบ
4. บอกคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภคทราบ

12. สินค้าในข้อใดต่อไปนี้อยู่ในสินค้าประเภทซื้อบ่อย (Stable goods)

1. ผงซักฟอก ยาสีฟัน น้ำหอม ครีมบำรุงผิว
2. น้ำหอม ครีมบำรุงผิว นาฬิกา กระเป๋าถือ
3. แพลสไตร์ ยาสีฟัน ยาระดม แปรงสีฟัน
4. ผงซักฟอก ยาสีฟัน น้ำปลา น้ำตาล

13. เครื่องคอมพิวเตอร์ถือว่าเป็นสินค้าประเภทใด

1. สินค้าซื้อเมื่อเห็น (Impulse goods)
2. สินค้าเลือกซื้อ (Shopping goods)
3. สินค้าสะดวกซื้อ (Convenience goods)
4. สินค้าไม่แสวงหาซื้อ (Unsought goods)

.....

14. ผู้ประกอบการตัดสินใจซื้อสินทรัพย์ประเภทเครื่องมือที่มีราคาค่อนข้างสูง เป็นสินค้าประเภทใด

1. ประเภทวัสดุในการดำเนินงาน	2. สินค้าประเภทชิ้นส่วนประกอบ
3. สินค้าประเภทวัตถุดิบ	4. สินค้าประเภททุน

15. การให้บริการขนส่งสินค้าถึงบ้านฟรีของกิจการเป็นการบริการแบบใด

1. การบริการการขาย	2. การบริการก่อนการขาย
3. การบริการหลังการขาย	4. การบริการระหว่างการขาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ

ระดับชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....ครั้งที่.....

ผู้ประเมินและสังเกตพฤติกรรม () ผู้วิจัย () ผู้ช่วยวิจัย

วันที่สังเกตพฤติกรรม.....

รายชื่อสมาชิก	1.....				2.....				3.....				4.....				5.....			
หัวข้อการสังเกต พฤติกรรมการฝึกทาง ปัญหาจากต้นแบบ	เกณฑ์การให้ คะแนน				เกณฑ์การให้ คะแนน				เกณฑ์การให้ คะแนน				เกณฑ์การให้ คะแนน				เกณฑ์การให้ คะแนน			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1
1. การวางแผนใน การปฏิบัติงาน.....																				
2. การตัดสินใจ ร่วมกันของกลุ่ม.....																				
3. ความร่วมมือใน การทำงานของกลุ่ม.																				
4. การรับฟังความ คิดเห็นซึ่งกันและกัน																				
5. ความ กระตือรือร้นในการ ทำงาน.....																				
6. การแบ่งงานตาม ความสามารถของ บุคคล.....																				
7. การแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นในการ ปฏิบัติงาน.....																				

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะทางธุรกิจ

รายการที่ทำการสังเกตพฤติกรรม การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การวางแผนในการปฏิบัติงาน ประกอบการธุรกิจ ตั้งแต่ขั้น การคัดเลือกสินค้า การกำหนด/ ออกแบบตราสินค้า การกำหนดราคาสินค้า การ กำหนดวิธีการส่งเสริมการ จำหน่าย และการทำแผน ทางการตลาด	4	มีการวางแผนในการปฏิบัติได้ครบทุกขั้นตอน และมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน
	3	มีการวางแผนในการปฏิบัติได้ครบทุกขั้นตอน แต่ไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน
	2	มีการวางแผนในการปฏิบัติงานแต่ไม่ครบทุก ขั้นตอนและไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน
	1	ไม่มีการวางแผนในการปฏิบัติ
2. การตัดสินใจร่วมกันของกลุ่มใน การประกอบการธุรกิจ ตั้งแต่ขั้น การคัดเลือกสินค้า การกำหนด/ ออกแบบตราสินค้า การกำหนดราคาสินค้า การ กำหนดวิธีการส่งเสริมการ จำหน่าย และแผนทางการตลาด	4	มีการตัดสินใจร่วมกันทุกขั้นตอนและมีความ ชัดเจนในการปฏิบัติงานจนบรรลุจุดมุ่งหมายใน การปฏิบัติ
	3	มีการตัดสินใจร่วมกันทุกขั้นตอนแต่ไม่ชัดเจน ในการปฏิบัติงานได้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการ ปฏิบัติ
	2	มีการตัดสินใจร่วมกันแต่ไม่ครบทุกขั้นตอนและ ไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงานไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ในการปฏิบัติ
	1	ไม่มีการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน
3. ความร่วมมือในการทำงานของ กลุ่มในการประกอบธุรกิจ	4	มีความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มทุก ขั้นตอน และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย
	3	มีความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มทุก ขั้นตอน แต่การทำงานไม่มีประสิทธิภาพบรรลุ เป้าหมาย
	2	มีความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มไม่ครบทุก ขั้นตอน และการทำงานไม่มีประสิทธิภาพบรรลุ เป้าหมาย
	1	ไม่มีความร่วมมือในการทำงานของกลุ่ม

รายการที่ทำการสังเกตพฤติกรรม การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
4. การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน	4	มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและ ยอมรับความคิดเห็นและปฏิบัติตามอย่างมี ประสิทธิภาพ
	3	มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ ยอมรับความคิดเห็น แต่ปฏิบัติอย่างไม่มี ประสิทธิภาพ
	2	มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันแต่ ปฏิบัติงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ
	1	ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการ ปฏิบัติงาน
5. แบ่งงานตามความสามารถของ บุคคลในกลุ่มการประกอบการ ธุรกิจ	4	มีการแบ่งงานได้ตามความสามารถของบุคคล ในการปฏิบัติงาน มีความชัดเจนในการ ปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมาย
	3	มีการแบ่งงานได้ตามความสามารถของบุคคล ในการปฏิบัติงาน มีความชัดเจนในการ ปฏิบัติงานแต่ปฏิบัติงานไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย
	2	มีการแบ่งงานได้ตามความสามารถของบุคคล ในการปฏิบัติงาน แต่ไม่มีความชัดเจนในการ ปฏิบัติงานและปฏิบัติงานไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย
	1	ไม่มีการแบ่งงานตามความสามารถของบุคคล ในการปฏิบัติงาน

รายการที่ทำการสังเกตพฤติกรรม การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
6. ความกระตือรือร้นในการทำงาน	4	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานได้โดยไม่ต้องมีการสั่งการ และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	3	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ต้องมีการสั่งการ จึงปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมาย
	2	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานแต่ต้องมีการสั่งการให้ปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพและไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย
	1	ไม่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
7. การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติงานประกอบการธุรกิจ	4	สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนและอย่างมีประสิทธิภาพ
	3	สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนแต่ไม่มีประสิทธิภาพ
	2	สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้แต่ยังไม่ชัดเจนและไม่มีประสิทธิภาพ
	1	ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน
8. การใช้ทรัพยากรของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ	4	ใช้ทรัพยากรของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดและประโยชน์สูงสุด
	3	ใช้ทรัพยากรของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก แต่ไม่เกิดประโยชน์สูงสุด
	2	ใช้ทรัพยากรของกลุ่มไม่เกิดประสิทธิภาพและไม่เกิดประโยชน์สูงสุด
	1	ไม่สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายการที่ทำการสังเกตพฤติกรรม การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
9. การสรรหาผลิตภัณฑ์ตรงตาม ความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย	4	สามารถสรรหาผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและขายได้หมด
	3	สามารถสรรหาผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ขายเหลือ 5-10 ชิ้น
	2	สามารถสรรหาผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ขายเหลือ 15-20 ชิ้น
	1	ไม่สามารถสรรหาผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
10. เทคนิคและวิธีการนำเสนอ ผลิตภัณฑ์	4	ใช้วิธีการและเทคนิคการนำเสนอผลิตภัณฑ์ได้อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ
	3	ใช้วิธีการและเทคนิคการนำเสนอผลิตภัณฑ์อย่างคล่องแคล่วแต่ไม่มีประสิทธิภาพ
	2	ใช้วิธีการและเทคนิคการนำเสนอผลิตภัณฑ์ไม่คล่องแคล่วและไม่มีประสิทธิภาพ
	1	ไม่ได้นำวิธีการและเทคนิคการนำเสนอผลิตภัณฑ์มาใช้

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินแฟ้มสะสมงานในการฝึกทางปัญญา

รายการที่ทำการประเมิน แฟ้มสะสมงานการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. จุดมุ่งหมายของโครงการฝึก ปฏิบัติงานประกอบการ	4	มีการเขียนจุดมุ่งหมายของโครงการฝึก ปฏิบัติงานได้ครบถ้วนทุกหัวข้อและปฏิบัติงาน ได้อย่างจริง
	3	มีการเขียนจุดมุ่งหมายของโครงการฝึก ปฏิบัติงานขนาด 1-2 หัวข้อแต่ยังไม่สามารถงาน ปฏิบัติงานได้
	2	มีการเขียนจุดมุ่งหมายของโครงการฝึก ปฏิบัติงานขนาดตั้งแต่ 3 หัวข้อจนไม่สามารถ ปฏิบัติงานได้
	1	ไม่มีการเขียนจุดมุ่งหมายของโครงการฝึก ปฏิบัติงานประกอบการ
2. การจัดทำแผนการดำเนินการ ประกอบการธุรกิจ	4	มีการเขียนแผนการดำเนินการประกอบการ ธุรกิจได้ครบถ้วน
	3	มีการเขียนแผนการดำเนินการประกอบการ ธุรกิจ แต่ยังมีขาดรายละเอียด 1-2 หัวข้อ
	2	มีการเขียนแผนการดำเนินการประกอบการ ธุรกิจ แต่ยังมีขาดรายละเอียดแต่ละหัวข้อตั้งแต่ 3 หัวข้อขึ้นไป
	1	ไม่มีการเขียนแผนการดำเนินการประกอบการ ธุรกิจ
3. รายงานการประชุมการ ปฏิบัติงานของสมาชิก	4	มีการเขียนรายงานการประชุมของสมาชิก ทุกครั้ง
	3	มีการเขียนรายงานการประชุมของสมาชิก ขาดรายงาน 1 ครั้ง
	2	มีการเขียนรายงานการประชุมของสมาชิกขาด มากกว่า 1 ครั้ง
	1	ไม่มีการเขียนรายงานการประชุมของสมาชิก

รายการที่ทำการประเมิน แฟ้มสะสมงานการฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ	ระดับ คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
4. แผนผังการจัดการความ รับผิดชอบของบุคคลในกลุ่มที่ ปฏิบัติงาน	4	มีการจัดทำแผนผังการจัดการความรับผิดชอบ ของบุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงานได้ครบทุกคน อย่างละเอียดในหน้าที่ความรับผิดชอบ
	3	มีการจัดทำแผนผังการจัดการความรับผิดชอบ ของบุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงานได้ครบทุกคน แต่ ยังไม่ละเอียดตามความสามารถ
	2	มีการจัดทำแผนผังการจัดการความรับผิดชอบ ของบุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงานไม่ครบทุกคน และไม่ละเอียดตามความสามารถ
	1	ไม่มีการจัดทำแผนผังการจัดการความ รับผิดชอบของบุคคลในกลุ่มที่ปฏิบัติงาน
5. การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับ การเงิน เช่น การบันทึกบัญชี	4	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเงินอย่างเป็น ปัจจุบันและเป็นไปตามหลักการบันทึกบัญชี
	3	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเงินยังไม่เป็น ปัจจุบันขาด 1-2 วัน และเป็นไปตามหลักการ บันทึกบัญชี
	2	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเงินยังไม่เป็น ปัจจุบันขาด 2 วันขึ้นไป และไม่เป็นไปตาม หลักการบันทึกบัญชี
	1	ไม่มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับทางการเงิน
6. การวิเคราะห์โอกาสใน การประกอบการ	4	วิเคราะห์โอกาสในการประกอบการได้อย่าง ครบถ้วน ถูกต้อง และชัดเจน
	3	วิเคราะห์โอกาสในการประกอบการได้แต่ยังไม่ มีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบการ
	2	วิเคราะห์โอกาสในการประกอบการได้แต่ไม่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบการ
	1	วิเคราะห์โอกาสในการประกอบการได้ยังไม่ ชัดเจน

แบบวัดแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

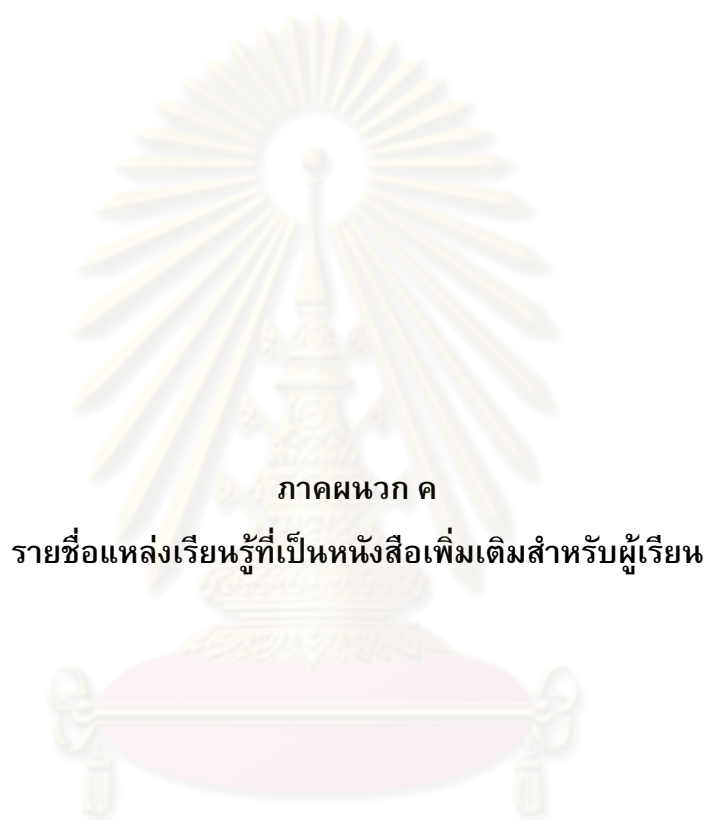
แบบวัดนี้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบในหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีความเสียหายใด ๆ แก่ผู้ตอบ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์โปรดตอบตามความเป็นจริง

คำชี้แจง 1. กรุณาอ่านข้อความต่อไปนี้แต่ละข้อ และทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ

2. ระดับแรงขับเคลื่อนที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละช่อง มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติน้อยที่สุด

รายการแรงขับเคลื่อนการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ	ระดับแรงขับเคลื่อนที่เกิดขึ้น				
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนมีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้ในการดำรงชีวิต.....					
2. นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง.....					
3. นักเรียนมีความมุ่งมั่นโดยใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง.....					
4. นักเรียนได้รับมอบหมาย และชวนขยายเรียนรู้ในสิ่งที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ.....					
5. นักเรียนรู้สึกเต็มใจและมีความสุขในการเรียนแบบฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ.....					
6. นักเรียนกล้าตัดสินใจ ในการปฏิบัติงานบนพื้นฐานความรู้ที่มีแบบทันทีทันใด.....					
7. ในการฝึกปฏิบัติ นักเรียนตั้งใจในการปฏิบัติทุกครั้ง.....					
8. นักเรียนไม่ทิ้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ค้างค้ำ ทำให้เสร็จก่อนสบายใจกว่า.....					
9. ทุกการกระทำของนักเรียน นักเรียนรู้ว่า มีจุดประสงค์อะไรในการฝึกปฏิบัติ.....					

ภาคผนวก ค

รายชื่อแหล่งเรียนรู้ที่เป็นหนังสือเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อหนังสือแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมสำหรับนักเรียน

กนกนพ คุณคงทรัพย์. ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

ศูนย์ส่งเสริมอาชีพะ

ก้องเกียรติ ภาสวงการ. กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในธุรกิจส่วนตัว. กรุงเทพฯ:

เอช-เอ็น กรู๊ป.

คำนาย อภิรัชญาสกุล. การจัดการขนส่ง. กรุงเทพฯ: โฟกัสมีเดีย แอนด์ พับลิชชิง.

จักรกฤษณ์ ดงพิศตราร. หลักการขนส่ง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฑามาศ มั่นสื่อนิรันดร์. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.

ฐาปนา บุญหล้า. คู่มือการจัดทำแผนธุรกิจสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น).

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพรีนติ้ง.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. การดำเนินธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วังอักษร.

ธงชัย สันติวงษ์. การจัดการ. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.

ธวัชชัย ขำแก้ว. การจัดการธุรกิจเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประสานมิตร.

ธานี หิรัญรัมย์ และคณะ. การบัญชีเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ธีรกิตติ นวรัตน์ ณ อยุธยา. ผลิตภัณฑ์ใหม่: การตลาดและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: วี พรีน.

บวร วงศ์รัฐคุณ. การบริหารธุรกิจแบบอะมีบา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.

ประสิทธิ์ ทีฆพุดิ และครรชิต มัลย์วงศ์. การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์ดอกหญ้ากรู๊ป.

ผุสดี รุมาคม. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ใบไม้.

พิบูล ทีปะपाल. การเป็นผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

ไพโรจน์ ปิยะวงษ์วัฒนา. การจัดการเชิงยุทธ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

เพลินทิพย์ โกเมศโสภา. การวางแผนการตลาด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

มัลลิกา ต้นสอน. กลยุทธ์ธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ธีระป้อมวรรณกรรม.

วีรวัช มาณะศิริานนท์. **วิธีจัดทำแผนการตลาด writing a marketing plan.** กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

วีระรัตน์ กิจเลิศไพโรจน์. **การตลาดธุรกิจบริการ.** กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

วิชัย โกสุวรรณจินดา. **ระบบงานธุรการสมัยใหม่.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมนิติ.

วิทยา สุหฤทธดำรง และยุพา กลอนกลาง. **การผลิตแบบทันเวลาพอดี just-in-time for Operator.** กรุงเทพฯ: ส.เอเซียเพรส.

ศศันท์ วิวัฒน์ชาติดา. **เทคนิคการขายอย่างมีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรส โพรดักส์.

ศุกร เสรีรัตน์ และศิริวรรณ เสรีรัตน์. **นโยบายผลิตภัณฑ์และราคา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สมคิด จาตุศรีพิทักษ์. **คิด...เชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพฯ: เอช-เอน การพิมพ์.

สมคิด บางโม. **การประกอบธุรกิจ.** กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.

สมชาย พิทยาอุดมฤกษ์. **Business is people บริหารงานต้องบริหารคน.** กรุงเทพฯ: เม็ดทรายปรีนติ้ง.

สมยศ นาวิการ. **การบริหารธุรกิจ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

สุขุม สมประสงค์. **การบริหารธุรกิจฉบับอ่านง่าย.** กรุงเทพฯ: แซท โฟร์ ปรีนติ้ง.

เสนาะ ดิยาวี. **หลักการบริหาร.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อดุลย์ จาตุรงค์กุล. **หลักการตลาด.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจจิมา เศรษฐบุตร์ และสายสวรรค์ วัฒนพานิช. **การบริหารตลาด.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเอกสารประกอบหลักสูตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบความรู้		
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3	เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	จำนวน 6 ชั่วโมง	ภาคเรียนที่ 1

1. ความหมายของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึงสินค้าหรือบริการ หรือองค์ประกอบ หรือสิ่งทีคาดว่าจะได้รับจากผลิตภัณฑ์ที่สามารถสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้สูงสุด ดังนั้นผลิตภัณฑ์จึงต้องประกอบด้วย

1. ตัวผลิตภัณฑ์ (Physical Product) คือ สินค้าที่มีตัวตนสามารถจับต้องได้ รวมทั้งบริการที่ไม่มีตัวตนจับต้องไม่ได้ด้วย

2. ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ (Product Consist) ซึ่งประกอบด้วยหีบห่อ (Packing) และตราสินค้า (Brand) ที่จะทำให้สร้างแรงกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการซื้อ และสร้างความน่าเชื่อถือ และชื่อเสียงแก่ตัวผลิตภัณฑ์นั้น

2. บรรจุภัณฑ์และหีบห่อ

หีบห่อ (Packing) คือส่วนที่ใช้บรรจุสินค้าเพื่อมิให้สินค้าเกิดความเสียหาย และช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความสะดวกสบายต่อการใช้งาน และหีบห่อยังช่วยสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์อย่างฉับพลันโดยไม่ตั้งใจ ดังนั้นหีบห่อที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. เหมาะกับลักษณะของช่องทางการจำหน่าย หีบห่อจะต้องมีความแน่นหนา เพื่อสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายสินค้า เนื่องจากสินค้าอาจจะต้องผ่านคนกลางหลายระดับ
2. เหมาะกับผู้บริโภค บรรจุภัณฑ์จะต้องเหมาะสมกับความต้องการและพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค ซึ่งลักษณะหีบห่อจะต้องอำนวยความสะดวกในการใช้งาน
3. เหมาะกับลักษณะของการขนส่ง
4. เหมาะกับการจัดเก็บรักษา หีบห่อจะต้องรักษาสินค้าภายในมิให้เกิดความเสียหายระหว่างการจัดเก็บสินค้า และลดความเสียหายที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายบ่อย ๆ
5. หีบห่อต้องสามารถสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์อย่างฉับพลัน ดังนั้นจะต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่เด่น และสะดุดตาแก่ผู้บริโภค

6. อำนวยความสะดวกในการใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น คือต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับนิสัยหรือพฤติกรรมการใช้ของผู้บริโภค

7. หีบห่อสามารถแสดงหรือบ่งบอกสินค้าภายในว่าเป็นอะไรได้ บรรจุภัณฑ์จะต้องแสดงข้อมูลเพื่ออธิบายสรรพคุณ วิธีใช้ ส่วนผสม และวิธีการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์

8. หีบห่อช่วยให้สินค้านั้นมีคุณค่ามากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคมีความรู้สึกยอมรับคุณค่าของสินค้าที่บรรจุไว้ในหีบห่อนั้น

9. เน้นตราผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะเด่นชัดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้ผู้บริโภคง่ายต่อการจดจำลักษณะตรา และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าในครั้งต่อไป

3. ตราหีบห่อของผลิตภัณฑ์

3.1 ความหมายของตราผลิตภัณฑ์

ตราผลิตภัณฑ์ (Brand) จะช่วยบ่งบอกให้ผู้บริโภคทราบว่าผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดแตกต่างกันอย่างไร ใครเป็นผู้ผลิต คุณภาพเป็นอย่างไร ตราผลิตภัณฑ์จะมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เป็นเจ้าของจึงทำให้ง่ายต่อการจดจำในตราสินค้า และสามารถแยกตราสินค้าของผู้ผลิตรายอื่น ๆ ได้

ตราผลิตภัณฑ์ หมายถึง ชื่อหรือคำพูดหรือเครื่องหมายหรือข้อความหรือสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกันหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้สินค้าหรือบริการมีความแตกต่างไปจากคู่แข่งชั้นต้นนั้นตราผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย

1. เครื่องหมายการค้า (Trade Mark) คือ ชื่อ คำพูด หรือสัญลักษณ์ที่กฎหมายยอมรับให้มากำหนดเป็นตราสินค้าได้ และรวมทั้งเครื่องหมายที่ได้รับพระราชทาน เช่น เครื่องหมายการค้าสุวรรณาต สัญลักษณ์หน้าของคุณทองแดง

2. ชื่อตราสินค้า (Brand name) ชื่อหรือคำพูดที่สามารถเปล่งเสียงอ่านออกมาได้ เช่น ชื่อสุวรรณาต โตชิบ้า โตโยต้า ฯลฯ

3. เครื่องหมายรับรองคุณภาพ (Certification mark) มักแสดงให้เห็นว่าสินค้าหรือบริการได้คุณภาพ มาตรฐาน เช่น เครื่องหมายรับรองคุณภาพอุตสาหกรรม (สมอ.) ฯลฯ

4. เครื่องหมายตราสินค้า (Brand mark) เป็นสัญลักษณ์ หรือรูปภาพ หรือลวดลายประดิษฐ์ ที่ไม่สามารถอ่านออกเสียงได้รวมทั้งสีสันที่ปรากฏอยู่ในเครื่องหมายนั้น เช่น รูปหอยสังข์ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 11

5. โลโก้ (Logo) คือ เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ของกิจการใดกิจการหนึ่ง โดยเฉพาะเช่น แม็คโดนัลด์ ไร่ตัวโจ๊กเกอร์

6. สิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ (Patents and Copyright)

สิทธิบัตร คือ สิทธิที่ผู้ผลิตมีความสามารถในการประดิษฐ์ คิดค้นในรูปแบบ รูปทรง กลไกของสินค้าให้แตกต่างจากผู้ผลิตรายอื่น

ลิขสิทธิ์ คือ สิทธิที่ผู้แต่งได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายโดยการจดทะเบียน

3.2 ชนิดของตราผลิตภัณฑ์

ชนิดของตราผลิตภัณฑ์ (Types of Brands) ประกอบด้วย

3.2.1 ตราสินค้าระดับชาติหรือตราผู้ผลิต (National or Manufacturers Brand) เป็นตราสินค้าของผู้ผลิตรายใดรายหนึ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ลูกค้าหรือผู้บริโภคทราบว่าใครเป็นผู้ผลิตสินค้านั้น เช่น แป้ง เปา ชัมซุง โนเกีย ฯลฯ

3.2.2 ตราของผู้จัดจำหน่ายหรือตราส่วนตัว (Dealer or Private Brands) คือ ตราที่ผู้ค้าส่งหรือผู้ค้าปลีกกำหนดเป็นตราของตนเองในการออกจำหน่าย เช่น ตราคาร์ฟู บิ๊กซี เทสโก้โลตัส ฯลฯ

3.2.3 ตราเอกเทศ (Individual Brand) ผู้ผลิตจะกำหนดให้กับตราสินค้าแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะผลิตจากบริษัทเดียวกัน เพราะเป้าหมายกลุ่มลูกค้ามีหลายกลุ่ม และแต่ละกลุ่มมีค่านิยม นิสัย ที่แตกต่างกัน บริษัท ไทยน้ำทิพย์ ผลิตเครื่องดื่มน้ำอัดลมประเภทน้ำผลไม้ใช้ชื่อว่า แพนด้า และเครื่องดื่มน้ำผลไม้ มินิแคท

3.2.4 ตราหลากหลาย (Multi Brands) คือตราที่ผู้ผลิต ผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แต่ใช้ชื่อตราสินค้าที่มีความหลากหลายชื่อ เช่น บริษัท P&G ที่ผลิตยาสระผม ผลิตชื่อตรายี่ห้อ แพนทีน กับ รีจอยส์

3.2.5 ตราพร้อม (Family Brands) สินค้ามีความแตกต่างกันแต่ใช้ตราสินค้าในชื่อเดียวกันทั้งหมด เช่น ซิงเกอร์ จอนห์สัน แอนด์จอนห์สัน การ์นิเย่ แอมเว่ นีเวีย ฯลฯ

3.3 ลักษณะของตราผลิตภัณฑ์ที่ดี

3.3.1 ใช้ข้อความที่มีพยางค์สั้น ๆ เพื่อให้จดจำ และออกเสียงได้ง่าย

3.3.2 หลีกเลี่ยงการใช้ข้อความที่มีตัวสะกดยุ่งยากซับซ้อน และใช้ภาษาที่ผู้บริโภคมีความคุ้นเคย

3.3.3 ข้อความที่กำหนดเป็นชื่อต้องมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว กิจการไม่ควรเลียนแบบข้อความหรือตราสินค้าของผู้ผลิตรายอื่น

3.3.4 ข้อความที่ใช้ควรสุภาพถูกต้องตามอักขรวิธี และมีคำแปลที่มีความสัมพันธ์กับตัวสินค้านั้น ๆ

3.3.5 หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาประจำถิ่น ควรใช้ภาษากลาง ๆ ที่สามารถปรับให้เข้ากับตลาดระหว่างประเทศได้

3.3.6 ข้อความของชื่อตราจะต้องไม่ผิดกฎหมาย และชื่อตราต้องไม่ไปพ้องกับราชวงศ์ในรัชกาลใดรัชกาลหนึ่ง

4. ป้ายสลาก (Labeling)

ป้ายสลาก ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหีบห่อซึ่งอาจจะปิดไว้ข้างหีบห่อหรือใช้แนบติดกับตัวของผลิตภัณฑ์ก็ได้ ป้ายสลากนี้มักให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทราบ ซึ่งป้ายสลากประกอบด้วย สลากตรายี่ห้อ สลากบอกคุณภาพ สลากประกอบคำพรรณนาและสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ สลากแบบให้ข้อมูล ซึ่งจะบอกถึงวิธีการใช้ วิธีการเก็บรักษา ข้อควรระวัง

5. ประเภทของผลิตภัณฑ์

ประเภทของผลิตภัณฑ์ (Product Classification) การแบ่งผลิตภัณฑ์ทางการตลาดสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

5.1 ผลิตภัณฑ์ประเภทอุปโภคบริโภค (Consumer Product) คือสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภคซื้อไปเพื่อใช้เป็นคนสุดท้าย มิได้นำไปเพื่อการจำหน่ายต่อ ซึ่งประกอบด้วย

1. สินค้าซื้อตามความสะดวก (Convenience goods) คือ สินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภคจัดหาซื้อได้ง่าย โดยไม่ต้องใช้ความพยายามในการเลือกซื้อ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะรวดเร็ว ลักษณะของสินค้ามีดังต่อไปนี้

1.1 สินค้าซื้อบ่อย (Stable goods) สินค้าประเภทนี้มักมีราคาต่อหน่วยค่อนข้างต่ำ ผู้บริโภคไม่มีแบบแผนในการซื้อมากนัก เช่น สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ผงซักฟอก ฯลฯ

1.2 สินค้าอยากซื้อเมื่อเห็น (Impulse goods) สินค้าประเภทนี้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อโดยไม่ได้ตั้งใจหรือบางครั้งซื้อโดยไม่ได้มีการวางแผนในการซื้อมาก่อน การตัดสินใจซื้อมักเกิดจากรูปร่างลักษณะของสินค้าที่เด่น และสะดุดตา เช่น กีบติดผม ที่คาดผม

1.3 สินค้าซื้อเมื่อยามฉุกเฉิน (Emergency goods) ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทนี้เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่จำเป็นเท่านั้น ความต้องการมักจะรีบด่วน เช่น พลาสเตอร์

2. สินค้าเลือกซื้อ (Shopping goods) หรือสินค้าที่มีการเปรียบเทียบในการซื้อ ผู้บริโภคมักจะตัดสินใจซื้อแบบพิถีพิถันมาก เนื่องจากสินค้านี้มีราคาค่อนข้างแพง ผู้บริโภคจะต้องสรรหาข้อมูลของสินค้า สินค้าประเภทนี้แบ่งได้ 2 ลักษณะคือ

2.1 สินค้าที่มีลักษณะเหมือนกัน (Homogeneous Shopping goods) คือ สินค้าจะมีลักษณะ รูปแบบ ขนาด การใช้ประโยชน์ที่เหมือนกัน แต่สิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อขึ้นอยู่กับราคา คุณภาพ และความคงทนถาวรของสินค้านั้น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก โทรศัพท์มือถือ

2.2 สินค้าที่มีลักษณะแตกต่างกัน (Heterogeneous Shopping goods) ลักษณะของสินค้าโดยทั่วไปจะมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ ลักษณะ คุณภาพ ซึ่งผู้บริโภคจะนำปัจจัยเหล่านี้มาประกอบการตัดสินใจคือ รูปแบบ ความเหมาะสม ตัดสินใจซื้อ เช่น เสื้อผ้า รถยนต์ เฟอร์นิเจอร์

3. สินค้าเจาะจงเลือกซื้อเป็นพิเศษ (Special Goods) ผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าประเภทนี้ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งโดยเฉพาะ เพราะเห็นว่าสินค้านั้นมีลักษณะพิเศษกว่าสินค้าอื่นในท้องตลาด และไม่สามารถหาสินค้าอื่นมาทดแทนได้ โดยที่ผู้บริโภคยอมเสียเวลากับการเสาะหาแหล่งซื้อสินค้ามากกว่าเปรียบเทียบในด้านราคาหรือคุณภาพ

4. สินค้าไม่แสวงหาซื้อ (Unsought Goods) เหตุที่ไม่แสวงหาซื้อ เพราะผู้บริโภคไม่รู้จักในประโยชน์หรือคุณภาพ หรือคิดว่าเป็นสินค้าที่ไม่มีความสำคัญ ประกอบด้วย

4.1 สินค้าที่เพิ่งออกสู่ตลาด

4.2 สินค้าที่ผู้บริโภครู้จักดีอยู่แล้ว แต่ไม่คิดว่าสินค้านั้นมีความสำคัญ จึงไม่สนใจในสินค้าชนิดนี้ เช่น การประกันชีวิต เป็นต้น

5.2 ผลิตภัณฑ์ประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Goods) เป็นสินค้าที่มีความซับซ้อนมากกว่าสินค้าในตลาดผู้บริโภค เนื่องจากผู้ซื้อ ซื้อไปเพื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปต่อ ดังนั้นสินค้าอุตสาหกรรมจะไม่แบ่งตามลักษณะการซื้อ แต่จะแบ่งตามลักษณะการใช้มากกว่า ดังนั้นสินค้าอุตสาหกรรมประกอบด้วย

5.2.1 สินค้าประเภททุน (Capital Goods) การตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ประเภทถาวร เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มักมีราคาค่อนข้างสูง

5.2.2 วัตถุดิบ (Raw material) เป็นสินค้าประเภทที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบหรือนำมาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งวัตถุดิบประกอบด้วย วัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และวัตถุดิบที่มนุษย์ทำขึ้นมา ซึ่งส่วนประกอบหรืออะไหล่ วัสดุใช้ในการดำเนินงาน

6. การให้บริการ

การบริการ (Service) ทั้งสินค้าประเภทผู้บริโภคและสินค้าอุตสาหกรรมไม่เพียงแต่ต้องการสินค้าเพียงอย่างเดียว ยังต้องการสิ่งที่ติดมากับตัวผลิตภัณฑ์ด้วย คือ การให้บริการหลังการขายการให้บริการก่อนการขายหรือ ระหว่างการขาย ดังนั้นสามารถจะแยกอธิบายได้ดังนี้

6.1 การให้บริการก่อนการขาย ก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค มักใช้เวลาการตัดสินใจชื้อนาน เพราะสินค้าราคาต่อหน่วยค่อนข้างแพง ผู้บริโภคจึงมักจะสรรหาข้อมูลในตัวผลิตภัณฑ์ให้มากพอก่อนการซื้อ ดังนั้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จึงมีความสำคัญมาก รวมทั้งการให้บริการด้านแหล่งขายที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการซื้อของผู้บริโภคด้วย

6.2 การให้บริการระหว่างการขาย สินค้าบางประเภทจะต้องนำชิ้นส่วนต่าง ๆ มาประกอบก่อนจึงจะใช้ได้ พนักงานขายจึงจำเป็นต้องให้บริการด้านการติดตั้ง การตรวจเช็ค การให้คำแนะนำการใช้ การบำรุงรักษา รวมทั้งการให้สินเชื่อในกรณีที่ผู้บริโภคไม่สะดวกในการชำระด้วยเงินสด หรือให้บริการด้านหีบห่อให้สะดวกต่อการขนย้าย หรือบริการขนส่งสินค้าถึงบ้านฟรี เป็นต้น

6.3 การให้บริการหลังการขาย ในการตัดสินใจซื้อสินค้านี้ราคาต่อหน่วยค่อนข้างสูง ผู้บริโภคเสี่ยงต่อการตัดสินใจซื้อแต่ละครั้งสูง จึงใช้เวลาในการตัดสินใจชื้อนาน นักการตลาดจึงใช้วิธีเสนอบริการต่าง ๆ ต่อไปนี้เพื่อให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อได้เร็วขึ้น และทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในการซื้ออีกด้วย เช่น บริการรับประกัน ซ่อมฟรี รับคืนสินค้าหรือรับแลกเปลี่ยนสินค้าที่ชำรุด ฯลฯ เป็นต้น

ใบงานเรื่อง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษ
2. ปากกา ดินสอ ดินสอสี

วิธีการ

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการหาผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าหรือบริการ โดยมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ สร้างตราชื่อยี่ห้อของผลิตภัณฑ์ โลโก้ของผลิตภัณฑ์ หีบห่อที่บรรจุผลิตภัณฑ์ ป้ายสลากของผลิตภัณฑ์ ชนิดและประเภทของผลิตภัณฑ์ โดยการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของผลิตภัณฑ์ที่กำหนด และกำหนดลักษณะเด่นที่จะทำให้ผู้บริโภคเลือกที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 : มาทำความรู้จักกับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 : ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง
ผู้สอน.....

1.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน 1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ในการดำเนินการประกอบการธุรกิจ

มาตรฐาน 2 มีทักษะประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการดำเนินการประกอบการธุรกิจ

มาตรฐาน 3 มีเจตคติในการทำงานและมีคุณธรรมในการประกอบการธุรกิจ

ตัวชี้วัด

1. อธิบายและเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
2. สร้างและออกแบบผลิตภัณฑ์ในการประกอบการธุรกิจ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิต ผลิตภัณฑ์และการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน
4. มีประสบการณ์ฝึกปฏิบัติการประกอบการธุรกิจ

2. สาระสำคัญและความคิดรวบยอด

ผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสินค้าหรือบริการที่สามารถสนองความต้องการให้แก่ผู้บริโภค
เกิดความพึงพอใจสูงสุด ซึ่งผลิตภัณฑ์จะประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ตัวผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้ามี
ตัวตนจับต้องได้รวมทั้งสินค้าบริการที่ไม่มีตัวตนจับต้องไม่ได้ และส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์
เช่น หีบห่อบรรจุภัณฑ์ ชื่อตราสินค้า และภาพพจน์ของผลิตภัณฑ์ ซึ่งบรรจุภัณฑ์หีบห่อเป็น
ส่วนที่ช่วยป้องกันมิให้สินค้าเกิดความเสียหายและต้องมีลักษณะที่ดีต่อผลิตภัณฑ์

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของผลิตภัณฑ์ได้
2. ระบุและแยกความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์ที่มีตัวตนและผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีตัวตนได้
3. เตรียมออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสินค้าได้
4. ออกแบบบรรจุภัณฑ์หีบห่อได้อย่างเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์

4. สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่

1. ความหมายของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และหีบห่อ
2. ประสบการณ์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภัณฑ์

5. สมรรถนะทางธุรกิจ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
2. ความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
3. ทักษะความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน
4. ทักษะความสามารถในกระบวนการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน
5. แรงขับเคลื่อนการปฏิบัติงานและเจตคติในการทำงาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

การออกแบบผลิตภัณฑ์และหีบห่อบรรจุภัณฑ์

7. การประเมินผล

เกณฑ์	น้ำหนักคะแนน			
	4	3	2	1
1.การวางแผน	มีการวางแผน อย่างชัดเจน ปฏิบัติได้	มีการวางแผนไม่ ชัดเจน	มีการวางแผนยังไม่ ครบทุก ขั้นตอน	ไม่มีการวางแผน
2.การตัดสินใจ ร่วมกัน	มีการตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติได้	มีการตัดสินใจไม่ ชัดเจน	มีการตัดสินใจยังไม่ ครบทุก ขั้นตอน	ไม่มีการตัดสินใจ ร่วมกัน

เกณฑ์	น้ำหนักคะแนน			
	4	3	2	1
3.ความร่วมมือ การทำงาน	มีการร่วมมือทุก ขั้นตอนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ	มีการร่วมมือทุก ขั้นตอนแต่ไม่มี ประสิทธิภาพ	มีการร่วมมือไม่ ทุกขั้นตอน	ไม่มีความ ร่วมมือ
4.การรับฟังซึ่ง กันและกัน	มีการรับฟังและ เกิด ประสิทธิภาพ	มีการรับฟังแต่ไม่ เกิดประสิทธิภาพ	มีการรับฟังแต่ไม่ เกิดประสิทธิภาพ	ไม่มีการรับฟัง
5.การแบ่งงาน	แบ่งกันตาม ความสามารถและ เกิด ประสิทธิภาพ	แบ่งกันตาม ความสามารถแต่ ไม่เกิด ประสิทธิภาพ	แบ่งกันตาม ความสามารถไม่ มีความชัดเจน และไม่เกิด ประสิทธิภาพ	ไม่มีการแบ่งงาน
6.ความ กระตือรือร้น	มีความ กระตือรือร้นและ มีประสิทธิภาพ	มีความ กระตือรือร้นแต่ ไม่มี ประสิทธิภาพ	มีความ กระตือรือร้นแต่ ต้องมีการสั่งการ	ไม่มีความ กระตือรือร้น
7.การแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้น	สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และชัดเจน	สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่าง ชัดเจนแต่ยังไม่มี ประสิทธิภาพ	สามารถแก้ไข ปัญหาได้แต่ยัง ไม่ชัดเจนและไม่ มีประสิทธิภาพ	ไม่สามารถแก้ไข ปัญหาได้

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ให้นักเรียนสนทนา สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ทั้งสถานประกอบการที่จำหน่ายสินค้าที่สามารถจับต้องได้ และสินค้าที่เป็นบริการ ถึงลักษณะของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ โดยผู้สอนได้นำวีดิทัศน์การประกอบการของร้าน “ปังเว้ย” จากรายการโทรทัศน์ เอสเอ็มอี ดีแตก และรูปถ่ายของสถานประกอบการ การวาดแผนไทย ร้านเสริมสวย มาให้นักเรียนศึกษาดู และถามนักเรียนว่า ผลิตภัณฑ์ คืออะไร และมี ส่วนประกอบอะไร ผลิตภัณฑ์ทั้งสองมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ลักษณะบรรจุภัณฑ์ หีบห่อของผลิตภัณฑ์เป็นอย่างไร ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าลักษณะบรรจุภัณฑ์หีบห่อของ ผลิตภัณฑ์ที่ดีน่าจะมีคุณลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือปฏิบัติตามคำสั่ง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยให้แต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติการหาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีตัวตน หรือ ผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีตัวตนอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายหาเหตุผลถึงการเลือก ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นการปฏิบัติอย่างถูกต้อง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติการออกแบบบรรจุ หีบห่อให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ โดยผู้สอนจะทำหน้าที่ให้คำชี้แนะในเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้เกิด ความถูกต้องตามหลักการ และสามารถดึงดูดผู้บริโภคให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของกิจการ

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มที่ได้ ดำเนินการหาผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์หีบห่อของผลิตภัณฑ์ที่หน้าชั้นเรียน และให้ เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันร่วมอภิปราย สอบถามและร่วมกันให้คำชี้แนะในผลงานของกลุ่มที่ นำเสนอ

ขั้นที่ 5 การประเมินผล ครูและนักเรียนช่วยการประเมินผลงานของกลุ่ม และครูจะทำการประเมินถึงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้เรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใน ระหว่างการปฏิบัติงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 : ตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากสำคัญไฉน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 : ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง
ผู้สอน.....

1.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน 1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ในการดำเนินการประกอบการธุรกิจ

มาตรฐาน 2 มีทักษะประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการดำเนินการประกอบการธุรกิจ

มาตรฐาน 3 มีเจตคติที่ในการทำงานและมีคุณธรรมในการประกอบการธุรกิจ

ตัวชี้วัด

1. อธิบายและเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
2. สร้างและออกแบบตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์และป้ายผลิตภัณฑ์ในการประกอบการธุรกิจ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิต ผลิตภัณฑ์และการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน
4. มีประสบการณ์ฝึกปฏิบัติการประกอบการธุรกิจ

2. สาระสำคัญและความคิดรวบยอด

ตราผลิตภัณฑ์ (Brand) เป็นชื่อ คำพูด สัญลักษณ์ ข้อความที่ทำให้สินค้าของกิจการแตกต่างจากคู่แข่ง ซึ่งตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย เครื่องหมายการค้า ชื่อตราสินค้า เครื่องหมายตราสินค้า โลโก้ ตราผลิตภัณฑ์มีด้วยกันหลายระดับมีทั้งระดับชาติ ตราส่วนตัวของผู้จำหน่าย ตราเอกเทศ ตราร่วม และตรานานานามของผลิตภัณฑ์ การออกแบบตราผลิตภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงลักษณะที่ดีของตราผลิตภัณฑ์ และป้ายฉลากผลิตภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่สามารถสื่อสารไปยังผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของตราผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากได้
2. แยกแยะตราผลิตภัณฑ์ในระดับต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
3. เตรียมแบบตราผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากให้เหมาะสมกับสินค้าได้

4. ออกแบบตราผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์

4. สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

1. ตราผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากผลิตภัณฑ์
2. ชนิดของตราผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการประกอบการธุรกิจ
3. ประสบการณ์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภัณฑ์

5. สมรรถนะทางธุรกิจ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องตราหือผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากผลิตภัณฑ์
2. ความสามารถในการออกแบบตราหือผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากผลิตภัณฑ์
3. ทักษะความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน
4. ทักษะความสามารถในกระบวนการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน
5. แรงขับเคลื่อนการปฏิบัติงานและเจตคติในการทำงาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

แบบตราหือผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากผลิตภัณฑ์

7. การประเมินผล

เกณฑ์	น้ำหนักคะแนน			
	4	3	2	1
1.การวางแผน	มีการวางแผนอย่างชัดเจนปฏิบัติได้	มีการวางแผนไม่ชัดเจน	มีการวางแผนยังไม่ครบทุกขั้นตอน	ไม่มีการวางแผน
2.การตัดสินใจร่วมกัน	มีการตัดสินใจร่วมกันปฏิบัติได้	มีการตัดสินใจไม่ชัดเจน	มีการตัดสินใจยังไม่ครบทุกขั้นตอน	ไม่มีการตัดสินใจร่วมกัน

เกณฑ์	น้ำหนักคะแนน			
	4	3	2	1
3.ความร่วมมือ การทำงาน	มีการร่วมมือทุก ขั้นตอนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ	มีการร่วมมือทุก ขั้นตอนแต่ไม่มี ประสิทธิภาพ	มีการร่วมมือไม่ ทุกขั้นตอน	ไม่มีความ ร่วมมือ
4.การรับฟังซึ่ง กันและกัน	มีการรับฟังและ เกิด ประสิทธิภาพ	มีการรับฟังแต่ไม่ เกิดประสิทธิภาพ	มีการรับฟังแต่ไม่ เกิดประสิทธิภาพ	ไม่มีการรับฟัง
5.การแบ่งงาน	แบ่งกันตาม ความสามารถและ เกิด ประสิทธิภาพ	แบ่งกันตาม ความสามารถแต่ ไม่เกิด ประสิทธิภาพ	แบ่งกันตาม ความสามารถไม่ มีความชัดเจน และไม่เกิด ประสิทธิภาพ	ไม่มีการแบ่งงาน
6.ความ กระตือรือร้น	มีความ กระตือรือร้นและ มีประสิทธิภาพ	มีความ กระตือรือร้นแต่ ไม่มี ประสิทธิภาพ	มีความ กระตือรือร้นแต่ ต้องมีการสั่งการ	ไม่มีความ กระตือรือร้น
7.การแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้น	สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และชัดเจน	สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่าง ชัดเจนแต่ยังไม่มี ประสิทธิภาพ	สามารถแก้ไข ปัญหาได้แต่ยัง ไม่ชัดเจนและไม่ มีประสิทธิภาพ	ไม่สามารถแก้ไข ปัญหาได้

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ให้นักเรียนสนทนากับผู้ประกอบการเกี่ยวกับการเลือกตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์ ลักษณะ ชนิดตรายี่ห้อของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจมาจำหน่าย โดยผู้สอนนำตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในป้ายฉลากของผู้ประกอบการต่าง ๆ ทั้งเครื่องหมายการค้า ชื่อตราสินค้า เครื่องหมายตราสินค้า โลโก้ เครื่องหมายรับรองคุณภาพ สินค้ามาให้ให้นักเรียนศึกษา และถามนักเรียนว่า ทั้งหมดคืออะไร และแต่ละเครื่องหมายในตรา ยี่ห้อผลิตภัณฑ์มีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไรคืออะไร ให้ความรู้เกี่ยวกับชนิดของตราผลิตภัณฑ์ ในชนิดต่าง ๆ ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าลักษณะของตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์น่าจะมีคุณลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือปฏิบัติตามคำสั่ง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยให้แต่ละกลุ่มเตรียมลงมือปฏิบัติการออกแบบเกี่ยวกับตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์ โดยให้มีองค์ประกอบให้ครบ ทั้งเครื่องหมายการค้า ชื่อตราสินค้า เครื่องหมายตราสินค้า และโลโก้ของผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มได้หาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ไว้เป็นของกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นการปฏิบัติอย่างถูกต้อง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติการออกแบบตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ โดยผู้สอนจะทำหน้าที่ให้คำชี้แนะในเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามหลักการ สามารถดึงดูดผู้บริโภคให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของกิจการและจดจำชื่อยี่ห้อ ตราของกิจการได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มที่ได้ดำเนินการออกแบบตรายี่ห้อผลิตภัณฑ์ที่หน้าชั้นเรียน และให้เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันร่วมกัน อภิปราย สอบถามและร่วมกันให้คำชี้แนะในผลงานของกลุ่มที่นำเสนอ

ขั้นที่ 5 การประเมินผล ครูและนักเรียนช่วยการประเมินผลงานของกลุ่ม และครูจะทำการประเมินถึงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้เรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 : สินค้าและการให้บริการที่สำคัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 : ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง
ผู้สอน.....

1.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน 1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ในการดำเนินการประกอบการธุรกิจ

มาตรฐาน 2 มีทักษะประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการดำเนินการประกอบการธุรกิจ

มาตรฐาน 3 มีเจตคติที่ในการทำงานและมีคุณธรรมในการประกอบการธุรกิจ

ตัวชี้วัด

1. อธิบายและเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
2. สร้างผลิตภัณฑ์และการให้บริการผลิตภัณฑ์ในการประกอบการธุรกิจ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิต ผลิตภัณฑ์และการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน
4. มีประสบการณ์ฝึกปฏิบัติการประกอบการธุรกิจ

2. สาระสำคัญและความคิดรวบยอด

ประเภทของผลิตภัณฑ์มี 2 ประเภทใหญ่ คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทอุปโภคบริโภค ซึ่งประกอบด้วยชนิดของผลิตภัณฑ์ เช่น สินค้าซื้อตามความสะดวก สินค้าเลือกซื้อ สินค้าที่เจาะจงซื้อเป็นพิเศษ สินค้าที่ไม่แสวงหาซื้อ และผลิตภัณฑ์ประเภทอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สินค้าประเภททุน สินค้าวัตถุดิบ และส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ โดยการทำงานประกอบการธุรกิจจะต้องคำนึงถึงการให้บริการทั้งการบริการก่อนการขาย การบริการระหว่างการขาย และการบริการหลังการขายให้แก่ผู้บริโภค เพื่อสร้างให้ผู้บริโภคเป็นลูกค้าของกิจการตลอดไป

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของประเภทผลิตภัณฑ์และการให้บริการของดำเนินการประกอบการธุรกิจได้
2. แยกประเภทของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

3. เตรียมวางแผนผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าในแต่ละชนิดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. ออกแบบวางแผนการให้บริการแก่ผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม

4. สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์

1. ประเภทของผลิตภัณฑ์ และการให้บริการของกิจการ

2. ลักษณะของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภททั้งผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภค และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

3. ประสบการณ์ในการวางแผนผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภค ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและการให้บริการ

5. สมรรถนะทางธุรกิจ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท

2. ความสามารถในการวางแผนห่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการแต่ละประเภท

3. ทักษะความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

4. ทักษะความสามารถในกระบวนการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน

5. แรงขับเคลื่อนการปฏิบัติงานและเจตคติในการทำงาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

ชนิดของผลิตภัณฑ์และการให้บริการ

7. การประเมินผล

เกณฑ์	น้ำหนักคะแนน			
	4	3	2	1
1.การวางแผน	มีการวางแผนอย่างชัดเจนปฏิบัติได้	มีการวางแผนไม่ชัดเจน	มีการวางแผนยังไม่ครบทุกขั้นตอน	ไม่มีการวางแผน

เกณฑ์	น้ำหนักคะแนน			
	4	3	2	1
2.การตัดสินใจร่วมกัน	มีการตัดสินใจร่วมกันปฏิบัติได้	มีการตัดสินใจไม่ชัดเจน	มีการตัดสินใจยังไม่ครบทุกขั้นตอน	ไม่มีการตัดสินใจร่วมกัน
3.ความร่วมมือการทำงาน	มีการร่วมมือทุกขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีการร่วมมือทุกขั้นตอนแต่ไม่มีประสิทธิภาพ	มีการร่วมมือไม่ทุกขั้นตอน	ไม่มีความร่วมมือ
4.การรับฟังซึ่งกันและกัน	มีการรับฟังและเกิดประสิทธิภาพ	มีการรับฟังแต่ไม่เกิดประสิทธิภาพ	มีการรับฟังแต่ไม่เกิดประสิทธิภาพ	ไม่มีการรับฟัง
5.การแบ่งงาน	แบ่งกันตามความสามารถและเกิดประสิทธิภาพ	แบ่งกันตามความสามารถแต่ไม่เกิดประสิทธิภาพ	แบ่งกันตามความสามารถไม่มีความชัดเจนและไม่เกิดประสิทธิภาพ	ไม่มีการแบ่งงาน
6.ความกระตือรือร้น	มีความกระตือรือร้นและมีประสิทธิภาพ	มีความกระตือรือร้นแต่ไม่มีประสิทธิภาพ	มีความกระตือรือร้นแต่ต้องมีการสั่งการ	ไม่มีความกระตือรือร้น
7.การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น	สามารถแก้ไขปัญหได้อย่างมีประสิทธิภาพและชัดเจน	สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจนแต่ยังไม่มีประสิทธิภาพ	สามารถแก้ไขปัญหาได้แต่ยังไม่ชัดเจนและไม่มีประสิทธิภาพ	ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

8. กิจกรรมการเรียนรู้

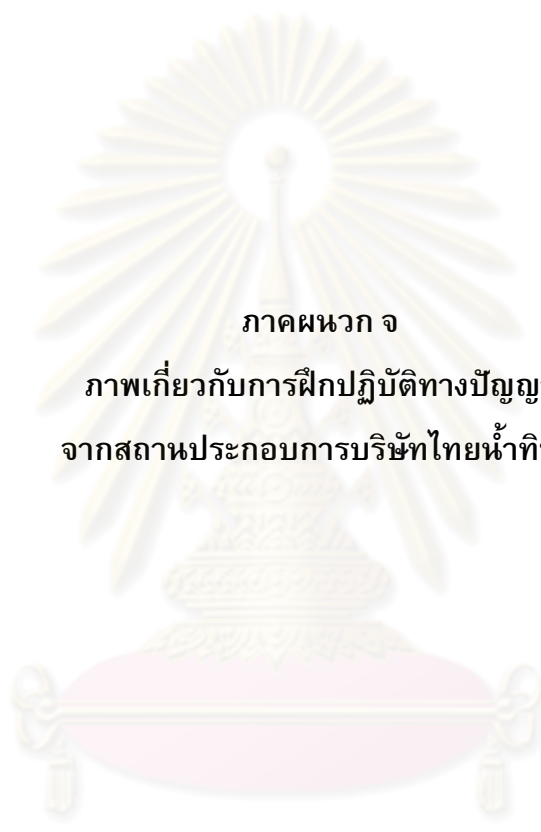
ขั้นที่ 1 ขั้นการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ให้นักเรียนสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทอุปโภคบริโภค ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า ถึงลักษณะของผลิตภัณฑ์ วิธีการจัดหาผลิตภัณฑ์ทั้งอุปโภคบริโภค สินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งผู้สอนนำตัวอย่างที่เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอุปโภคบริโภค เช่น สบู่ ยาสีฟัน แป้ง กระดาษทิชชู รูปภาพโทรทัศน์ เครื่องเล่นดีวีดี พัดลม ทองรูปพรรณเครื่องเพชร และกรรมกรรมประกันชีวิต ผลิตภัณฑ์ประเภทอุตสาหกรรม นำรูปภาพโรงงาน วัตถุดิบในการผลิต ชิ้นส่วนอะไหล่ ให้นักเรียนศึกษา และถามนักเรียนว่า ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดเป็นสินค้าชนิดใด และแต่ละชนิดวิธีการซื้อสินค้าเป็นอย่างไร ให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทและแต่ละชนิด ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าและค้นหาผลิตภัณฑ์ที่เป็นทั้งประเภทอุปโภคและบริโภค และสินค้าอุตสาหกรรม และหาความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 ประเภทมีคุณลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือปฏิบัติตามคำสั่ง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยให้แต่ละกลุ่มเตรียมลงมือปฏิบัติแยกคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใดและชนิดใด

ขั้นที่ 3 ขั้นการปฏิบัติอย่างถูกต้อง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติกำหนดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ได้วางตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มให้กับสินค้าว่าให้ต้องการเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใด โดยผู้สอนจะทำหน้าที่ให้คำชี้แนะในเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามหลักการ และความเป็นจริงของผลิตภัณฑ์ที่ผู้เรียนได้ร่วมกันหาผลิตภัณฑ์เป็นของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มที่หน้าชั้นเรียน และให้เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันร่วมกันอภิปราย สอบถามและร่วมกันให้คำชี้แนะในผลงานของกลุ่มที่นำเสนอ

ขั้นที่ 5 การประเมินผล ครูและนักเรียนช่วยการประเมินผลงานของกลุ่ม และครูจะทำการประเมินถึงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้เรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน

ภาคผนวก จ
ภาพเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติทางปัญญา
จากสถานประกอบการบริษัทไทยน้ำทิพย์

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การอธิบายและให้การชี้แนะในผลิตภัณฑ์ของกิจการ

กระบวนการผลิตน้ำอัดลม

ผลิตภัณฑ์ในเครื่องของบริษัท

ภาคผนวก ฉ
ภาพสื่อต้นแบบของการดำเนินการประกอบการ
ของรายการ **SME** ดีแตก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพกิจการที่ดำเนินประกอบการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้า

การตั้งชื่อกิจการร้านค้าที่ดึงดูดลูกค้า

ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์
กับกิจการของคู่แข่ง

การสร้างจุดเด่นให้กับกิจการ

เจ้าของร้านขนมปังมนนมสด

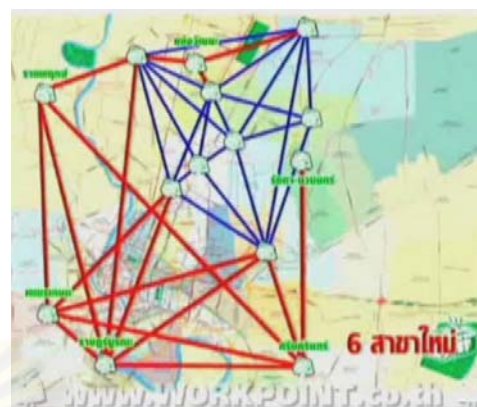

การกำหนดราคาสินค้า

การกำหนดเป้าหมายการขาย

การวางกลยุทธ์ทางการค้าของกิจการ

รพ.ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัย

ภาพกิจการที่ดำเนินประกอบการผลิตภัณฑ์ประเภทบริการ

การใช้ผลิตภัณฑ์ และแรงในท้องถิ่น เป็นจุดเด่นของกิจการ ส่งผลต่อต้นทุนของกิจการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะเด่นของกิจการเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับกิจการ

การสร้างผลกำไรให้กับกิจการ

ลูกค้ามีความจงรักภักดีต่อกิจการที่กลับมาใช้บริการอีกครั้ง

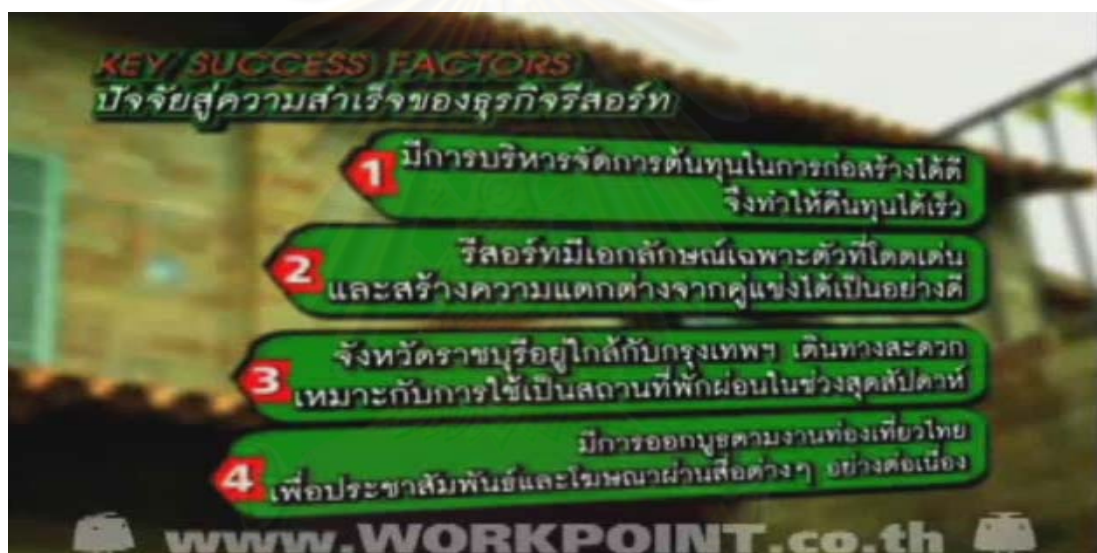

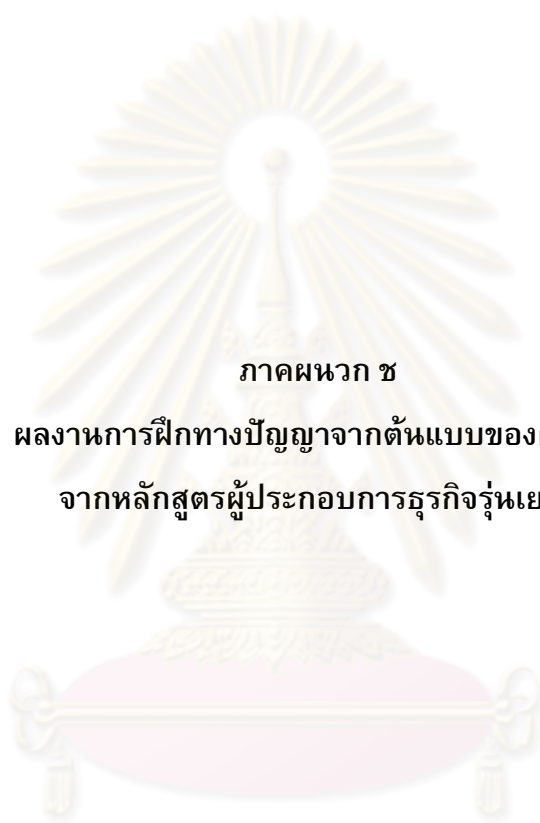
การตลาดที่ตอบแทนกลับสู่สังคมที่กิจการตั้งอยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวางแผนเป้าหมายและกลยุทธ์ของกิจการ

ภาคผนวก ข

ผลงานการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบของผู้เรียน
จากหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดชั้นใน ตรา Fifty-Fifty

คุณสมบัติ

1. ช่วยกระชับหน้าอกอย่างเป็นธรรมชาติ
2. จัดเก็บไขมันบริเวณด้านข้างลำตัวและหน้าท้องให้เข้ามาในหน้าอก
3. ช่วยกระชับรูปร่างให้ได้สัดส่วน เสริมสร้างบุคลิกที่ดี ยืดหลังให้ตรง
4. ดูแลและสร้างสรรค์สรรระให้คุณพึงพอใจ หน้าอกที่ได้รูปทรง
5. เมื่อใส่แล้วจะไม่รู้สึกอึดอัด สวมใส่สบาย ไม่อับชื้น ไม่เก็บกักกลิ่น ระบายอากาศได้ดี ซักแห้งเร็ว และรู้สึกผ่อนคลายเมื่อได้สวมใส่

ชื่อตราสินค้า

Fifty Fifty

โลโก้สินค้า

ศูนย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหา

ตัวอย่างสินค้า

บรรจุภัณฑ์และหีบห่อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราคา

ราคา (คัพ / รอบอก)	คัพ A	คัพ B	คัพ C	คัพ D
70	319 บาท	339 บาท	359 บาท	379 บาท
75	329 บาท	349 บาท	369 บาท	389 บาท

เหตุผลที่ตั้งราคาในระดับนี้ เพราะ เป็นการตั้งเพื่อการเจาะตลาด เนื่องจากสินค้าชุดชั้นใน ตรา Fifty-Fifty เป็นสินค้าใหม่ที่เพิ่งออกสู่ตลาด อาจไม่เป็นที่รู้จักมากนัก จึงจำเป็นต้องตั้งราคาให้ต่ำกว่าสินค้าชนิดเดียวกันของตราสินค้าผู้อื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งส่วนแบ่งตลาดในเวลาอันรวดเร็ว และยังเป็น การตั้งราคาตามหลักจิตวิทยา โดยให้ราคาของสินค้าลงท้ายด้วยเลขคี่ (เลข 9)

อีกทั้งกลุ่มเป้าหมายหลักของทางร้าน คือ วัยรุ่นและวัยทำงาน จึงทำให้ทางร้านไม่ตั้งราคาสูงมากเพราะวัยรุ่นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถหาเงินใช้ได้เอง และวัยทำงานบางกลุ่มนั้น อาจมีรายรับไม่มากพอ ถ้าตั้งราคาสูงเกินไป กำลังในการซื้อก็อาจจะลดลง และทำให้ผู้ซื้อไม่กระตือรือร้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางร้านตระหนักถึงเป็นอันดับต้นๆ

ทำเลที่ตั้ง

ทำเลที่ตั้งของร้าน Fifty-Fifty นั้น เป็นทำเลที่จำเป็นต้องอยู่ในแหล่งการค้าที่ผู้คนเดินกันพลุกพล่าน โดยเฉพาะวัยรุ่นและวัยทำงานซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เช่น สยามสแควร์ สีลม และอีกหลายๆที่ หรือเช่าร้านตามศูนย์การค้าส่งเสื้อผ้าต่างๆ เช่น แพลตตินั่ม เจเจมอลล์ อีกทั้งผลิตภัณฑ์ของทางร้านเป็นผลิตภัณฑ์ที่เน้นเรื่องความสวยงาม ความน่ารัก ซึ่งเป็นแรงดึงดูดให้ผู้บริโภคเข้ามาซื้อ ร้านที่ตั้งจึงควรเป็นร้านที่สามารถแสดงผลภัณฑ์หน้าร้านได้ และยังสามารถเดินทางได้สะดวก สามารถใช้การเดินทางได้หลายเส้นทาง และหลายรูปแบบ อยู่ใจกลางของเมืองอีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ช่องทางในการจัดจำหน่าย

เนื่องจากสินค้าของทางร้านนั้น คือ ชุดชั้นใน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อผู้หญิง โดยทางร้านจะเน้นไปทางความสวยงามของตัวสินค้าเป็นพิเศษ โดยเน้นความน่ารัก สดใส และเซ็กซี่ มีให้เลือกหลายหลายแบบหลากหลายสไตล์ตามความใจชอบ โดยทางร้านมีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า ดังนี้

1. ช่องทางการจัดจำหน่ายโดยตรง

สินค้าของทางร้านเป็นสินค้าที่ผู้ซื้ออาจจะต้องได้รับคำปรึกษา หรือคำแนะนำในคุณสมบัติต่างๆ ของผลิตภัณฑ์นั้นว่าเป็นอย่างไร และสินค้าของทางร้านเป็นสินค้าที่ไม่ได้ซื้อบ่อยครั้งนัก

2. ช่องทางการจัดจำหน่ายทางอ้อมที่ผ่านทั้งพ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีก

เพื่อเป็นการกระจายสินค้าให้ได้อย่างทั่วถึง มีความสะดวกและไม่เสียเวลาในการเดินทางต่อผู้บริโภคมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีลูกค้าและมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งทางร้านยังเป็นเพียงผู้ผลิตรายย่อยเมื่อเทียบกับตราสินค้าอื่น เลยจำเป็นต้องมีคนกลางมาช่วยในการกระจายของ ทำให้มีเงินหมุนเวียนมากขึ้น

การส่งเสริมการขาย

สำหรับผู้บริโภค

- 1.ฉลองร้านเปิดใหม่ 1 เดือนแรก ลดทันที 15 % เพื่อดึงดูดลูกค้า เนื่องจากสินค้าของร้าน Fifty-Fifty เพิ่งออกสู่ตลาด
- 2.สำหรับสมาชิกที่สมัครสมาชิกกับทางร้าน รับส่วนลดทุกครั้งที่มาซื้อ 10 % โดยทันที
- 3.รับบัตรสะสมแต้มสำหรับลูกค้าทุกท่านที่มาซื้อของกับทางร้าน เมื่อซื้อสินค้าครบ 400 บาท รับ 1 แต้ม เมื่อครบ 10 แต้ม สามารถใช้เป็นส่วนลดได้ 50 บาท

สำหรับพ่อค้าคนกลาง

- 1.รับส่วนลดพิเศษ 20 % เมื่อซื้อสินค้า 5 โหลขึ้นไป
- 2.เมื่อซื้อสินค้า 10 โหล แถมฟรีทันทีอีก 1 โหล

โฆษณาทางหนังสือพิมพ์

ฟิฟตี้ ฟิฟตี้

ชุดชั้นในสำหรับสาวยุคใหม่
สวมใส่สบาย ช่วยให้หน้าอกกระชับสวยงาม
ออกแบบโดยช่างผู้เชี่ยวชาญ
เฉพาะด้านจากญี่ปุ่น ทำยอดขาย

ภายในหนึ่งอาทิตย์หลังจากเปิดตัวได้กว่า **50,000** ตัว
ทั่วประเทศ จึงมั่นใจได้ว่า 50/50 เป็นหนึ่งทางด้านชุดชั้นในสตรี

มีจำหน่ายแล้วที่เคาท์เตอร์ในห้างสรรพสินค้าชั้นนำ

โฆษณาทางนิตยสาร

วันสบายๆ ก็ใส่ได้
อย่างมั่นใจ ไม่เคยผิดหวัง
กับ Fifty-Fifty เลยค่ะ

วิชาโกะ คิซึโมโด้
นางแบบชื่อดัง

ศูนย์วิทยุสื่อสาร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายประเสริฐ ลีอำนนต์กุล เกิดที่จังหวัดนครสวรรค์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับสอง) สาขาวิชาเอกธุรกิจศึกษา คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพระนคร เมื่อปีการศึกษา 2534 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (การจัดการทั่วไป) คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2540 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2546 และเข้าศึกษาในระดับปริญญาเอกสาขาสังคมศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2549 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งครู คศ. 2 ตำแหน่งชำนาญการ สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานธุรกิจ) โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย